Araştırma/İnceleme

Kardeşini Doğurmak

Türkiye'de ensest gerçeği

Büşra Sanay

11. Baskı

Telegram: @cinciva

DK

“Direkt büyüdüm, büyüttüler”

Fotoğraf: Ufuk Altunkaş

“Büşra Sanay insanlığın en karanlık noktasına, en bağışlanmaz suçuna büyük bir cesaretle eğiliyor ve ne kadar acı olursa olsun gerçeğin gözünün içine bakmaya çağırıyor bizi. Belki de arınma, bu yüzleşmelerle gelecek. Büşra gibi duyarlı insanların acı çekme pahasına yazdığı, böyle önemli kitaplarla... Okurken sarsılacaksınız hem de çok sarsılacaksınız. Sanırım gerekli olan da bu...”

Zülfü Livaneli

Türkiye’nin en mahrem yerinde görülmeyen, görmezden gelinen bir yara: Ensest. CNNTürk haber spikeri Büşra Sanay, yıllarca süren titiz bir çalışmayla ensest mağdurlarından ailelere, sosyologlardan ilahiyatçılara, hukukçulardan eğitimcilere, psikologlardan adli tıpçılara kadar her kesimden insanla konuşarak Türkiye’nin ensest tablosunu ortaya çıkardı.

Kardeşini Doğurmak elini taşın altına koymaktan çekinmeyen bir kalemin ürünü...

tavsiye edilen satış fiyatı
₺29

Sertifika no: 11940
ISBN 978-605-09-4999-5
9 786050 949995
DK DOĞAN KİTAP

Telegram: @cinciva

Kardeşini Doğurmak

Türkiye'de Ensest Gerçeği

Büşra Sanay

DK DOĞAN KİTAP

Telegram: @cinciva

Kardeşini Doğdurmak

Türkiye'de Ensest Gerçeği

Yazan: Büşra Sanay Editör: Aslı Güne;

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı/ Şubat 2018
11. baskı / Nisan 2018 / ISBN 978-605-09-4999-5
Her 2000 adet bir baskı olarak kabul edilmektedir.
Sertifika no: 11940
Kapak tasarımı: Feyza Filiz
Kapak resmi: Yiğit Can Alper
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.
B.O.S.B. Mermerciler Sanayi Sitesi 10. Cad. No. 15
Beylikdüzü - İSTANBUL Tel. (212) 422 79 29 Sertifika No: 20699
Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Telegram: @cinciva

Büşra Sanay, 1986 Kasım'ında İstanbul'da doğdu. işçi emeklisi anne babanın üç çocuğundan ikincisi. İlk-orta ve lise eğitimini İstanbul Avcılar'da gördü. Konya Selçuk Üniversitesi Gazetecilik Bölümü'nden mezun oldu. CNNTürk haber merkezi ve Cumhuriyet gazetesinde staj yaptı. İş hayatına üniversite üçüncü sınıftayken İstanbul CNN Türk Haber Merkezi'nde haber spikeri olarak başladı. Günün sıcak gelişmelerini anlatırken bir taraftan da www.cnnturk.com için röportajlar yaptı. Özellikle "Ensest" konusunda mağdurlarla yaptığı röportajlar, Türkiye'nin gündemini sarstı.

Telegram: @cinciva

Çocuk çocuktur, masumdur, paktır.

Çocukluğunu yaşamalıdır.

Çekin kirli ellerinizi, düşüncelerinizi onların üzerinden, bir anda büyümek zorunda bırakmayın çocukları…

Mağdur etmeyin…

Bu çalışmamı, yeryüzündeki tüm çocuklara, onların gülüşlerine ve o umut dolu bakışlarına ithaf ediyorum…

Telegram: @cinciva

Teşekkür

Bu çalışmayı yapmam için öncelikle beni cesaretlendiren, desteğini hiç esirgemeyen ve yeri bende çok ayrı olan çok kıymetli Zülfü Livaneli'ye teşekkür ediyorum.

Ailem ise bu süreçte en büyük destekçimdi. Güzel küçük yeğenim Alirıza'nın gözleri her baktığımda bana yılgınlığı unutturan gözler oldu. Onu gözlerinden öpüyorum.

Bana güvenerek, inanarak ve cesaretle, başka çocuklar da mağdur edilmesin diyerek başından geçen o talihsiz olayları tane tane anlatan o güzel insanlara en kalbi duygularımla teşekkür ediyor ve kucak dolusu sevgilerimi iletiyorum.

Bu konuda uzun yıllardır sahada çalışan ve bana bu yolda hep destek veren Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Canan Güllü'ye,

Cezaevlerine girip röportajlar yapma talebime olumlu yanıt veren, dönemin Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Enis Yavuz Yıldırım'a,

Çocuk Şube Müdürlüğü'nde görev yapan sosyal hizmet uzmanı ve adli psikoloğa,

Çapa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şevki Sözen,

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Yasemin Balcı,

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mehmet Tokdemir'e,

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden Dr. Ahmet Murat Aytaç'a

Dicle Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Görevlisi Doç. Dr. İnan Keser'e,

Telegram: @cinciva

Mimara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden Prof. Dr. Mustafa Öztürk'e,

Cezaevi psikologlarına ve emekliye ayrılmış ceza infaz memuru ile cezaevi psikoloğuna,

Yönetmen İlksen Başarır'a,

Çocuk Psikiyatristi Doç. Dr. Esin Özatalay ve Çocuk ve Ergen Psikiyatristi Dr. Çığıl Fettahoğlu'na,

Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi Başkanı Av. Mahmut Çiftçi'ye,

Sosyal Hizmet Uzmanı Pınar Özdemir'e,

İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Kenan Arslanboğan'a, Nöroloji Uzmanı Timur Yılmaz'a,

Diyarbakır Çocuk İzlem Merkezi'nden

Psikolog Fahrettin Mutlu ve Uzman Klinik Psikolog Namık Pakdemir'e,

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü'nden Prof. Dr. Betül Ulukol'a,

Klinik Psikolog Ayşe Kayhan'a,

Yazar ve şair Suna Aras'a

Vakaları benimle paylaşan öğretmenlere, avukatlara ve okullardaki rehberlik ve psikolojik danışmanlara çok teşekkür ediyorum.

Kitapta konuşulan her şey, yapılan her röportaj ve verilen her yanıt kadar önemli olan bir nokta da anket çalışması oldu. O çalışmayı yapmak ve o kadar kişiye ulaşmak pek kolay olmadı elbette. Akdeniz Üniversitesi'nin etik kurulundan onay alarak, bilimsel bir çalışma olmasında büyük katkıları olan Prof. Dr. Çilek Çelik Özenci, Etik Kurul Başkanı Prof. Dr. Arda Taşatarlıgil, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mehtap Türkay'a ve geleceğin en iyi hekimlerinden biri olacağına inandığım, anket çalışmasının çok kişiye ulaşmasını sağlamakta desteklerini sunan Tıp fakültesi öğrencisi İffet Tiftikçi'ye teşekkür ediyorum.

Telegram: @cinciva

İnsan her şeyi anlatamaz,
Zaten kelimeler de
her şeyi anlatmaya

yetmez…

Cengiz Aytmatov

Telegram: @cinciva

Giriş

Dünya düzenine baktığımızda, hatta insanlığın varoluşuna kadar indiğimizde, yalnızca bugün değil, her dönemde görülen bir vaka olmuştur ensest. Eski Roma'da da vardı, Eski Yunan'da da… Hatta öyle ki bazı eski toplumlarda anne hamileyse ve biri erkek biri kız, ikiz bebek doğurmuşsa öldürülüyorlardı; çünkü anne karnında cinsel ilişkiye girdikleri düşünülüyordu! Ne tuhaf değil mi? Bazı yerlerde bu yaşanırken, bazı yerlerde, mesela Antik Mısır'da, ensestin dinsel ve siyasal nedenleri vardı. Dolayısıyla ensest üst sınıfa özgü bir durumdu ve firavun kız kardeşiyle evlenebiliyordu. Mısır gibi ensestin normal karşılandığı başka medeniyetler de vardı ancak mesela Hititler, kardeşlerin birbirleriyle evlenmelerini yasaklamış ve yasal yaptırım olarak ölüm cezasını belirlemişti. Öyle ki kardeşler arası evlilik şöyle dursun, birinci derece babalığın sonu da ölümdü.

Güncel dilde yaygın olarak *aile içi yasak ilişki* anlamında kullanılan "ensest" kavramı, dilimize Fransızca bir sözcük olan *inceste*'ten türetilerek girmiştir. Fransızcada *inceste*, başta aile içi olmak üzere her türden gayrimeşru cinsel ilişkiyi ifade eder. Sözcüğün daha eski kaynağı ise Latincedir. Latincede var olan *incestus* sözcüğü dini referanslı bir sözcüktür ve genel olarak *haram*, *yasak*, *hududu aşan* anlamına gelir. "-in" öneki sözcüğe olumsuz bir anlam yüklerken, "castus" *dine uygun*, *bakir* gibi olumlu anlamlar barındırır. Sözcüğün günümüzdeki kullanımı ise dinsel referanslardan ziyade, sosyolojik referanslar içermektedir.

Dünyanın her yerinde, hatta insanın yaşadığı her yerde yaşanan bu olaya bu kitapta biraz farklı bir pencereden bakmaya çalışacağım.

Her ne kadar üstü örtülmeye çalışılsa da, "Müslüman toplumlarda böyle bir şey yok" dense de yok sayılamayacak bir şey ensest. Herkes, hepimiz

Telegram: @cinciva

bunun olduğunu biliyoruz, yalnızca sesli dile getirmiyoruz. Peki, içimiz rahat ediyor mu bildiğimiz halde susarken?

Ne zaman bu haberlerin arttığını fark ettim ve önlenemediğini anladım; ne zaman yasaların caydırıcı olmadığını ve belki de olamayacağını içim kanayarak gördüm ve ne zaman 1,5 aylık bir bebeğin istismar sonucu bağırsakları patlayarak öldüğünü öğrendim, işte o zaman bu olgunun üstüne gitmeye karar verdim. Kitapta düşündüğünüzden daha fazlasını bulacaksınız. Hayret edebilir, şaşırabilir ve insanlığınızdan utanabilirsiniz. Fakat tüm bunlar yaşanıyor ve üstelik gerçek! Daha ne olmalıydı bunların konuşulması için, değil mi?

Tüm bunları birebir yaşayanlar varken, ensest maalesef yaşamın bir gerçeğiyken ve bunu yaşayanlar belki de kayıp nesil olarak kayıtlara geçerken kitabın hazırlık sürecinde insanlara "Ensest nedir?" diye sordum. Konuştuğum her 10 kişiden yaklaşık 6'sı, kelime hakkında bir fikri olmadığını söyledi. Kanımca bu sözcüğün anlamının yeterince bilinmemesi, buna gereken tepkinin gösterilememesine yol açar ve önlemek için neler yapılması gerektiği de bilinemez. Bu durumda toplum sadece yaşandığında ayıplamayı bilir. Kimse, ben bunun önlenmesine nasıl yardımcı olabilirim diye sormaz. Kimse elini taşın altına koymak istemez ve toplum "Bana değmeyen yılan bin yıl yaşasın" düşüncesiyle yaşar gider. Hiç kimse bu durumun kendi başına gelebileceğini, yakın çevresinde olabileceğini düşünmeyince topluma "bana ne'ci" bir anlayış egemen olur. Bu anlayış toplumu kötü günlerin beklediğini haber veren bir işarettir aslında.

İşte tam da bu sebeple, bu kitap "Böyle yapmayın" demek için yazıldı. Biliyorum ki duyarlı insanların sayısı hiç de az değil ama yeterli de değil; daha fazlasına ihtiyaç var.

Tahmin edersiniz ki bu kitabı yazmak benim için de çok kolay olmadı. Çünkü ortaya koymaya çalıştığım şey, çok fazla insanla irtibata geçmemi gerektiren, doğru sorular sorup aldığım bilgilerle doğru sonuca gitmemi zorunlu kılan bir çalışmaydı. Sorunu açıklıkla ortaya koymak için bu diyalogların hepsine ihtiyacım vardı ama sesini duyurmaya çalıştıklarımın kimine ulaşamadım, kimine ulaşmak epeyi zaman aldı ve kimini de ikna etmek güç oldu ve belki de ikna olmadılar.

Telegram: @cinciva

Diğer yandan, cezaevlerine girme talebim, 15 Temmuz 2016'dan üç gün sonra yerine ulaşınca, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL, talebimin karşılanmasının ve çalışmalarımın yaklaşık dört ay ertelenmesine sebep oldu. Bu talebimin amacı, istismarı yapan kişiyle göz göze gelmek ve ona soru sormaktı. Fakat sonuçta hiçbir mahkûm benimle görüşmek istemedi. Beklemediğim bir şey değildi bu, fakat elimden geleni yapmaya çalıştım. Sanıkların görüşmeyi kabul etmemeleri ya da kabul etseler de "Bu iftira, ben böyle bir şey yapmadım" demeleri olağandı. Gerçeği bulma umudunu çok yeşertmiştim, sonucu bile bile. Olsun. Onlar olmadıysa da, onlara en yakın kişilerle görüştüm, yani cezaevi psikologlarıyla. Okuyacaksınız neler anlattıklarını. Ve şaşıracaksınız.

Elbette bu kapsamda konuştuğum ya da bu çalışmadan dolaylı olarak haberi olan ve bana yardımcı olmak isteyen insanlar da oldu. Çıktığım bu yolda çok yol arkadaşım oldu. Aslına bakarsanız, tanımadığım pek çok insanla birlikte yaptım bu çalışmayı. "Yeter ki mağdurların sesini duyurun, ne gerekirse anlatırız, elimizdeki belgeleri, raporları, çalışma verilerini size seve seve sunarız" diyen insanlar oldu. Bu, benim için duyarlılığın çok güzel bir örneği ve bir şeyler yapmak için hâlâ umut olduğunun kanıtıydı. Hukukçusundan doktoruna, psikoloğundan öğretmenine kadar pek çok kişi bana yardımcı olmak için, konuyla ilgili olabileceğini düşündükleri bilgileri benimle paylaştı.

2015 yılında Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Canan Güllü'yle yaptığımız "Türkiye'de Ensest Gerçeği" başlıklı röportaj, o yılın en çok okunan 11. haberi olmuştu. Röportajlar uzunsa çok fazla okunmaz, özellikle internette. Konunun ne kadar önemli olduğunu, sözünü ettiğim röportajın çok okunmasından da anlayabiliriz. Yaklaşık 500 bin kişi okudu o röportajı ve İngiltere'de bir üniversitede psikoloji dersinde okutuldu, incelendi ve araştırma konusu oldu.

Bu kitabın hazırlık sürecinde ensest konusuyla ilgili söyleştiğim mağdurlarla iletişimimi koparmadım ve süreçlerini de yakından takip ettim. Duruşmalarına katıldıklarım da oldu. Fakat yaşanan süreç o kadar sıkıntılı ve bilinmez ki … Zaten bu amaç için yola çıkmamın sebeplerinden biri de bu sıkıntı ve bilinmezlikti. Şöyle ki, bir çocuk aile içi tacize maruz

Telegram: @cinciva

kaldığında bunu kimselere söyleyemez. Zincirlerini kırıp annesine söylediğinde de, annenin çocuğuna neyi sorup sormaması ve nereye başvurması gerektiği konusunda çok eksiklikler vardır.

İnsanlar bu konuda neredeyse hiçbir şey bilmiyor. Çocuğu korumak, sadece karnını doyurmak, onu iyi bir okula göndermek ve hasta olmamasını sağlamak değil. Annenin asıl görevi çocuğunu koruyup kollamak, dolayısıyla bilinçli olmak. Sürecin devamında da yığınla eksiklik var zaten. Fakat annenin orada çocuğuna, "Şurana bunu yaptı mı?" demesi bile o çocukta hem suçluluk duygusu yaratıyor hem de uzun yıllar kapanmayacak yeni yarlar açabiliyor. Üstelik örnek verdiğim soru, bu durumda en basiti. Düşünün, öylesine soruluyormuş gibi sorulan basit bir sorunun akıttığı kanı ve yıktığı direnci… Dolayısıyla kişinin başına bu olay geldiğinde ne yapmalı? Bir çocuk buna maruz kaldığında neden susar? Konuştuğunda nasıl tepkiler göreceğini düşünüp korkar da susar!

Peki, gerekli yere başvuru yapıldıktan sonra süreç nasıl ilerler? Adli Tıp boyutunda hangi işlemler yapılır, rapor nasıl verilir, tedavi ve travma süreci nasıl bir dönemdir? Savcılar, polisler nasıl ifade alır, çocuk küçükse neye göre çocuğa inanırlar, çocuğun doğru söylediği nasıl anlaşılır? Psikolojik tedavi dönemi nasıl işler, psikologlar bu konuda neler söylüyor? Bütün bunlar cevap verilmesi, ilgililerin tümü açısından netliğe kavuşturması gereken sorular.

Çocuğun en yakınları arasında sayılabilecek öğretmeninin de dikkatli olması bir o kadar önemli. Öğretmen çocuğu iyi tanıyor olmalı ki ruh halini anlayabilsin, çocuktaki değişiklikleri fark edebilsin. Öğrencisiyle ilişkisi iyi olsun ki, istismarı yaşayan çocuk imdat çığlığını ona duyurabilsin. Dolayısıyla kitapta öğretmenlerin gözlemleri ve anlattığı olaylar da var. Bu noktada çocukların emanet edildiği kişilerin ne kadar duyarlı olması gerektiğini bir kez daha görmüş olacağız.

Türkiye'de ensest konusunda çok kaynak bulunmadığını söylemeliyim. Evet, makaleler var ama kitap sayısı oldukça kısıtlı. Romanlara konu edilen ensest ilişkiler elbette mevcut. Bu arada sinema da kamuoyu üzerinde algı yaratma noktasında çok etkili ama bu konuya değinen film sayısı da bir elin

Telegram: @cinciva

parmağını geçmez. Konuştuğum bazı insanlar, konuyla ilgili tez çalışması için üniversitelerinin izin vermediğini söylediler.

Evimizde oturur, günlük hayatımızı sürdürürken belki de alt katta, yanımızdaki apartmanda yaşanan ensest ilişkinin, bu kadar az irdelenmiş olması beni hayrete düşüren noktalardan sadece bir tanesiydi.

Çalışma süreci boyunca özellikle tıp dergilerinde yer alan araştırma yazıları benim için daha doyurucuydu. Sonuç olarak bulabildiğim veriler ve bilgiler yetersiz olsa da, çok şaşırtıcı ve sarsıcıydı.

Dünyanın her yerinde yaşanan tecavüz ya da bu türden istismar olayları, şiddet kültürünün bir unsuru ve erkek egemenliğinin bir ifadesi mi? Güç ve güçsüzlüğün bir ifadesi mi? Yahut ruhsal ve cinsel sorunların yansıması mı? Bu soruların yanıtlarını aramaya çalıştım.

Yol gösterici olmasını isteyerek yazmaya başladığım bu kitapta pek çok ayrıntı bulacaksınız. Olay yaşandığı andan itibaren ne yapılması gerekir, bunu öğrenen kişi nereye başvurmalı? Adli tıpçılar ne söylüyor? Psikologlar mağdurların ve sanıkların ruh halini nasıl analiz ediyor? Ensest mağduru hayata entegrasyonunu tekrar nasıl sağlayabiliyor ya da sağlayabiliyor mu? Travmayı atlatma sürecinde nasıl bir ruh hali yaşıyor? Mağdur bunu kimselere neden anlatamıyor? Kitapta tüm bunları ve daha fazlasını okuyacaksınız.

Kitapta ayrıca, Türkiye genelinde 21 üniversitede öğrencilerin ensest konusuyla ilgili algı ve bilgisini ölçmek için yaptığım bir anket çalışması yer alıyor. Sonuçlar ve istatistikler için bakalım sizler ne düşüneceksiniz…

Oldukça yorucu bir sürecin sonunda ortaya çıkan bu kitap, umarım bu ürkütücü gerçekle mücadeleye katkıda bulunur.

Telegram: @cinciva

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

On sekiz yaşına kadar her birey çocuk sayılır.

Telegram: @cinciva

Veda mektubu…

Yaşamla ölüm arasındaki yaşamı öldürmek istiyorum

Ayakuçlarım soğuk, gece ayaz, kış mevsimi kendini yavaş yavaş gösteriyor, kurumuş dallardan belli… Tam da böyle bir akşamdan, herkese merhaba…

Ne yazacağımı bilememenin yanı sıra, başlığa takılıyor gözüm her seferinde. Başlık, ağır anlam yüklü olsa da akşam karanlığı çökmeden beliren ay ile yaşadığımı, nefes alıp vermekten ibaret olsa da yaşadığımı bir kere daha hatırlatmaktan başka anlamı yok. Ne demem gerektiğini bilmiyorum. Bildiğim tek şey, yorulduğumun farkındayım. Çocuklar ölüyor üstat. insanlar ise her şeyi meşrulaştırıyor. Yoruldum… Bir serçenin cadde ortasında yağmura yakalandığı için uçup uçmamak arasındaki kararsız bekleyişi vardır ya, işte ölümü ya da yaşamı öyle beklediğimi hissediyorum. Çok zayıfladım. Diyeceksin ki yemek ye o zaman, elinden tutan mı var? Yok üstat, öyle değil. Elimden kimse tutmuyor. Midem artık yorgunluğu kaldıramayacak kadar yaşlandı…

Ahh işte, insanlar yoruyor, bıkıyor ve bitsin istiyor. Ama her bitmeyen bir nedenin ardına yenisi ekleniyor, daha da yoruyor. insanların açlıktan ölmesinden, anne baba sevgisi görmeden büyüyen insanların sevgiye aç olmalarından, yapayalnız kalmalarından, nefes alıp vermenin yaşamak anlamına gelmemesinden, tecavüze uğrayan minik yüreklerin çaresizliğinden, yaşamak isteyip de yaşamamayı seçenlerden. Biliyor

Telegram: @cinciva

musun, aslında her şeyden çok yoruldum. Bunu söylemekten de yoruldum. Kendine idam kararı verenlerden de…

Zor geliyor yaşamak. ince bir çizgi arasında gidip geliyorum. Çizgiyi çekecek zaman gelmiyor, gelmiyor… Sanırım gitmem gerek. Gitmesine giderim de, vedaları sevmem ki… Kimseyi yüzüstü bırakıp gitmek istemem. Gerçi kimi bırakacaksam…

Aslında "son"u merak ediyorum. Nereye gidiyor insanlar öldüklerinde? Deneme diyor bir yanım, bir yanımsa yorgunluğumu yüzüme vuruyor. Kavga ediyorum kendimle. Dur diyorum, zamanı gelsin, yaşamaya devam. Diğer taraftan, hadi artık bırakma zamanı, daha fazla yorulacaksın diyorum kendi kendime.

Aslında bir ara nasıl bir son olduğunu düşünüp ölümden korkuyordum. Aklıma geldikçe, tüylerim diken diken oluyordu. Biliyordum yanmanın ne olduğunu, biliyordum idamın ne olduğunu ama acısını kestiremiyordum, hâlâ da kestiremiyorum. Çünkü yaşadığım onca şeyden sonra bir de rahat ölüm istiyorum ya, kendime gülüyorum. Sanki her şey yolundaymış gibi, bir de ölümde bile rahatlık istiyorum…

Kendimi anlatayım sana.

Mesela kendimle hiçbir zaman barışamadım, bu bana koyuyor mesela. Kendimi sevemedim, hep saf davrandım, kimseyi kırmak istemedim. Aslında yüreğim çok temiz be üstat. Herkes safsın diyor. Böyle olmayı istemezdim ama bunu kaybedersem üzülürüm. Bir sabah uyandığımda gözlerimi kaybetmiş gibi olurum saflığımı kaybedersem. Ama saf olduğum kadar temiz değilim, buna inandıramadım kendimi. Çünkü temiz bir bedene sahip değilim…

Benden gitmeyeceğine inandığım insanlar oldu. Çok yanıldım. Sen yanıldın mı böyle hiç? Sırtımı insanlara dayayamayacağımı öğretti insanlar bana. Aldatıldım, kimsesiz kaldım, yapayalnız. Yalnızlığı sevmem ki. Beni yalnız bırakmasın diye yalvardığım insanlar, bunu neden yaptığımı bilmiyorlar bile.

Yalnız kalmayı sevmem. Çünkü yalnız kalınca ne olur biliyor musun? Ölümü düşünürüm ve ölüm çok yakınımda olur. Hep kötü yaşadım, hâlâ da öyle. Çok yalnız kaldım ama bana o yalnızlığımı unutturacak kimse

Telegram: @cinciva

kalmadı. O sahneleri unutturacak kimsem olmadı. Yalnız kalmaktan korktum, çünkü o anları tekrar yaşamaktan korktum, çok hem de. İnsanlara sığındım ama onlar da yaramaz çıktı be! Sırtımı dayayamayacağımı anladım öyle ya da böyle. Ve çizginin çok yakın olduğunu da. Kötü şeylerle baş başa kalmak istemiyorum. O anları tekrar tekrar yaşamak istemiyorum. Ama sanırım yalnız yürüyeceğim bundan böyle.

Acılarımı hafifleten insanlar oldu zaman zaman ama onlar da yok artık. Yalvarma dediler her zaman, gitmeme engel olma dediler.

insanlar bir vasiyet bırakır, değil mi? Benimki şu: Ailemi istemiyorum, cenazeme gelmesin. Hayatımda en çok kötülüğü onlardan gördüm. Hiçbiri zor günümde yanımda olmadı.

Artık bu kötü gidişe son vermeliyim. Kızmayın bana. Bunu, yalnız kalmamak ve sonsuzluğa karışmak için yapacağım. En çok da yalnız kalmamak için. Çünkü daha fazla yalnız kalırsam, bu yalnızlık çok şey yaptıracak bana. Bu yüzden yalnızlığı öldüreceğim ve yaşadığım kötülüklerden hiçbiri kalmayacak bende.

Umudun kanatları sizi seviyorum… Kanadınız hiç ama hiç kırılmasın. Beni iyi tanıyın, çünkü ben sizi hep sevgimle besleyeceğim.

Umudun kanatları…

Elveda…

Mağdur çocuk, 2016

Telegram: @cinciva

Türkiye’de ensest gerçeği

“Suçlu değilim ama artık çok geç.
20’li yaşlarımda anladım suçlu olmadığımı.”

Canan Güllü
Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı[1]

Türkiye’de varlığı artık kabul ediliyor ama nedense hiç konuşulmuyor. Kızlar, kardeşlerini doğuruyor… Evet, yanlış okumadınız. Aslında dünyanın kanayan yarası bu. Şahit ola ola nasıl susup yutabiliyoruz? Bunu yaşayanlar anlatamıyorsa bizlerin onlara ses olması, sesleri olmak için mücadeleye girmesi gerekiyor.

Ensestle ilgili yığınla haber, röportaj ve film yapılmış ve hâlâ yapılıyor olmasına rağmen nedense bunu hiç yüksek sesle konuşmuyoruz. Satır aralarında kaybolup gidiyor. Neden? Hayal ürünü mü sanıyoruz? Yok canım, deyip geçiyor muyuz yoksa? Bunca tanıklıktan sonra bu sorunun cevabı “Hayır” olmalı. Eğitimle, gelişmişlikle ve dindarlıkla açıklanamayacak bir durumdan bahsediyoruz, çünkü her kesimde görülüyor. Peki bu toplumsal yara, bir ruh hastalığından mı, yoksa bir zihniyet biçiminden mi kaynaklanıyor, tartışılmalı.

Türkiye’de son yıllarda artan kadına ve çocuğa şiddet, kadın cinayetleri, tecavüz ve çocuk gelinler… Yürüyüşler yapıldı, yapılıyor; konuşmalar yapılıp konferanslar veriliyor ve önergeler sunuluyor Meclis’e. Artık mağdurların sesi daha gür çıksın diye birbirini hiç görmemiş ama aynı acıda birleşen insanlar sosyal medyada tek soluk olup sokaklara akıyor.

Ensest her yaştan kız ve erkek çocukları ilgilendiriyor. Anneleri tarafından tacize uğrayan erkek çocuklar da var. Ama yaygın olan, babanın ve abinin tacizine, tecavüzüne uğrayan kız çocuk vakası.

Türkiye Ensest Atlası’nı çıkaran Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF) Başkanı Canan Güllü ve Uzman Dr. Psikiyatrist Aynil Yenel’le biraraya gelip “Ensest nedir? Neden konuşmuyoruz, utanıyor muyuz,

Telegram: @cinciva

korkuyor muyuz? Ne gibi çözüm önerileri var? Hükümetle ortak çalışmalar yapılacak mı?” sorularına cevap aradık. Bakın neler anlattılar…

* * *

Büşra Sanay: Öncelikle bilinen ama konuşulmayan ya da fısıltıyla konuşulan ensest nedir?

Canan Güllü: Aile içinde yaşanan taciz-tecavüz olaylarının toplu tanımıdır ensest. Ama biz, TKDF olarak ensesti babanın kız çocuğuna, annenin erkek çocuğuna yaptığı, birinci derecedeki akrabalar üzerinden giden bir olgu olarak tanımlıyoruz. Ancak aile içi dendiği anda kayınbabanın, dedenin, amcanın, erkek kardeşin abinin bir diğer cinse yaptığı, aile içinde yaşanan taciz ve tecavüzler olarak da görüyoruz.

Peki, aile içi cinsel istismar kavramı ensesti kapsamıyor mu?

Kesinlikle kapsamıyor. Hatta basitleştirilmiş haliyle geçiştirilmiş oluyor. Ensest, gereği, babanın kız çocuğuna ya da çocuklarına yaptığı bir eylem ama anne ve baba tarafından erkek çocuklarına yapılanlar da var.

Neden saklanıyor? Neden konuşulmuyor? Ya da mağdur söylemekten neden korkuyor?

Dr.Avni Yenel: Çok rahatsız edici bir konu bir kere. Konuşulduğunda gerçekten de aile yapısına kadar inen ve bütün toplumu, aile yapısını, toplumsal katmanları sorgulamayı gerektiren bir kavram. Bir de her platformda yasaklanmış olduğu için konuşulmayan bir kavram ensest.

“Burası Müslüman ülkedir, ensest olmaz”

Ensest sadece Türkiye’nin değil dünyanın da sıkıntısı. Dünyada durum nedir? Ve neden yasaklanıyor konuşulması, çözüm yolları bulmaması?

C.G.: Aslına bakarsanız dünya bu konuda kendiyle yüzleşmiş durumda. Bazı ülkelerde ceza anlamında serbestlikler var. Ceza verilmiyor. Bazı ülkelerde, örneğin İngiltere’nin geçmişine baktığımızda arı kan elde

Telegram: @cinciva

edilmek üzere teşvik edilmiş ensest neredeyse. Ama bizde, yapanların utanmadığı, toplumunsa bunu örtbas ederek yapanlara destek sunduğu bir eylem modelidir. Oysa İslam dininin kaynaklarında ensest mubahtır diye bir cümle yok Ensestin varlığı devlet tarafından görünmemesini de garip karşılıyorum. Dört yıldır bu konuyla ilgilenen bir federasyonun başkanlığını yapıyorum, alanda yakaladığım, gözlemlediğim vakalar için bakanlıktan destek istemeye gittiğimde "Bu ülke Müslüman ülkedir, ensest olmaz" cevabıyla karşılaştım. BM'den kaynak istemeye gittiğimizde Sağlık Bakanlığı onaylasın diyoruz, Sağlık Bakanlığı raporlarından çıkarıyoruz Türkiye'nin ensestle ilgili karanlık yüzünü.

Kapatarak, bir ayıbı örtemezsiniz

Cezai yaptırım konusunda hangi ülke daha katı?

C.G.: Cezai yaptırım hangisinde daha çok diye net bir cevap veremem ama İngiltere'de bir genişlik var bu konuda. İsveç'te tamamen serbest, Finlandiya'da kurallar var ve biz Finlandiya'yla çalışıyoruz. Destek aldık onlardan. Bizi dört yıl izlediler ve dördüncü yılımızda da onlarla yol arkadaşlığımız başladı. Umarım biz de bu süreç içinde önümüzdeki günlerde Sağlık Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Milli Eğitim, Adalet Bakanlığı gibi kurumlardan destek alarak toplumun ana arterleri olarak belirlediğimiz aile hekimleri, rehber öğretmenler ve Adalet Bakanlığı çalışanlarıyla beraber bir rehabilitasyondan geçip, bunun bir cezai müeyyidesinin olması gerektiğini ortaya koyacağız.

Bu bilinç yerleşir de bir gün ensest biter mi?

A.Y.: Bitmez. Toplumun genelini eğittiğinizde, toplumsal düzeni değiştirdiğinizde, aile yapısını daha güçlendirdiğinizde belki yine bitmez ama eğitimli bir toplumda azalabilir. Tezimi cinsel istismara uğrayan çocuklar üzerine yaptım; bu süreçte birbirleriyle ilişkisi olmayan kırsal ortamlarda ve Türkiye'nin göç alan bölgelerinde toplumla entegre

Telegram: @cinciva

olamamış evlerde ensest vakasının daha çok olduğunu gördük. Önlemlerin başında bu ailelerin eğitim seviyesini yükseltmek vardır.

Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'yla yapılacak bir çalışma bir ışık yakabilir mi bu anlamda?

C.G.: Kesinlikle. Aslına bakarsanız Türkiye'nin yaşadığı dönem itibariyle yeniden şekillenmesi gereken bir toplum yapısı var. Son elli yıla baktığımız zaman siyasi yapıdaki yozlaşma toplum bilincinin gelişmesi yönünde olmadı. Bu da araştırmayan, okumayan, her şeye inanan ya da erkek tarafından baskılanan bir kadın modeline doğru gidişi yarattı. Bu toplumsal gidişat, ensestin yarattığı felaketlerle beraber son dönemde aile içi şiddette de yansımalarını gösterdi. Türkiye'de 2014 yılında 294 kadın öldürüldü. Şiddetin 6 gün "çalıştığını", sadece 1 gün "tatil yaptığını" ortaya koyuyor bu rakam. Yani şiddet 7 günün 6'sında eylemdeydi.

14-15 yaşında kızlar kardeşlerini doğuruyor!

Bu gidişata karşı devlet ne yapıyor?

C.G.: Devlet sessiz kalıyor ve sessiz kalarak bu suça ortak oluyor. Kızlar babalarından çocuk doğuruyor ensest sonucunda. 14-15 yaşında enseste maruz kalmanın acı sonucudur bu. Türkiye'de eğer bir kız, babasından çocuk doğuruyorsa bu benim için kıyamettir. Önlemini alması gereken bir devlet vardır, önlem almış mıdır, hayır. 16 yaşında kadın olmuş bir çocuğu babasıyla aynı eve koyamadığın için yetiştirme yurduna koyuyorsun. Ama bir tarafta anne olmuş, annelik özellikleri gösteren küçük bir beden, bir tarafta, en güvendiği babası tarafından işgal edilmiş bir beden var. Bazı avukatlar kızın yaşını büyüterek davayı cezasızlık noktasına getiriyor. Özellikle İç Anadolu Bölgesi'nde bu çok yoğun bir şekilde yapılıyor. 90'lı yılların başında İstanbul'da bir mahkemede yaşanan konuşma şudur: Baba diyor ki, "Hakim bey, bahçenize diktiğiniz ağacın ilk meyvesini başkasına verir misiniz?" İnanabiliyor musunuz?

Telegram: @cinciva

A.Y.: İncelediğim bir dosyada öyle hikâyeler vardı ki… Baba oğluna cinsel istismar uygularken anne, “Biraz daha dayan, ne olacak ki?” diyordu. Komşuların şahitliğinde verilmiş bir ifadeydi bu.

C.G.: Aynı cümleyi anne kızları için kullanıyordu. “Babanın ihtiyacını gider, ne olur, bak bize zarar verecek.” Ya da “Abindir ne olur, evlenene kadar yapmak zorundasın” gibi ifadeler kendinizi insanlıktan çıkmış gibi hissettiriyor.

Bu süreci geri çevirecek eylemler nedir? Neler yapılmalı?

C.G.: Bu çocukların sağlığını düzeltmek için psikologlar, çocuk sağlığı uzmanları devreye girecek, bunlar için merkezler açılması gerekecek. Bir sonraki adımın da kültür ve sanatla desteklenen terapinin devam etmesi olmalı.

Bana ne’ci mi olmak lazım?

Devlet bir şey yapılmamasına gerekçe olarak neyi gösteriyorlar?

“Müslüman ülkede ensest yok, ensesti yüksek sesle söyleyen siyasi partiyi toplum dışlar” deniyor. Ama devleti temsil eden siyasi parti olarak siz var olanın üstünü kapatıyorsanız, ben size güvenmem zaten. Biz artık bunu gazete haberlerinde ve televizyonlarda söyler olduk. Tehdit telefonları da aldık. Peki, tehdide pabuç bırakıp kenara mı çekilelim? Bana ne’ci mi olmak lazım?

Hangi bölgelerde, hangi toplumsal kesimlerde daha sık gerçekleşiyor ensest?

C.G.: Ensest oranının belirli bir bölgeye ya da kesime mahsus olmadığını söyleyebilirim. Sadece ekonomik seviyeye ve eğitime de bağlı değil. Varlıklı ya da üniversite mezunu örnekler de var.

Mağdur neden bunu söylemekten korkuyor? Korkutuluyor mu?

C.G.: Toplum baskısı. Toplum tamamen dışlıyor ensest mağdurlarını. Bu toplum tecavüz eden adamların tecavüz ettiği kadınla evlenip mutlu

Telegram: @cinciva

olacağına inanan bir toplum. Mahkemelerde bile kadın kendisine tecavüz eden adamla evlensin, dava dosyaları azalsın deniyor.

Kadınlar öğrenilmiş çaresizlik içinde

Ensestin göç alan bölgelerde de olduğunu söylediniz. Göç eden kadın yeni bir sosyal ortama giriyor şehre geldiğinde. Bu durumda da istismar devam ediyor mu?

A.Y.: Kadınlar göçle şehre gelseler bile topluma girebilecek bir serbesti kazanamıyorlar. Kadınlar evin içindeler, toplumla bütünleşmiş değiller. Kadınlar öğrenilmiş çaresizlik içinde. Erkekler tarafından korkutulmuşlar, toplum tarafından sindirilmişler. Türkiye'de kaçıngan, bağımlı kişilik özelliklerindeki annelerin çocukları daha çok enseste uğruyor.

Nasıl korkutuluyor anneler?

C.G.: Annelerin sosyal güvenceleri yok, ya çalışmıyorlar, ya da kayıt dışı işlerde çalışıyorlar. Ölümden ziyade ekonomik kazançları üzerinden tehdit ediliyorlar.

A.Y.: Kadınların tehditlerle baş etme mekanizmaları gelişmemiş. Çoğu ensest uygulayıcısı baba kendi benliğini bulamamış, uyuşturucu kullanan ve bazen çeşitli suçlarla cezaevine girip çıkmış, bir şekilde dışlanmış kişiler.

Enseste uğrayanlar sizinle nasıl iletişime geçiyor?

C.G.: Önce bir güven mekanizması oluşması lazım. Mağdurlar televizyonda, web sitemizde, gazetelerde görsel olarak bizi fark ettiklerinde güven mekanizmasının ilk halkası oluşuyor ve çoğu benimle irtibat kurmaya çalışıyor. Oraya da ulaşıyorlar.

Son dönemin moda deyimi: "Rızası dahilinde"

C.G.: Son dönemde moda bir deyim var, rızası dahilinde diye. Hiçbir kız çocuğu ya da kadın rızası dahilinde enseste maruz kalmaz. Ensest

Telegram: @cinciva

cehaletin, yokluğun, hiçliğin dışavurumudur. Bunu yok etmek de toplumun boynunun borcudur. Sivil toplum olarak biz bu işe başladığımızdan beri birçok kez eleştiri ve tehditlere maruz kaldık ama hiçbir şey bizi yolumuzdan alıkoymadı.

Uzun süren çalışmalar sonucunda Türkiye Ensest Atlası'nı çıkardınız. Toplamda Doğu'da ve Güneydoğu'da daha fazla enseste rastlandığı, yaşandığı yönünde bir algı var. Ne dersiniz?

C.G.: Yanlış. Dernek olarak yola çıkarken başlattık Türkiye Ensest Atlası çalışmasını. Türkiye'de ensesti hep Güneydoğu ya da Doğu bölgeleriyle ilişkilendiriyorlar. Hatta bir il ismi bile telaffuz ediyorlar. Neye dayanarak? Mesela İstanbul'un nüfusu 16 milyon. Bu 16 milyonda olan vaka sayısını biliyor muyuz? Hayır. Gaziantep şehrini ele alalım; nüfusu 4 milyon diyelim. Bu kadar nüfuslu bir yerle İstanbul gibi bir nüfusun karşılaştırmalı analizi var mı elimizde? Yok. Ensest rakamını tespit etmekle elimize geçecek hiçbir şey de yok.

Zaten sonucu da sürekli değişecek bir atlas olacak bu…

C.G.: Öyle. Önemli olan Türkiye genelinde en asgariye indirmek, toplum bilincini geliştirmek. Ensesti engelleyebilecek konuma geldiğimiz gün kadına karşı şiddet de engellenmiş olacak.

Peki, Türkiye, ensest atlasını görmeye hazır mı sizce?

C.G.: Aslında hazır ve kendisiyle yüzleşmeye doğru gidiyor. Dört yıl önce bunu konuşamıyorduk. Bence çok büyük adımlar attık Türkiye'de. Bundan sonra da atılacaktır. Artık web sitemiz de var: www.aileicicinselsiddet.com. Mağdurlar oradan bize ulaşabilecek, derdini anlatabilecek, çözüm önerileri sunabilecekler. Türkiye Ensest Atlası'na da bu internet sitesinden ulaşılabilir. Aile içi şiddet hattında da, dava sürecini takip edebilecek birçok hukukçuyla işbirliğimiz var.

Çoğu mağdur çaresizlik ve tükenmişlik duygusu içinde

Enseste uğramış kişinin ruh halinden biraz bahseder misiniz?

Telegram: @cinciva

A.Y.: Çoğunda depresyon, tükenmişlik ve çaresizlik duygusu hâkim.

Ensest suçluları pedofil mi acaba?

C.G.: Farklı şeyler. O daha çok küçük yaştaki çocuklara ve dışarıdaki bütün çocuklara açık olan bir eylem. Hastalıktır ve tedavisi farklıdır. Pedofili için de şu an yasa gereği kastrasyonla ilgili bir çalışma var.

Peki, babanın kızına, abinin kardeşine ya da annenin oğluna yaptığı ensestten sonraki adımda hangi akraba öne çıkıyor?

C.G.: Özellikle dedeler. Bazen taciz boyutunda kalıyor, kimilerinde de tecavüz boyutuna gidiyor. Gece çocuk dedenin koynuna verilir, sakınca görülmez. Zaten bakkal amca da çocuğun yanağından makas alır, poposuna vurur; yadırganmaz. Özellikle geniş ailenin aynı evde yaşadığı koşullarda, cinsel dürtüler, anne baba cinselliği, çocukları kardeşlerine, kız kardeşlerine itebiliyor ya da dayıların, amcaların, babaların koynuna verilen çocukların hayatları karartılıyor. Ağızları kapatılıyor, neye uğradıklarını da bilmiyorlar.

“Kayınpederin elinden geçmeyen kadın var mıdır?” dedi biri

Bir de kayınpederin tacizine, tecavüzüne uğrayan kadınlar var. Sayısı da düşündüğümüzden daha fazla. “Kayınpederin elinden geçmeyen kadın var mıdır?” demişti bir kadın. Bu çok tuhaf. Erken evliliklerde koca askere gidiyor, gelin evde kalıyor. 15 yaşında gelin, karşı çıkacak gücü yok, bir şey söylerse iftira atmış sayılır kayınpedere. Hatta sadece kayınpeder değil, kayınbiraderler de girer bu işin içine. Geçen yıl Van bölgesinde bir intihar olayı olmuştu, intihar dediler ama aslında bir hamilelik söz konusuydu. Kızın kocası askerdeydi, öyleyse hamilelik nereden gelmişti? Olayın ortaya çıkmaması için kızcağız bir şekilde zorunlu olarak intihara sürüklenmişti. Bunların üstünü kapatmamak, tersine afişe etmek lazım.

Bu anlamda savcılara, kaymakamlara çok iş düşüyor olayları araştırmak, ortaya çıkarmak açısından. Yaşların büyütülmesinin ve erken evliliğin önlenmesi gerek. 14-15 yaşında evli kız çocukları var, hastanelere gidip doğum yapıyorlar, bunların bildirilmesi lazım ama doktorlar tehdit

Telegram: @cinciva

ediliyor. Şiddetin seslerine tepkisiz kalan komşular müzik sesine tepki gösterirler, çok gürültü var diye. Böyle bir duyarsızlığın olduğu toplumda her türlü olayın gerçekleşebileceğini düşünüyoruz. Enseste göz yumanlar birer katildir.

* * *

TKDF Başkanı Canan Güllü ve Psikiyatrist Aynil Yenel'le yaptığım bu röportaj, Türkiye'nin gündemine bomba gibi düştü desem abartmış olmam. Röportaj yayına girdiği gün herkes her yerde bunu konuştu. Sonrasında sessiz sessiz ilerledi bu mülakatı okuyanların sayısı… Tüm sosyal medyada bu röportaj üzerine konuşuluyor, sözlüklerde sayfalarca yorum yapılıyordu fakat hiçbir televizyon kanalında bu röportaj üzerinden ensest meselesi gündeme getirilmiyordu. Oysa ensesti daha görünür, konuşulur kılmak caydırıcılık sağlayabilir. Yasaların caydırıcılığından bahsedebilmek pek mümkün görünmese de mahalle baskısı bazı durumlarda etkili olabilir. Dolayısıyla bütün bunların açıkça konuşuluyor olması gerekir. Çünkü sustukça artar, sustukça kanar, sustukça mikrop tüm vücudu kaplar…

Canan Güllü röportajı yayına girdikten sonra bana sayamadığım kadar çok e-posta geldi. İnsanlar çocukken nasıl enseste maruz kaldıklarını anlatıyordu. Okuduklarımı sindirmekte zorlanıyordum. Fakat hepsi gerçekti ve bu insanların geçmişlerinde çok travmatik olaylar yaşanmıştı. Acıydı ama önemli olan halen yaşıyor olmalarıydı, hayata tutunmalarıydı, kendilerini yitirmemeleriydi… Tüm olanları idrak etme, toparlanma ve yaralarını sarma süreçleri elbette çok acıydı, hatırlamak bile istemiyorlardı belki ama bu, onların gerçeğiydi. Daha doğrusu mecbur bırakıldıkları yaşantılardı. Kim isterdi ki hayatının karartılmasını? Hem de en güvendiği kişi tarafından… Konuştuğum mağdurlardan duyduklarım tam da bunu teyit ediyordu: "Bunu yaşadım, tamam kabul edilemez bir şey. Ama keşke babam olmasaydı bunu yapan ya da abim olmasaydı." Çünkü en yakınları böyleyse gerisini düşünemiyor ve uzaklara dalıp gidiyorlardı. Haklıydılar. Düşünsenize, evinizin çatısı yok. Evinizin duvarı yok. Eviniz yok… Her gün üşüyorsunuz. Her gün üstünüze yağmur, kar yağıyor. Güneş yakıyor

Telegram: @cinciva

sizi. Sığınağınızı kaybetmişsiniz. Size sormadan çocukluğunuzu çalmışlar… Düşünsenize, evsiz kalmışsınız…

Söyleşi talebim için bana geri dönenler arasında 40 yaşında bir erkek de vardı, 25 yaşında bir kadın da… Kimi erkek ilkokul yıllarında yaz tatillerinde çalıştığı fırın sahibi tarafından gördüğü tacizi anlatıyordu. Kimi de amca oğlunun tacizini… Yaşadıkları travmadan sonra toparlanamadıklarını ve insanlara karşı güvenlerini yitirdiklerini…

Artık bu konuyla ilgili çalışmaların artırılması, yasaların düzenlenmesi ve en azından "ensest" kelimesinin yasaya girmesi gerekiyor. Ayrıca, verilen cezaların caydırıcı hale getirilmesi için yasaların da revize edilmesi gerektiği görüşündeyim.

Eğer yaşadıysan susma, korkma…
Mağdursun, suçlu değil!
İştirak ettirmedin,
azmettirmedin,
konuşmazsan hayattan koparsın,
iyileşemezsin …

Susma, korkma…

www.aileicicinselsiddet.com
(0212) 656 96 96

Telegram: @cinciva

Yaşanmış bir olay

Rehber öğretmen

Babanın üç kızı var.

Büyük kızına tecavüz ediyor.

Kız travma yaşıyor ve ilk bulduğu adama kaçıyor. Bir süre sonra ikinci kardeşi de tecavüze uğruyor ama biri diğerinden habersiz. Küçük kardeş bir gün çaresiz kalıyor ve ablasına gidiyor.

Abla çok kötüyüm, diyor, sana anlatmam lazım. Sen de mi, diyor ablası ve anlaştıkları tek kelime bu. Hemen üçüncü kardeş geliyor akıllarına ve ona gidiyorlar ama ne yazık ki iş işten geçmiş, en küçük kardeş de tecavüze uğramış. Bunun üzerine büyük kız “sana bir şey vermem gerek” diyerek babayı bir yere çağırıyor ve babası geldiğinde onu orada öldürüyor. Şu an bu dava devam ediyor, kız hapiste.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinde sınıfta kalmış bir toplumuz, hikâyemiz bu ve Türkiye’nin iyi bir TERAPİYE ihtiyacı var.

Telegram: @cinciva

“İnsan eti ağırdır”

“Benim suçum muydu
çocukken büyümek zorunda kalmak?”

Ensest Mağduru

İletişimi kurmuş, aramızdaki güveni az da olsa sağlamış ve onunla tanışmak için yola çıkmıştım. Hava güneşliydi ama içim kapalıydı. Karşımdaki kişinin çocukluğuna dokunmanın bana neler hissettireceğini merak ediyordum. Aynı dönemlerde doğmuş, aynı dönemlerde çocuk olmuş ve okula gitmiştik. Yaşlarımız yakındı ama yaşantılarımız bambaşkaydı. Ben, sokakta ip atlar, koşup oynar, derslerimle ilgilenirken, o bambaşka bir hayatın mücadelesini veriyordu. Oraya gidene kadar yol boyunca hep kafamda kurdum durdum. Bir taraftan da en büyük korkum, ona kendini kötü hissettirmekti. Pek çok insanla röportaj yapmıştım ama bu durum çok hassastı. Ensest mağduruyla konuşmak benim için hâlâ çok zordur…

* * *

Kendinden bahseder misin? Nasıl bir ailede büyüdün?

1985 doğumluyum. Annem ve babam ben üç buçuk-dört yaşındayken ayrıldı. Babaannemlerle yaşıyordum. Sonra ben altı yaşlarındayken babam başka biriyle evlendi. İki katlı müstakil bir evimiz vardı, evin bahçesinin içerisindeki diğer evde iki bekâr amcam yaşıyordu.

Kaç kardeşsiniz?

İki kardeşiz, benden iki yaş büyük bir abim var. Ama ben her

zaman istenmeyen çocuktum. Nedenini bilmiyorum, belki kız evlat olduğum içindir. Abimden farklı büyütüldüm.

Nasıl bir yaşantınız vardı?

Telegram: @cinciva

Babamlar beş kardeş; dört amcam var, bir de halam. Amcamlardan biri hiç evlenmemiş. Aynı bahçede oturuyoruz ve aynı masada yemek yiyoruz. Babaannem sabah altıda kalkıp tarlaya gidiyordu.

Aynı evde kaç kişi yaşıyordunuz?

Babaannem, babam, üvey annem, abim ve iki amcam.

Üvey annenin çocukları var mıydı?

Yok, olmadı. Aynı evde yaşıyoruz ama onların evleri bahçede. Babaannem tarlaya gidiyordu, biz de sokaklarda büyüdük. Evden sabah çıkardım, gece on birde gelirdim. Küçüktüm de. Önümüzde arkamızda duran kimse yoktu! Zaman böyle giderken altı yaşında ilk tacizi yaşadım.

Kim yaptı?

Küçük amcam. O zaman 35-40 yaşlarında olmalı.

Nasıl yaklaşıyordu?

Babaannem tarlaya gittiği için evde yalnız kalıyordum. Seviyor, kucağına oturtuyor, üstümü çıkarıyor ve oramı buramı elliyordu. Ama ben bunun taciz olduğunu anlamadım. Altı yaşındaydım ve yapılanın ne olduğunu bile bilmiyordum.

Çırılçıplak mı soyuyordu?

Evet. Kendi cinsel organını bana ellettiriyordu.

İlk yaşadığında şaşırdın mı, ne düşündün?

Beni sevdiğim düşündüm.

Sormadın mı ona bir şey?

Donup kalıyorsun. Bir de küçüksün ve korkuyorsun, çünkü aynı evde yaşıyorsun. Sonra birkaç defa daha olunca bu adam ne yapmaya çalışıyor diye düşündüm. Beni sıkıştırdığında istemiyordum, korkup kaçıyordum ondan. Evden sabah çıkıyor, gece geliyordum; babaannemin tarladan dönüş saatini bekliyordum. Gerçi her zaman da dışarı çıkamıyordum.

Babana niye söylemedin?

Babamla hiçbir zaman iyi bir ilişkimiz olmadı, yakınken bile çok uzaktık.

Telegram: @cinciva

Abine ve babaannene söyledin mi? Söyleyemediysen neden?

Söyleyemedim. Neden söyleyemedim, bilmiyorum ama herhalde korktuğum için. Bunun kötü bir şey olduğunu anlıyorsun, çocuk da olsan normal bir sevme olmadığını anlıyorsun. Zaten ilerleyen zamanlarda da beni tehdit etmeye başladı.

Ne diyordu?

Döverim seni deyip ağzımı kapatıyor, sıkıştırıyordu beni. Babaannene söylerim, atarız seni bu evden gibi şeyler söylüyordu. Babaannem de diktatör bir kadındır, dayağım da çok yemişimdir. Beni soba maşasıyla dövdüğünü, perde açık kaldı diye maşayla kafamı kırdığım bilirim. Korkarak büyüyorsunuz evin içinde. En büyük korkum böyle bir şeyi onlara söylersem beni evden atmalarıydı. Barınabilecek tek bir ev var, hiçbir yere gidemem. Arkanızda kimse olmayınca düşündüğünüz şey o oluyor. Nereye gideceksin? Gitsen iki gün sonra laf yaparlar; insan eti ağırdır, ağır gelir insanlara.

Taciz böyle böyle devam etti. En son artık çok ileri gitti. Bir gün, gündüz saatlerinde, o zaman da dokuz yaşlarındaydım herhalde, arkadan tecavüz etti bana. Sonra kan aktı, bir hafta on gün kendime gelemedim. Küçücüktüm, korkmuştum, canım çok yanmıştı.

Evde yalnız mıydınız?

Yalnızdık, bağırdım ama onların evinde hiç kimse yok. Öteki evde üvey annem var, orada bana bir şey yapamaz ama kendi evinde yapıyor, çekip alıyor beni ve yapacağını yapıyor. Gücüm de yetmiyor ona. Ben 10 yaşlarındaydım artık ve bu yaptığının ardı arkası kesilmiyor, bitmiyordu. Bir şey yapamıyor ve kimseye bir şey de söyleyemiyordum. Tek çare ölmekti, tüfekle kendimi vurmaya çalıştım, emniyeti kapalıymış. Hayatta kaldım.

Bunu nasıl yaptın?

Yalnızdım; tüfeği aldım, karnıma dayadım, sonra tetiğe bastım ama ateş almadı. Emniyeti kapalıymış. Sonra kurcaladım tüfeği; duvara doğru çevirdim, tetiğe bastım, tüfek patlayınca korkup bıraktım ve kaçtım. Sonra bunu benden bilmediler, büyük amca yapmıştır dediler. O duvarda koca bir

Telegram: @cinciva

delik oluştu tabii o zaman, öyle de kaldı. Halam geliyordu bize devamlı ama çok ilgili bir insan değildi.

Abinle aran nasıldı, ona hiç söylemedin mi?

Abimle de aram iyi değildi. Kardeş gibi büyümedik zaten. Hiçbir zaman da arkamda olmadı.

Okula gidiyordun, arkadaşlarınla da hiç konuşmadın mı bunu?

Hiç kimseyle konuşmadım. Psikolojik olarak çok kötü zamanlardı. İlkokulda 4. sınıfa kadar altıma işedim. Her akşam babaannemden dayak yerdim, kirli çamaşırımı çıkarıp bir köşeye siner, ağlamaya başlardım ki babaannem beni dövmesin. Sonradan okudum tabii bunun psikolojik bir sorun olduğunu.

Kendini suçlu mu hissediyordun?

Aynaya baktığımda kendimden nefret ediyor ve bu işin suçlusu benmişim gibi hissediyordum. Bir aralar aynalara bakamazdım, kendimden utanırdım. Erkeklerden nefret ediyordum. Çünkü bir zaman sonra erkeklerin hepsinin bunları yapabileceğini düşünüyorsun. Hepsi benim için potansiyel sapıktı.

Sana bunları yapan amcanla aynı evde yaşıyordunuz. O hiçbir şey olmamış gibi mi davranıyordu?

O da, ben de öyle davranıyoruz. Tabii bir zaman sonra bunlar bana ağır gelmeye başladı. Hayata tutunmaya çalışıyorsun, kimse yok arkanda. Liseyi, ortaokulu çalışarak okudum; 11 yaşından beri çalışıyorum. Yani bana, al şu harçlığı da kendine bir şeyler alırsın diyen olmadı hayatımda. Ben öyle büyüdüm. Artık bir noktada bu iş böyle olmayacak dedim ve aldım tüfeği, vurdum kendimi. 14 yaşındaydım, lise 1'e gidiyordum. Tüfeği kalbime dayadım, kalbimden yere doğru gelince tüfeğin ağzı kaydı kolumu vurdu. Şimdi kolum yukarıdan aşağıya sakat gibi, platin var aşağı kadar. İki ay hastanede yattım. Hastane odasına psikologlar geldi ve neden yaptığımı sordular. Ama zaten orada herkes benim adıma cevap vermişti. Doktora "Annesi yok, böyle davranması normal" demişlerdi.

Baban sordu mu niye yaptın diye?

Telegram: @cinciva

Sormadı.

Hastanedeki psikologlara anlatmayı denemedin mi?

Sordular, onlara da anlatmadım. Anlatamadım. İlk anlattığım kişi, çok sevdiğim bir ablamdır. Ona da 17 yaşımdayken anlatmıştım. Zaten intihar girişimimden sonra taciz kesildi ve bir daha yapmaya cesaret edemedi.

İntihar olayından sonra sana bir şey dedi mi ya da sen ona bir şey söyledin mi?

Hastanede yatarken yanıma geldi. Bunun suçlusu sensin, bana yaklaşma artık dedim! Hiçbir şey demedi, zaten ondan sonra hep kaçtı benden. Korktu sanırım ya anlatırsam, ya ona bir şey yaparsam ya da yaparlarsa diye.

Peki ailene anlatsan sana inanmaz mıydı?

Bu durumu çok sorguladım, niye anlatmadım diye. Ama evdeki herkes dengesiz, kime neyi anlatacaksınız ki? Ayrıca bana asla inanmazlardı.

Yaşın ilerlediğinde polise gitmeyi düşündün mü? Belki yıllar içinde daha korkusuz olmuşsundur diye soruyorum bunu.

Düşünmedim. Burada, toplumun içinde nasıl yaşaran diye düşündüm. Küçücük bir yerde yaşıyordum çünkü. Çarşıda söylesen merkezden duyarlar anında.

Yaşın ilerlediğinde suçluluk duygusundan biraz daha çıkmış olmalısın. Birilerine, öğretmenine veya polise söylesen ne ile karşılaşırdın sence?

Benim suçum değildi evet, ama toplumdaki yerinizi düşünebiliyor musunuz? Söylediğim zaman artık oradan gitmem lazım, orada yaşayamam artık. İnsanların bakışından size karşı davranışlarına kadar her şey değişecekti… Belki de suçlayacaklardı beni, belki de yalan söylüyorsun diyeceklerdi. Bir sürü şey düşünüyorsunuz belli bir noktadan sonra. Çünkü bir işe atılmışsınız; iş hayatınız var ya da okul çevreniz var, yani bir sürü şey düşünmek zorundasınız. Bana bunu yaptılar deyip kendinizi atamıyorsunuz ortaya. Ben suçlu değilim ama bunu çok geç, 20 yaşlarımda öğrendim. Bunu da bana öğreten o anlattığım ablam oldu.

Telegram: @cinciva

Annenle baban ayrıydı ama anneni yakın görüp ona anlatmayı düşünmedin mi hiç?

Annemle de öyle bir ilişkimiz yoktu. Zaten hafta sonlarında, o da arada sırada görüşüyorduk. O köyde yaşıyordu ve kendine hayrı yoktu ki. İki dayım vardı içkici, onu hep dövüyorlardı. Bazen gittiğimde bir bakıyordum ki annemin gözü mosmor. Annem de 26 yaşında beyin kanaması geçirdi, sonra 36 yaşında bir daha geçirdi ve dayanamadı, vefat etti. Gün yüzü görmemiştir benim annem. Belki anlatacaktım, belki konuşacaktık ama onun ömrü yetmedi.

Daha sonraları bu kişi tarafından tacize, tecavüze uğradın mı?

24 yaşındaydım, halam İstanbul'dan gelmişti. Bana bunları yapan adam kışlık yiyeceklerimizin olduğu yerde beni sıkıştırdı bir anda. Aradan yıllar geçti ama bu adam vazgeçmedi ve beni taciz etmeye devam etti.

14 yaşında kendini vurdun ve 24 yaşında, yani seni sıkıştırdığı o ana kadar sana hiç dokunmadı mı?

Hiç dokunmadı; yaklaşmadı bile ama sürekli taciz ediyor. Yani mesela şimdi ben onun olmadığı yerlerde takılırım ama o kendini illa gözüme sokmak için oraya gelir. Yatak odamın camı arka bahçeye bakardı, onun orada olduğunu terliğinin sesinden bile bilirdim. Psikolojik olarak çok rahatsızlık verdi. Geceleyin bile dolaşıyordu odamın penceresinin önünde. Bir gün, babaannemin evindeyiz, patates soğan almaya gittim, bu çıktı karşıma ve gel azıcık seveyim seni dedi. Sıktım orada gırtlağını ve "ya ben öleceğim ya da seni öldüreceğim" dedim, "yapma bana bunu!" Sonra mutfağa gittim, halama her şeyi anlattım.

Halanın tepkisi ne oldu?

"Beklerim" dedi.

Halana da mı yapmış?

Yapmış mı bilmiyorum, bana böyle bir şey demedi ama "Beklerim, onda o potansiyel var. Seni burada bırakmayacağım" dedi.

Halan, tüm bu duyduklarını baban ve babaannene anlatmayı düşünmedi mi?

Telegram: @cinciva

Yok, öteki amcana söyleyelim dedi.

Söylediği amcanım konumu iyi. “Ben bunları yaşadım, bu yüzden intihar ettim hala” dedim. Sonra halam gitti onun yanına, konuştu. “Ne yapmaya çalışıyorsun” dediğini duydum ve girdiler birbirlerine. Sonra halam beni alıp İstanbul’a götürdü. O değil de öz amcam, baba yarısı bana bunu yapan. Kendi evinin içindeki insana güvenmeyeceksin de kime güveneceksin? Bu kadar mı kötü oluyor insanlar diyorsun ama oluyor işte.

Çocukluğun nasıl geçti bu olaylar arasında?

Sokaklarda. Bir de beni bulmasın diye kapının arkasına saklanıyordum. Babaannemin evinde, koridorda L şeklinde bir dolap vardı, köşeye girdiğinde kimsenin seni bulamayacağı bir dolap. Gündüz yalnız başına kaldığımda oraya girerdim beni bulamasın diye. Ya da abimin peşine takılırdım. O nereye giderse ben de oraya giderdim, peşini bırakmazdım. Evde kalmamaya çalışırdım, sırf beni bulmasın, aynı şeyleri yaşatmasın diye. Yani ufaksın ve ona karşı koyamıyorsun, düşünsene korkuyu.

Kaç kere tecavüz etti sana?

Bana arkadan iki defa tecavüz etti. Ama tecavüzün dışında da her şeyi yaptı. Her türlü şeyi yaşadım. Ben altı yaşında tacize uğramaya başladım, dokuz yaşında kadın oldum. Dokuz yaşlarındaydım tecavüz ettiğinde. Bir hafta normal oturamadım. Hep yan oturuyordum, çok canım yandı. Sonra devam etti, ne zaman canı isterse buldu, yakaladı ve yaptı. Tecavüz iki sefer oldu. Sonraki yıllarda bunu bana kaç kez yaptığını hatırlamıyorum. Ama benimle 14 yaşıma kadar bayağı karı koca hayatı yaşadı. Bütün her şeyini tatmin ediyordu benimle. Ben intihara kalkıştıktan sonra bir daha olmadı.

Kaç yaşındaydın evden ayrıldığında?

20’li yaşlarımdan itibaren o evi otel gibi kullanmaya başladım. Genelde çalışıyordum zaten. Gece geliyor, duşumu alıyor, sabah kalkıp çıkıyordum. Kendime sürekli bir iş bulunca da evden tamamen ayrıldım.

Duşa girince falan korkmuyor muydun gelir diye?

13-14 yaşlarımda ufaktım ama belli bir yaştan sonra bana bir şey yapamazdı. Bakma böyle şimdi iriyarıyım ama ilkokulda falan çok ufaktım,

Telegram: @cinciva

çelimsizdim, kemiklerim sayılırdı. Ama şu anda kendimi kollayabiliyorum.

Kimselere bahsetmedin mi?

Ufak tefek tacizlerinden amcamın kızına bahsettim. Hemen hemen bir yaş var aramızda. Çok samimi büyüdük belli bir yaştan sonra. "Eve niye gitmiyorsun? Babaannem yalnız" dedi bir gün bana. "O evin içinde birtakım şeyler yaşadığım için gitmek istemiyorum" dedim. Ne yaşadığımı merak etti. Anlattım. Banyodan çıkıyorum, adam beni taciz ediyor. Eli pantolonunun içinde, bana bakıyor. O dönemde ortaokul çağlarındaydım… Tabii o anlatılanlar orada kaldı. Şimdiki gençlik gibi değil ki, o zaman gözümüz çok kapalıydı. Sonra da bir diğer kuzenime anlattım üstü kapalı.

Şaşırdı mı ve sana inandı mı?

Nasıl olur böyle bir şey dedi ve çok şaşırdı. Çok detaylı anlatmadım. Sadece banyodan çıktığımda neyle karşılaştığımı anlattım. Rahatsız ediyor, dedim. Tüm bunları, ailem dediğim ne kadar insan varsa 2016 yazında anlattım. Hepsi şimdi başıma neler geldiğini biliyor. Amcamın eşine de anlattım ve "Aman sus sus, kimse duymasın, bizim şerefimiz var" dedi. "Ne şerefi? Bizim şerefimiz yok mu, biz şerefsiz insanlar mıyız yani?" dedim. "Beni sen doğurmadığın için böyle rahat konuşuyorsun. Çocuğunun başına böyle bir şey gelseydi ne yapacaktın?" dedim. Benim arkamda kimse yoktu ve benim başıma gelmesi normalmiş gibi konuşmuşlardı. Benim suçum muydu çocukken büyümek zorunda kalmak? Kimsem yoktu, inşaatlarda büyüdüm resmen. Evden bir çıkıyordum, bütün gün inşaatlarda, dere boylarında dolaşıyordum. Ne soğuğu kışı biliyorduk, ne de sıcağı. Alıyordum elime bir ekmek, çıkıp geziyordum kendi kendime.

2016 yılında akrabalarının çoğuna anlattığını söyledin. Baban ve babaannenin tepkisi ne oldu?

Babama ve babaanneme anlatmadım. Onların haricinde herkese anlattım. Elbette onların da kulağına gitmiştir ama bir şey yapacak olsalar yaparlardı. Ama umurlarında olmaz ki.

Abine anlatmaya nasıl karar verdin ve tepkisi ne oldu?

Telegram: @cinciva

Maddi olarak çöküntüdeydim ve bana yardım etmeyip de o sapık kişiye yardım ettiğini duyunca karar verdim. Mesaj yazarak anlattım. “Benim başıma bunlar geldi, sana açık ve net bunları anlatsam erkekliğinden, abiliğinden utanırsın” dedim. Beni hiç aramadı. Yani böyle bir ailenin içinde büyümüşüm düşünsenize, kime neyi anlatacaksın? Zaten anlatsam ne olacakmış ki! Ya bunlar beni evden kovarmış ya da yurda bir yerlere verirmiş. Mideleri geniş, senin ne yaşadığın önemli değil ki.

Bana tüm bunları anlatmak sana ne hissettiriyor?

Önceden bunları anlattığımda bir hafta kendime gelemiyordum. İyi olmak için de hiç ilaç kullanmadım. Atlatıyorsun zaten bir süre sonra. Niye biliyor musunuz? Çünkü o kadar çok şey yaşadım ki bunlar artık geçmişte kaldı. Şimdi bir hayat mücadelesi veriyorum ve ayakta durmaya çalışıyorum. İlkokul bitince babaannem “Ben okutmam seni” dedi. Gittim çaldım lisenin kapısını, kendi kendimi okula yazdırdım. Müdire hanıma, “Kimsem yok, okumak istiyorum, beni okutur musunuz?” dedim. 11 yaşındaydım daha. Ailem beni okutamayacağını söylemişti ama abimi okutuyordu. Abimle aynı dönem üniversite sınavına girdik, ikimiz de çok iyi bir puan aldık. Ama onu okumaya gönderdiler, beni göndermediler. Böyle büyüdüm.

Üniversite okumadın mı?

Hayır, lise mezunuyum. Kuaförlük bölümü.

Peki, babandan hiç böyle bir tavır gördün mü? İstismar etti mi seni?

Babam bir iki defa yeltenir gibi oldu. Çekyatta yattığım bir gece istismar etmeye çalışmıştı.

Kaç yaşındaydın o zaman?

7-8 yaşlarındaydım, okula gidiyordum. Geldi, arka tarafıma yattı ki normalde babam benim saçımı okşamamıştır. Sarıldı, başladı beni okşamaya. Kalktım, yataktan kaçtım gittim. Bunlar yaşandığında evli değildi ama sonrasında evlendi. Babamın babaanneme, bakır tas fırlatıp

Telegram: @cinciva

“Bana karı al” diye bağırdığını biliyorum. Sonra evlendi. O da rahatladı, biz de.

Babanın seni sevdiğini mi düşünmüştün o zaman, yoksa sana kötü dokunduğunu anlamış mıydın?

Beni sevdiğini düşünmedim, çünkü amcamdan bazı şeyler gördüğüm için ona benzetmiştim. Babamın bir lokma ekmeği boğazımdan geçmedi benim, yapmış bırakmış. Öyle bir sapık. Benim annemle de zorla ilişkiye girmiş Zaten, annem istemiyormuş, zorla yapıyormuş. Halam anlattı. Sonra öğrendim, kemerle vura vura ilişkiye giriyormuş. Resmen tecavüz ediyormuş yani. Sonra da annem dayanamamış, boşanmış. Öyle değişik bir aile ama sonra bizim ailemizin şerefi var diyebiliyorlar. Tamamen koptum artık, kimseyle görüşmüyorum.

“Bir lokma ekmeğe büyük diyetler ödedim”

Geçmişe baktığında neler geliyor gözünün önüne?

Çocukluğuma baktığımda acıdan başka bir şey göremiyorum. Çocukluğum yok, hiç çocuk olmadım ki. Direkt büyüdüm, büyüttüler. Çocukken sokakta oynaman lazım, korkmadan yaşaman lazım, evinin içindekine güvenmen lazım, sığınacak yerin olması lazım ama benim olmadı ki! Bir lokma ekmeğe büyük diyetler ödedim, çok büyük diyetlerdi. Bir lokma ekmek verdiler, fazlasıyla aldılar. Ama yapacak bir şey yok, geçmişi değiştiremeyiz. Önemli olan, bu saatten sonra sağlıklı bir şekilde hayata devam etmek. Benim de bunu yapabilmem için onları hayatımdan çıkarmam lazımdı, bunu da yaptım.

Annenle baban ayrılmasaydı bütün bunlar olur muydu sence?

Annem öldüğünde onunla konuşmuyordum. Niye konuşmuyordum? Anneme söylediğim çok ağır bir laf vardı; “Beni alacaktın, neden bıraktın! Orospuluk da yapsan ben de senin yanında orospu olurdum” dedim ona. Çünkü tüm bunları annem gittikten sonra yaşamıştım. Anne çok farklı, korur kollar evladını. Annen varsa anlatırsın, bir şekilde konuşabilirsin

Telegram: @cinciva

onunla. Ama ben zaten anneye kin besleyerek, nefret ederek büyüdüm. Babaannem nefret ettirdi. “Orospunun kızı” diye çağırırdı beni. Ama annem hiç de öyle biri değildi. Bizim soframızda besmele yoktu, küfür vardı. Babam erkek yeğenine de tecavüz etmiş…

Kime?

Amcamın oğluna. Ve bu yüzden 18 ay hapis yatmış.

Bu nasıl ortaya çıktı?

Biz bilmiyorduk, şimdi o kuzenim soyadını değiştirdi. Annesi boşandı amcamla. Biz çok ufaktık zaten bu olay olduğunda. Yengem fark etmiş ve sonrasında kuzenim annesine söylemiş.

Çocuk kaç yaşında?

Bunu yaşadığında 11 yaşlarındaymış. Çocuğu kıstırıyor, arkadan tecavüz ediyor. Yengem bakıyor ki çocuğun makatından kan geliyor. Sonra mahkemelik oluyorlar, yengem şikâyet ediyor, babam hapse giriyor. Ben hatırlamıyorum, çok ufaktım; halam anlattı bana da.

Annenle evlenmeden önce mi yaşanıyor bunlar?

Annemle evliler. Bu olay da zaten son nokta oluyor ve annem boşanıyor. Tabii annem bunların üzerine intihar girişiminde bulunuyor. İpten almıştık onu…

"Bir çikolatayla kandırdı beni"

Seni taciz eden kişi sana tecavüz ettiği sırada bir şey söylüyor muydu?

Zevk alıyordu, benim canım yanıyordu, bağırıyordum, ağzımı kapatıyordu. İlk zamanlar, yani altı-yedi yaşlarındayken anlamıyordum ve hep kendimi suçluyordum. Oysa bir çikolatayla kandırdı beni! Bana çikolata vereceğini söyleyince gitmiştim yanına… Nereden bilecektim ki…

Bir avukatla görüşmek aklına geldi mi hiç, geriye dönük ne yapabilirim diye?

Telegram: @cinciva

Hayır, gelmedi. Bu saatten sonra ne yapılabilir ki zaten? 31 yaşındayım ve çok zor bir hayatım oldu, küçüklüğüm rezillik, yokluk içinde geçti. Rahmetli annem gibi gün yüzü görmedim bu yaşıma kadar ve artık huzur istiyorum. Ben bunlarla uğraşacak psikolojiye sahip değilim. Gücüm yetmez tüm bu defterleri yeniden açmaya, kaldıramam. Kimsem yoktu, o da cesaret etti. Üstelik bana bunu yaşatan kişiyi görsen inanamazsın. İnsanlar çok yanılgıya düşüyor, "Bu safın kime zararı olacak" diyorlar ama öyle olmuyor işte, herkesten her şeyi bekleyeceksin.

Amcan, topluluk içinde nasıl biriydi?

Ver eline faturayı ödeyemez, para tutamaz bu adamlar, bir baltaya sap olamamışlar. Zaten toplum arasında da böyle bilinirler. Yiyip içip yatan insanlar ama nedense bunların saf ve zararsız olduğunu düşünüyorlar.

Halanla İstanbul'da ne kadar süre yaşadın?

Yedi ay kaldım orada. Kendi masraflarımı da karşılıyordum, buradan giderken param vardı, çalışmıştım. Sigaramı alırdım, onlara alışveriş yapardım; kimseye yük olmazdım. Yedi ayın sonunda baktım halam değişti. İş bulamamıştım İstanbul'da. Sonra ayrıldım oradan, döndüm tekrar eski oturduğum şehre. Ne kadar halan da olsa, dediğim gibi insan eti ağır oluyor.

Şehir değiştirmeyi düşünmedin mi?

Şu anda burası bir başlangıç benim için. Zaten onlara arkamı döndükten sonra rahatladım. Kocaman bir yük taşımışım sırtımda hayatım boyunca, rahatladım. Şimdi onlar vicdan azabıyla savaşsın, eğer biraz vicdan taşıyorlarsa.

Bana bir saatte anlattığın şeyleri yaşamak senin yıllarını aldı. Kendini nasıl toparladın?

Dönüp bakıyorum arkaya; bunlar çok iyi günlerim. 20-25'li yaşlarımda alkolik oldum. Ama hiç ilaç kullanmadım. Hiç psikolojik destek de almadım. Ayağa kalktım ve kendimi topladım. Hadi dedim, kalkarsın sen bunun altından.

Bu kitabı okuyacak olan annelere, öğretmenlere ve benzeri şeylere maruz kalan mağdurlara ne demek istersin?

Telegram: @cinciva

Kimse susmasın! Hiçbir şeyden korkmasın! Asıl söylemek istediğim şey ise annelere: Kız ya da erkek fark etmez, çocuğunuzu yanınızdan ayırmayın. Gerekirse arkadaş, gerekirse anne olun, çocuklarınıza ulaşın. Kardeşler arasındaki ilişki de çok önemli, birbirlerine kardeş olamazlarsa dayanabilecek hiçbir şeyleri kalmıyor. Benim dayanacak hiçbir şeyim olmadı bu hayatta. Benim abim de, babam da, annem de vardı, öksüz değildim ama kimsesiz yetiştim. Hiçbir çocuk bu durumda olmasın, çocuklarınıza ve kardeşlerinize sahip çıkın.

* * *

Röportaj bitip de onu arkada bırakırken üzerimde büyük bir ağırlık vardı. O, belki yaşadıklarını arkada bırakmıştı ama benim, daha önce tanıklık etmediğim bu acıyı sindirebilmem için uzun süre gerekecekti.

Telegram: @cinciva

TÜRK CEZA KANUNU VE ÇOCUK KORUMA KANUNU NE DİYOR?

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yanı sıra 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 6. maddesine göre de "Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bildirmekle yükümlüdür."

Çocuk cinsel istismar vakalarının adli süreçlerine bakıldığında, devlet görevlilerinin yaptığı ihbarlar, kurban çocukların ya da ebeveynlerinin başvurularından daha fazla; ancak üçüncü şahısların yaptığı ihbarlardan daha azdır. Devlet görevlileri arasında çocuk cinsel istismar vakalarını bildirenlerin başında rehber öğretmenler bulunmakta, sağlık ve sosyal hizmet görevlileri ise nadiren bildirimde bulunmaktadır.

Telegram: @cinciva

“Çocuğun verdiği şifreleri çözmek lazım”

“Her defasında defalarca yıkanıyordum üstümden akıp gitsin diye.
Ama bi’ işe yaramıyordu.
Yine de kendimi pis hissediyordum.
Kaç kere vücudumu yaktım bu yüzden…”

Psikolog Sosyal Hizmet Uzmanı

İstismar edilmiş kişinin gitmesi gereken ilk yer karakol.

Eğer köyünde, yakınında karakol yoksa gideceği yer, sıcağı sıcağına jandarma olmalı.

Çocuğun kandırılması kolay olduğu, üzerinde güç uygulanması daha basit olduğu için istismar edilmesi daha olası. Dolayısıyla enseste maruz kalmış çocuğun bunu ihbar ettiği andaki psikolojisini ve nasıl bir prosedür uygulandığını konuşmak için Çocuk Şube Müdürlüğü’nün yolunu tuttum ve hem adli psikolog hem de sosyal hizmet uzmanıyla görüştüm.

Çocuk Şube Müdürlüğü, 18 yaşından küçüklerin geldiği, getirildiği yer. İşte ensest mağduru, istismar mağduru bir çocuğun geleceği ilk yerlerden biri de burası. Burada işlemler oldukça hızlı; tıpkı Çocuk İzlem Merkezleri’nde (ÇİM) olduğu gibi. Elbette mağdurlar savcılığa da gidebilirler ama savcı da yine, çocuk polisini görevlendirecektir.

İstismara, enseste uğramış, mağdur edilmiş çocuklar buraya getirildiğinde ne halde oluyor? Buradaki görevliler onlarla nasıl ilgileniyor, nasıl yaklaşıyorlar? Başından geçenleri anlattıklarında nasıl bir ruh halinde oluyorlar? Tüm bu soruların cevabını almak için buradaydım ve tahmin edersiniz ki beklediğimden daha fazla şey duydum, dinledim.

Çocuk Şube’de iki kişiyle konuştum. Adli psikolog ve sosyal hizmet uzmanı. İkisi de çocuklarla birebir ve direkt iletişimde olan kişiler. ifade işleminden önce onların yanında olan, korkularıyla mücadele etmeleri için onlara telkinde bulunan kişiler. Bana, yaptıkları işi ve karşılaştıkları

Telegram: @cinciva

vakaları detaylarıyla anlattılar. İşlerini en iyi şekliyle yapmaya çalışıyorlardı. Nereden mi anladım? Çünkü bana verdikleri detaylar, mağdur kişiyi gerçekten dinlediklerini gösteriyordu. Aslında genellikle sanıldığı gibi her yerde herkes işini baştan savma yapmıyor. Bu arada istismara uğramış çocuğun hemen gitmesi gereken yerler şunlar: Polis, Çocuk Şube, savcı, ÇİM (Çocuk İzlem Merkezi). Tabii yasaya göre kamu çalışanları, yani doktorlar ve öğretmenler de bunun içinde ve bu durumu yetkili mercilere bildirmekle yükümlüler. Eskiden yasaya göre vatandaşın da böyle bir yükümlülüğü varmış fakat bu madde kaldırılmış.

İfade alma tekniği hayati önem taşıyor

Karşımda iki uzman vardı. Genç olmalarına rağmen konularına hâkimdiler. İlk sorum, istismar mağduru çocuğun buraya geldiğinde nasıl bir halde olduğuna yönelikti. Adli psikolog, çoğu çocuğun suçlanacağını düşündüğü için çok korktuğunu söyledi: “Ailesi tarafından getirilen de oluyor, doğum yaptığı için hastane tarafından gönderilen de… Yani her zaman kendi istek ve cesaretiyle gelemiyor bu çocuklar.” Haklıydı. Çünkü korkutularak, tehdit edilerek sindiriliyordu bu küçük insanlar. Tek başına gelebilenlerin yaşı en az 12, belki 14 oluyordu.

Yaşadıkları olay, o an gösterdikleri tepkilere yansıyordu. Sosyal hizmet uzmanının şu sözleri önemliydi:“Olayın ne zaman olduğu, kimin yaptığı ya da olayın biraz önce mi, birkaç yıl önce mi olduğu çok hassas bir detaydır ve önemlidir.”

Polisi görmesinin çocukta yarattığı korkuyu önlemek için, ifade alınmadan önce çocukla farklı bir iletişim kuruluyordu. Bu sürecin nasıl yürütüldüğünü uzmanlara sordum.

Olayı polise anlatmadan önce çocukla konuşup onu rahatlatıyorlar. Elbette önce kendilerini tanıtıyorlar. Öncelikle çocuğun iyiliği için orada olduklarını anlatıyorlar. Kanıt, polis için çok önemli olduğundan çocuğa buna yönelik sorular soruyorlar ama kanıt elde ederken çok dikkat edilmesi gerektiğini söylüyorlar: “Bize göre mahkemenin dikkat etmesi gereken şey

Telegram: @cinciva

çocuğun kişiliği. Hem başından geçen olaylar hem de çocuğun kişilik özellikleri, duyguları, olayı yaşadığı anda neler hissettiği… Sadece kanıta dayalı ifade aldığımız zaman olmuyor. O ifade görüntülü olduğu zaman çocuğun bütün duyguları ortaya çıkıyor. Olayı anlatırken ortaya çıkan tüm jest ve mimikler de yaşadığını destekler nitelikte olabiliyor. Ve bu çok önemli."

İlk ifade çok şey anlatıyor

Bu son cümleden açıkça anlaşıldığı gibi, ilk ifade çok önemli. Çünkü beden dili, jestler, mimikler söylenemeyenleri söylüyor. Minik bir bakış bile birçok şey ifade ediyor. Ama çocuk daha önce defalarca ifade vermek zorunda bırakılmışsa artık bir yerden sonra o duygu kayboluyor. Ve sanki anlattığı şey, herhangi bir şeymiş gibi oluyor. Oysa ilk anlattığında kaşı gözü, bakışı, parmaklarını birbirine dolayışı, ayaklarını sallayışı, belki tavana bakışı ve belki de ağlayışı… İşte bu geçen zaman diliminde, verdiği ifadelerde de değişiklikler olabiliyor. En azından bu ihtimal düşük değil. Ve karşı tarafın sorduğu sorulara göre de ifadesi yönlenebiliyor. Belki üstüne koyuyor, belki de eksiltiyor anlattıklarını. Çocuğun o duyguyu kaybetmeden ifade verebilmesi çok önemli. Ama "sesi bile titremeden anlatıyorsa orada bir sıkıntı var demektir" diyorlar.

Çoğu istismar mağduru çocuk "Acaba ben mi yanlış anladım?" diye düşünebiliyor. Kim karıştırıyor bu çocukların kafasını, diye düşünebilirsiniz. Maalesef oluyor. Mesela çocuk annesi tarafından da çok suçlanıyor: "Ocağımızı yıktın, bize kim bakacak, ortada kaldık, baban senin yüzünden hapse gitti" gibi karanlık vicdanlı cümleler, çocuğun hemen ifadesini değiştirmesine sebep olabiliyor. Baba bu suçu işledi diye çocuk hemen koruma altına alınıp yurda gönderilmiyor. Savcılık kararıyla, eğer ona sahip çıkacağına inanılan aile bireyleri varsa onların yanına gönderiliyor. Fakat çocuklarla birebir konuşan adli psikolog ve sosyal hizmet uzmanı, "Bu kez de, evinde başka müdahale edenler ortaya çıkabiliyor" diyorlar. Çocukların tehdit sonucunda susturulduğu da oluyor.

Telegram: @cinciva

Mesela, “Bunu kimseye söylersen annen seni döver, öldürür, seni bir daha sevmezler” gibi şeyler söylenebiliyor. Dolayısıyla çocuk, ben suçluyum ve bunların sonucunda bana bir şey olacak, gibi düşüncelerle de polise gelebiliyor.

Tahmin edersiniz ki Çocuk Şube Müdürlüğü’ne çok fazla çocuk gidiyor ya da götürülüyor.

Peki, bir çocuk karşılarına istismar mağduru olarak değil de başka bir sıkıntıdan dolayı gelmişse sorguda başka bir şey arıyorlar mı? Yoksa karşılarına ne gelirse onun üzerinde mi duruyorlar? Konuştuğum sosyal hizmet uzmanı, sorgularda farklı şeylerin ortaya çıktığını söylüyor: “Sadece ifadede söylenen şeyin üzerine gitmiyoruz, mesela cinsel istismar şüphesi dayısına yöneliktir ama bir bakarsınız dede olduğu ortaya çıkar; komşusunu anlatmaya gelmiştir ama aslında babasını komşu şekline sokmuştur da anlatıyordur çocuk.” Görüşme tekniklerini bilince bunları ortaya çıkarmak zor değilmiş. Tam da bu noktada, üniversiteden mezun olup buralarda çalışacak psikologların adli görüşme dersi almalarının ne kadar önemli olduğu anlaşılıyor, fakat her üniversite ve bölümde böyle bir alan yok. Bu anlamda vakit kaybetmeden tamamlanması gereken bir eksik.

Çocuktan bazı şeyleri duymak için sabretmek ve çocuğun güven duymasını beklemek gerekiyor. Üstelik bunlar sağlandığı takdirde çocuklar uzmanların sormadıkları şeyleri bile anlatabiliyormuş.

Konuştuğum uzmanlar, kendi yaşıtlarını istismar eden çocukların da büyük ihtimalle istismara uğramış çocuklar olduklarını söylüyorlar. Bu durum her istismarcı için geçerli değil elbette ama sıklıkla rastlanan bir şey. Görüştüğüm adli psikolog ve sosyal hizmet uzmanı ayrıca, “Çocuk taciz ya da tecavüz etmeyi bir şekilde öğrenmiştir ya da cinsel dürtü bozukluğu bir şekilde oluşmuştur. Erkek çocuklarda daha yaygın bu durum. İstismar eden de çocuk oluyor. Üstelik kız çocuklarına yönelik istismar daha yoğunlukta” diye anlatıyor.

İfade yetmiyor, delil olmalı

Telegram: @cinciva

Buraya gelen aile içi istismarlarda genellikle istismarcı kişi öz baba, hamile olansa çocuk yaşta kızlar oluyor. Aile bu çocuğu öldürmek istiyor, sonrasında anlaşılıyor ki ya abiden ya da babadan hamile kalmış bu çocuk. Bu olayları yaşayan çocuk, hikâyesini anlatırken suçluymuş gibi utanıyor. Zaten yaşadığı zulüm ona yük değilmiş gibi, bir de tüm bunları anlatırken utanıyor. Fakat delil önemli olduğu için yaşadığı olayı çok ayrıntılı anlatması isteniyor çocuktan. "Yaşamış olduğunu söylemesi ve duygu durum bozukluğu yeterli değil mi bunun anlaşılması için?" diye sorabilirsiniz. Bu kadar küçük bir çocuk bunu nasıl ve neden uydursun ki? Ama bu yeterli değil ve delile dökülmesi gerekiyor.

Adli Tıp, olayın delile dayandırılması için gidilen yerlerden bir tanesi. Mesela o çocuğun kıyafetlerinin nasıl çıktığı, taciz sırasında cinsel organın çocuğa temas ettirilip ettirilmediği, çocuğun ifadesini destekleyen çok önemli deliller. "Biz bunu çocuğa sormak zorundayız, yoksa mahkeme aşamasında defalarca sorulabiliyor" diyor Çocuk Şube Müdürlüğü'nde konuştuğum uzmanlar.

Çocuklar çoğunlukla kavramları bilmiyor. "Bana tecavüz etti" dediğinde bunu ayrıntılı sormak gerekiyor. Çünkü tecavüzle kastettiği şey sürtünme de olabiliyor. Ve istismarın nasıl gerçekleştiğine göre verilen cezanın oranı artırılabiliyor.

Çocuk Şube Müdürlüğünden sonraki süreç

Çocuğun polis nezaretinde muayenesi yapılıyor, rapor alınıyor ve bu esnada polis soruşturma aşamasında topladığı ve içinde çocuğun ifadesinin, delillerin özet ve asıllarının da olduğu bir dosya oluşturuyor. Dolayısıyla çocuğun ifadesinden şüphelinin kimliği de belli olabiliyor. Yani dava için artık bir fezleke oluşmuş oluyor.

Bu arada CMK 236'ya göre, polis ifade esnasında yanında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurmak zorunda. Fakat bu, Türkiye'de kaç yerde uygulanıyor bilmiyoruz.

Telegram: @cinciva

Çocuğun götürüleceği, gideceği yerleri yukarıda belirtmiştim. Aynı zamanda, yaşadığı istismarı defalarca anlatmasının çocuğun üzerinde yarattığı ikinci travmayı da az çok tahmin edebilirsiniz.

"Mağdur çocuğun hangi süreci izlemesi gerekiyor ki ifadesine daha az başvurulsun?" sorumu adli psikolog şöyle cevaplıyor: "İyi işlerse tabii ki ÇİM. Çünkü doktor orada, savcısı hazır orada ve avukat orada. Polisin de yeri var ÇİM'de. Oradaki insanlar adli görüşme eğitimleri alıyor. ÇİM sayesinde bu alanda iyi bir aşamaya gelinir diye umut ediyorum."

ÇİM'ler var olmasına var ama her ilde aynı hizmeti veremiyor. Sağlık Bakanlığı personelleri çalışıyor buralarda ama kimi ÇİM'ler tam teşekküllü, kimisi ise çok eksik. Bu bazı ÇİM'lerin daha önce kurulup işlev kazanmış olmalarına bağlanabilir ama işin içinde çocuk olunca bu sebep geçerliliğini yitiriyor.

Konuştuğum adli psikolog ve sosyal hizmet uzmanı kişiler, yıllar içinde pek çok çocuk ve vaka görmüş. Onlara, mağdur edilmiş çocukların buraya geldiklerinde ne durumda olduklarını, mağdurların ortak noktalarının olup olmadığını sordum.

Uzmanlara göre cinsel taciz mağdurları yaşadıkları istismarla, fiziksel şiddet mağduruna göre çok daha kolay baş ediyorlar. Bu yaştaki çocuklar yaşadıkları travmayla baş etmeyi nasıl bilebilir? Adli psikolog, çocuğun iyi ya da kötü ayrımı yapamadığından bahsediyor, çocuk bunun ne anlama geldiğini yetişkinlerden öğreniyormuş.

İşte tam da burada, çocuklara küçük yaştan itibaren bedenini tanıtmayı, yaşının izin verdiği ölçüde cinselliği anlatmayı deneyebilirsiniz. Eğer yapamıyorsanız uzman birinden yardım alabilirsiniz. Bunlar hayati önemde bilgiler. "Mesela" deyip bir örnekle devam ediyor adli psikolog: "Yetişkin bir kadın, tecavüze maruz kaldığı zaman toplumun ne diyeceğini düşünüyor. Suçlu sayılacağına dair bir sürü endişe yaşıyor ve muhtemelen kendi kendini suçluyor. Neden oradan geçtim, neden şöyle yaptım diye. Ama çocuklarda ilk başta böyle olmuyor. Bir kadın tecavüze uğradığı anda tecavüze uğradığını bilir ama çocuk her zaman bilemez. Çünkü çocukla cinsel ilişkiye giren kişiler, çocuğu yavaş yavaş hazırlıyor olabilir ve bu

Telegram: @cinciva

tecavüz şiddetle de gerçekleşmiş olabilir. Dolayısıyla defalarca da olabiliyor.”

Şu “rıza” denen şey

Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne 14 Ekim 1990 tarihinde imza attı ve sözleşme 27 Ocak 1995 yılında yürürlüğe girdi. Bu sözleşmeye taraf olmuşken, Türk Ceza Kanunu’nda, (madde 104) reşit olmayanla cinsel ilişkide “rıza” arıyoruz. Eski düzenlemede “rıza” aranması için mağdurla tacizcinin arasında beş yaştan fazla fark olmaması gerekiyordu. Çünkü o beş yaş karşı tarafın olgun olduğunu ve çocuğu ikna edebileceğini gösteriyordu. Bu madde kaldırıldı. Ama zaten 18 yaş altını çocuk kabul ediyorsak eğer, orada rıza aranmaz, aranmamalı.

Sosyal hizmet uzmanı, konuşmanın bu noktasına önemli bir not düşüyor ve “Çocuk ifadede, kendi isteğimle birlikte oldum diyebiliyor ama biz raporumuzda onu ‘şunlar şunlar başına geldiği için bu şekilde davrandı’ diye yazıyoruz” diyor. Çünkü Türkiye’de yargı mensupları hep aynı türde davalara bakmadıkları için bazen bazı detaylar gözden kaçabiliyor. Dolayısıyla mahkemeye sunulan raporlarda bu gibi notların hayati derecede önemi var.

* * *

Buraya gelen mağdur çocuklar elbette susuyor, çoğu kez de susturuluyor. Tehdit edildiklerini anlatıyorlar mı?

Sosyal Hizmet Uzmanı: Mesela şikâyet etmeye gelen bir kız oldu. Annesinden sekiz yaşındayken ayrılmış. Nasıl olduğunu sorduğumda babasının annesinden ayrıldığını söyledi ve babasının kendisine annesini kötülediğini anlattı. “Annen seni sevseydi zaten gitmezdi ve bizimle kalırdı” demiş. Fakat sonrasında öğrendik ki aslında baba, çocuğu anneden kaçırmış. İfadenin devamı bizi hayrete düşürmüştü. “İlk aşamalarda babam yanıma gelip uzanıyordu ve bu aşamada annemin yokluğunu bana

Telegram: @cinciva

aratmıyor diye düşünüyordum. Saçlarımı okşuyordu, sarılıyordu. Bir iki ay böyle gitti, hiç kötü davranışım görmedim. Sonrasında eli bacaklarıma gitti ve okşamanın aslında normal bir sevme olmadığım hissedince rahatsız oldum" diye anlattı mağdur. Ama çocuk bunun adını da koyamıyor çünkü cinselliği bilmiyor. Bir yandan arkadaşlarıyla konuşmaya başlıyor, onlara anlatıyor ve onlar da "Babalar hiç böyle şeyler yapar mı, hiç böyle şeyler olur mu?" diyor. Artık eli, uygun olmayan yerlere gidiyor. Sonrasında çocuk değişik duygular içine giriyor. Annesinin gittiğini, babasının yalnız kaldığını ve dolayısıyla buna ihtiyacı olduğunu aklına getiriyor. Üstelik daha neler neler… Tacizlerin ileri aşamasında yaşadığı tecavüz de var. Ama sonuçta yaşadığı sekiz yıllık bu süreci bize iki günde anlatmaya çalıştı. Belki de daha farklı şeyler hissetmişti yaşadığı ilk zamanlar. Üzerinden zaman geçmiş olması olayı farklı hissettirip ifade etmesini sağlayabiliyor. Bu ifadede, çevresinden duyduklarını ya da olan biteni çarpıtarak anlatmadığını garantileyemeyiz.

Mağdur neden bu kadar geç başvurmuş?

Sosyal Hizmet Uzmanı: Çünkü artık canına tak ediyor. 8 yaşında bir çocuğu düşünün. Yanında annesi yok, babaannesi ve akrabaları "sen de annen gibi kötüsün" diyorlar. Sonra annesiyle konuştuk. Annesi başka bir adamla evlenmişti fakat yine de kız annesinin yanına gitti. Kızı dışarıdan gören biri, herhangi bir şey anlamazdı. Çok normal konuşurdu. Sanki hiçbir şey olmamış gibi. Çok güçlüydü o yaşında bile…

Başka bir vakada da çocuk, ilk olarak rehber öğretmenine anlatıyor babanın dokunarak yaptığı taciz ve istismarı. Sonra buraya gelip ifadesini veriyor ve her şeyi anlatıyor. Baba ertesi gün savcılığa çıkacak, çocuk anneye teslim ediliyor. Çünkü anne, çocuğa korumacı bir yaklaşımda. Çocuk da zaten anneye gitmek istiyor. Zaten bir travma yaşıyor, baba gitmiş ve çocuk da yurda gitmek istemiyor. Ertesi gün çocuk ifadesini değiştiriyor. "Babam bana cep telefonu almadı, o yüzden babama iftira attım. Telefon almadığı için onu cezalandırdım" diyor. Baba serbest bırakılıyor. Aradan bir-iki yıl geçiyor. Çocuk bir gün tekrar rehber öğretmenine gidiyor. Polise ihbar geliyor çocuğun istismara uğradığına yönelik ve çocukla tekrar

Telegram: @cinciva

görüşülüyor, yalan diyor, babam bana böyle bir şey yapmadı. Aradan yine bir yıl geçiyor ve yine rehber öğretmenlerden bir ihbar geliyor çocuk hakkında, babasının istismarına maruz kaldığıyla alakalı. Ve bu kez çocuğun elinde görüntü var. Çocuk babasının kendisine olan davranışını kameraya çekmiş. Buraya geldiğinde "Tamam artık görüntü var ve ben geri dönemem" dedi. Çocuğun aslında kameraya çekmesini akrabaları istiyor. "Madem baban böyle bir şey yapıyor, bize kanıtla" diyorlar ve kamerayı çocuğa akrabaları veriyor. İkincisi de çocuk aslında kendisini bağlıyor. Görüntü olursa eğer, polise yok demek zorunda kalmam. Bu çocuk susuyordu, çünkü kardeşini korumak istiyordu. Bana yapıyor zaten, bari kardeşime yapmasın diyordu. Sonra ifade aşamasında öğrendik ki kız kardeşi de maruz kalmış tacize. Ve anne buraya geldiğinde kızına, "Ne yaptın sen, ocağımızı yıktın!" dedi. Mesela çocuklar annelerine istismar ipuçları verir, tam söyleyemese de annenin verdiği tepkilere göre çocuk bunu ya söyler ya da susar.

Nasıl ipuçları?

Adli Psikolog: Mesela, annesine babaların nasıl sevdiğini sorabilir çocuk. Anne ise "Babalar öyle şeyler yapmaz, babanız bizim için çalışıyor, baban olmasa bize kim bakar" gibi şeyler dediğinde de, o çocuk böyle bir durumu annesine söyleyemeyeceğini düşünür ya da sezer. Ama anne çocuğa maddiyatın değil de sevginin ve inanmanın önemli olduğunu öğretirse çocuk bundan cesaret alır ve susmaz. Ama anne böyle bir şeyi duyduğunda feryat figan ağlayıp çocuğun yanında güçsüz olursa, o çocuk kendini suçlar, daha fazla bir şey anlatmaz ve kimse de bir şey bilmez. Ne yazık ki çocuk da buna maruz kalmaya devam eder.

Sosyal Hizmet Uzmanı: Anneler ya da hepimiz çocuklarımıza, yabancı biri çağırırsa gitme ya da bir yerine dokundurma, öptürme gibi şeyler söylüyoruz. Ama bunun içine akrabaları katmıyoruz ve hep yabancılardan bahsediyoruz. Fakat istismarı gerçekleştiren kişiler hep yabancılar değil. Mesela bir çocuk, yakını yanağını öptüğünde art niyet aramazken yabancıda arıyor Ya da bir yerine dokunurlarsa. O yüzden istismara uğrarken sevildiklerini düşünüyorlar.

Telegram: @cinciva

* * *

Peki çocuk annesine şifre göndermezse anne nasıl anlar? Bu da merak edilen başka bir nokta. İşte bu kitapta okuyacağınız bazı vakalarda göreceksiniz ki, anne bunu kabul etmeyen, konduramayan kişi olabiliyor. İnanmayabiliyor ya da ancak tanık olursa inanabiliyor.

Annenin gerçeği kabullenememesinin bir diğer sebebi de istismarı yapan kişinin kocası olması. Bazen kadınlar, çocuklarının yaşadığı travmaya rağmen "Âşık olduğum adam yani kocam, çocuğumu bana nasıl tercih eder?" diye düşünüp çocuklarının yanında durmayabiliyorlar. Olayın tüm taraflarının karmaşık psikolojik süreçlerden geçtiği, açıklanması zor vakalardan bahsediyoruz sizin anlayacağınız.

Aile içinde tutuluyor

Aile içi cinsel istismar vakalarında en çok abiden kız kardeşine yönelik istismarlara rastlanıyor. Yalnızca mağdurla aynı evde yaşayan bekâr abi değil, evli abiden de gelebiliyor taciz. Bu durumlarda da anne olayın aile dışına taşırılmasını önlemeye çalışıyor. Bir vakada abisinin tacizine uğrayan mağdur çocuk, rehber öğretmenine başvurduğunda annesinden, "Neden rehber öğretmenine söyledin? Bana söyleseydin abini evden gönderirdim" tepkisini alıyor. Vicdanın ve insanlığın geldiği nokta bu. Ayrıca o çocuk annesine açılsaydı anne gerçekten tacizci abiyi evden gönderir miydi, o da ayrı konu!

Tacizciyi hapse atmakla da her şey bitmiyor. Bu kişilerin ıslah edilip edilmediği de ayrı bir sorun. İlaçla tedavi edilmeyecek ve oldukça uzun sürecek cinsel istismar sonrası tedavinin nasıl gerçekleştirileceği, çocuğa ve aileye psikolojik desteğin sürdürülüp sürdürülmeyeceği de önemli. Ne yazık ki bu konularda iç açıcı bir tablo çıkmıyor ortaya. Çocuk genellikle kendi travmasıyla mücadele etmeye çalışıyor.

"İlk başta ifade sürecinde çocuk hiç etkilenmemiş gibi görünebilir, yırtınmaz, sürekli ağlamaz başıma bu geldi diye. Ama bir yıl sonra kâbuslar

Telegram: @cinciva

görebilir ya da yetişkin hayatında işler değişebilir" diyor adli psikolog. Sosyal hizmet uzmanı ise Türkiye'de çocuk psikiyatristinin çok az sayıda olduğunu söylüyor: "Devlet hastanesinden bir çocuk psikiyatristine randevu almak isteseniz, mümkün değil. Ancak tanıdıklarınız olacak, araya girecek, öyle. Aylarca randevu alamazsınız."

Türkiye'de sokağa çıkın, sorun "ensest nedir?", "aile içi cinsel istismar nedir?" diye. Önceden belki çok yanıt alamazdınız ama şimdi çoğu kişi çocuğa yönelik taciz ve tecavüzleri biliyor. Fakat aile içinde yaşananlar için hâlâ "Olur mu öyle şey?" diyenler olacaktır. İşte bu yüzden eğitim şart, en azından neler yapılabileceğini öğrenmek için. Zaten cinsel istismar vakalarının muhatabı olacak kişilere bir dizi eğitim de veriliyor. Çocuk Şube Müdürlüğü'nde konuştuğum kişiler, bulundukları ilde yaklaşık 2 bin, 2 bin beş yüz rehber öğretmene, çocuğa yönelik istismarı anlatıyor. Çocuğun başından geçen hikâyeyi nasıl dinleyeceklerinden tutun da, çocuk emniyete geldiğinde neyle karşılaşacak, tüm bunlar polise nasıl bildirilecek, hepsini anlatıyorlar. Çocuk Koruma Kanunu, Ceza Kanunu, İnsan Hakları Sözleşmesi de anlatılan başlıklar arasında. Eğitim verilen kişilere ilk söylenen şey, "Bu sizin çocuğunuzun başına gelseydi susar mıydınız? Hayır. Çünkü dünyayı yakardınız" oluyor. Cinsel istismarın detaylarını anlatmaya başladıkları zaman çoğu anne görevlilerle konuşmak istiyormuş mesela, "Nelere dikkat etmemiz lazım?" diye. Ama bir yandan da ortada bir evlilik var ve kadın onu korumak da istiyor. İstediği kadar kanıt olsun, insan bunu yaşamaya başladığı zaman allak bullak oluyor. Ne yapacağını bilmiyor. Belki de ortada hiçbir şey yok, boşu boşuna evliliğimi yıkmayayım diye düşünüyor, riske atmak istemiyor…

Saklamak da suç

Peki bilip de söylememenin bir yaptırımı var mı? Yıllar sonra da olsa susarak suça ortak olanlar açığa çıkıyor mu?

Görüştüğüm emniyet görevlisi, "Bunu bilip söylemezlerse cezası var. Ve öğrendikleri anda da bu ellerinde bir bombadır. O bombayı ehil ellere

Telegram: @cinciva

vermek zorundalar” diyor. “Seminerlerde bana diyorlar ki, nereden bileceksiniz ki bizim size bildirmediğimizi. Ama bir süre sonra ortaya çıkıyor. Bir gün mutlaka ifadeye çağırılıyor bu kişiler. Mesela birine böyle olmuştu. İfade verdikten sonra beni aradı. Tam da tahmin ettiğim şey çıktı. Bu rehber öğretmen, bilip sustuğu için çağırılmıştı. ‘Yaklaşık iki yıl önce size şu şahıs tarafından böyle bir bildirim yapıldı mı?’ diye sormuşlar. Neden, çünkü mağdur isim veriyor. Anladığınız gibi sonuçta ortaya çıkıyor.”

Duyduğumda şaşırmadığım noktalardan bir tanesi de sosyal hizmet uzmanının söyledikleri oluyor: “Özel hastanelere çocukları genital muayene için götürüyorlar. Mesela 15 yaşındaki bir çocuk hamile diyelim ve özel hastane bize bildirmeyebiliyor. Ama çocuk burada ifadesinde söylüyor. ‘Biz o zaman şu hastaneye gitmiştik, orada şu doktor muayene etmişti beni’ diye anlatıyor, işte o doktorun da bildirmesi gerekiyor. Çünkü zaten 18 yaş altına genital muayene yapamaz mahkeme kararı olmadan. Fakat doktor orada hem bunu yapıyor hem de bildirmiyor. Bu usulsüzlük.”

Bu sorunun çözülmesi için herkesin işini düzgün yapması lazım. Herkes vicdanını bir yana atar ve başka şeylerin peşinden giderse bir şeylerin düzelmesi mümkün olmuyor, işte o yüzden çocuk emniyete geldiğinde didik didik soruyorlar başından geçenleri ve bunları kimlerin bildiğini, duyduğunu. Sağlıkçısından öğretmenine kadar kim varsa çocuğa bir bir soruluyor.

“Tecavüz eden erkek, geçmişinde istismara uğramış biri de çıkabiliyor. Ve ileride başka çocuklara bunu yaparken, aslında o yaşadığı travmayı defalarca yaşayıp kendisine yapılmış istismarı atlatmaya çalışıyor. Aslında her seferinde kendisine tecavüz ediyor. Amaç orada haz değil, travmayı atlatabilmek.”

“13-14 yaşındaki bir çocuk tecavüz etmeyi bilir mi?” diye soruyorum ve sosyal medyadan konu açılıyor. Sekiz yaşlarında birkaç çocuk okuldan gelmiş. Okulda bunlara pornodan söz eden biri olmuş ve internetten aramışlar. Sonra bu çocuklar orada izlediklerini birbirlerine ve kendilerinden küçüklere yapmaya başlamışlar. İnternetle birlikte her şeyin

Telegram: @cinciva

ulaşılabilirliği artık daha kolay. Bu da çocuklar açısından bir risk oluşturabiliyor.

Çocuğa ifadede neden hep açık uçlu soru sorulur?

Uzmanlara göre kapalı uçlu soru, çocuğu yönlendiriyor. O yüzden çocuğun anlatmadığı hiçbir şeyin sorulmaması gerekiyor. Ancak çocuğun söylediği şeyler üzerinden geri dönüp sorular sorulabiliyor.“Sana böyle dedi mi?” gibi yönlendirici sorular sorulmaması ya da çocuğu ikna etmek için ekstra şeyler söylenmemesi gerekiyor. Çünkü “Bunları anlatırsan yurda gidersin, kurtulursun dediğimizde, olmayan şeyleri anlatmayacağını nereden bilebiliriz? O evden kurtulmaksa maksadı, olmayan şeyleri anlatabilir.”

Telegram: @cinciva

Çocuk nasıl bilgilendirilebilir?

“Hep ailelere yüklüyoruz ama çocuğun bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi annenin bilinçlendirilmesinden daha önemli. Ben de anneyim ve her şeyi biliyorum ama iki çocuğum evde yalnız şu anda. Başına ne geleceğini bilebiliyor muyum? Hayır. Çünkü yanlarında değilim. Çocuğu güçlü kılmamız; çocuğa cinselliği, kendini nasıl koruyacağını, güvenlik kurallarını ve hayır diyebilmeyi öğretmemiz lazım. Ayrıca kim olursa olsun vücuduna, özel bölgelerine dokundurmaması gerektiğini de.”

Bir gün ben evde yokken dedesi tuvalete götürmüş, pantolonunun düğmesini açamamış, babam yardımcı olmuş ve pantolonunu indirirken çamaşırı da inmiş. Dolayısıyla cinsel organını görmüş. Çocuğuma, “Kim olursa olsun burası özeldir, ben yardımcı oluyorum doğaldır ama bir de eğer lazım olursa doktor görebilir. Bunlara müsaade edebilirsin” demiştim. Akşam eve geldim ve hemen “Sana bir şey söylemem lazım; çok önemli bir konu var” dedi. O an aklım başımdan gitti. Çünkü okula da giden bir çocuk. Daha uygun bir ortama geçelim dedim. Gayet sakince, “Seni dinliyorum, bir şey mi oldu?” Kısık sesle söylemeye başladı. “Anne, ne oldu biliyor musun?

Dedem benim pipimi gördü. Hani hiç kimse görmeyecekti?” dedi. “Olay nasıl oldu, anlat” dedim ve anlatınca da sadece yardım ettiğini, bunda bir şey olmadığını söyledim. “Üstelik sonrasını zaten kendin halletmişsin” dedim. İşte, ancak siz çocuğu güçlü kılarsanız çocuk iyi olur. Annenin en büyük rolü bu. Çocuklarına bireysel güvenlik kurallarını öğretsinler lütfen.

Vaka sayısı çok olunca anlatacaklar da çok oluyor. Yine buna ve şifrelemeye bir örnek: Bir olayı ilk önce anne öğrenmiş, sonra adamla yatağını ayırmış ve kızlarıyla aynı yatakta yatmaya başlamış, aynı odada. Anne bu şekilde onları koruduğunu düşünmüş, çünkü adam da ayrı odada. Ama adam ne yapmış! Kızı her cumartesi-pazar istisnasız uyurken dürtmüş, kalk bana kahvaltı hazırla demiş. İşte bu bir şifre. Adam kızı yatağına çağırıyor ve kadın bundan hiç şüphelenmiyor. Kadın aklınca kızını koruduğunu düşünüyor, İki yıl boyunca devam ediyor bu. Adamla istediği

Telegram: @cinciva

kadar ayrı yataklarda yatsın, hiçbir şey engelleyemez onu ama anne engellediğini düşünüyor. Ya da işte "Bana söyleseydin abini evden gönderirdim" ya da "Ayrı odada yatırırdım sizi" gibi şeyler söyleniyor. Ayrı odada yatmak istismarı bitirmez. Oda ayrı olunca da gelip yine kıza dokunabilir ve üstünü örtüyordum deyip geçiştirebilir. Bu kadın, mesela kızının istismar edildiğine inanmıyordu. Çünkü ona göre o adam böyle bir şey yapamazdı.

Çocuğu bakışlarıyla bile yargılayamaz kimse. Aklınıza hayalinize gelmeyen şeyler anlatırken gözleriniz dolamaz; "Vah vah, tüh" gibi şeyler söyleyemezsiniz çocuğa, söylememelisiniz.

* * *

İfadeyi alan kişinin donuk mu durması lazım?

Sosyal Hizmet Uzmanı: Hayır ama, sakince "Anladım, sonra ne oldu?" diyerek çocuğu anlatmaya teşvik edeceğiz. Mesela çocuk ifade veriyor, bir bakıyorsun avukat ağlıyor. Çocuk, bu anlattıklarının birisini ağlattığını görüyor; olayı anlatırken zorlanıyor. Bunlar olmaması gereken şeyler.

Aslında büyüklerin bilmeden, istemeden engellediği itiraflar da oluyor. Mesela emniyete çocuğuyla giden anne "Benim çocuğum anlatmaz, konuşmaz ki" diyor. Oysa gelen çocuk konuşur. Nadir olmuştur konuşmayan çocuk. Çünkü burada kendisine yardım edileceğini bilir. Daha en başta bunu anlatırız. Ama anne öyle söyleyince çocuk kesiliyor ve konuşmuyor. Anne çocuğa, kendi güçsüzlüğünü yansıtıyor.

Çocuğun yaşı küçükse kurgu yapabilir mi?

Sosyal Hizmet Uzmanı: Yapar. Çocuk her yaşta, ona kelime verdiğiniz müddetçe kurgu yapar. Mesela çocuk geliyor, "Ben cinsel istismara uğradım" diyor. "Cinsel istismar ne?" diyorsun, "Bilmiyorum beni oradan getiren polisler öyle dedi" diyor. Üstelik yaşadığı olayı anlatamıyor da.

Adli Psikolog: Çocuk gerçekte görmediği şeyi görmüş gibi hatırlayabilir. Herkes öyledir. Bunu gören, yaşayan kişi sadece mağdur değil, aynı zamanda görgü tanığıdır da. Bazen çok gereksiz detayları hatırlayabilir. Mesela çarşaf çiçekliydi, göbeğinin altında ben vardı, babam

Telegram: @cinciva

pipisiyle şunu yaptı der. Ama pipi çiz dersin, çizemez. İşte bazen gerçek ve kurguyu ayırt etmek zor da olabiliyor.

* * *

Belli tanımları yok işte. Çünkü her çocuk kendine özgü. Dolayısıyla şu ipucu bizi kesin olarak şu sonuca götürebilir denilemiyor. Fakat olaya vâkıf olmak önemli.

"Çocuk şubelerde görev yapan psikologlar ve sosyal hizmet uzmanları yeterli donanıma sahipler mi?" diye soruyorum; adli psikolog "Bence hayır" diyor. Sosyal hizmet uzmanı ise "Bu görevi yürüten kişi, okulda eğitimi aldıktan sonra birden mahkemeye atanabilir ve bu olayları görebilir. Ya da pat diye buraya atanıp bu konuları burada öğreniyor olabilir. Çalıştıkça öğrenir hale geliyorsunuz. Özel bir eğitimi yok, buraya geldiğim zaman tecrübem yoktu, burada öğrendim" diyor.

Fakat orada çalışmaya başladığınızda pek çok şeyi iyi bilmek gerekiyor. Elbette bazı durumlar tecrübeyle öğreniliyor ama mağdurla nasıl konuşulur, ifadesini alırken nelere dikkat etmek gerekir, hangi hareketi neyi anlatır gibi durumları mutlaka iyi bilmek gerekiyor. Yoksa kişi tecrübe kazanana kadar geçen süreçte önemli detaylar atlanabilir. Sistem buysa mağdurun suçu ne? Yani bu görevi üstlenecek kişiler okuldan mezun olmadan bununla ilgili dersler almalı. Ve bu dersler tüm üniversitelerin ilgili bölümlerinde olmalı. Seçmeli değil, ana ders olarak okutulmalı öğrenciye.

Bu konuyla ilgili ayrıntı duymak istediğimde psikolog şöyle yanıtlıyor: "Çocukla görüşebilmek için siz de psikolojik olarak hazır olmalısınız. Eğitimde öğrendiğiniz bir şey değil bu; uygulayarak ya da başkasını izleyerek öğreniyorsunuz. Sesinizin tonu, nasıl anlatacaksınız, neyi nasıl ifade edeceksiniz, hangi dili kullanacaksınız; her şey o kadar önemli ki… Bunların hepsi zaman içinde pratikle yerleşiyor. Ve bir zaman sonra çok rahat iletişim kurmaya başlıyorsunuz çocukla. Mesela bana sorsanız istismar edilmemiş çocukla iletişimim, istismara uğramış çocukla kurduğum iletişim kadar iyi olamaz" diyor.

Telegram: @cinciva

Uzmanlar, “Çocukla Adli iletişim” adı altında bir ders konulmasını tavsiye ediyor.

Telegram: @cinciva

Ne Yapmalı?

* Çocuklara bağıra bağıra hayır demeyi öğretmeli.
* Vücudunun özel olduğunu ve ancak kendi izin verirse birinin dokunabileceğini öğretmeli.
* Çocuklara cinsel eğitim verilmeli. Eğer yapamıyorsanız bir uzmandan yardım alın.
* Okul müfredatlarına, çocuk kaybolduğu zaman ne yapmalı bilgisinin konulması lazım.
* Çocuğa özel bölgelerini anlatmalı. Ancak bu şekilde, kendisine yapılacak herhangi bir hareketin ne anlama geleceğini bilir ve kendisini koruyup tepkisini gösterebilir.
* Anneler çocuklarıyla yakından ilgilenmeli.
* Cinsellik konusu açılınca çocuğa kesinlikle "Sus, ayıp! Nereden duydun gördün? Bir daha böyle şeyler söyleme" denmemeli. Böyle olursa çocuk merakını gidermek için başka yollar deneyecektir.
* Çocuklara kendilerini nasıl ifade edebilecekleri öğretilmeli.
* Okula sadece rehber öğretmen çağırdığında gitmemeli. Bazen sizin göremediğinizi öğretmen görebilir. İletişimi sürdürmekte fayda var.

Telegram: @cinciva

* Öğretmene asla “Eti senin kemiği benim” dememeli.

Telegram: @cinciva

Yaşanmış bir olay

Rehber öğretmen

Olay, İstanbul'da yaşanıyor. Öğrencimin annesi olayı benimle paylaştı. Daha doğrusu önce sınıf öğretmeniyle görüşmüş, daha sonra bana geldiler. Öğrencimin babası iflas edince geçici bir süreliğine babaanne, dede ve amcanın yaşadığı eve taşınıyorlar. Amca, yirmili yaşların başında, işsiz. Öğrencim salonda çekyatta uyuyor, amca da karşı çekyatta. Özellikle alkol alıp eve geç geldiği geceler öğrencimin dudağından öpüyor, bacaklarına dokunuyor vs. Öğrenci durumu anneyle paylaşmış, anne eşinin elinden bir kaza çıkar diye korkup, öğrenir öğrenmez çocuğunu kendi yanında yatırmaya başlamış ve bu durumu sınıf öğretmeniyle paylaşmış. Durumdan babayı haberdar ettik, kardeşine vereceği bir zararın çocuklarının babasız kalmasına neden olacağını tekrar tekrar hatırlattık. Adam dakikalarca ağladı. Sonra amirim emniyete bildirdi durumu, öğrencinin ifadesini aldılar. Aile de hemen ayrı bir eve taşınmaya karar verdi. Çocuk aileyle kaldı fakat iyi olan şuydu ki anne ve baba haberdar olur olmaz çocuklarını korumak için ellerinden geleni yaptı.

Yaşanmış bir olay

İstanbul, 2017

Anne babası ayrı olan bir kız çocuğu, henüz 12 yaşındayken annesinin sevgilisi tarafından hamile bırakıldı. Ve bu kız çocuğu 12 yaşında anne olup bebeğini kucağına aldı! Haberlerde gördük, özellikle de sosyal medyada. Çok konuşup tartışmadık. Hep yaptığımızı yaptık yani. Çünkü ünlülerin, "ülke gündemine bomba gibi düşen" aşk hayatlarını konuşmaktan bunları konuşmaya ne vaktimiz ne de halimiz kalmıştı. Hatta öyle ki, artık

Telegram: @cinciva

görmezden geliyorduk bu tür haberleri. Oysa bu olay ortaya çıktığında o gün, ertesi gün ve sonrasında o dönemin en çok konuşulan konusu olmalı, bu olayların nasıl önleneceğine dair çözüm yolları aranmalıydı. Belki ebeveynlere yönelik seminerler, konuşmalar düzenlenmeli ya da ne yapılması gerekiyorsa bir karar ya da sonuç mekanizması oluşturulmalıydı.

Bu olay neden oldu? Nasıl oldu? Annenin haberi nasıl olmadı? Ya da anne nasıl görmezden geldi? Çocuk kendini korumak için neler yaptı? Annesiyle konuşmayı denedi mi? Öğretmenine anlattı mı? Bu süreçte öğretmenin, annenin, ayrı da olsalar babanın rolü nedir? Bu çocuk o zamana kadar doktora hiç gitmedi mi? Bu ve buna benzer birçok sorunun sorulması; o doktorun ifadesine ve çocukla ilgili verdiği rapora bakılması gerekiyordu. Tüm bunları konuşmadık, konuşmuyoruz.

Buyrun, birçok benzeri olan 12 yaşındaki kızımızın yaşadıkları:

34 yaşında iki çocuk babası, şoför… Eşinden beş yıl önce boşanmış, 30 yaşında bir sevgilisi var. Çiftin arası bozulunca adam sevgilisinin 12 yaşındaki kızına tecavüz etti. Çünkü sevgilisiyle arasının bozulmasından dolayı kızı suçluyordu.

Sevgilisiyle arasının düzelmesi için görüşme bahanesiyle küçük kızı arayan adam, kapalı kasa kamyonetiyle kızı İstanbul Beykoz'da ormanlık alana götürüp tecavüz etti. Kız oradan kaçtı ama yaşadıklarını da kimseye anlatamadı. Aradan zaman geçti ve kızın karnı büyümeye başladı. Annesi kızını doktora götürdü ve 33 haftalık hamile olduğu anlaşıldı. Yani bebeğin doğumuna sadece bir ay kalmıştı! Oysa daha kendisi çocuktu. Yaşadıklarını anlatan kız çocuğunun savcılık soruşturması sonucunda iddianame hazırlandı.

İstismarcı kişi tüm bunları öğrendikten sonra suçlamaları elbette reddetti. DNA raporu istedi. Küçük kız, devlet korumasına alındı. Hamileydi ve kürtaj süresi geçmişti. Ve doğum yapması beklendi rapor için. 2017 Ocak ayında mağdur kız çocuğu, bir kız bebek dünyaya getirdi. DNA incelemesi yapıldı ve bebeğin biyolojik babasının yüzde 99,9 annesinin ayrıldığı sevgilisi olduğu belirlendi. Artık bebek de devlet korumasındaydı.

Telegram: @cinciva

Peki bu istismarcı kaç yıl ceza aldı?

İstismarcıya “Çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan, 16 yıldan az olmamak” ve “cinsel amaçlı kişiyi hürriyetinden yoksun kılma” suçundan 3 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açıldı.

Hâkim karşısında da olmayacak şeyler söylemişti: “Beraber ormana gittik, kucağıma oturdu ama ben çekilmek istedim. Onun zoruyla gerçekleşti. Bebeğin benden olduğunu duyunca şoke oldum. Ben yaşını 15 olarak biliyordum. Kemik yaşı belirlensin” demişti yüzsüzce.

Ayrıca burada başka bir soru çıkıyordu ortaya: “12 yaşında bir çocuğa tecavüz edebilen sanık, acaba kendi çocuklarını da istismar etmiş miydi?”

12 yaşında istismara uğrayan ve dünyaya bir bebek getiren çocuk da ifadesinde “Annem hakkında konuşmak istedi. Arabanın içinde üstüme atladı. Bağırdım, direndim ama zorla yaptı. Hamile olduğumu annem de, ben de hastanede öğrendik. Onun, kızıma sahip çıkmasını istiyorum. Şikâyetçi değilim” demişti demesine ama pedagog hemen, çocuğun kendi iradesiyle konuşmadığı yönünde görüş belirtti. Kızın annesi, yani istismarcı kişinin eski sevgilisi, bu kişinin kızına yönelik herhangi bir cinsel tacizde bulunduğunu görmediğini ve gerçekleri hastanede öğrendiğini, sanıktan da şikâyetçi olduğunu söyledi. Sanık ise son duruşmada ifadesini değiştirerek, çocukla cinsel ilişkiye girmediğini ifade etti.

Hep konuşuruz ya, iyi hal indirimi diye. İşte bu olayda da iyi hal indirimi uygulandı. Şaşırdınız mı yoksa? Mahkeme, sanığı “çocuğun nitelikli cinsel istismarı” suçundan, önce 18 yıl hapse çarptırdı. Sanığın yargılama aşamasındaki tutum ve davranışları, geçmiş hali ve sosyal ilişkilerini de göz önüne alınca direkt iyi hal indirimi devreye girdi ve mahkeme bu cezayı, 15 yıla düşürdü. “Cinsel amaçlı kişiyi hürriyetinden yoksun kılma” suçundan verilen 3 yıllık ceza da 2,5 yıla indirildi…

Bir çocuğa karşı işlenen ağır suça bakın ve bir de verilen cezaya…

Pardon, verilmeyen!

Telegram: @cinciva

“Kızlar kardeşlerini doğuruyor”

“İnsan kızına sarılırken beni yanlış anlar mı diye
düşünür mü hiç?”

Prof. Dr. Şevki Sözen
İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Başkanı

Prof. Dr. Yasemin Balcı
Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Kurumu Başkanı

Prof. Dr. Mehmet Tokdemir
İzmir Kâtip Çelebi Üni. Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Kurumu

İstismara uğramış çocukların genital muayeneleri Adli Tıp tarafından yapılıp raporlanıyor. En doğru tespit, her detayıyla burada sonuçlandırılıyor. Ve buradan çıkan rapor, olayın seyrini değiştirebiliyor, yaşanan olayın vahametini de ortaya koyabiliyor. Peki, istismar edilmiş çocuk, bu muayeneye nasıl hazırlanır, hemen sonrasında nasıl bir psikoloji içine girer, bu muayeneyi yapan doktor ne gibi vakalar görmüştür, çocuklar üzerindeki gözlemleri nedir, ailenin yaklaşımları üzerine neler söyler? Ve çocuk yaşta yaşanan bu durumun yetişkinlikteki etkilerini çok net gözlemlediği hastaları olmuş mudur? Adli Tıp doktorlarıyla yaptığım röportajlarda hepsi tecrübelerini aktarıp çok dikkat edilmesi gereken noktaların altını çizdiler. Olayı yaşayan kişilerle birebir muhatap olan Adli Tıp hekimleriyle Türkiye’nin çeşitli yerlerinde görüşmeler yaptım.

Aklımda bin bir soruyla çıktığım bir yoldu bu. Üstelik bu sorular her geçen gün daha da çoğalıyordu.

Artık neredeyse her gün konuyla ilgili pek çok kişiyle konuşuyordum. Duyduklarımın bende bıraktığı etkiyi tarif edemem.

İğneden bile korkan bir çocuğa genital muayenenin nasıl yapılabileceğini düşünün. Yetişkin kadınların bile ürktüğü o masaya

Telegram: @cinciva

yatırıldığında, bir kız çocuğuna ne denilebilir?

Mağdurla görüşme yaparken nasıl konuşmam gerektiğini bilmek için bu soruların cevaplarını bilmek istiyordum.

Bunları öğrenebileceğim kişiler, çocuğu muayene eden ve rapor veren Adli Tıp uzmanlarıydı. Görüşlerine başvurduğum Adli Tıp hekimleri çok önemli ve özel yanıtlar verdiler. Yıllardır bu işi yapan, oldukça tecrübeli, çok vaka görmüş hekimlerle yaptığım röportajlar çok sarsıcıydı. Türkiye'nin çeşitli noktalarında, her bölgeden ensest vakalarını görmüş Adli Tıp hekimleriyle görüşmek üzere İstanbul, Muğla ve İzmir'de görüşmeler yaptım. Hem bunca yıllık meslek hayatlarında nelerle karşılaştıklarını öğrenmek hem de farklı bölgelerdeki toplumsal bağlamı kıyaslamak istiyordum.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanı Profesör Dr. Mehmet Şevki Sözen, mağdur çocuğun genellikle ona inanmayacaklarını ve yalnız bırakılacağını düşündüğünü söylüyor. 1987 yılından beri bu işi yapan Şevki Sözen'e kendiliğinden müracaat eden çocuk sayısı sadece 2 imiş.

Şevki Sözen bir gün 19 yaşında bir erkekten bir telefon alıyor. "Babam, kız kardeşime böyle bir eylem yapıyor, tanık oldum, ne yapacağımı bilmiyorum. Yardım edin" diyor telefondaki kişi.

"İstismarda bulunan her zaman baba değil, kadını da gördüğümüz olaylar oldu ama sayıca daha az" diyor Dr. Şevki Sözen. Örnek olarak da, ensest kapsamında olmasa da bakıcı kadınların küçük erkek çocuklara istismarından söz ediyor.

Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Kurumu Başkanı Prof. Dr. Yasemin Balcı ise anne oğul ensestiyle değil ama baba oğul ensestleriyle karşılaştığını söylüyor: "7-8 yaşlarında normalde cinsel aktif olmayacak bir çocuk. Okul tuvaletinde diğer çocukların pantolonunu indirip bir şey yapmaya çalışıyor, bunu da bir hizmetli görüyor. Hemen müdüre ve rehber öğretmene anlatıyor. Nereden gördün, öğrendin ve niye yaptın diyorlar. O da 'babam bana böyle yapıyor' deyince çocuğun babası tarafından istismar edildiği ortaya çıkıyor. Yani babasının ona yaptıklarını, ondan öğrendiklerini o da başkalarına yapmaya çalışıyor."

Telegram: @cinciva

Adli Tıp uzmanlarının, ensestin nedenleri hakkındaki görüşlerine de kulak verelim. Uzun yıllar Fırat Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığı yapmış olan, şimdi de İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Kurumu'nda çalışan Prof. Dr. Mehmet Tokdemir'e göre ensestin pek çok nedeni olabilir. Sıkıntı, biyolojik bozukluk, sosyal ya da genetik faktörler… Tokdemir, genetiğe bağlı olmayan hiçbir şey olamayacağını söylüyor. Uzun yıllar Elazığ'da çalışan Tokdemir, ensestin küçük kentlerde ve kırsal bölgelerde yaşanma biçimine tanıklık etmiş. Her bölgede bu olayın ortaya çıkışı ya da çocukların ifşa etmeye cesaret bulma biçimleri bile farklı olabiliyor. Hatta Tokdemir, "Kırsal bölgede yalnızlık da, sapkın davranışlar sonucunda yanlış yönelimler de ensestin sebeplerinden" diye anlatıyor.

Mehmet Tokdemir takip ettiği ensest mağdurlarının, hayatlarının sonuna kadar ya da çok uzun zaman psikolojik rahatsızlık yaşadıklarını ve neredeyse tam bir iyileşme sağlayamadıklarını söylüyor.

Anne baba, çocuğuyla ne kadar ilgili olursa o çocuğun istismara uğrayıp uğramadığının; hareketlerinde, davranışlarında değişiklik olup olmadığının daha kolay anlaşılacağının altını çiziyor uzmanlar. Dr. Şevki Sözen, bu çocukların gördükleri ve bildikleri şeyleri tekrar edebileceğini belirtiyor. Yukarıda Yasemin Balcı'nın verdiği örnek tam da bunu tarif ediyordu. Yani anne babalar çocuğun taklit ettiği davranışlardan şüphelenip bir uzmana başvurabilirler.

* * *

Bu çocuklar kurgu yapabilir mi?

Prof. Dr. Şevki Sözen: Yapamaz. Bilmediği, tanık olmadığı öyküyü nasıl yazsın? Hayatımda hiç kek yapmadım ama size kek tarifi verebilir miyim, veremem. Bu, buna benzer.

Prof. Dr. Yasemin Balcı: Yapamazlar. Çocuklar bir şey söylediğinde öncelikle inanmak gerekir. Bu kurgu meselesi sanık avukatlarının çıkardığı bir şeydir. Çocuklar böyle bir kurgu yapamaz.

Telegram: @cinciva

Peki, cinsellik öğrenilen bir şey mi acaba? Cinsellik taklit ediliyor ve öğreniliyorsa, dürtüler ne işe yarıyor?

Sözen: Dürtüsel olan, sizin karşı cinsle ya da cinsel yöneliminize bağlı olarak kendi cinsinizle yakınlaşmanızı sağlar. Ama siz altı yaşında bana farklı şeylerden bahsediyorsanız, mesela bir çocuk "babamın sütü çok acı" diyorsa bunu bilmez, işte burada dürtüsellik yoktur. Ya da 6-7 yaşında bir çocuk resim çizdiğinde basit çizgiler beklenir. Anne baba ve çocuk figürünü çizdirirsiniz; kendini çizer, annesini ve babasını çöp adam olarak çizer. Yuvarlak kafa, bir beden ve çöp bacaklar… İstismar edilen çocuk babanın cinsel organından yükselen çubuk gibi bir şey çizebilir; "Bu ne?" diye sorduğumda, kendince bir ad verir; "Babamın canavarı" der. "Nasıl bir canavar bu" dediğinde "Büyüyor büyüyor büyüyor, kocaman oluyor" der. Burada dürtüsel bir şey yok, gözlem var. Gözlemi de size aktarırken kendi sözcüklerini kullanıyor. "Nereden çıkıyor bu canavar" dediğimde "Babamın cebinden çıkıyor" deyip kendince tanımlar. Çocukların her söylemine dikkat etmek zorundayız. Dikkatli olan her anne, baba ve öğretmen, o çocuktaki değişimi çok rahat fark edebilir.

Örneğin bir vakamız vardı. Baba ailedeki diğer kız çocuklarına karşı son derece sert biri, ama bir kızına çok bağlı. Onu çok seviyor. Herkesi çarşıya, köyüne, tatile yolluyor ama "o burada kalsın, ben ona çok düşkünüm" diyor. Sonra ortaya çıktı ki o, aslında ailenin en sessiz çocuğu. Ses çıkaramıyor; sırf kendi kişiliğinden kaynaklanan bir sessizlik de değil, zaten eylem başladıktan sonra bir şekilde sessizliğe gömülüyor ama burada sessizliğe gömülmesinin farklı etkenleri var. Bir çocuktan bahsediyoruz sonuçta. Bu çocuk farklı nedenlerle sessizliğe gömülebilir. Babası tarafından tehdit ediliyor olabilir; söylersen anneni öldürürüm, kardeşlerine de aynısını yaparım diye. Ya da ödüllendiriliyor olabilir ve ödül almak da hoşuna gidiyor olabilir. Düşünsenize, babanız ailenin diğer kız çocuklarına kötü davranırken, döverken sizi okşuyor. Bu da sessiz kalmasına sebep olabilir. Güzel sözler söylüyor, her istediğini alıyordur. Tabii çok değişik vakalar ve aile profilleri görüyoruz. Çok hızlı bir şekilde çocuğundaki davranış değişikliğini fark eden, müracaat eden, hemen olaya müdahale

Telegram: @cinciva

edilmesini sağlayan anneler oluyor ama bazen de kız çocuğunu suçlayan anneler de olabiliyor.

* * *

Yasemin Balcı'ya göre bazı anneler "Niye benimle değil de çocuğumla böyle bir şey yaptı? Çocuğum acaba yüz mü verdi, işveli mi davrandı?" diye düşünüyor ve inkâr mekanizmasını devreye sokup, ruh sağlığını korumak için çocuğu suçlama yoluna gidiyor. Kendi kızını rakip olarak görebiliyor maalesef.

Çoğu zaman çocuklar olayın ne olduğunu bile algılayamıyor. Balcı'nın aktardığı bir başka vaka da şöyle: "Anne başka bir odada yatıyor, baba sürekli kızını alıp yatak odasına getiriyor, birlikte yatıyorlar. Bir gün kadın, yatak odasına girmek istiyor. Kızı kapıya elini uzatıp annesine, 'Burası bizim odamız, sen ne yapacaksın bu odada?' diyor. Çocuk normalin ve doğrunun öyle olduğunu zannedebiliyor. 'Babalar öyle sever sanırdım' diyenler de var ve bunlar genellikle sevgi ve şefkat görmeyen çocuklar oluyor."

Balcı, "Bir taraftan bu durumun anne için de kolay olmadığını ve kabullenmesinin zor olduğunu biliyoruz" diyor. "Önce inanmak istemiyor, şüpheleniyor, sonra fark ediyorlar; çocuk bazen direkt anneye söylüyor ama ilk tepki inkâr etmek oluyor. Hepsi değil ama pek çoğu şok yaşıyor. Çünkü güven ilişkisi dediğimiz şey de sarsılmış oluyor. O güne kadar gelen belli bir aile düzeni var ve her şey altüst oluyor. İnanmak istemiyor, keşke çocuk yalan söyledim dese diye umut ediyorlar. Çocuk da bir süre sonra bakıyor ki evde kargaşa yaşanıyor ve eğer yaşadıklarını söylemeseydi bu hale gelinmeyecekti diye düşünüyor. Çünkü iyi kötü giden bir düzen var evde ve artık o da kalmamış oluyor. İşte çocuk bunu hissettiğinde kendini suçlu hissetmeye de başlıyor. Ve işte tam bu noktada, 'yalan söyledim' diyebiliyor."

Çocuğa cinsel eğitim verilse, çocuğun kendine güveni sağlansa, özel bölgesine kimsenin yaklaşmaması gerektiği öğretilse belki de pek çok istismar engellenmiş, yaşanmamış olacak. Freud'un dediği gibi "güç ve

Telegram: @cinciva

iktidar, güç ve güçsüz ilişkisi" bunlar. Neden çocuklar tercih ediliyor? Çünkü onları susturmak daha kolay. Bu yüzden çocuklara bu anlamda iyi eğitim vermeli ebeveynler.

Şevki Sözen annenin suskunluğu için şunları söylüyor: "'Kocamı aldı elimden, kendisi tahrik edici davranışlarda bulunmasaydı bu olmazdı' diye çocuğunu suçlayan anneleri gördüm. O zaman o çocuk, iyice içine kapanıyor; sığınacak hiçbir limanı kalmıyor ve kirlenmişlik damgasını bizzat annesi ona yapıştırmış oluyor.' Sen zaten kötüsün, senin yüzünden bizim ailemiz yıkıldı, babanı senin yüzünden hapse atıyorlar' ya da 'Bu işi kendi aramızda çözüp kapatalım' diyen anneler var. Bunların etkileri, ileride çocuk büyüdüğünde çok farklı oluyor."

Prof. Dr. Mehmet Tokdemir de şöyle bir örnek veriyor: "Bazı anneler olayı kabul edilemez ve ifşa edilmesi gereken bir olay gibi görürken, bazı anneler de 'Çocuk yanlış anlamıştır, kocam böyle bir şey yapmamıştır. O, onu sevmiştir, dokunmuştur. Masum bir şeydir' diyerek eşini ya da erkek kardeşini savunabiliyor. Mesela ilginç bir vaka anlatayım. İstismara uğrayan çocuğun annesi kardeşini, yani çocuğun dayısını savunuyordu. 'Niye savunuyorsun' diye sorduğumda 'Dayısı çok iyi bir insan, böyle bir şey yapmaz. Bu kız kötü' demişti. Üstelik olay tecavüzdü. O çocuk öz kızıydı kadının. Ve kadın kendi kızı için 'Rüya görüyor bu. Buna cinler, üç harfliler musallat olmuş, böyle bir şey yok' demişti."

Tahmin edeceğiniz gibi sadece baba, abi, amca dayı değil, dede ensestine de çok rastlanıyor. Tokdemir, "Dede-torun ensesti olmaz olur mu?" diyor, özellikle bunamaya bağlı, alzheimer ve ağır demanslarda bu olayla karşılaşabildikleri söylüyor. İlerleyen sayfalarda dede-torun ensesti olayına bir örnek okuyacaksınız.

Çocuğun cinsiyeti, istismarcı için önemli mi?

Tokdemir bu soruya şöyle cevap veriyor: "Çocuğa bunu yapacak kişi için, çocuğun cinsiyetinin erkek ya da kız olması pek önem taşımıyor. Kız çocuk sayısı daha çok ama istismar edilmiş erkek çocuk sayısı da

Telegram: @cinciva

azımsanamayacak kadar. Erkek çocuğun bilinci biraz yerine geldiyse, cinsellik konusunda farkındalığı az da olsa oluştuysa zaten söyleyemiyor. Çünkü toplumumuzda erkeğe yüklenen bir erkeklik rolü, maskülen olma hali var ve bu yüzden çocuk, kendisine homofobik bir yaklaşımla eşcinsel gözüyle bakılacağı korkusuyla, hiç söyleyemiyor. Çünkü söylerse adı çıkacak."

Belki de bu sebepten dolayı, duyduğumuz istismar vakaları daha çok kız çocuklarının olduğu vakalar. Ne çok erkek çocuğu bu nedenle susuyordur, düşünsenize…

Çocukken bunu yaşayanların, büyüdüklerinde cinsel yönelimlerini değiştirdiği yönünde halk arasında birtakım söylentiler var. Araştırma ve röportajlar için Türkiye'yi dolaşırken de pek çok kez karşılaştım bu söylemle. Fakat konuştuğum uzmanlar, "Bir kişi, uğradığı istismar sonucunda cinsel yönelimini ve cinsiyetini değiştirmez. Zaten öyle doğar ama büyüdükçe kendini ve bedenini tanır. Sonradan olan olayların bunda herhangi bir etkisi yoktur" diyorlar.

Şevki Sözen de bu konuyla ilgili olarak, "Cinsel yönelimin istismarla bağlantısını kuramayız" diyor: "Çocukluğunda cinsel istismara uğramış kişilerin daha sonraki yaşamlarında cinsel davranış bozuklukları sergilediğini biliyor, görüyoruz. Bunun için de cinsel yönelimleri farklılaşabiliyor, ayrıca cinsel yönelim bir hastalık değil, bunun da altını çizeyim. Cinsel kimlik bozuklukları ortaya çıkabiliyor, yeni tanımlamayla cinsel kimlik uyumsuzluğu.Travesti, transseksüalite ya da aseksüalite dediğimiz, hiç kimseyle cinsellik yaşayamama gibi durumlar ortaya çıkabiliyor. Cinsellikten tamamen soğumak ya da çok küçük yaştan itibaren hiperseksüalite dediğimiz aşırı cinsel uyarılmışlık ortaya çıkabiliyor. Zaten bugün baktığımızda cinsel saldırgan davranışları sergileyenlerin, kendi çocukluklarında tedavi edilmemiş cinsel istismar mağduru olduklarını görüyoruz. Yani burada kim mağdur, kim kurban, kim suçlu tartışmaları ortaya çıkıyor. Aslında sanık da bir zamanlar mağdurmuş ve tedavi edilmemiş. Edilseymiş böyle bir davranışta bulunmayacak ve belki sağlıklı bir yaşam sürecekti."

Telegram: @cinciva

Ensest ve pedofili ayrımı

İnsanların ayırt etmekte zorlandığı iki kavram; ensest ve pedofili. Hekimler, ensest ve pedofiliyi ayırmak gerektiğini belirtiyorlar: “Bir çocuğun bedeninden zevk alan ve kendi cinsel tatmini için bunu kullanan herkes pedofilidir. Bu, ister eylemsel ister zihinsel temelde olsun, hiç önemli değil, pedofilidir. Ensest ise birinci derece akrabalar arasında, yani nikâh düşmeyen, nikâhlanması resmen yasak olan kişiler (baba, anne, abi, dede, amca, dayı, üvey anne-baba) arasında yaşanan, çocuklara karşı yapılmış cinsel eylemlerdir. Ensest davranış içinde bulunan bir kişi, sadece pedofili olmayabilir, erişkine karşı cinsel eylemde de bulunabilir. Ama bir pedofil, cinsel tatmini sadece çocuklar üzerinden sağlar. Yaşıtıyla ilişkiden haz almaz, sadece çocuklara karşı cinsel davranışlara yönelir, bundan zevk alır.”

Ensest hastalık mı?

Medyada ensestle ilgili haberler çıktığında ya da eş dost sohbetlerinde konusu açıldığında, çoğu kişi bunu yapanların kesinlikle hasta olduğunu savunur. Peki bu gerçekten bir hastalık mıdır ve dolayısıyla bunu yapan kişi de hasta mıdır?

Konuştuğum uzman kişiler bunun bir hastalık olmadığını söylüyor. Sözen, “Hasta kavramı, konuyu şöyle tehlikeli bir noktaya getiriyor. Bir kişiye hasta dediğiniz andan itibaren yaptığı eylemi hastalık çatısı altında yaptığını söylemiş oluyorsunuz ve yasal anlamda ceza ehliyeti kavramı giriyor işin içine. O zaman kişiye yaptığı eylemden dolayı bir hak tanımış oluyorsunuz. ‘Ben, bu eylemi yaptım ama hastayım. Bir hastalıksa, o zaman bundan dolayı suçlanamam.’ Siz hastalığınız sebebiyle yaptığınız bir davranıştan dolayı suçlanabilir misiniz, ceza alır mısınız? Hayır almazsınız. O zaman biz enseste ya da pedofiliye bir hastalık olarak bakmaya başlarsak, o zaman ceza ehliyeti kavramı devreye girer ve sonuçta bu kişilerin ceza

Telegram: @cinciva

alması ortadan kalkar. O zaman iş çok tehlikeli bir yere gider. Ben bu konuda hastalık kavramının kullanılmasını uygun bulmuyorum. Bu davranışlar, psikiyatrik yaklaşıma göre parafili[2] kavramı içinde ele alınıyor. Evet, bu bir davranış bozukluğudur, hastalık da diyebilirsiniz ama bu hastalık ceza ehliyetini etkileyen bir hastalık kavramı olarak değerlendirilemez. Bunu ayırmak lazım. Cezai ehliyetini engelleyecek nitelikte bir hastalıktan söz edilemez.”

* * *

Bazı ensest ilişkiler hamilelikle sonuçlanıyor. Bu türden tanık olduğunuz vakalar var mı?

Prof. Dr. Mehmet Tokdemir: Bir gün ensest şüphesiyle gelen bir hastanın muayenesinde şununla karşılaştık: Kız çocuğu ruh sağlığının bozulup bozulmadığı konusunda rapor düzenlenmesi için kurumumuza geldiği zaman aynen şu ifadeyi kullandı: “Karnımdaki bebeğin babası kocam mı, yoksa babam mı bilmiyorum.” Sekiz aylık gebeydi. Ve çocuk doğdu. Doğduktan sonra tekrar muayeneye geldi mağdur. Herhangi bir şekilde bir inceleme yapılmamıştı. Ve çocuğa “Bu çocuk kime aittir sence?” diye sordum. “Eşimden bence” dedi, nereden bildiğini sorunca da, “Çünkü ona çok benziyor” dedi.

Balcı: Kız, annesinden, aile fertlerinden, arkadaşlarından ve doktorundan bile saklamış. Hamile olduğu ortaya çıkınca demek ki burada bir rıza var deniyor. Kızın kanundaki çocuk da babasından. “Demek ki burada rıza var, tehditle işlendiğine dair inandırıcı bir delil yok” diyorlar mahkemede. Yani çocukların bunu nasıl gizleyebildiklerini, konunun dinamiğini, yargı mensuplarının da bizim gibi anlaması lazım. Buradan hareketle, “rızaya dayanan cinsi münasebet suçu” değil, “rızaya dayalı cinsel suç” olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtiliyor. Yazılı şekilde hükme varılmasıysa isabetsizliği nedeniyle bozulmuş. Yerel mahkeme kararda direnmiş. Şöyle ki; mağdurun babasıyla yaşadığı cinsel ilişkiyi uzun süre aile fertlerinden, arkadaşlarından, doktorundan gizlemesi ve hamileliğin kesinleşmesi üzerine açıklamak zorunda kalması, suçun tehdit

Telegram: @cinciva

ve manevi cebir altında işlenmediğim göstermez. Olay ortaya çıkıp mağdur babasından şikâyetçi olduktan ve sanığın eylemi birçok delille sabit olduktan sonra dahi mağdurun üvey annesi, sanığın, yani kocasının böyle bir şey yaptığını kabul etmiyor. Bu husus, dosyadaki ifadesiyle sabittir. Bu durumda mağdurun söz konusu olayları, aile fertlerine anlatmasının boş bir çaba olacağı ve sonuç getirmeyeceği, bu koşullarda yaşayan mağdur açısından bilinmektedir. Yani mağdurlarda kendisine inanılmayacağı bilgisinden kaynaklanan bir çaresizlik duygusu oluyor.

Peki, 15 yaşındaki bir çocuğa "rızan var mıydı?" demek ne kadar insanlık, ne kadar hak ve hukuktur?

Balcı: "Bu olay, toplumca kabul edilemez ve utanç verici nitelikte. Ekonomik ve sosyal olarak ailesine bağlı, henüz reşit olmamış, köy ortamında dedikodu konusu yapılacak ve ilerideki sosyal hayatını, evlenmesini dahi etkileyecek bu durumu insanlardan gizlemesi mağdurenin en doğal hakkıdır" diyor yerel mahkeme. "Hiçbir kız çocuğunun, öz babasıyla bu tür ilişkiye kendi rızasıyla girmesi hayatın olağan akışına uygun olmadığı gibi, mağdurenin susması da rıza olarak kabul edilemez" diye de eklemiş.

İstismar edilmiş bir çocuğun ne kadar korkmuş ve utanmış olduğunu, belki de öldürülmekten korktuğunu biliyoruz. Aklından tüm bunlar geçerken, Adli Tıp Kurumu'na geldiğinde, o ruh hali dışarıya nasıl yansıyor?

Sözen: Annenin, çocuğu buraya getirirken nasıl hazırladığı çok önemli. Ama bu çocuklar zaten travmaya uğramış. Demek ki bu çocuk anne ya da yargı tarafından bir oraya bir buraya götürüldüyse, çocuk defalarca yaşadığı olayı anlatmak zorunda kaldıysa, farklı muayenelere tabi tutulduysa zaten travma üstüne travma yaşamış oluyor. İkincisi, artık bilgi kirliliği oluşmuş oluyor ve işimiz o zaman çok zorlaşıyor. Çünkü bazen anneler evde sorgularken ya da muayeneyi yapan ekip sorgularken, çocuğa yönlendirici sorular sorup, o soruların cevabını hazırlıyor. Bu sefer bilgi kirliliği oluyor ve iş zorlaşıyor. Anne mesela, "Bunu da yaptı mı, orana da bunu yaptı mı?" diye soruyor ve çocuk o zaman diyor ki, "demek ki orama da bunu yapması

Telegram: @cinciva

gerekiyor ki daha güçlü bir söylemim olsun, daha az suçlanayım.” Yani burada aslında yanlış kişiyi suçlama olasılığınız da ortaya çıkabiliyor.

Balcı: Bir vakamız vardı. Anne biraz zihinsel engelli ama evliliği yürütüyor. Anne, düğüne gitmiş, o sırada çocuk da evde. Henüz altı-yedi yaşlarında. Biraz da yaşından küçük gösteriyor. Baba eve geliyor. Çocuğun yatağı da anneyle babanın yatağının yanında, yani aynı odada yatıyorlar. Baba çocuğu önce yatağa alıyor. Soyuyor ve istismar ediyor, tecavüz etmeye çalışıyor. O kısmı tam hatırlamıyorum. Ama çocuk evden kaçıyor, ne yapacağım bilemiyor, ağlıyor. Düşünün köy yerinde, evin dışında çıplak bir şekilde, duvarın dibinde pusmuş bir halde dayısı tarafından bulunuyor. Dayısı şaşırıyor elbette ve soruyor ne olduğunu. Çocuğu annesine götürüyor. Anneanne de çocuğa: “Kızım neden böy-lesin, hava soğuk, ne oldu sana? Yine baban mı dövdü seni?” diyor. Çünkü baba içip içip eve sarhoş gelen biriymiş. “Anneanne babam beni dövmedi, etti” diyor. “Ne etti?” diyor anneanne. “Ayıp şeyler yaptı, dövmedi öptü” diyor. “Yavrum babalar öpebilir, sevebilir.” “Öyle değil anneanne” diyor çocuk. İşte orada anneanne torununun külotunu çıkarıyor, kanamasını görüyor; derken hemen polise başvuruyorlar. Dayı gidiyor, babayı dövüyor. Baba da zaten itiraf ediyor, “Sarhoşken ne yaptığımı bilememiş olabilirim. Kötü bir niyetim yoktu” diyor. Fakat çocuk sonraki süreçte olayı çocuk mahkemesinde anlatırken bu kısımları atlamaya çalıştı. Çünkü beyin silmeye çalışıyor tüm bu yaşananları. Savunma mekanizması devreye giriyor.

İstismar mağduru, örselenmiş çocuklara nasıl yaklaşıyorsunuz?

Tokdemir: Bu çocukların, psikologlar tarafından hem psikiyatrik muayeneleri yapılıyor hem de 18 yaşından küçük olanlar psikiyatrlarımız tarafından sürekli gözetim altında tutuluyor. Bu muayeneleri yaparken olayı çocuğa tekrar hatırlatmamak için dikkatli olmak lazım. Çünkü düşününce ya da duyunca tekrar bu olayları yaşayabiliyorlar. Onun için yaklaşımı doğru, bu konuda bilgili bir çocuk psikiyatristi onlara yardımcı oluyor. Bizler de heyet olarak ruh sağlığı bozulmuştur ya da bozulmamıştır diye değerlendirip raporumuzu yazıyoruz.

Telegram: @cinciva

Çocuk babası tarafından değil de başkası tarafından tacize uğrayınca yaralar daha çabuk mu iyileşiyor sizce?

Sözen: Tedavisi daha kolay. O çocuğu sarıp sarmalamak daha kolay. Neden, çünkü çocuğu sarıp sarmalarken ona güvenli bir alan yaratmanız gerekiyor Ve aile, daha doğrusu bilinçli bir aile, cinsel istismara uğramış bir çocuk için en güvenli alan. Bunu aile dışından biri yaptıysa ve aile de bilinçli davranırsa çocuk sarıp sarmalanıyor. Hele ki bunu ona yapan kişi ceza alırsa, çocuk da kendisine bunu yapanın ceza aldığının bilincinde olabilirse iyileşebiliyor. Tabii çocuğun belli aralıklarla çocuk psikiyatristinin programlarına katılması gerekiyor. Tedavisi düzenli bir şekilde yapılması önemli. Çocuk güvenli alanda gayet sağlıklı iyileşir. Fakat istismar aile içinde olduğunda çocuğun suçlanması devam ediyor. "Baban senin yüzünden böyle oldu, bak işte aç kaldık", ya da "amcan böyle oldu, bak onlarla görüşemiyoruz, baban onu öldürecek." Diğer yandan çocuğu babaannesi de suçluyor: "Amcan böyle bir şey yapmaz, iftira attın sen" gibi… İki taraf bölünebiliyor ve anne baba boşanabiliyor. Suçlanan tarafın yakınları, babaannesi dedesi çocuğu suçlamaya başlıyor, çocuk o taraftan kopmak zorunda kalıyor. Anne de bir koruma ağı oluşturmaya çalışıyor veya o da suçlamaların içine katılabiliyor. "Sen böyle davranmasaydın, sadece bana söyleseydin ve bir şekilde içimizde çözseydik" gibi birtakım konuşmalar işin içine giriyor. Çevre faktörü de işin içine giriyor, aile çevresi olayı duyuyor. Daha kapalı bir alanda halledilecekken, bir anda aile parçalandığı için herkes bunu duymuş oluyor, damgalanmak hissi çocukta fazlalaşıyor. O nedenle çocuğun örselenmesi çok daha büyük boyutlu olabiliyor.

Çocuğun yaşadığı istismar ve kendini ifade etme şekli de yaşıyla bağlantılı. İstismara uğramış ve yaşı daha küçük olan bir çocuk kendini nasıl ifade eder, hareketlerinde nasıl değişimler olur?

Sözen: Üç yaşında bir çocuk, olup olmadık yerde soyunmaya başlıyor. Bir ya da iki yaşındaki çocuğun cinsel istismara uğradığını anlamak zaten zor. Ama beklemediğiniz ve şaşıracağınız bir şekilde aşırı uyarılmış cinsellik görüyorsunuz. Aşırı uyarılmış cinsellik dediğimiz şey şu; mesela

Telegram: @cinciva

çocuk oyun kurarken bile cinsellikle ilgili oyunlar kurmaya başlıyor. Şimdi zaten çocuğun normal gelişim sürecinde bedenini tanıma, başka bedenleri tanıma gibi doğal bir süreci var. Beklediğimiz belli bölgelere daha ilgi duyma, ya da annesinin babasının bedenine ilgi duyma gibi zaten doğal bir akış var ama bunun dışında çok daha fazla cinsellik üzerine oyunlar kurduğunu görüyoruz.

Üç yaşındaki çocuk bunu yapar mı peki?

Sözen: Yapar. Kendi yaş grubundaki çocuklarla oynarken o davranışları taklit etmeye başlıyor. Çünkü uğradığının bir cinsel istismar olduğunu anlayamıyor ve bunu oyun olarak düşünüp, arkadaşına da bu oyunu taşımaya kalkıyor. Bu sefer de o şekilde fark ediliyor. Cinsel istismar sırasında duyduklarını da oyunda söylüyor. Mesela bir erkek çocuk vakası vardı ve orada da çocuk hafta sonları babanın yanına gidiyordu. Her gittiğinde de baba çocuğunu istismar ediyordu.

Çocuğun sergilediği değişik hareketler annenin ilgisini çekiyor ve anne bunun üzerine gidince olayın aslı ortaya çıkıyor.

Anne, çocuğunda gördüğü garip hareketleri önce bir hastalık zannetmiş. Ama olayın perde arkası bambaşka. Babanın özgeçmişine baktık, o da babası ve amcası tarafından zamanında istismara uğramış ve kendi kafasında bir şekilde kendini korumak amaçlı, çocuğunu istismar ediyordu. Fakat işin kötü tarafı, babanın bunun aslında bir cinsel saldırı olmadığını düşünüp normalleştirmiş olması. Sonra istismarcı baba gözaltına alındı ve 15 gün sonra da serbest bırakıldı.

Yargı kuşkusuz bu olguları ayıklamak zorundadır ama sırf buna odaklanıp gerçek bulgulara sahip vakaları göz ardı edebiliyor ya da ben bir rapor veriyorum, aynı çocuk, mahkeme tarafından başka bir yere gönderiliyor, yani başka bir Adli Tıp Kurumu'na ve eğer orası muayeneyi doğru yapmazsa bulgu atlanabiliyor. Yargının gönderdiği kurum tanılamayı yapmıyor ve o zaman da hâkimlerin iki raporu oluyor. Biri tanımlamış diğeri tanımlamamış.

Peki, çocuklara rapor verilirken, heyette kimler oluyor? Hâkime verdiğiniz bir rapor var ve bunun neticesinde de serbest bırakılan

Telegram: @cinciva

istismarcı bir baba. Bazı olaylara ilişkin verilen Adli Tıp raporlarında istismarı yapanın mesela baba ya da abi olduğu belli. Buna rağmen hâkim niçin karar verirken raporu baz almıyor?

Heyette, Adli Tıp uzmanı, çocuk psikiyatristi ve gerekirse çocuk cerrahı, pedagog ile psikolog da oluyor. Bunların hepsi bir araya gelip çocuğu değerlendiriyor. Çocuğun testleri yapılıyor ve Adli Tıp Kurumu'nda böyle bir heyet kuruluyor. İstanbul Tıp Fakültesi Anabilim Dalı'nda, Marmara Üniversitesi Çocuk İstismarı Merkezi var, farklı farklı bünyeler içinde farklı heyetler var. Bu heyetlerin içine baktığınızda aynı çocukla ilgili farklı raporlar çıkabiliyor. Hâkim de aslında kendi açısından zorda kalıyor. Bazen başka Adli Tıp kuramlarının raporlarını da isteyebiliyorlar. Ve ilginçtir ki bizim verdiğimiz raporun aksi yönünde raporlar çıkabiliyor. Atlanılan çok fazla şey oluyor. Dolayısıyla eksik rapor üzerinden değerlendirmeler yapılıyor. Fakat bu rapora verecek kişi ve merkezlerin tıbbi donanımının son derece iyi olması gerekiyor.

* * *

Sözen, bu işi üniversite hastanelerinin yapmasını, özellikle Adli tıp ana bilim dallarının çatısı altında yapılmasını ve heyet kurulacaksa da burada heyet kurulması gerektiğini düşünüyor. "Başka nerelerde yapılıyor" diye sorduğumda, bakanlığa bağlı olan Adli Tıp Kurumu'nda yapıldığını ama üniversite hastanelerinde yapılmasının daha sağlıklı olacağını söylüyor.

"Onların verdiği raporda eksiklikler olabileceğini söylüyorsunuz. Niçin? Ve hayati önemde olan bu konuyu gündeme getirdiniz mi?" sorusuna da şu cevabı veriyor: "Çünkü orada daha hızlı tempoda ve daha fazla sayıda vakaya bakıyorlar. Dolayısıyla farklı değerlendirme sonuçları çıkabiliyor. Evet, çok konuştuk, söyledik. Ama üniversiteler her ne kadar resmi bilirkişi statüsü taşıyor olsa da Adalet Bakanlığı'na bağlı olduğu için, orada sıkıntı yaşıyoruz."

* * *

Telegram: @cinciva

Hangi çocuklar daha çok istismar edilir? Hangi yaş grubu ya da nasıl bir aile yapısına sahip olan çocuk daha çok tehlike altında?

Balcı: Çocuk engelli ise risk büyük demektir. Çünkü ifade etmesi zor oluyor, algılayamayabiliyor.

Sözen: Kategorize etmemiz mümkün değil. Ama biz ensest olgularında, ağırlıklı olarak da öz baba kaynaklı ensest vakalarında genelde sosyokültürel ve sosyoekonomik faktörlerin önemli olduğunu ve göç almış ailelerde daha çok olduğunu görüyoruz. Ensest eylemlerini sıklıkla, beş kişinin aynı odada yattığı durumlarda görebiliyoruz. Ama sosyoekonomik düzey değiştikçe, aile biraz daha zenginleştikçe kardeşler arası ensesti daha yaygın görüyoruz. Ekonomik ve kültürel düzey düştükçe babadan kaynaklı ensesti daha çok görüyoruz.

* * *

İstismarcı kişi tutuklu yargılanırken elbette boş durmuyor ve kendine bir avukat tutuyor. Ve o avukat da istismarcıya, ne söylerse suç olur ve ne söylerse bu cezadan kurtulur, öğretiyor.

* * *

İstismarcı ne söyleyip de suçlamalardan sıyrılabiliyor?

Balcı: Okşamayla, dokunmayla başlıyor. Sonra, aramızda kalsın, sırrımız olsun, şuna buna söylersen böyle olur diye tehditlerle devam ediyor. “Kendi istedi derim, aklı başında demem yeterli olur” diyor. Bunu söyledikleri an çocuklar konuşmaktan vazgeçiyor. “Kendi istedi” cümlesinin karşılığı, toplumda çok kanıksanan, “dişi köpek kuyruk sallamazsa erkek köpek peşine düşmez” anlayışı oluyor. Bu cümlenin karşılığını bir yargı mensubuna anlatmak mümkün müdür bilmiyorum ama çocuklar için ciddi bir tehdit. Elbette başka tehditler de gündeme geliyor. “Bir şey elde edemezsin, olan sana olur, annene zarar vereceğim, kardeşine zarar veririm” gibi şeyler söylüyor istismarcı ve bu arada istismarı yaşamaya da devam ediyor çocuk. Bu arada tecavüz de gerçekleşmişse ve üç-dört yıl sonra bir şekilde dile getirilip yargıya intikal ettirilmişse birkaç

Telegram: @cinciva

yıl önceki tecavüzün bulgusu tabii ki kalmıyor. Bu yara iyileşir ama iyileştiği yerde iz bırakır. Sonuç olarak bu anlaşılıyor. Bu arada çocuk, aslında güvenmesi gereken aile bireyleri tarafından yalancılıkla suçlanıyor, ona inanılmıyor ve çocuk aslında tam da burada yıpranıyor.

Prof. Dr. Şevki Sözen: Bir cinsel istismar vakamız vardı, çocuk anneye bir öykü anlatmış. Öyküde de birini suçluyor. Olay bize geldi. Okulundaki bir müstahdemi suçluyor. O, bana okulda bunu yaptı, beni tuvalete soktu, pantolonunu indirdi, zorla başımı eğdi gibi anlatıyor. Anne panik halinde, orana da bunu, şurana da şunu yaptı mı diye soruyor. Bu çocuğun bu yaş grubunda bunu bilmemesi gerekiyor. Sekiz yaşında çocuğun, oral bir seksüel eylemi bu kadar net anlatmaması gerekiyor. Ama biz o müstahdemle ilgili sorulan çocuğa sorduğumuzda çocuk çok çelişkili şeyler söyledi. "Tuvalet küçük, sen bağırmadın mı, ses çıkarmadın mı?" gibi sorular sorduğumuzda çocuk bir öyle diyor, bir böyle diyor. Oradaydı diyor, öğretmenler odasındaydı ya da müdürün odasındaydı diyor. Evet doğru, sonuçta öğrendik ki gerçekten bu çocuk istismara uğramış. Başkasının hikâyesi değilmiş anlattığı.

Başka bir vakamız daha vardı. Çocuk sırf ailesinin ilgisini çekmek için anlatmıştı, oysa kendisi hiç böyle bir şey yaşamamış. Bir arkadaşı yaşıyor olayı ve bu çocuk da arkadaşının yaşadığını kendine mal edip annesine anlatıyor. Bunu anlattığında anne ve baba onunla çok ilgilenmiş. Çocuk ilgi eksikliği yaşıyormuş ve dikkat çekmeye çalışmış.

Bir vakada, iki kız kardeşe dayıları istismarda bulunuyor. Çocuklar bunu yaşadığında biri sekiz, diğeri dokuz yaşındaydı. Parçalanmış bir aileydi. Tecavüze uğradıklarında biri 11, diğeri de 12; bize geldiklerinde de 13 ve 14 yaşındaydı kızlar. Dayımız bizi seviyor, diye düşünmüşler ilk başta. Küçükler, ne düşünecekler ki başka değil mi? Kucağına oturtturuyor dayı ve hadi atçılık oynayalım gibi şeyler söylüyor. Dokunmalar, okşamalar, öpmeler derken… Çocuklardan birinin anlattıklarını çok iyi hatırlıyorum. "Karne aldığımız gündü" demişti. Okul bitmiş ve o gün tecavüz etmiş kıza… Kızlardan biri intihar girişiminde bulunuyor, diğeri de evden kaçıyor. Kaçan bulunuyor ve o arada da dayı evleniyor. Eşinden çocuğu oluyor ve tüm bunlar sebebiyle bu kızlara şikâyetçi olmamaları için

Telegram: @cinciva

“Dayınızdır, yapmayın etmeyin, sizin yüzünüzden her şey berbat olacak” diyorlar. Ve kızlar bu baskılar karşısında dayılarını kurtarmaya çalışıyor ve mahkemede dayılarına iftira attıklarını söylüyorlar. Olayın ortaya çıkışı ise bambaşka bir trajedi. Kızlar oturdukları restoranda bir adamın kendilerine baktığını ve çok rahatsız olduklarını oranın sahibine söylüyorlar. Polis çağırılıyor vs. Sonra babaları geliyor ve “ortada önemli bir şey yok, siz çocuklara bakmayın, ben esnaf adamım, adımız kötüye çıkmasın” diyor. Çocukları muayene etmemiz lazım ama çocuklar genital muayene olmak istemiyor. Yaşları küçük, anlatmaya, aydınlatmaya çalışıyoruz. Muayene esnasında çocuklar olayı anlattı. Olayı anlamak için bazı sorular sordum, hepsine hayır yanıtı aldım ve “Özel bölgenizi siz ve anneniz dışında herhangi birisi gördü mü?” dediğimde işte o zaman dayılarının yaptıklarını anlattılar. Sonra çocuklardan biri ağlamaya başladı. Yaşadıklarından sonra hayatının tamamen değiştiğini ve artık toparlanmasının mümkün olmadığını, hayatının bittiğini söyledi. Elbette sonrasında psikiyatri uzmanı da çocuklarla görüştü ve tüm bunları da rapora yansıttık. Çocukların “iftira attık” diye ifade vermeleriyle kapanan dosyayı yeniden açtık, ama sonrasında ne olduğunu bilmiyorum. Bir başka vakada da, 8. sınıf öğrencisi bir kız, öğretmenine anlatıyor. Öğretmeni jandarmaya ihbar ediyor ve olay öylece ortaya çıkıyor. Baba, abi ve amca gözaltına almıyor. DNA testi yapılıyor ve çocuk iki aylık hamile. Babasından hamile olduğu ortaya çıkıyor. Yani kardeşine hamile… Anne de, baba ve amcayı şikâyet ediyor. Oğlu da işin içinde ama o oğlunu korumaya çalışıyor. Çünkü o, çocuğu. Kız da abisini değil, baba ve amcasını şikâyet ediyor. Üstelik DNA’da baba ve amcanın verileri de çıkıyor ama buna rağmen inkâr ediyorlar. Ne ceza verildiğini bilmiyoruz.

Çocuk istismar yaşadığında, o anda ve sonraki süreçte nasıl tepkiler veriyor? İçe dönük mü oluyor, korkuyor mu?

Balcı: 12 yaşında, 6. sınıfa giden bir çocuk. Babası fabrika işçisi. Sıklıkla alkol alıyor ve evdekilere şiddet uyguluyor. Baba çocukların annesini evden kovuyor, çocuklar da anneyle birlikte annenin arkadaşında kalmaya gidiyor. Fakat anne, ‘hadi çocuklar eve dönelim artık! diyor ve ne

Telegram: @cinciva

olursa olsun aile birliğini devam ettirmeye çalışıyor. Ama çocuklardan 12 yaşında olanı ‘anne, sana bir şey söyleyeceğim’ diyor ve babasının kendisine tecavüz ettiğini anlatıyor. Eve geri dönmüyorlar. Çocuğun anlatımına göre baba, geçen bir yıl içinde çocuğa defalarca istismarda bulunmuş. Annesi ve ablası evde yokken evin bir odasına kilitleyip tacizlerini gerçekleştirmiş. Bazen diğer odada kardeşleri oyun oynuyormuş ve baba, odaya gelmemelerini söylüyormuş diğer çocuklara. İlk seferinde canının çok yandığını, cinsel organından kan geldiğini görüyor. Bazen cinsel organına yağ sürerek tecavüz ediyor baba. Bu sırada çocuğun cinsel organını öpüyor. Genellikle bunları annesiyle ablası evde yokken ve sarhoşken tekrarlıyor. Kimseye söylememesini tembih ediyor. Çocuk babasının döveceğinden korkup kimseye söylemiyor. Daha kötü şeyler yapabileceğini düşünüp sineye çekiyor. Bu, rıza gösterdiği anlamına gelmiyor. Zaten 12 yaşında. Çocuk bunu hiç söylemiyor, ta ki evden ayrıldıktan sonra annesi ‘tekrar eve dönelim mi’ diyene kadar. O şansı kaçırmak istemiyor ve o zaman itiraf ediyor. Anne de eve dönmüyor. Şikâyette bulunuyorlar. Biz olayı anlatmasını istediğimizde çocuk ağlamaya başlamıştı. Babasının kendisine kötü şeyler yaptığını, ona kızgın olduğunu ifade etmişti. Sonra ruhsal muayenesi yapıldı. Çocuğun ruh sağlığının bozulduğu, nasıl tepki verdiği, nasıl davrandığıyla ilgili psikiyatri raporları var. İnsanlara karşı güvensiz, ürkek ve tedirgin olduğu, algı sapması olmamakla birlikte duygu durumunun depresif olduğu, olaydan bahsederken sürekli ağladığı raporda belirtiliyor. İstismarın yaşandığı dönemde ve sonrasında geceleri uyuyamıyor. Yalnız yatamıyor, bağırarak uyanıyor, içine kapanıyor, sese karşı aşırı duyarlı bir çocuk oluyor. Bu çocukta herhangi bir zekâ geriliği yok. Bütün bunlar sadece yaşanan olayla ilgili post-travmatik stres bozukluğu dediğimiz durumun belirtileri. Bunları psikiyatrlarla değerlendiriyoruz.

Türkiye’de bu konuda neden çok az araştırma yapılıyor ya da hiç yapılmıyor?

Balcı: Biz bir araştırma yaptık ve yurtdışında yayımlanmak üzere bir dergiye gönderdik.

Telegram: @cinciva

Neden Türkiye'de yayımlamıyorsunuz?

Balcı: Türkiye'deki dergilerin bilimsel değeri bizim için özellikle doçentlik sınavında çok yüksek değil. Onun için Türkiye'deki akademisyenler yurtdışı yayın yapmaya yönlendiriliyor. Çünkü yurtdışı yayınınız olmazsa doçent olamıyorsunuz. Veya profesörlüğe atanırken de doçentlik şartları isteniyor. Türkiye'de uluslararası endekse giren çok fazla dergi olmadığı için de daha çok yurtdışına gönderiyoruz.

Yaşanmış bir olay

Baba serserinin teki. İşi yok gücü yok. Anne ise bir yerde hizmetli olarak çalışıyor. Baba, annenin evde olmadığı zamanlarda kızını istismar ediyor. Fakat öğreniliyor ki, bu kişi kadının görme engelli kız kardeşine de yıllar önce istismarda bulunmuş. Yargıya da taşınmış olay ama kanıtlanamamış ve dosya kapanmış. Çocuk bu yaşadığını teyzesine anlatıyor, teyze inanıyor, çünkü kendi de zamanında yaşamış aynısını. Adam teyzeyi evden göndermek istiyor, hem konuşmasınlar, hem de rahat bir şekilde amacına ulaşsın diye. Annenin diğer kardeşleri görme engelli kardeşlerini almaya geliyor eve. O arada kız ağlamaya başlıyor, çünkü teyzesinin gitmesini istemiyor. Çünkü teyze giderse dayanışma da biter ve yalnız kalır. Teyzesi ısrar ediyor yaşadıklarını anlatması için. Anlatıyor çocuk, annesi inanamıyor ama sonrasında bir plan yapıyorlar. Çocuğun dayısı, teyzeleri ve annesi saklanıyor. Anne banyoya gidiyor, kızının telefonunu ayarlıyor. Baba, kızın odasına gelirse kız telefonda 1 tuşuna basacak ve anne durumu anlayıp odadan çıkacak. Adam eve geliyor ve bakıyor ki evde kimse yok.

Kız yalnız. Ve odaya çekiyor çocuğu, tam istismar edecekken kız hızlı arama yapıyor ve evdekiler odaya toplanıyor. Anne anlatıyor tüm bunları bize. "Ah evladım, telefon bir kere çaldı, duymak istemedim. Bir kere daha çaldı. Hemen koştum açtım odanın kapısını. Anadan üryan görmez miyim?" diyor. Ne yapacağını bilememiş, ocakta çaydanlık varmış, aldığı gibi kocasının üstüne dökmüş. O da birisine zarar vermekten yargılanıyor. Çocuğu rapor için bize getirdiler. Çok çaresizdi. "Ah yavrum, el olsa

Telegram: @cinciva

evlendirirdim. Babası, ne yapayım” diyor. Köylüler, “bu aile babaya iftira attı” diyorlar. Yani köye dönme şansları da yok. Çünkü herkes, böyle bir şeyi ifşa edip babayı tutuklattılar diye anne ve kızı suçluyor.

Çocuğunu doktora götüren kişi genellikle anneler. Ya babalar? Anne ve baba bu duruma farklı mı tepki veriyor? Hekimler, anne ve babanın çocuklarını genelde birlikte getirdiğini belirtiyorlar ama mesela bir olayda, dayının istismar ettiği çocuğu babası getirmiş. “Baba, daha sonuç odaklı bakıyor, anneler daha duygusal. Ağlayabiliyor, duygularını daha dışadönük yaşıyorlar. Babalar ise daha sessiz davranıyor” diyorlar. Tabii bütün bunların genellenmemesi gerektiğini de belirtiyorlar.

Adli Tıp uzmanları, adli psikologları yahut pedagogları, bu tür vakalarda yeterli bulup bulmadığını ve üniversitelerde buna yönelik bir ders olup olmadığını sorduğum Mehmet Tokdemir, bazı üniversitelerde cinsel istismar konulu dersler verildiğini söylüyor: “Biz tıp fakültesi öğrencilerine Adli Tıp stajı sırasında çocuk istismarı, bunun altında da cinsel istismar, fiziksel istismar konusunda eğitim vermeye çalışıyoruz. Kadına şiddet konusunda da eğitim veriyoruz. Ama zaman zaman bu eğitimleri baltalayan bazı mekanizmalar var. Bazen polisler, karakolda engelliyor bunu;‘Kocandır sever de döver de’ diyorlar. ‘Hadi gidin, barışın’ diye toplumsal mühendisliğe soyunan insanlar da var. Dolayısıyla toplumun eğitilmesi lazım.”

Yaşanmış bir olay

Avusturya’da yaşanan yüzyılın davası[3]

Dünyanın her yerinde yaşanan bir olay istismar… Ve en gizli tutulanı, en söylenemeyeni de ensest… Dünya kamuoyunu uzun süre meşgul eden bir ensest vakası okuyacaksınız şimdi. Çoğunuz hatırlayacaktır, çünkü günlerce, hatta aylarca konuşulmuştu.

Telegram: @cinciva

Olay ortaya çıktığında tüm dünya şok yaşamıştı. Yıl 2008'di ama aslında olay, takvimler 1984'ü gösterdiğinde yaşanmaya başlamıştı. Yer Avusturya'nın Amstetten kasabası. Viyana'ya 130 km uzaklıkta bir yer. Herkes tüm bunlar ortaya çıkmadan 24 yıl önce, yani 1984 yılında Elizabeth F.'nin bir mektup bırakarak evden kaçtığını düşünüyordu. Ama o, 24 yıl boyunca herkes onu ararken, ondan ufak bir haber gelmesini beklerken, yaşadığı yere hiç uzak olmayan bir yerde, evlerinin bodrumundaydı. Ve onca yıl, babasının tecavüzüne maruz kalmıştı. Aslında 11 yaşından itibaren babasının tacizlerini yaşıyordu, evden defalarca kaçmaya çalışmış ama yapamamıştı. Ve ortadan kaybolduğunda 18 yaşında olan Elizabeth, o tarihten sonra güneşi ilk kez 42 yaşında gördü. Verdiği ifadede, bodruma girdiği günü "uyuşturucu verdikten sonra ellerimi kelepçeledi ve bodruma kilitledi" diyerek anlattı.

Bu arada ülkemizde de görmeye pek alışık olduğumuz bir görüntü yaşanıyordu: Baba ve anne tüm bu olaylar yaşanırken kanal kanal dolaşıp kızlarının bulunması için ağlıyor, gözyaşı döküyorlardı. Özellikle istismarcı babanın hiçbir şey yapmamış gibi üzülüp ağlamasını insanın aklı almıyordu…

İstismarcı baba Josef Fritzl (73), 24 yıl boyunca kızına o bodrumda tecavüz etmişti. Olay ortaya çıktığında yapılan DNA testleriyle anlaşılmıştı ki kız babasından yedi çocuk doğurmuştu.

Yani Elizabeth, kardeşlerini doğurmuştu. Evde Elizabeth'in ağzından yazılan bir mektup bulunmuştu. Üzerinde Avusturya'nın diğer ucundan gönderildiğine dair posta pulu da vardı. Ama o mektubun istismarcı baba tarafından yazıldığı da ispat edildi. Yani her şey çok planlıydı. Bu süre içinde yedi çocuk doğurdu babasından Elizabeth. 1996 yılında ikiz doğurmuştu ve ikizlerden biri doğduktan üç gün sonra ölünce, istismarcı baba bebeğin cesedini yakıp yok etmişti. Kalan altı çocuktan üçü bodrumda büyümüş, diğer üçü için ise kader ağlarını daha farklı örmüştü. İstismarcı baba o üç çocuğu pusetle evin önüne koyup üzerine de kızının ağzından "Anne çocuğuma bakamıyorum, lütfen onunla ilgilen" diye notlar yazmıştı. Sonra kendisi de şaşırmış gibi yapıp bebekleri büyütmeyi kabul etmişti.

Telegram: @cinciva

Olay nasıl ortaya çıktı?

Elizabeth, babasının tecavüzleri sonucunda doğurduğu 19 yaşındaki en büyük çocuğu ağır bir hastalığa yakalanınca yalvar yakar onu hastaneye yatırınca olay açığa çıktı. Kerstin ensest ilişkiden doğduğu için ağır bir hastalık geçirmişti. Elizabeth, Kerstin'in dışarı çıkarılması için yardım etti ve yıllar sonra gün ışığını ilk kez gördü. Çocuğunun cebine not yazıp koymuştu ve o notta yardım istediğini yazıyordu. Bu kâğıt Avusturya polisine verildi ve yıllar önce kapanan kayıp Elizabeth dosyası yeniden açıldı. Fritzl, Elizabeth'in çocuklarla birlikte yukarıya, eve gelmesine izin verdi. Karısına da Elizabeth'in çocuklarıyla birlikte eve döndüğünü söyledi. Elizabeth ve tecavüzcü baba polis tarafından karakola götürüldü. Fritzl odadan çıkıp da Elizabeth kendini güvende hissettiğinde her şeyi anlattı ve ertesi gün Fritzl tutuklandı.

Elizabeth ve çocukları, kapının tellerle bağlı olduğunu, patlatılınca zehirli gazın içeriye gireceğini ve bunun güvenlik sisteminde yer aldığını Fritzl'in söylediğini belirtti. Fritzl'in karısı da durumdan habersizdi ve kızının gerçekten dini bir tarikata katıldığını sanıyordu. Araştırmacılar bodrumda yaptıkları araştırmada oksijen eksikliğinden yalnızca bir saat çalışabilmişti.

Doğduklarından beri hiç dışarıya çıkmayan çocuklar, konuşmayı annelerinden öğrendiler. Televizyon izlemekten başka yapacak bir şeyleri yoktu. Kıyafetlerini tecavüzcü baba getiriyordu. Elektrik uzmanıydı Fritzl ve zaman içinde orayı yaşam alanına çevirmişti. Konservelerin durduğu dolabın ardına gizlenen ve elektronik bir şifreyle girilen kapının arkasına küçük bir banyo, mutfak ve yatak odası yapmıştı. Elizabeth ve üç çocuğunun 1.70 metre yüksekliğindeki, hiç ışık girmeyen yerdeki tek vakit geçirme araçları minik bir televizyondu.

Fritzl üç günde bir bodruma iniyordu ve karısına da "çizim yapmak için" indiğini söylüyor, onun kahve bile getirmesine izin vermiyordu.

Mağdur Elizabeth mahkemede neler anlattı?

Telegram: @cinciva

Olayın mahkeme aşamasında Elizabeth'in anlattıkları gerçekten tüyler ürperticiydi. 24 yıl boyunca yaşadığı her şeyi jürinin gözlerinin içine baka baka şu sözlerle anlattı:

"Geliyordu, tecavüz ediyordu ve gidiyordu."

"Zorla porno film izlettiriyordu ve bazı sahneleri birebir yapmak için beni kullanıyordu."

"Tecavüzleri saatlerce sürüyordu. Direnmeyi denedim ama hayati tehlikem olduğu için direnmeyi bıraktım."

Elizabeth üç binden fazla kez tecavüze uğramış, psikolojisi ciddi derecede bozulmuştu.

Sapık baba ne ceza aldı?

Tecavüzcü baba Fritzl, tüm bunları yaptığını kabul etti. Kriminal psikiyatrist mahkemeye sunduğu raporda sanığın çok ciddi kişilik bozukluğu olduğunu, fakat fiillerinin bilincinde olduğunu belirtti.

Fritzl ömür boyu hapse mahkûm edildi.

Telegram: @cinciva

“Ya pişmanım derler ya da hatırlamıyorum”

“Bu sefer öldüreceğim onu diyordum içimden
ama hep aynı şey oluyordu.
Her defasında dişlerimi sıkıyordum,
ağzımı kapatıyordum öpmesin diye.”

Eski Cezaevi Çalışanı
Ceza infaz Memuru

Anlatılanları dinlemek bu kadar üzücü ve yıpratıcıyken bizzat yaşamanın yol açtığı travmanın boyutları tahmin bile edilemez. Tahmin ediyorum ki okurların çoğu şunu düşünüyor: Benim yakınımda yok, benim etrafımdaki insanlarda olmaz, yaşanmamıştır… Oysa bu konuyu araştırmaya başlayınca öyle olmadığını gördüm. Kimin neler yaşadığından o kadar habersizsiniz ki… Mesela evliliklerin bu sebeple bittiği vakalar çok.

Cezaevlerinde ensest suçundan yatanları en iyi bilenler belki de cezaevindeki infaz memurlarıdır. Onlar görünenin arkasını, yani görünmeyeni de görebilir, çünkü mahkûmla birebir konuşabilirler. Bu süreçte cezaevinde eskiden ceza infaz memurluğu yapmış biriyle tanıştım ve bu suçtan yatanlara ilişkin aklıma takılan, merak ettiğim ne varsa hepsini sordum.

* * *

Siz uzun yıllar cezaevlerinde infaz memurluğu yaptınız. Gördüğünüz, şahit olduğunuz pek çok olay olmuştur. Cinsel suçlularla ilgili bana ne anlatabilirsiniz? Mesela ensestten yatan bir mahkûmla karşılaştınız mı hiç?

Elbette. Biz epey içli dışlıyız mahkûmlarla. Genel olarak kimseyle, sen cinsel suçlusun ya da hırsızsın diye konuşmazlık yapmadık. Yani suça göre ayrım yapmadık. İlk yıllarda cezaevine gelenlerin suçlarını merak ediyordum. Daha sonra sormamanın doğru olduğunu tecrübe ettiğim için

Telegram: @cinciva

kimsenin suçunu sormadım. Ensest diyorsunuz ya, her türlüsünü gördüm. Kendi babasına tecavüz edeni gördüm. Duymadığım, şahit olmadığım olay kalmadı. “Eve gittiğimde sarhoştum, babamın da belden aşağısı tutmuyordu, hastaydı” diye anlatmıştı. “Sabah kalktığımda gece neler yaşandığını hiç hatırlamıyordum” demişti. Bu insanlara şahit oldum. Kendi kızı, kendi oğlu, kız kardeşi, annesi, her türlüsünü dinledim… Kendi oğluna tecavüz edeni gördüm.

Peki bu mahkûmların psikolojileri nasıl, yaptıklarını kabullenenler var mı içlerinde?

Çoğu, “pişmanım, ben böyle bir şey yapmadım” diyor. Annesi iftira attı diyerek suçu üstlenmiyor. Fakat çoğu da içkiliydim, haplıydım diyor ve hatırlamadığını söylüyor.

Hatırlamıyorum dedikten sonra kendini sorgulayan, ben böyle bir şeyi nasıl yaptım diyenler oluyor mu?

Sonradan pişman olanlar ve intihar girişiminde bulunanlar oluyor. Mahkûm ilk geldiğinde koğuşa veremiyorsun. Bir de televizyonlarda iyice afişe olduysa mecburen tek başına yatırmak zorundayız. Bir müddet sonra toplum bunu unutunca bu kişi de kendini toparlıyor, o zaman koğuşa verebiliyorsun. İlk başlarda tabii ki sıkı takip etmek lazım. O kişi yaptığının farkında ise, psikolojik problemleri yoksa, işlediği suçun farkındaysa o zaman tabii ki vicdan azabı duyuyor, bu durumlarda intihar teşebbüsleri oluyor.

İpten aldığınız oldu mu hiç?

Evet ipten aldıklarımız oldu. Çalıştığım bir cezaevinden örnek verecek olursam, biri kendi öz kızına tecavüzden gelmişti. Tabii ki gazetelere, televizyonlara çıkmıştı. Aldık, müşahede odasına koyduk. Ben de müşahede bölümünde nöbetçiydim o gün. Benden önceki vardiyada gelmişti, benden önceki arkadaş da giderken uyardı, böyle biri geldi, psikolojisi bozuk, dikkat et diye. Ben de kontrol etmeye gittim, gittiğimde tuvalet bölümünde kendini asmıştı. Kurtardık.

Sonra konuştuğunuzda ne söyledi?

Telegram: @cinciva

“Ben böyle bir şeyi nasıl yapabildim? Yapmadım, bu iftira, hatırlamıyorum” dedi ama ceza aldı tabii.

Kaç yıl ceza aldı?

Tam hatırlamıyorum ama çok ceza almıştı.

Çocuğu kaç yaşındaymış?

17 yaşındaydı kızı. Ensest mahkûmları buraya geldikleri ilk haftalarda yaşadıkları psikolojiyle bu tür girişimlerde bulunabiliyorlar.

Hal ve hareketleri, koğuştakilerle ilişkileri nasıl bu mahkûmların?

Hepsi adli suçtan yattığı için çok afişe durumlar olmadığı müddetçe sohbetleri normal. Fakat mesela erken yaşta kız kaçıranlarla kızına tecavüz edenler arasında elbette ayrım yapılıyor.

Suçunu kabul etmeyen kişileri yalanlayan raporlar ve bunların sonucunda verilmiş cezalar var. Bu durumda ne diyorlar?

Mahkeme aşamasında raporlar çıkınca kabul etmek zorunda kalıyorlar. “Demek ki yapmışım ama hatırlamıyorum” diyor. Mesela bir hayat kadınının 1,5 yaşındaki çocuğuna eve gelen erkekler neler yapmış… Annesiyle ilişkiye girdikten sonra içip içip sızıyorlar, adamın biri çocuğun ağlama sesine gidiyor ve çocuğa tecavüz ediyor. Müebbet aldılar fakat şu an neredeler bilmiyorum. O çocuğa tecavüz eden de bayağı bir süre kendini kesmek istemiş, intihar teşebbüsünde bulunmuştu.

Bu suçluların ziyaretçileri var mıydı?

Ensest durumunda aile belli bir müddet reddediyor, gelmiyor. Ama daha sonra mahkeme aşamaları geçiyor, olay külleniyor ve annesi, babası geliyor ziyarete.

Çocuk cezaevleriyle yetişkin cezaevindeki cinsel suçlu profilini karşılaştırdığınızda neler söylersiniz?

18 yaş altı çocukların birçoğu, işledikleri suçun farkında değil. Çocukluk hevesiyle mi, yoksa içgüdüsel mi bilmiyorum, “oldu bir kere” ya da “iftira” diyorlar.

“Ama o beni tahrik etti” diyen birine rastladınız mı?

Telegram: @cinciva

Bir örnek vereyim. Biri vardı, kızı hayat kadınıymış; demişti ki, “İlçede birlikte olmadığı kalmamıştı, bir de benimle yatsa ne olur?”

“Neden yaptın?” dediniz mi hiç?

“Bir baba kızına böyle bir şeyi neden, nasıl yapar?” dedim bu kişiye. Ağzından kaçırdı belki ama söylediği laf şuydu: “Kızım zaten doğru bir insan değildi.” 45 yaşlarındaydı, kızı da 18 yaşın üstündeydi.

Yaşanmış bir olay

Psikolog

Danışan 2013 yılında intihar girişimi sonucunda geldi. Bana geldiğinde 22-23 yaşlarındaydı. Evliydi ve bir kızı vardı.

İlk seansa eşiyle geldi. Ben, çift terapisi alacaklarını sandım ama eşi kadınla ilgili bir sürü olumsuz şey söyleyip, onu şikâyet edip odadan çıkmıştı. İkinci seansa ve daha sonraki seanslara yalnız geldi kadın.

İlk defa 15-16 yaşlarında babasından fiziksel taciz görmüştü. Daha sonra bu sistematik bir şekilde devam etmişti. Hafta sonları babası annesini evden bir şekilde gönderiyormuş. Fakat herhangi bir cinsel birleşme olmamış. Ancak bu dokunma, sürtünme, öpmeye çalışma gibi cinsel davranışların olduğu bir süreçmiş.

Yaşadıklarını annesi ve kız kardeşi dahil, kimseye anlatamamıştı. En sonunda ilk gelen görücüyle evlenip evden kurtulmuştu. Ama yaşadığı travmatik olaylar onda vajinismusa sebep olmuştu. Eşinin cinsel isteklerine cevap veremediği için eşinden fiziksel şiddet görmüş, alkol almaya zorlanmış ve istismar edilmişti. Daha sonra bir gün sinir krizi geçirerek bu olayı eşine anlatmış ve eşi hiç kimseye bahsetmemesini söyleyip eski tutumuna devam etmiş ve istemediği halde karısını defalarca ilişkiye girmeye zorlamıştı.

Bana geldiğinde, intihar girişimi sonrası ziyaretine gelen babasına “hayatımı mahvettin” dediğini anlattı.

Telegram: @cinciva

Bir yıl süren psikoterapi sürecinde eşinden boşanıp kendine ait bir iş kurdu. Herhangi bir yasal sürece yansımasını istemediği için yasal bir işlem yapılmadı.

Bir seansımızda, kardeşine babasından nefret ettiğini söylediğinde kardeşinin gözlerinin dolduğunu anlatmıştı. Babasının kardeşine de aynı şeyleri yaptığını düşünüyordu. Ama kızını korumak ve ailesinin desteğinden mahrum kalmamak için bu konuları annesine anlatamadığını söylüyordu.

Yaşanmış bir olay

Öğretmen

Mağdur 9. sınıf öğrencisi, okul çıkışında servis beklerken, servisin arkasında sigara içiyordu. Gördüm, daha sonra kendimi tanıtıp müsait olduğunda odama gelmesini teklif ettim. Mağdur ertesi gün odama geldi. Sigara konusunda savunma hazırlamış, anlatmaya başladı. Dinledim, sigara konusu üzerinde durmadan, bu konuda öğüt vermeden onu tanımak için sorular yönelttim. Kendisinden ve ailesinden genel olarak bahsedip görüşmeyi sonlandırdı. İkinci görüşme yaklaşık bir hafta sonra gerçekleşti. Dersin sıkıcı olduğunu, bu nedenle derse girmek istemediğini, konuşmak istediğini söyleyip, yani görüşmeye dersten kaçmak için geldiğini ima ederek konuşmaya başladı. Öğrencinin dersten kaçmak için gelmesiyle rehberlik servisleri çok karşılaşır. Ama mağdurun bunu ima ederek gelmesinin altında bir yardım çığlığı olabileceğini, bana güvenip güvenemeyeceği konusunda beni sınadığını düşünerek görüşmeyi devam ettirdim ve güven ortamının oluşmasını sağladım. Üçüncü görüşmemiz planlanmamıştı ancak geleceğini tahmin ediyordum. Gerçi bir istismar vakası olduğu aklıma gelmemişti ama bir sorunu olduğunu tahmin etmiştim. İki-üç gün sonra tekrar geldi. Paylaşmak istediği bir durum olduğunu, güvenip güvenemeyeceğini sordu. “Hayati tehliken olduğunu veya olacağını düşünürsem bunu önce ailen, sonra yetkililerle paylaşırım

Telegram: @cinciva

ancak hayati tehliken olmadığı sürece, sen istemeden bana anlattığın hiçbir şey bu odadan dışarı çıkmayacak" cevabını verdim. Yaşadığı mağduriyeti anlatmaya başladı. İstismar eden kişi dayısıydı. Dayısı evliydi ve annesiyle yaşıyordu. Mağdur anneannesine gittiğinde dayı mağduru evine bırakmakta ısrar ediyor ve bırakıyordu. Bu yolculuk sırasında mağdur, sözel olarak ve kötü dokunuşlarla istismara uğruyordu. Yaşadığı mağduriyet konusunda bir sayı vermedi ancak birçok kez mağdur edildiğini ifade etti. Yaşanan bu mağduriyeti teyzesine aktardığını ancak teyzesinin kendisini suçladığını, dayısının yeni çocuğu olacağı için bu durumdan kimseye bahsetmemesini tembihlediğini söyledi. Mağdur bunları anlatırken üzgündü ancak yaşadığı mağduriyeti biraz rahat tavırlarla anlatıyordu. Rahat tavırlarla anlattığı gibi yaşamına da neşeli bir şekilde devam ediyordu. Hayatına neşeli devam etmesi veya yaşadığı mağduriyeti rahat anlatması yapılan istismarın etkisinin az olduğu anlamına gelmez, belki bunu bir savunma mekanizması olarak kullanıyor da olabilir. Yaklaşık iki sene boyunca aralıklı olarak bu mağduriyet sürmüştü. Mağdurun yaşadıklarını anlamaya çalıştım. Yaşanan mağduriyette suçlu olanın kendisi olmadığını ona anlatmaya çalıştım. Doğru düşünce kalıpları oluşturması için yardımcı oldum. Tehdit edilmiş. Kendisine inanmayacaklarını düşünmesi de başka bir susma gerekçesiydi. Mağdura yasal haklarını anlattım, hikâyesini bildiğim için artık benim de yasal olarak sorumluluklarım olduğunu söyledim ve süreci nasıl yürütebileceğimizi konuştuk. Mağdur hikâyesinin kimseyle paylaşılmamasını istedi ve bir sonraki hafta için görüşmeyi planladık. Dördüncü görüşmeyi, mağduru güçlendirip hakları konusunda bilinçlendirmeye ayırdım. Görüşme sonunda durumu annesine birlikte anlatabileceğimiz konusunda anlaştık. Görüşme bittikten sonra annesini okula davet ettim. Yaşanan mağduriyet sonucunda yaşanabilecek problemleri öngöremediğim için bu konunun aramızda kalması koşuluyla mağdurun kimlik bilgisini vermeden durumu ve süreci idari amirimle paylaştım. Veliyle görüşmeyi gerçekleştirdik. Öğrenci yaşananları anlattı; veli ağlamaklı ve şok geçirmiş bir şekilde kızını dinledi. Veli kızına inanıp bu mağduriyeti bir daha yaşamaması için elinden geleni yapacağını kızına ifade etti. Yasal işlemler konusunu da babasıyla konuşacağını söyledi,

Telegram: @cinciva

teşekkür ederek görüşmeyi sonlandırdı. Bu durumu mayıs ayında öğrendiğim için öğrenciyle çok kısa zaman görüşebildik. Öğrenciyle daha sonraki görüşmemizde çok rahatladığını, bu beladan kurtulmanın çok güzel olduğunu ifade etti. Daha sonraları abisinin babasına sürekli olarak onu evlendirmesi yönünde baskı yaptığını ve babasının da bu duruma sıcak baktığını, bu yönde baskıya uğradığını söyledi. Mağdur yaşadığı bu süreçten dolayı okulla ilgili hiçbir şey yapmamış ve tüm bunlar sebebiyle ikinci kez sınıf tekrarı yaptığı için de artık okuma hakkı kalmamıştı. O günden sonra da görüşemedim.

Görüldüğü gibi, yaşanan bu mağduriyetin yıkımları sadece psikolojik olmuyor ve çocuk gelecek hayallerini de kaybediyor. Yaşanan bu durumdan dolayı belki de istemediği birisiyle bir hayat sürecek.

Cinsel istismar vakalarında bilgiyi öğrendikten sonra kesinlikle adli makamlarla paylaşmamız gerekiyor. Eğer hikâyeyi bildiğimiz halde paylaşmamışsak sıkıntı yaşıyoruz yasal olarak. Mağdur görüşme sonucunda gerçekten bu mağduriyetten kurtulmak ve doğru adımları atmak istiyorsa risk alıp mağduru güçlendirdikten sonra adli makamlara bilgi veriyoruz. Mağdur durumu yönetecek durumda değilse polise bilgiyi hemen aktarıyoruz. Ancak hemen aktardığımız için bize karşı güven azalıyor ve mağduriyet konusunda bizimle paylaşımda bulunmak istemiyorlar.

Telegram: @cinciva

“Dedem beni dudaklarımdan öptü, ona ceza ver anne!”

“Çocuklarınızın söylemediği sözlere karşı duyarlı olun.”

Mağdur Çocuğun Ebeveyni
2016 Nisan

Şimdi okuyacağınız röportajı gerçekleştirmek için 2016 Nisan ayının ilk gününde İstanbul’dan Antalya’ya uçtum. İlk kez çocuğu istismar edilen bir anne babayla yüz yüze gelecektim. Anneyle konuşulabilirdi belki ama babanın da orada olacak olması kafamda farklı sorular yaratıyordu. Çocuğun dedesi tarafından istismar edildiğini biliyordum ama acaba bunu yapan annenin babası mıydı, yoksa babanın babası mı? Karı koca bu olay karşısında nasıl daha da kenetlenebilmişti? Çünkü bu tip durumlarda karı koca ciddi tartışmalar yaşıyor, sonuç bazen boşanmaya kadar gidiyor.

Çok sıcak bir günün akşamında bir araya geldik, neredeyse sabah saatlerine kadar oturduk. Bana ne olup bittiğini tüm ayrıntılarıyla anlattılar. Onlar ağladı, ben ağladım… Olay karşısında her ikisi de birbirlerine destek olmuşlardı. Karşımda gördüğüm baba, tüm bu olaylar karşısında hakkını daha iyi savunabilmek için hukuk okumaya başlamıştı ve her şeyi kâğıtlara bakmadan harfi harfine anlatıyordu. Hukukla hiç ilgili olmayan birinin, hayatın çizdiği plan karşısında geldiği noktayı, herhangi bir hukuksuzluk karşısında kendini savunabileceğine dair inancını görmüştüm o gece.

Yayımlandığında Türkiye’yi sarsan o röportajı okuyacaksınız şimdi.

Son yıllarda, hatta son günlerde, ülkenin her yanından gelen cinsel istismar olaylarını daha fazla duyar olduk. Bu kez olay Antalya Ahatlı Mahallesi ve Burdur Ağlasun’da yaşandı. 8 yaşındaki D., 2,5 yıl önce, geçmiş dönemde Elazığ ilinin Sivrice ilçesinin Güney köyünde imamlık da yapmış olan öz dedesi tarafından üç kez cinsel istismara uğradı. Olay çocuğun, uğradığı istismarı ablasına anlatmasıyla ortaya çıktı. Çocuk, halen psikolojik destek görüyor. Dede M.B. 2,5 yıldır tutuklu yargılanıyor. Dava

Telegram: @cinciva

dosyası Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nda, henüz hüküm verilmedi. Aile emsal bir karar çıkmasını bekliyor.

Baba ve anne devlet memuru. Baba bu olayların başlarına gelmesiyle birlikte, davanın takipçisi olabilmek için hukuk öğrencisi oldu. "Hakkımızı sonuna kadar arayacağız, davanın sonuna kadar da takipçisiyiz" diyorlar.

Mağdurun annesi geçtiğimiz hafta Antalya'da sanık sandalyesindeydi, eşi de tanık. Peki mağdurken neden sanık sandalyesindeydi? Duruşma çıkışında bunun sebebini ve yaşananları en başından itibaren mağdurun anne ve babasıyla konuştuk.

* * *

Cinsel istismarı ne zaman, nasıl öğrendiniz?

Anne: 14 Ağustos 2013 tarihinde öğrendim. Burdur'un Ağlasun ilçesindeydik. Eşime bu tarihten iki gün sonra söyledim. Kızım, ablasına anlatmıştı ve bana da büyük kızım söyledi.

Ne kadar süre sonra haberiniz olmuş?

Annem hastalanmıştı, üç gün hastanede refakatçi olarak kaldık eşimle. Zaten her zaman yanlarında değiliz, madem şimdi buradayız, yanında biz duralım diye düşünmüştük. Tabii biz hastanedeyken evde farklı olaylar cereyan etmiş. Hastane dönüşünde büyük kızımın bana anlatması, sonra da benim küçük kızımla konuşmamla olay ortaya çıktı. İlk başta çok utanıyordu bunu anlatırken. Vereceğim tepkiyi görmek için sürekli gözlerimin içine bakıyordu. Ara ara ellerini yüzüne kapatıyordu anlattığı şeylerden dolayı. Olayı öğrenir öğrenmez yanımızda büyüyen kuzenimi çağırdım ve bu olaydan haberin var mı, hiç böyle bir şey hissettin mi, diye sordum. Böyle bir şey hissetmediğini söyleyince, dedim ki sana yaptı mı böyle bir şeyi?

Kimden bahsediyoruz?

Öz babam bu kişi.

Kızınız ne anlattı? Nasıl anlattı?

Telegram: @cinciva

Anlatmak istemedi. Sonra, biz arkadaş değil miyiz, her şeyimizi paylaşmıyor muyuz, anlatmanda hiçbir sakınca yok diye yaklaşınca anlatmaya başladı. Dedesinin ona dokunduğunu, dudaklarından öptüğünü söyledi. Önce inanmak istemedim, acaba kızım yanlış mı değerlendirdi diye düşündüm. Sonra çocuk, dedesinin yaptıklarını detaylı olarak anlattı ve o zaman bunun istismar olduğunu net bir şekilde anladım. Fakat bu konuşma esnasında kızım sürekli, dedeme ceza ver diyordu. Dedene ceza verilecek dedim. Bu olay iki katlı bir evin üst katında oldu. Kızımı anneannesinin yanına gönderdim ve o arada sinir krizi geçirmişim. Yanımda büyük kızım da vardı. Kasıldı tüm vücudum. Toparlandım ve ne yapmam gerektiğini önce büyük kızıma sordum, o zaman 13 yaşındaydı o. 37 yaşındaki bir annenin 13 yaşındaki kızından medet umması durumunu yaşadım orada.

Amcam: “Ağzının fermuarını çek ve sus!”

Olaydan, ne kadar sonra haberiniz oldu?

Hemen. Hastaneden geldiğimiz gün. Büyük kızım odanın kapısının önünde bana bunları anlattı. “Tam olarak anlayamadım ne demek istediğini anne, böyle bir şeyden bahsetti. Televizyonlarda hep duyuyoruz ya, istismar gibi şeyler olmuş” dedi. Aslında o da tam algılayamamıştı, yani kimsenin konduramadığı, hayal edemeyeceği, düşünemeyeceği bir insanın yapabileceği bir davranış. Bu kişiler asla kendilerini dışarıda belli etmiyorlar. Gizlenme yöntemlerini çok geliştirmişler. Ben 37 yıllık babamı 37 yaşımda tanıdım. Evet, o gün benim babam öldü, yeni biri dünyaya geldi ve ben o kişiyi hiç tanımıyorum. Amcamla konuştum olayı öğrendiğim akşam. Babamdan yaşça büyük. Sosyal statüye sahip, yıllarca müdürlük seviyesinde görev yapmış birinden bahsediyorum amca derken. Kızımı çağırdım ve utana sıkıla bana anlattıklarının aynısını amcama da anlattı. Sonra amcama dedim ki, ben ne yapacağım? “Allah kahretsin, olmaz olsun böyle kardeş” dedi. “Yapman gereken tek bir şey var. Ağzının fermuarını çekip, bir daha bunları görmeyeceksin, sadece kimliğinde kalacak bu isimler” dedi.

Telegram: @cinciva

Eşime söyleyemedim, çünkü nasıl tepki vereceğini bilmiyordum!

Öyle kötü bir haldesiniz ki hiçbir şey düşünemiyorsunuz. Doğruyu yanlışı düşünemiyorsunuz. Bir kere, bunun ne olduğunu anlayamıyorsunuz. Amcam, aydın, okumuş, kültürlü bir insan. Doğrusu, söylediği şey yanlış olamaz diye düşünürdüm. Fakat vicdan kabul ediyor mu böyle bir şeyi? Asla kabul etmiyor. Ertesi sabah planladığımız tatile gidecektik. Eşime dedim ki, "Annemi zaten giderken götürmeyi planlıyorduk. Kuzenim A.B.'yi de burada bırakmam, onu da götüreceğiz." "Onun sorumluluğunu alamam, o yoktu planlarımızın içinde, bu nereden çıktı?" dedi eşim. Bu arada eşime yalvarıyorum, "Ne olur bir şey sorma, verdiğim karar doğru" diye. Israrla sordu ama ne diyebilirim? Diyemedim kızımızın başına böyle bir şey geldiğini. Bunu deme şansım yok, çünkü nasıl bir tepki vereceğini bilmiyorum.

Peki öğrendiğiniz anda nasıl sustunuz?

Eşim bir şey yapar diye korktum. Üstelik susmak zorundaydım, çünkü o gece aynı evde kaldık ve iki çocuğum var. Sorumlu olduğum bir ailem var. Kuzenim ve annemi yanımda götürebilirsem onları da bu zulümden kurtarabilirim diye düşünüyordum.

Annenize söylediniz mi?

Öğrendiğinde, "Kocama iftira attınız" dedi. Yani aslında benim bu kadar endişelenmemi gerektirecek hiçbir şey yokmuş. Aslında o bunun üstesinden nasıl gelmesi gerektiğini doğru veya yanlış biliyormuş meğer.

Kızıma üç kez cinsel tacizde bulunmuş!

Bu süreçte kızınızda ne gibi değişiklikler gözlemlediniz?

İlk öğrendiğimiz tarihten altı ay önce şubat tatilinde, kış aylarında kaldıkları Antalya Ahatlı Mahallesi'ne gelmiştik. Bir haftalık aile ziyaretiydi. İlk tarihle bize anlattığı tarih arasındaki o altı aylık süre içinde

Telegram: @cinciva

kızım karanlıktan korkmaya ve sürekli benim yanımda yatmak istemeye başladı. “Seninle birlikte uyumak istiyorum” diyordu. O altı ay içinde, kendi kendine baş etmeye, anlamaya çalıştığı o süreçte, “Sen hayatından memnun musun, hayatta en çok kimi seviyorsun?” diyordu her gün. “Evet, hayatımdan memnunum, en sevdiğim kişiler çocuklarım, eşim, sonra ailem” diyordum. “Çok mu seviyorsun aileni?” diyordu sürekli. Sebebini ağustos ayında ortaya çıkan olaydan sonra anladık. Öncesi varmış çünkü.

O zaman başka istismarlar da var. Peki ilk istismar nasıl olmuş?

Aynı yılın şubat ayında Antalya’ya gelmiştik, o süre zarfında yaşanmış. Eşim, büyük kızım, annem ve ben pazar alışverişi yapmak için dışarı çıkacaktık. Kızımı banyo yaptırdım ve uyuyakaldı. Ayaz vardı. Hasta etmeyeyim düşüncesiyle, babama şunu sordum: “Kalmasında sakınca var mı? Uyanırsa bakabilir misin?” “Kalsın, siz işinize bakın” dedi. Aslında babam çocukların sorumluluğunu hiç sevmeyen bir insan. Onun o şekilde yaklaşması bana şunu düşündürdü; “Yaşlanıyor demek ki, mülayimleşmeye başladı.” Ama meğerse öyle değilmiş. Pazardan döndüğümüzde kızım tuvaletten çıktı ve dedi ki “Anne, benim altımdan kan geliyor.” Bir anda durdum, “Düştün mü?” diye sordum. “Hayır” dedi. “Peki neden oldu?” dedim. “Bilmiyorum” dedi. Defalarca sordum, “Bilmiyorum” dedi. Yatırdım onu ve peçeteyle baktım, evet kandı. Korktum, annemi çağırdım. Annem geldi, o da baktı ve “Düştün mü, bir yerden mi atladın?” diye sordu. “Hayır bir anda kanamaya başladı” dedi bize. “Yarın da devam ederse doktora götürürüz” dedim. Aklınıza gelmiyor ki, evde ne olabilir çocuğa? Babanıza emanet edip gitmişsiniz. Kimsenin aklına gelmez ki; hiçbir annenin, kızın aklına gelmez böyle bir şey. Kızım ağustos ayında bize bunu söyledikten sonra benim jetonlar düşmeye, taşlar yerine oturmaya başladı.

İki abiniz var. Onlara nasıl söylediniz ve onların tepkisi ne oldu?

Eşime olayı anlatmak zorunda kaldım fakat farklı şekilde. Biz hastanedeyken babamın komşunun kızına istismarda bulunduğunu, kuzenimin bu durumdan haberdar olduğunu, bu sebeple de onu burada bırakamayacağımızı söyledim. Bunun çocuğuma yapıldığını öğrenseydi orada katliam olurdu. Eşim, “Abilerine söyleyelim; bu durumu ve A.B’yi

Telegram: @cinciva

bu yüzden götüreceğimizi bilmeye hakları var” dedi. İki abim var. Eşim küçük abime, “Buraya gelmen lazım, nedenini sorma ve kimseye belli etme” dedi. Abim gece saatlerinde geldi, eve uzak mesafede buluştuk. S.B.’ye her şeyi anlattım, ilk duyduğunda “Kahretsin, emin misin?” dedi. Eşim bilirse gerçekten ne yapacağını bilmiyoruz. “Ne yapabiliriz, bunu düşünelim” dedi. Sonra bana dedi ki, “Biz ortaokula giderken babamı bir çocuğu kucağına oturtmuş, dudağından öperken görmüştüm ve bunun normal bir öpme olmadığım ben o zaman anlamıştım fakat yıllarca kimseye söylemedim” dedi.

Çocuklarımızı onlara emanet etmiştik!

Peki siz babası olarak duyduğunuzda, nasıl tepki verdiniz ne hissettiniz?

Ağlamaya başladım. Biz hastanede, bu insanların başındaydık, bu insanlara emanet ettik çocuğumuzu. Önce hemen savcılığı aradık, araba kullanıyorum o an ama gözüm hiçbir şey görmüyordu. Jandarmaya gittik, ifade verdik o akşam. Savcı giderken talimat vermiş; bizi o akşam İzmir Çocuk İzlem Merkezi’ne götürdüler, muayene yapılması için. Bedeni muayenesi yapıldı, ifadesi alındı. Sonra çocuk savcısı ve barodan bir avukat geldi. Sonra Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Hastanesi’ne sevk ettiler.

Üç gün çocuğun testleri sürdü. Sonra heyet kurulu raporu aldık ve Burdur’a doğru yola çıktık. Beş gün sonra evrak geldi Burdur Savcılığı’na. Sonra da tutuklama gerçekleşti. Bize koruma kararları verildi. Burdur Ağır Ceza Mahkemesindeki süreç başladı. İddianamede, cinsel istismar ve nitelikli cinsel istismar diye iki konudan dava açıldı. 6 Mayıs 2013’te duruşma oldu. Üç avukatları vardı. O gün mahkemenin asıl hâkimi yoktu, yedek kadın hâkim heyete başkanlık yapıyordu. Adli Tıp raporu mahkemeye ulaşmamıştı ve raporu geciktirdiğimizi iddia etti karşı tarafın avukatları. Hâkim de denetimli serbestlikten yararlandırarak bu kişiyi serbest bıraktı. Üç gün sonrasında rapor geldi fakat bir sonraki duruşma beklenmek durumundaydı. Halâ hüküm verilmemişti. İftira attılar, “Kızım

Telegram: @cinciva

sürekli alkol alıyordu, sarhoş geziyordu” diye. 71 gün bu şahıs dışarda kaldı. Beş gün kaçtı, yerini tespit ettim ve ihbar ettim. 877 gündür, yani 2 yıl 4 aydan beri içerde. M.B. suçlu bulunarak 8. celsede savcının, suçun niteliğini değiştirmesinden dolayı 12,5 yıl ceza aldı. Eğer nitelikli cinsel istismar suçundan ceza almış olsaydı cezanın yalın hali 15 yıldan az olamaz diyor kanun ama basit istismar suçunda 3 ila 8 yıl arasında.

Elde Adli Tıp raporu var. Nasıl basit istismar olarak değerlendiriliyor?

Problem orada zaten.

Ne olması gerekiyordu ki nitelikli olsun?

Kızlık zarının bozulması gerekiyordu. Bir şeyin vücudunuza girmesi kızlık zarınızı bozmuyorsa bu basit istismardır. Bunu göz ardı ederek karar verdiler. Yargıtay 14. Ceza Dairesi mahkemenin kararını bozdu. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, mahkemenin kararının hatalı olduğuna, basit değil, nitelikli cinsel istismar suçundan ceza verilmesi gerektiğine hükmetti. Yerel mahkeme direnme kararı verdi. Mahkemenin kararı tarafımızdan tekrar temyiz edildi. Ve dosyamız şu an Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nda. Emsal karar çıkmasını bekliyoruz.

Bir duruşmada sanık sandalyesine de oturdunuz, neden?

Mağdurken sanık sandalyesine oturdum. En ağırı bu. Abime hakaret etmişim ve onu tehdit etmişim, o yüzden abim eşini tanık göstererek dava açtı ve ilk mahkemesi yapıldı. 6 aydan 2 yıla kadar ceza istemiyle yargılanıyorum.

Kızınız psikolojik destek alıyor mu?

İki kızım da psikolojik tedavi görüyor. Karanlıktan korkuları azalmaya başladı, bazı kelimelere karşı hassasiyet kazanmaya başlamıştı. Dede demekten önceden çekinirken, şimdi rahatlıkla konuşuyor. Özgüveni geri geldi.

İnsanlar susuyor, duyulmasını istemiyor. Üstelik kendilerini savunamayacaklarından korkuyorlar. Nasıl bir yol izlemeliler?

Telegram: @cinciva

Hâkim, savcı nedir, ismen biliyorduk fakat prosedürü bilmiyorduk mesela. O zaman savcıya demiştik ki, şimdi ne yapmamız lazım, avukat mı tutmamız gerekiyor diye. Fakat şu an daha bilgiliyim bu konuda. Çünkü en ufak bir şeyin gözden kaçmaması gerekiyor. Bu insanlık suçuna maruz kalanların ve ailelerinin hukuki destek almaları lazım. Paranız olmayabilir ve bilginiz de. Fakat TKDF'nin **0212 656 96 96** numaralı **Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı'nı** arayabilirsiniz. 10 yaşındaki çocuk da arayabilir. Onlar sizi yönlendirecektir. Paranız yoksa zaten olması gerektiği gibi barodan bir avukat görevlendiriliyor.

Biz ailecek destek alıyoruz!

Biz ailecek destek alıyoruz, çıkamadık işin içinden. Temmuz ayına kadar iki yıl boyunca mücadele ettik ama iki yıldır bu işin içinden psikolojik olarak çıkamıyoruz. En son Türkiye Kadın Demekleri Federasyonu (TKDF) Başkanı Canan Güllü'ye, sonra da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na ulaştık. Bakanlık, şu an bizim davamıza müdahil oldu ve davamızı takip ediyor. Bu kişilerin içimizde yaşadığını bilmemiz ve böyle bir durumda da "Bu kişi yaptı" diyebilme erdemine sahip olmamız lazım.

Anne baba olarak bir gün çocuğunuz sizin karşınıza gelip, "Anne baba, ben buna senin baban tarafından maruz kaldığımı söyledim. Sen neden bu olayın üzerini kapattın?" dediğinde verilecek cevabınızın olması lazım. Bizim verilecek cevabımız var. Biz 2,5 yıldır kararlı bir şekilde mücadelemizi devam ettirmeye çalıştık.

Aileler neye dikkat etsin?

6 ila 10 yaşındaki çocukların, beyinlerinin gelişiminden dolayı, annelerine babalarına söylediklerinin yüzde 90'ı doğru çıkıyor. Kurgulama yetenekleri o yaşta gelişmiyor çünkü. Annen de olsa, baban da olsa çocuklarını kimseye bırakma. Benim eşimin babası imam hatip mezunu, bir

Telegram: @cinciva

dönem imamlık yapmış birisi. Etrafındaki herkes onun ağzından çıkan kelimeye değer verir. Etrafındakiler için bir liderdir.

Çocuklarınızın olanları anlatmasını nasıl sağlayabildiniz?

Çocuklarımla sıkı bir ilişkimiz, kuvvetli bağımız var. Uzmanlar çocuğunuzla arkadaş olmayın, anne olun diyorlar. Hayır, hem anne hem arkadaş olmayı başarabilmek önemli ve zor. Güven duygusu önemli. İlk önce kaçınma davranışları oluşmaya başladı. Yani kendi kendine şunu söylüyordu: Böyle bir şey yaşamadım, böyle bir şey yok. Fakat sonrasında her şey çorap söküğü gibi geldi.

Bu vaka tek değil, ne yazık ki
bunun gibi pek çok vaka gündeme geliyor.
Peki mağdur ve ailesi neler yapmalı?
Duruşmayı takip eden TKDF Başkanı
Canan Güllü bu soruyu şöyle cevapladı:
“Ensest, ülkemizin halı altına süpürülen en büyük sorunu ve kanayan yarası olmaya devam ediyor. Biz her konuda olduğu gibi sonuç odaklı değil, önleyici tedbirleri hayata geçirme adına çalışmalar
yapılması için uğraşıyoruz.

Sürecin uzunluğu, adli süreçte yaşananlar ailenin travma sürecinde yükünü ağırlaştırıyor. Ensesti görünür kılarak mağdur sayısını azaltmak adına rehber öğretmenlerin, aile hekimlerinin eğitilmesi; söz konusu ensest ise avukatların bu konudaki dava sürecinde tacize uğramış mağdurun

Telegram: @cinciva

yıpratılmaması adına gayret sarf etmesini istiyoruz.
Bir şeyin iyi bilinmesi gerekir ki mağdur utanmamak,
failin suçu saklanarak kapatılmamalı.

Bu röportajın üzerinden 1,5 yıl geçti. Bu süreçte anne olarak sizin ve kızlarınızın hayatında neler değişti?

Anne olarak geçen her gün yaşadığım bu travmadan bir adım daha uzaklaşıyorum ve dışarıdan bakabilmeyi öğreniyorum. Hani hep deriz ya, bu tecrübeyle daha genç yaşlarda olmak isterdim diye, o kadar hızlı büyüttü ki bu travma beni, artık yaşıtlarımın çok önündeyim ve daha iyi anlayabiliyorum yaşamın anlamını. Unutmaya çalışmıyorum; eskimesi ve aynı acıyı hissettirmemesi için zaman gerektiğini biliyorum. Yavrularımın sağlıklı ve yanımda olması benim için en büyük zenginlik. Ben de onların yanındayım ve geleceklerini hazırlamalarında rehberlik edebiliyorum.

Bu büyümeyi kızlarım da yaşadı ve hayat yeniden parlak, rengârenk onlar için. Bir anne daha ne ister ki? Bu arada karşılaştığım bu tarz vakalarda elimden gelen her yardımı sunuyorum ve artık biliyorum ki sadece birkaç kişinin değil, herkesin yaşadıklarını anlatması ve “dur” demesi gerek. Bunu başaracağımız günlere kadar da yorulmaya niyetim yok.

Ne olur çocuklarınızla yakın olun ve her zaman yapmadığı davranışlara veya söylemediği sözlere karşı duyarlı olun, nedenlerini bulmaya çalışın. Hep onların yanında olun. Onları suçlamayın, sorgulamayın. Siz suçlarsanız çocuk yaşadığı bu olayın nedeni olarak kendini görür ve çok daha vahim sonuçlara gidebilir. Unutmayın, bu olaylarda mağdur iken sizi suçlu çıkaran topluma karşı da bir savaş vereceksiniz, çok güçlü olmak zorundasınız. Hem de çok. Başka şansınız yok.

Siz neler söylersiniz bu konuda?

Telegram: @cinciva

Eşimin düşüncelerine katılmanın yanı sıra, bir baba olarak biraz daha farklı düşüncelere kapılıyorsunuz. Ailenizi tehlikelerden koruyamadığınızı düşünüyorsunuz bazen. Vicdan azabı çekiyorsunuz. Nedenini sorguluyorsunuz fakat bu düşüncenin sonu yok. Zamanla anlıyorsunuz. Bazen başa çıkılması güç bir noktaya geliyor hayat. Sonra yine mücadele, yine mahkemeler, yine aynı acıları yaşamak zorunda kalıyorsunuz. Yaranız var, kabuk bağlamasına izin verilmiyor inadına sanki.

Başka bir boyut ise bizim maruz kaldığımız gibi sanığın aile bireylerinin intikam alma gayretleri. Onlarla mücadele etmek zorunda da kalıyorsunuz. Yalanlar, iftiralar. İşte eşim o yüzden yargılandı. Öz abisi tarafından iftira atılarak yargılanmasına neden olundu. Doğru eninde sonunda ortaya çıkacak olsa da mağdur ve aileleri bunlara da hazırlıklı olmalı.

Bunun cehaletle veya eğitimli olmakla bir bağlantısı yok. Eşimin küçük abisi lise mezunu, elektrikçilik yapan bir esnaf ama büyük abisi öğretmen. Üniversite mezunu yani. Bizim olayımızda eşim ve benim hakkımda defalarca asılsız olarak BİMER ve savcılıklara açık olarak veya isimsiz mektuplarla suç duyurusunda bulundular. Örneğin eşim Antalya'daki davada beraat etti fakat başka bir ilde, bu aile bireyleri tarafından uydurulan başka bir suçtan yargılaması hâlâ devam ediyor.

Benim hakkımda yaptıkları asılsız ihbarlardan dolayı eşimin küçük abisi 2,5 yıl hapis cezası aldı. Daha hukuk davaları başlamadı bile. Sürecin uzunluğunu siz düşünün.

Kızlarım, baba olarak benden uzaklaştılar. En acısı da bu belki de. İnsan, evladına sarılırken beni yanlış anlarlar mı diye düşünür mü hiç? Bunun tarifi yok. Kelimelerle nasıl anlatayım ki size?

Psikolojik destek alıyoruz ailece. Bana psikologumuz demişti ki "Mum olabilmek için önce yanmak lazım değil mi? Belki de siz Allah tarafından seçilmiş kişilersiniz. Bu acıyı yaşayarak, bu kötülüğe maruz kalanlara ve ailelerine yardım etme imkânına kavuşacaksınız belki de." Evet, doğru söylüyordu. Ulaşabildiğimiz birçok mağdura, ailelerine ve avukatlarına yardımcı olmaya çalıştık ve hâlâ yardım etmeye devam ediyoruz.

Telegram: @cinciva

Ülkemizde bu suçun engellenmesi için ciddi olarak çalışan sivil toplum kuruluşları, devlet organlan, bazı baro başkanlıkları olsa da, suça maruz kalındıktan sonra mağdur ve ailelerine her türlü desteğin ulaştırılması aşamasında problemler ve eksiklikler olduğunu düşünüyorum. Önümüzdeki süreçte bu konuda çalışmalar yapma planlarımız mevcut.

Hukuki boyutu açısından ise aksaklıkları görmenin yanında bizzat yaşıyorsunuz. Bu tür davalarda öncelikle yargılama süreci çok uzun. Bu sürecin kısaltılması gerek. Birçok ülkede olduğu gibi bu suçlar için ihtisas mahkemeleri kurulmalı. Birçok savcı bu konuyla ilgili Başbakanlık ve HSYK genelgeleri olmasına rağmen mağdurların psikolojik durumlarını tam değerlendiremedikleri için, ifade alınması aşamasında mağdurları en yakın Çocuk İzlem Merkezlerine sevk etmekten imtina ediyor. Devletin yaklaşımı çok olumlu. Fakat uygulanmadıktan ve uygulamayanlar hakkında bir yaptırım olmadıktan sonra bu olumlu yaklaşımın bir anlamı kalmıyor. Öncelikle mağdurların tekrar tekrar mağdur edilmemesi, aynı travmayı tekrar tekrar yaşamaması için ifadelerin tamamı en yakın Çocuk İzlem Merkezlerinde bu konuda ihtisaslaşmış personel ve bu suç için özel olarak görevlendirilmiş savcılar tarafından alınmalı. Bu konuda yakın zamanda atılan en büyük adım, kanun değişikliği yapılarak mağdurların Adli Tıp Kurumu'na sevk edilmelerinin önüne geçilmesi idi. O acıyı ailecek yaşayan biri olarak, bu kanun değişikliği konusunda emeği geçen kişi ve kurumlara teşekkür ediyorum.

Bir başka konu ise Türk Ceza Kanunu'ndaki ilgili maddedeki değişiklikler. Örneğin Yargıtay Ceza Dairesi'nde olan dosyamız şu anda tekrar Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nde. 15 Ekim 2015 tarihinden beri dosyamızın sonuçlanmasını bekliyoruz. Bu süreçte kurulan Bölge Adliye Mahkemelerinin, Yargıtay Ceza Dairelerinin yükünü hafifleteceği kanaatindeyim.

Her gün dava dosyamızdan haber geleceğini düşünerek güne uyanmak beni ve eşimi çok yıpratıyor. Zamanında tecelli etmeyen adaletin, adalet olamayacağını düşünüyorum şahsen.

Bir umut. Bu sapık bir gün hak ettiği cezayı alacak mutlaka. Kanunda yazılı cezayı alacağı ve aldığı cezanın yüzüne okunacağı anı sabırsızlıkla

Telegram: @cinciva

bekliyoruz.

Bu kitapla bu insanlık suçuna maruz kalan mağdur ve ailelerinin hayatlarına dokunacaksınız. Eliniz yanacak, yüreğiniz burkulacak. Belki de kendinizi bizim yerimize koyup gözyaşlarınıza hâkim olamayacaksınız. Unutmayın; mağdur ve aileleri suçlu değil. O çocuklar bu toplumun bir bireyi. O kadar güçlü geliyorlar birçok yetişkinin yaşamadıklarını yaşayarak, hayata derin kökler salarak yetişiyorlar. Onların yetiştireceği çocukların da en az onlar kadar güçlü olacağından hiç şüpheniz olmasın. O mağdurları dışlamayın. Sohbetlerinize konu etmeyin. Çünkü belki de bu mağdur sizin çocuğunuz.

Bu kitabı okuduğunuzda hayata farklı bir pencereden bakacağınıza emin olun. Hem de hep ayıp denilen, üstü örtülen, konuşulmayan, gizlenen bir pencere. Sonra da ben ne yapabilirim diye düşünün. Çünkü bu suça ortak olmamak için çözümün bir parçası olmak zorundasınız…

Son olarak o dönemde eşimin yazdığı şu satırları paylaşmak istiyorum.

Düşman en yakınında

Okudukça öğrenip, düşündükçe ölecek gibi olmanın ne olduğunu, yediğim kazıklardan öğrendim. Ancak en acı hançer, sırtımdan vuran babama aitti. 38 yaşında iki kız sahibi bir anneydim. Büyüğüm on üç, küçüğüm yedi yaşındaydı. O yıl, yıllarca öğütlerini ve yaşam mücadelesini her gittiğim ilde öğrencilerimle paylaştığım babamın, kızıma ne yaptığını öğrendiğimde, beynimde bir uyuşma ve ellerime, ayaklarıma inen bir hissizlikle başladı her şey. Sabahın gecelere ne kadar uzak olduğunu o gece öğrendim. Ailemi o ortamdan uzaklaştırana kadar verdiğim mücadele bir annenin evladı için ne kadar güçlü durabileceğini de öğretti bana.

Ve hayat arkadaşım, can dostum, eşim, her şeyim, sen şezlongda oturmuş kızlarımızı izlerken yanına telaşlı gelişimi ve o karmakarışık ruh halinle bana bakışını, dudaklarının titrediğini nefes alıp verdiğim sürece unutmayacağım.

Telegram: @cinciva

Ve en yakın arkadaşım büyük kızım, milyonlarca hayal kırıklıklarını; anneanne, dede, dayı, teyze kavramları hayatından damla damla çıkarken sende bıraktığı suskunluğu ve içe kapanmanı da asla unutmayacağım.

Bebeğim benim, bakmaya kıyamadığım akıllı kızım. Kâbuslarını bitirmek için her şeyi yapardım ama benden habersiz uykularına giriyorlar. Bitecek bir gün biliyorum, dayanıyorum…

Telegram: @cinciva

“Türkiye’nin en büyük sorunu erkeklik”

“Elâlemin bakkalı bana dokundu demekle,
babam bana dokundu demek farklı şeyler.”

Dr. İnan Keser
Pide Üniversitesi Sosyoloji Öğretim Görevlisi

Malumunuz, ensestle ilgili her haberde ülkenin hangi bölgelerinde yaşandığından tutun da, hangi toplum yapılarında daha sık rastlandığına dair pek çok konuda yorum yapılabiliyor. Elde veri ve kesin bilgi olmaksızın teknolojinin, eğitimin daha az gittiği bölgelerde ensestin daha sık görüldüğü yorumu da en sık rastladıklarımızdan. Fakat bu çok yanıltıcı ve haksız bir saptama. Sosyologların analizleri bu açıdan önemli.

Dicle Üniversitesi’nde Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi İnan Keser, özellikle ensesti değil ama çocuğa yönelik cinsel istismarı irdeleyen bir sosyolog. Diyarbakır’da yaptığı alan çalışmalarını topladığı kitabı *Çocuk Cinsel İstismarı - Diyarbakır Örneği*’ni okuduğumda her satırın altını çizdim. Öyle ki yıllar geçse de defalarca dönüp bakılması gereken bilgilerdi. Kitap, Keser’in saha çalışmalarından elde ettiği verileri analiz ediyor. Kapsamlı ve detaylı bir çalışma. Keser’in alanda çalışması benim için çok önemliydi. Çünkü sorduğum sorulara verdiği cevaplarla bana bambaşka pencereler açabilirdi.

Bu kitapta en önemli amaçlarımdan bir tanesi de, yaptığı çalışmalarla hem vicdanlara hem de gerçeklere dokunan, korkmadan anlatan, işinde uzman kişilerle konuşmaktı. İnan Keser de o kişilerden biriydi.

inan Keser’e ulaşmak için yayınevini arayıp numarasını aldım. Telefon görüşmemiz, insanlık için işbirliği yapmaya ikimizin de niyetli olduğunu teyit etmişti. Fakat buluşmamız ve röportajı gerçekleştirmemiz aylar sonra olacaktı. Kararlaştırdığımız gün geldiğinde ben atlayıp Diyarbakır’a gittim. Soğuktu, güneş vardı ama ısıtmıyordu. Kent yorgun gibiydi ama bir taraftan da yaşama direncini bırakmak istemez gibi bir enerjiyle sarıyordu beni.

Telegram: @cinciva

Etrafı izleyerek Dicle Üniversitesi'ne gittim, inan Keser'in odasına girdim, tanıştık ve yaklaşık beş saat konuştuk. Şimdi okuyacaklarınız da görüşmemizde en dikkat çeken noktalar…

* * *

Öncelikli olarak ensestin geçmişten bu zamana uzun yıllar, bazı topluluklarda yaşanan bir olay olduğunu biliyoruz. Sizden toplumsal ve insanlık tarihi açısından ensesti yorumlamanızı istesem ne söylersiniz?

Öncelikle ensest ile cinsel çocuk istismarı birbirinden ayrı şeyler. Buradaki kilit kavram rıza kavramı. Birçok dönemde, örneğin Antik Mısır'da ensest rutin bir şeydi. Tabii sosyolojide ensest yasağını, tabunun temel kurucu öğelerinden biri olarak kabul ediyorlar. Meseleye ensest değil, istismar olarak bakmamız lazım. Ensest olarak baktığımız zaman sanki aile içinde yaşanan bütün cinsel münasebetler rıza dışı gerçekleşmiş, yani tecavüz olarak gerçekleşmiş gibi görülüyor. Ama örneğin bir Avrupalı için kuzen evliliği de ensesttir, ama bizim için değil. Hatta bizim için bir sosyal normdur, genellikle kuzen evliliği yapılır, çapraz kuzen evliliği yapılır. Ben meseleye ensest olarak değil, "bir insanın rızası dışında cinsel bir eylemin objesi olması" olarak baktım. Burada da merkeze rıza kavramını koydum. Dolayısıyla ensest yasağı dediğimiz şeyi belirleyen aslında akrabalık ağıdır. Bizim için mesela kuzenler çekirdek aileden değildir ama Avrupalı için çekirdek ailedendir. Dolayısıyla onlarda kuzenle bir cinsel münasebet yaşanamaz ama bizde yaşanabilir.

Çocuk cinsel istismarına her dönemde rastlanıyor mu? Sizce günümüzde yaygın mı?

Bunu bilmiyoruz, çünkü geçmişe ilişkin istatistikler yok, hatta bu çok ciddi yanılgılara da neden oluyor. Amerika çok düzenli istatistikler yayınlıyor fakat bazı medya organları, gazeteler mesela, "Amerika'da her 18 kişiden biri, 20 yaşına kadar istismara uğruyor" diyebiliyor. Amerika'da çok olduğunu düşünmemizin sebebi Amerika'ya ilişkin verinin olması. Bizde veri yok ki. Basit bir örnek vereyim, öyle anlayalım; Amerikalı diyor

Telegram: @cinciva

ki “bu yıl bende 7.028.342 tecavüz vakası yaşandı.” Bizde bunu diyen kimse yok. O yüzden Batı’da tecavüz çok oluyor, bizde az oluyor gibi bir karşılaştırma yapamayız. Fakat bizde çok fazla olduğunu, yaptığım araştırmadan biliyorum, kitabım da bu yönde zaten.

Yaygınlığının sebebini neye bağlıyorsunuz?

Aslında sebep temel olarak şu ki, insan bir biyolojik varlık; dürtüleri var. Cinsellik bu dürtülerden biri ve bunu karşılaması gerekiyor. Şöyle düşünelim: Kişi bir şeye ihtiyaç duyduğunda karşılama yolları nelerdir? Çok çeşitli yolları vardır, ama mesela çalmak da bir yoldur, değil mi? Mesela ikna etmek yerine, kandırmak da bir yoldur. Sürekli ıskaladığımız nokta şu ki, sosyallikler, yani farklı topluluklar değişen güçleri barındıran topluluklardır ve buradaki ilişkiler temelde güç ilişkileridir. Ve kimi insan, gücünü en güçsüz olanlara yöneltebiliyor. Cinsel istismarın temelindeki mantık da bu. Bir eşeğe tecavüz eden kişiyle bir çocuğa tecavüz eden kişiyi düşünün ve eşek yerine X yazın, çocuk yerine X yazın, karşılaşacağınız sonuç hemen hemen aynı. Bir tarafta güçlü biri var; aklen, sosyal ağlar konusunda, kendisini savunma konusunda, maddi ve fiziksel olarak güçlü. Diğer tarafta bunların hepsinden yoksun olan biri var. Dolayısıyla topluluklarda “güç ilişkilerini” anormal biçimlerde kullanan insanlar varsa çocuk cinsel istismarı belli bir süreden sonra normalleşiyor.

Nasıl normalleşiyor?

Kişi, cinsel obje olarak kullanabileceğim biri var diye bakıyor ve çocuk güçsüz olduğu için de onu seçiyor. Ve olay ifşa olsa bile çocuğun bunu yeterince anlatamayacağını düşünüyor. Kendini ifade ederken güçsüzdür, mahkemede bile güçsüzdür değil mi? Fiziksel olarak çok kolay darp edilebilir ya da tehdit edilebilir. Topluluklarda genellikle erkeklerin kadına tecavüz etmesinin sebebi de bu. Çünkü kadın zayıf olarak görülür. Burada ıskalanmaması gereken şey, istismarın bir güç ilişkisi olduğudur. İster iki yetişkin arasında olsun, ister bir yetişkinle çocuk arasında, ister iki çocuk arasında olsun bir taraf güçlü olduğu için diğerini istismar eder. Dolayısıyla mesele çok daha büyük. Ya güç ilişkilerinin ortadan kalktığı bir topluluk

Telegram: @cinciva

kuracağız, ki mümkün değil, ya da bu güç ilişkilerini kontrol edecek mekanizmalar üreteceğiz. Benim önerim İkincisinden yana.

Kalabalık ailenin rolünü nasıl değerlendirmek gerekir bu ilişkide?

Sosyolog olarak baktığınızda, Mısır firavunlarının birçoğu kız kardeşiyle evliydi. Bu, o dönemde normaldi, hatta yapılması gereken bir şeydi. Mısır hanedanlarının çoğunun yok olma nedenleri akraba evliliğidir.

Yani akraba, kardeş evliliği sonuçta genetik bozukluğu olan doğumlar sonucunu getiriyor biliyorsunuz. Birçoğunun mezarından ölü fetüsler çıkar hatta. Ve çocuksuz kalınca hanedan tükenir.

İncelediğim bir ensest dosyasında baba, kızının ifadelerine karşılık olarak "içine cin girmiş" diyor ifadesinde. "Onu o değil, içine giren cin söylüyor" diyor. Rastladınız mı hiç bu tür bir olaya?

Bu, savunmalarda çok rastladığımız bir şey. Normalleştirmeye çalışıyorlar. Bir süre sonra *olmamış gibi yapalım* tavrına bürünmek istiyorlar. Mesela bütün bir sokağın tanık olduğu bir tecavüz vakasında herkes tecavüzcü babanın tarafını tutmuştu. Çünkü işin nereye varacağını muhakeme edebiliyorlar. Bu adamın bu tecavüzüne bütün mahalle şahitse o zaman niye bugüne kadar sesini çıkarmadı, değil mi? Bu soruya muhatap olmamak için ne yapıyorlar? "Hayır yalan, böyle bir şey olmadı" deyip yalancı şahitlik yapıyor, görmezden geliyorlar. Basit bir örnek vereyim. Dört yaşında bir kız çocuğuna tecavüz ediliyor, altı gün boyunca da devam ediyor bu tecavüz ve sonra tecavüzcünün avukatı çıkıp şunu söylüyor ve bu söylem kayıtlara da giriyor: "Ne malum çocuğun kendi parmağıyla yapmadığı?" diyor, üstelik Adli Tıp raporu olmasına rağmen. Mesela baro, gücü kontrol edecek bir mekanizmaya sahip olsa bu avukatı meslekten ihraç etmesi gerekmez mi? Hukukun temel ilkesi, mağdura saldırarak savunma tesis edilmesi değil.

Toplumdaki güç, iktidar ilişkilerinin altını çizdiniz. Peki, ensest ve taciz gibi olayların sınıfsal arka planında ne var?

En basitinden üst sosyal sınıflardaki çocuklar belli bir sosyal sermayeyle yetişiyor, yani anneleri babaları tarafından ciddi biçimde eğitime tabi tutuluyor, ciddi şekilde kitap okuyorlar. Dolayısıyla alt sosyal

Telegram: @cinciva

sınıflardaki çocuklardan daha yüksek bir sosyoekonomik ve kültürel sermayeye sahipler. Mağdur açısından bakalım, fakir ailelerin çocuklarında bu imkânlar yok. Dolayısıyla düşük kültürel sermayeye sahip bir çocuk mesela, istismarın ne olduğunu bilmiyor, buna yönelik hiçbir eğitim almamış, kandırılabiliyor. Mesela şeker verme meselesi ya da çikolata; üst sosyal sınıftan bir çocuğa şeker vereceğim, parka gel deseniz gelir mi? Şekere ihtiyacı yoktur ki! Ama alt sosyal sınıflardakiler o yoksullukları nedeniyle failler için çok kolay ava dönüşüyor. İstismarcılar, alışveriş merkezlerine çok takılıyorlar. Çünkü ekonomik durumu iyi olmayan çocukların vakit geçirdikleri yerlerdir buralar. Neden? Çünkü sıcaktır, üç çay alıp 10 saat oturabilirsiniz masada. O yüzden cinsel istismarcılar oraya gider ve bir şekilde çocuklara yaklaşır, arabayla eve bırakmayı teklif ederler. Gezelim demezler, çünkü derlerse çocuk bundan ürkebilir. Çocuğu avlarlar böylelikle. Dolayısıyla yoksulluk mağdurluğu üretiyor, kolay av olmayı üretiyor. Buradan çıkaracağımız sonuç şu ki, aslında alt sosyal sınıflar tecavüzcü değil, mağdur üretir. Tabii bunu söylerken şunu da dışarıda bırakmıyorum, alt sosyal sınıflarda, göçle oluşmuş mahallelerde bu tür vakalarla karşılaşılıyor deniyor, bunlar genellikle öğrenilmiş doğrular. Diyarbakır'da Hasırlı Mahallesi'nde neredeyse bütün kayıtları incelemiştim araştırmalarımı yaparken. Hasırlı Mahallesi tamamen göçle oluşmuş bir mahalleydi ve bildiğim tek vaka vardı. Benusen ise göç alan bir mahalle, ama enteresandır ki Huzurevleri Mahallesi'nde ensest vakaları daha çoktu. Üstelik göç alan bir mahalle olmamasına rağmen. İstismarlarda bazen mekân da etkili olabiliyor.

Üst tabaka bunu nasıl kapatıyor ve alt sınıflarda bunun ortaya çıkması nasıl daha kolay oluyor?

Çünkü üsttekinin kaybedeceği şey çok. Bir baba çocuğuna tecavüz ettiği zaman bunu bir biçimde kapatıyor, tehdit gibi. Çocukta, "sen lekelenme, kötü bilinme diye iyilik yapıyoruz, o yüzden bunun üstünü örtüyoruz" algısı oluşturuluyor. Yani aslında burada asıl amaç failin cezalandırılmasının önüne geçmektir. Cezalandırılmamasının gerekçesi de yine çocuğun lekelenmemesidir. Bu konuda aileler çok acımasız olabiliyor. Alt sosyal

Telegram: @cinciva

sınıflarda istismarların birçoğu yakın yaşlar arasında gerçekleşiyor, akran grubu dediğimiz istismarlar. Genellikle alt sosyal sınıflarda gerçekleşen vakalarda saldırı metruk binalarda gerçekleştirilir ve polise intikal nedeni de bu olur. Suçun olmadığı bir ülke yoktur ve her sosyallikte karşılaşırız, sadece her toplumda suçun biçimi ve tanımı değişir. Mesela tecavüzcüler grubu için tecavüz bir suç değildir, hatta ödüllendirilecek bir şeydir. Ya da hırsızlar çetesi için bu suç değildir. O zaman der ki; "Ben bütün ön belirlenimlerden kurtulmuş bir tanım yapmaya çalışsam şöyle bir tanım oluşur, içinde gerçekleştiği topluluk tarafından cezalandırılan fiiller suçtur." Çok güzel ve bütün ön belirlenimlerinden arınmış bir tanım. Birbirlerini tanıyan istismarcılar biliyorum, gördüm. Ve bunlar mağdur çocuğu birbirlerine anlatıyor, yaptıklarıyla övünüyordu. Dolayısıyla mağdur daha da mağdur ediliyor ve istismara daha da açık hale getiriliyor.

Şöyle bir vakayla karşılaştım mesela; bir psikiyatrist arkadaş bana, eşiyle ilgili olarak "Benimle birlikte olmuyor, çocuklarla oluyor" diye bir sıkıntıyla gelmişti. Çocukları kendine tercih etmesi, kendisi için sorundu, çocukların istismar edilmesi değil! Bunu anlattığında aklıma ilk gelen şey, "kadına bir tedavi uygulamaya mı başlamalıyım, yoksa adliyeye mi intikal ettirmeliyim?" olmuştu.

İstismarcıları teşhir etmeli mi? Ve bunun için nasıl bir yöntem önerirsiniz?

Tabii. Mesela, kırmızı kapı ya da mor kapı projesi olabilir. İstismarcıların kapısı boyanabilir. Çünkü adliye aslında görünmez bir koridor. Oraya girince görünmüyor. Bugün meseleleri aşmanın en kolay yolu, gücü denetleme mekanizmalarından birini kamuya açık hale getirmektir. Basit bir şey. Bunu önerdiğimde insanlara şaka gibi geliyor ama sosyoloji bunu gösterir. 20 metreden adamı takip edin. Her gün iki kişi, devriyeli biçimde bunu yapsa belki önlenebilir hale de gelebilir.

Adama bu fiili bir daha yapacak zaman tanımamak mümkün. Mesela Amerika'da feministler yaptı bunu. Eşlerini döven erkeklerin taşındıkları mahallelere afişler astılar ya da takip devriyeleri oluşturdular. 24 saat adamın evinde beklediler, gittiği kafeye, çalıştığı yere gittiler. İstismarcı bir

Telegram: @cinciva

süre sonra, “ben artık bunları yapamam, gözler benim üzerimde” durumuna geldi.

Amerika’da bu suçtan mahkûm olup çıkan kişinin oturduğu ev biliniyor, hangi sokakta olduğu ve hangi suçu işlediği de yazıyor sistemde. Keşke Türkiye’de de olsa diyorum. Daha enteresanı var. Amerika’da bir ev tuttuğunuzda 5 km yarıçapındaki her evi dolaşıp imza karşılığı istismarcı olduğunuzu, bu konuda ceza aldığınızı tebliğ etmek zorundasınız. Hangi eyaletteydi hatırlamıyorum. Bu nedenle çoğunlukla gidip tek başlarına çölde, karavanda yaşıyorlar. Çünkü belirli bir süre sonra sosyal hayattan tamamen dışlanıyorlar. Bizim temel problemimiz bu, istismarcılar sosyal hayattan dışlanmıyor. Mesela adliyeye intikal etti, adam sadece ilk celseye katılıyor ondan sonra avukatı devam ediyor. Zaten kimse bilmiyor, ya da bilenlerin sayısı 10-15’tir.

Genellikle süreç de değişmez; çocuk vazgeçer, çocuğun ailesi vazgeçer, anlaşma olur, şu olur bu olur. Önemli olan ifşa mekanizmalarını çalıştırmak. İstismarcıya, “bak sen böylesin ve biz bunu biliyoruz” hissini yaşatmak. Panter Emeller lazım. Bir ara evcil hayvanlara kötü davranıldığında afişe ediliyordu, basında yer alıyordu ve Türkiye bunu konuşuyordu. Sosyal onay görmediği hissini yaşatmamız lazım bu insanlara.

Evde kalabalık yaşamanın ensest gibi bir sonucu olabiliyor mu? Nedir etkisi?

ihtimal olarak artırır. Bu araştırmayı yaparken de gördük böyle vakalar. Şöyle düşünelim, iki odalı ev, bir tarafta anne baba, bir tarafta çocuklar kalıyor. Çocukların yaşlarını da biliyoruz. Normalde bunu Sosyal Hizmetler’in yapması gerekir, ki bunun için bayağı vakit harcamıştık. Sonuçta şu ortaya çıkmıştı; kalabalık ailelerde çocuğun istismara maruz kalma ihtimali -aile üyeleri ya da bir başkası tarafından- daha yüksek.

Bunu nasıl açıklayabilirsiniz?

Nedenleri çok çeşitli. Birincisi, ebeveynler çocukla ilgilenecek vakitten yoksun. İkincisi, çocuklar ev dışına gitsin diye ellerinden geleni yapıyorlar. Çünkü ev küçük ve aile kalabalık. Çocuk bütün bu yoksunluklar nedeniyle mağduriyete açık hale gelmeye başlıyor. Benim gördüğüm vakalarda,

Telegram: @cinciva

mesela yetişkin abi küçük kıza tecavüz ediyor. Abi onu objeleştiriyor ise sebebi biraz da başka ihtimalinin olmaması. Evlenemiyor, fakir ve flört edemiyor. İçinde yaşadığı sosyal hayatta flört diye bir şey zaten imkânsız. Herkes kapalı bir sosyal yaşam sürüyor. Dolayısıyla o cinsel arzusunu kendi kardeşine ya da komşunun çocuğuna yöneltiyor. İstismar oranlarında köyler şehirlerden daha kapalı. Köylerde daha az yaşanıyor fakat daha çabuk ortaya çıkıyor.

Enseste baktığımızda sadece Türkiye değil, dünyanın her yerinde olduğunu biliyoruz. Her eğitim seviyesinde de var. Kır-kent ayrımı var mı sizce?

Kırda daha az yaşanıyor, daha çabuk ortaya çıkıyor. Çünkü çok küçük bir sosyallikten bahsediyoruz. Ki, genellikle akran zorbalığı oluyor. Yani birbirlerine çok yakın yaşlardaki çocukların yaptığı şeyler. Şehre geldiğimiz zaman profil değişiyor. Profilde hem akran zorbalığı olan var, ki mesela okullarda yaşananlar genelde akran zorbalığıdır, hem de profesyonel istismarcı dediğimiz kesim var. Bunların mali durumları üç aşağı beş yukarı iyidir, boş zaman etkinliği olarak istismarcılık yaparlar. Köylerde ise biliyorsunuz ki evlenme yaşı zaten küçük. İnsanlar da genellikle rızası dışında evlendiriliyor. Bu da, cinsel arzusunu yönelteceği birinin elinin altında var olması demek anlamına geliyor. Çok yakın dönemlere kadar evlilik yaşı kırda 13'tü kız çocuklarında. Son zamanlarda yine düşmeye başladı. O nedenle şehirdeki durum kırda pek yok.

İstismarı yapan kişi bunu nasıl perdeliyor?

Bu çok kolay. Türkiye gibi bir yerde, mesela ben bir kız çocuğuna tecavüz ettiğimde bu kız çocuğu çok küçükse, eğer bunu kimseye söylersen anneni babanı öldürürüm dersem, buna inanır ve genelde de susar. İstismar edilen kızın yaşı biraz daha büyükse de, "seninle evleneceğim" der, yine bir süre idare ederim. Zaten ikinci, üçüncü münasebetten sonra mahkemeye çıksak bile mahkeme şöyle bir karar verir: "Yahu bir kere olmamış ki kızım!" Mahkemenin de mantalitesi bu. Dolayısıyla Türkiye'de bir cinsel istismarcının kendini perdelemesi, olayın üstünü örtmesi sadece kendi çabasıyla gerçekleşmez, herkes buna fail olarak katılır bir biçimde. Mesela

Telegram: @cinciva

Sosyal Hizmetler'de görüyordum. Çocuk buraya gönderildikten bir hafta sonrasında diğer çocuklar, bu çocuğun ne yaşadığını biliyordu. Nereden öğrenmiş olabilir? Çocuk anlatmadığına göre oradaki memur anlatıyor. Çocuk Esirgeme Kurumu'nda çalışan memur bile laf arasında diğer çocuklara "Senin durumun gene iyi, bak yeni gelene neler yapmışlar" diye anlatabiliyor. Dolayısıyla burada şunu ıskalamamak lazım, cinsel istismar dediğimiz şeyi tek bir kişi üretmiyor, sosyalliğin tamamı üretiyor. Suçlu arıyorsak hepimiz suçluyuz. Bunun üzeri örtülüyor mu? Evet. Bunun üzerini tek bir kişi örtmüyor, yine hepimiz örtüyoruz. Mesela doktor, hâkim ilk etapta rasyonel düşünüyor ve "böyle bir şey bize bulaşmasın" diyebiliyorlar. Ama bu aşamada, "tamam, biz bu işte varız" deseler de bu kez bilgileri yetersiz kalıyor. Örneğin bir tecavüz davasında, ki aslında tecavüz yoktu, 19 yaşında bir kadın, kendisine 8 kişinin tecavüz ettiğini söylüyordu ve "içime boşaldılar" demişti ama Adli Tıp raporunda sperm kanıtı çıkmamıştı. Hâkim "Neden böyle dedin?" dedi ve o kız "Ben ondan sonra çişimi yapmıştım, gitmiştir" dedi ve hâkimin yanıtı "tamam" oldu. Sanıkların avukatı bile fark etmemiş. İdrar yoluyla rahim yolunun ayrı yollar olduğunu bilmiyor. Bilgiyi de geçtik, rasyonel olarak hâkim dedi ki "ben burada bu olayı çözeceğim" ya da doktor dedi ki "ben yardım edeceğim, kayda gireceğim." Bilgi ve dikkat her şeyi değiştirebilir. "Herhangi bir organ giriş çıkışı olmadığı için tecavüz değildir" kararını veremiyor mahkeme. Zaten bu, tecavüzcü bir mantık. Üç psikiyatrist imzasının bulunduğu bir rapor görmüştüm, orada da "Çocuğun ruh sağlığı bozulmuş mudur?" sorusuna, "Herhangi bir organ giriş çıkışı olmadığı için ruh sağlığı bozulamaz" denmişti. Cinsel istismarı bilmiyor ki. Mesela telefonla konuşarak bir çocuğu cinsel haz objesi olarak kullandım diyelim. Bu cinsel istismar ama bu duruma rapor veren bazıları için değil. O profesör için bir organın organa girmesi lazım. Böyle raporlar var. Dolayısıyla bu örtme mekanizması çok enteresan bir mekanizma. İlk etapta "başımız belaya girmesin." Çocuk için de, çocuğun ailesi için de düşünebiliriz; hâkim, sosyolog, doktor ve sosyal çalışmacı için de. Sonrasında bilgi yetersiz hale gelmeye başlar; üçüncüsünde de vahim bir cinsellik kavrayışıyla karşılaştığımız için olayı analiz bile edemeyiz.

Telegram: @cinciva

Kitabınızda anne ve babanın istismara verdiği tepki farklı demişsiniz. İstismarı yapan dede, amca ya da dayı ise anne ve babanın verdiği tepkiler nasıl ve neden farklı?

İstismarcının hangi akrabalık ağına dahil olduğu çok önemli. Mesela anne tarafındansa işin rengi değişir, baba tarafındansa yine işin rengi değişir, çünkü baba tarafındansa güçlü taraftandır.

Mağdur daha mı kolay susturulur demek istiyorsunuz?

Tabii, olay daha çabuk kapanır ama anne tarafındaysa o kadar kolay kapanmayabilir. Ama genelde kapanır. Eğer tecavüzcü dayıysa anne bir dayak yer ve olay kapanır.

Annenin ne suçu var ki?

Çünkü Türkiye'de kadınlar, evli olmaktan çok esir gibidir. Ama kadın, bu durumunun adım esirlik olarak koyarsa iç dengesi bozulur, yaşayamaz. O yüzden onu normalleştirmek zorundadır. Başka bir isim koyar ve öyle yaşar.

Ensest konusu açılınca "Doğu'da, Güneydoğu'da çok var" deniyor. Bu söylem neye dayanıyor ve nasıl değerlendirirsiniz?

Elimizde istatistik var mı? Yok. Dolayısıyla bu bir bilgi değil. Ayrıca, açıkça ırkçılık, başka bir şey değil.

Eğitimle ilgisi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Sosyal Hizmetler ve Milli Eğitim'e inanılmaz iş düşüyor. Milli Eğitim, "istismar nedir?" diye küçük afişler hazırlıyor, okullara asıyor ama bu yeterli değil. İstismarı engellemenin en doğru yolu, Türk Ceza Kanunu'ndaki maddeleri işletmek. ABD bu konuda en iyi çalışan yer. Ayrı bir federal servisleri vardır. Mesela bir yerde istismar olduğunda yerel polis göndermez, istismarcıyla tanışıklığı olabilir diye, federal polis devreye girer. Veri kaynakları büyük oranda kamu çalışanlarıdır. Mesela hastaneye giden bir istismar vakasında doktorun bunu ıskalaması, anlamaması mümkün değil. Altı yıllık tıp eğitimi almış biri bu durumu ıskalayamaz. Çocukta diş izi var, diş izinin ölçüsü belli, yetişkine ait diş izi. Fakat gelinen şikâyet, "çocuk damdan düştü…" Burada artık bilgiyi aşıyoruz ve tercih

Telegram: @cinciva

meselesine dönüştüğünü görüyoruz. Memurlara ilişkin de ciddi anlamda cezai hükümler işletilmeli. Biz üniversitelerde de bunu yaşıyoruz; her zaman söylüyorum, üniversiteler güçler alanıdır. Hoca sınıfta daha yukarıdadır, şovun yıldızıdır.

Eğitimli insanlar yapmıyor mu?

Yapıyor. En doğru mekanizma da cezalandırma ve ifşa. Cezaevine girse bile ifşa etmeye devam etmek gerekiyor.

Cezaları caydırıcı buluyor musunuz?

İstersek yüz yıl hapis cezası verelim, eğer o yüz yıl cezayı alan kişi yüz yıl yatıyorsa ama kimsenin de bundan haberi olmuyorsa hiçbir anlamı yok.

Medyada istismar olaylarına yer verilme oranı için ne dersiniz?

Her şey güllük gülistanlık gibi görünüyor. Kanallardaki programlara baktığınızda sanki ülkede bu tür sorunlar yokmuş gibi bir görüntü var. İfşa adına hiçbir şey yok. Televizyonda en son ne zaman cinsel istismar haberiyle karşılaştınız? Özellikle oturulup üzerine konuşulan ve çözüm yolları aranan programlarla karşılaşıyor musunuz? Konuşuluyor mu? Hayır…

Peki daha önceden oluyor muydu bu kadar, biz mi duymuyorduk? Son zamanlarda daha çok duyuyoruz…

Bence bir artış yok, hissetmedim.

Kitabınızda sağlık çalışanlarının şikâyetinin daha az olduğundan bahsediyorsunuz. Niçin onlar bu kadar çok şahit oluyorken böylesine suskun kalıyorlar?

Çünkü mesela öğretmen başka kişilerle beraber çalışmak zorunda ama doktor öyle değil. Doktor çok rahat saklayabilir, çünkü yanında en fazla bir hemşire ya da sağlık memuru vardır. O hemşire, sağlık memuru da zaten doktorun egemenlik kurduğu kişidir. Gece 2'de, 3'te bir vaka geldiğinde damdan düşme diye rapor edebilir rahatça. Bu tür vakalar hastaneye intikal etmişse zaten ailesi tarafından götürülüyor ve ciddi darp veya yaralanma olduğu için götürülüyor. Bunların prosedürü çok belli aslında, bir tecavüz vakasında doktorun ne yapması gerektiği, kanıtları nasıl koruması gerektiği.

Telegram: @cinciva

Çocuğun üzerine uzandığı sedyedeki örtüyü bile prosedüre uygun olarak poşetlemesi gerekiyor ama bunu yapmıyor. Doktorlar iyi para kazanırlar. Çocukları iyi okullara gider. Böyle meselelerle uğraşmak istemezler, çünkü kaybedecekleri çok şey vardır. Belalı meselelerdir bunlar. Bir de çocuklar adli süreçte çok hırpalanıyor. Mahkemeye götürülüyor, oradan hastaneye, yurda… Bir çalışanın söylediği şey şuydu, "asıl biz tecavüz ediyoruz." İşte insanı asıl mahveden bu.

Güldünya olayını hatırlayalım… 14 yaşındayken bir akrabasının tecavüzüne uğruyor, sonra aile ferman çıkarıyor ve Güldünya, erkek kardeşi tarafından İstanbul'da bir hastane odasında öldürülüyor. Bebeği başkasına veriliyor. Peki niçin böyle olaylarda mağdur olan öldürülmek isteniyor, istismarcı için hiçbir şey yapılmıyor?

Bu coğrafya açısından konuşursak, kadın cinayeti kan davasına dahil olmuyor. Erkek cinayeti kan davasına neden oluyor. O nedenle faili öldürülürse kan davasına neden olacak, bunu istemiyor. Oradaki temel amaç kan davası başlatmak ya da bedel almak değil. Temel mesele "biz hâlâ bir aileyiz, bütünlüğümüzü koruyoruz, gücümüz var" gibi bir fotoğraf göstermek. Diyarbakır'da aşiret yok ama feodal toplumlarda enteresan bir yönelim vardır; feodal toplumlarda haklı ya da haksız yoktur. Güçlü ya da güçsüz vardır.

Olaylar adli merkeze intikal ettikten sonraki süreç için ne düşünüyorsunuz? Bunu yaşayan çocuğun psikolojisi, atacağı adımları ve eğitimini nasıl etkiliyor sizce? Olay sonrası bunlarla ilgilenildiğini düşünüyor musunuz?

Türkiye'de değil çocuk istismarına, çocuğa yönelik hiçbir mekanizma yok. Sadece adı, yasası, tüzüğü var. Zaten o yasa, tüzük, yönerge kısmı fecaat. Ona hiç girmeyelim. Kurucu mantık zaten sakat bir mantık.

İkincisi, bunlar devlet dairesi olarak oluşturulmuş ama işleyiş kesinlikle istismara uğrayan çocuğa yönelik, onun sağlığına yönelik değil. Burada yapılması gereken işlem, tek bir merkezin oluşturulması. Ankara merkezli bir yapı oluşturulması gerekiyor. Diyarbakır'da bir istismar vakası yaşansa

Telegram: @cinciva

dahi oradan gelecek kişilerin o süreçle ilgilenmesi gerekiyor. Hem polisiye hem de sağaltım noktasında.

Olay 2009 yılında Ankara'da yaşanıyor. Kuzen olan iki erkek çocuk arasında geçen vakada çocuklar teyze çocuğu. Çocukların biri olay esnasında 11, diğeri 15 yaşında. Aileleri bazı günler aynı evde yalnız bırakıyormuş çocukları. Bir gün küçük çocuk gece anne ve babasına poposunun ağrıdığından bahsediyor. Yediği bir şeyden dolayı olduğunu düşünüyorlar ya da pişik falan oldu zannediyorlar. Sonra çocuk kuzeninin adını veriyor ve cinsel organına poşet takarak cinsel organını kendi poposuna soktuğunu söylüyor. Bunun üzerine anne ve baba 15 yaşındaki yeğenlerinin çocuklarını istismar etmiş olabileceğini düşünüyor. Poşet diye bahsedilen nesne prezervatif. Çocuk bilemediğinden poşet diye nitelendiriyor. Anne baba çok kızıp durumu 15 yaşındaki çocuğun anne ve babasına anlatarak savcılığa suç duyurusunda bulunuyor. Olayı duyduktan sonra istismar etmekle suçlanan çocuğun annesi ve babası, oğullarına kızıyor fakat daha sonra dava esnasında olayı kabul etmiyorlar. İstismara uğrayan çocuğun psikolojisi bozuluyor. Bu konuda psikolojik destek alıyor. İstismar suçuyla itham edilen çocuk suç tarihinde 15 yaşında olmasından dolayı indirimli ceza alıyor ve dava sonucunda 9 yıla mahkûm oluyor. Dava soruşturma ve temyiz aşamasıyla birlikte üç buçuk yıl sürüyor. Bu sürede sanık, tutuklu yargılanıyor ve bu süreler de hapis cezasından mahsup ediliyor. Mağdur çocuk, ailesinin yanında kalmaya ve psikolojik destek almaya devam ediyor.

Bu davalara nasıl bir heyet bakmalı?

Sabah tapu davasına girmiş hâkimi, öğleden sonra istismar davasına sokuyoruz. Sabah hırsızlık yapmış çocukla ilgilenen polisin, öğleden sonra istismara uğramış bir çocukla ilgilenmesi gerekiyor. istismara yönelik bir birimimiz yok. Okulda rehber öğretmen var, çocuğun hangi bölümü seçmesi gerektiğiyle ilgili konuşuyor ve hemen sonrasında bir istismar vakasıyla ilgili görüş bildiriyor. Yapılması gereken şey çok basit aslında, ki buna da talibim, bir devlet yetkilisi gel kur dese kurarım. Türkiye çapında ortalama 300-600 kişi arasında bir personelle bu sorun çok rahat çözülür. Mevcut

Telegram: @cinciva

devlet memurlarının, mevcut yasalara uymasını sağlamak. Evet bir yasamız var ve diyor ki: Eğer bir suça tanıklık ettiysen ya da suç şüphesi oluştuysa bunu adli mercie bildirmezsen sen de aynı cezayı alırsın. Ciddi bir yasa bu. Peki öğretmenler, doktorlar, diğer kamu çalışanları istismarın suç olduğunu bilmiyor mu? Biliyor. Ama istismara tanıklık ettiğinde ya da istismar şüphesi oluştuğunda değil adli mercie bildirmek, üstünü örtüyor. Oysa istismarcısıyla karşı karşıya gelmekten korkup kalp krizi geçirerek ölen bir kız çocuğunu gördük. Ve üstelik bu kişi kısa bir süre sonra oybirliğiyle tahliye edildi.

Mesela kapalı oturum denilen oturumda bile hâkimi, savcısı, iki avukatı, kameramanı, on kişi oluyor içeride. Orayı mimari ve sosyal açıdan öyle bir düzenlersiniz ki çocuk görüştüğü kişinin hâkim olduğunu bile bilmez. Hâkim kesinlikle görüşmesi gerekmiyorsa görüşmez. Şuna güvenmesi lazım; sosyal çalışmacı görmüş, raporunu hazırlamış, "bir de ben göreyim" dememeli. En basit düşünceyle hepimiz aynı devletin çalışanlarıyız. Benim yazdığım raporun altında da, senin yazdığın kararın altında da Türkiye Cumhuriyeti mührü varsa bana inanmak zorundasın. Çocuğu bu kadar mağdur etmenin lüzumu yok. Bu insanlık dışı bir uygulama.

Mağdurun, delil toplama aşamasında yaşanan mağduriyetini ağırlaştıran bir süreç de var, adliye aşamasında bu konuda çok ciddi şikâyetler, eleştiriler duydum.

Özellikle maddi delil dediğimiz şey korkunç. Bizimkilerin maddi delilden anladığı kurbanın vücudu. Bütün acı verici süreç orada başlıyor. Kurbanın vücudu olarak gördüğümüzde vajinal muayeneye gönderiyoruz, bir daha gönderiyoruz, bir daha ve bir daha… Olay yeri incelemesi çok nitelikli biçimde yapılmaz bu tarz vakalarda. Maddi delil dediğimiz, kurbanın bedenidir. Süreç, kurban çocuğun üzerinden işler.

Kilit rolde olan anne, neden bildiği halde konuşmaz, neden bunun üstünü örtmeye çalışır? Susmasının toplumsal cinsiyetle ve cinsiyet eşitsizliğiyle alakası var mıdır?

Kesinlikle var. Anne güçsüzdür. Mesela evde olan her şeyle ilgili genellikle anne suçlanır. Özellikle babanın çalıştığı, annenin ev hanımı

Telegram: @cinciva

olduğu bir vakayı düşünelim, baba zaten şunu söyler; “Çocuk sana emanetti.” O zaman anne de “ben çocuğuma iyi bakamadım” diye susar.

Çocuk açısından düşününce ikinci neden de, “çocuk lekelenmesin.” Bir noktada ailelere bu konuda hak vermek mümkün, hakikaten çocuklar lekeleniyor. Devlet üzerine düşeni tam anlamıyla yapmıyor. Ailelere “Tamam sen Diyarbakır’dasın, bu mahallede bu olay duyulur, ben seni Edirne’ye taşıyacağım, sana yeni bir hayat kuracağım” demiyor. Aile içindeyse kesinlikle üstü örtülüyor zaten ama aile dışından gerçekleşmişse de yine ailenin imajını kurtarmak, ailenin güçlü olduğu duygusunu vermek çok önemli. Dışarıdan bakınca basit gibi görünüyor. Onların da bir saygınlığı var, bunu kabul etmek gerekiyor. Anne hisseder, anne bir ihtimal görür ama bir şey yapmaz. Fakat annenin görmesi kuraldır. Benim karşılaştığım bir vaka vardı; kendi eşini öldüren biri. Erkek, eşini öldürmüştü. Eşiyle ilgili laf söz çıkartmışlar, o da öldürmüş ama kendi babası torununa tecavüz ediyordu. Kız bunu babasına söylediğinde kabul etmiyor, reddediyor. Bir kadının öldürülmesi için hakkında laf çıkmış olması yeterlidir ama babaya değil yaklaşmak, “baba sen artık evden git” ya da “beraber oturmayalım” bile denemiyor.

Böyle vakalarda boşanmak için çocuğa iftira atanlar da oluyor…

Çok var, pazarlıklar var, bu konuda arabulucu olanlar var. Mesela tecavüzcünün ailesi ciddi miktarda para veriyor. Ben, devlet dairesinde istismarcıyı işe soktuklarını bile gördüm. “Siz davadan vazgeçin, biz sizin çocuğunuzun -tecavüze uğrayan çocuğun- abisini işe sokalım.” Böylelikle işe soktular. Ve konu kapandı gitti. Bu yönde de fırsata çevirmeler oluyor.

İstanbul’da bu tür iki vakayla karşılaştım. İki dava da aile baskısındandı. “Aileme sinirlendim ve böyle bir iftiraya başvurdum” deyip kapattılar konuyu.

Basında çıkan çocuk istismarı haberleri toplum üzerinde nasıl bir algı yaratıyor sizce?

Türkiye toplumunun bir kısmında bu bilincin oluştuğu doğru. Bu haberler bilincin yükselmesine neden oluyor ama Türkiye toplumunun büyük bir kısmı için bunlar çok önemli şeyler değil. Diyarbakır’dan

Telegram: @cinciva

bahsedelim; Benusen'de oturan bir kadının "bundan sonra çocuğumu ben okula götüreceğim" deme şansı yok. Evde dört çocuk var, yığınla iş… Yaşam koşulları Türkiye'de önemli bir kesim için o kadar zor ki, çocuğa zaman ayırma şansları yok. Hep diyorum, nitelikli vakit geçirmiyorlar çocuklarla. Besi hayvanı gibi davranıyorlar çocuklara. Yattığı yer sıcak, yemini verdim… Türkiye'de insanların çoğunluğu çocuğa ilişkin bakış açısını değiştirmediği sürece işimiz zor. Çocuğa ilişkin bakışı, cinselliğe ilişkin bakışı değiştirmemiz lazım. Organ giriş çıkışı yoktur, psikolojisi bozulmamıştır diye rapor vermemesi lazım bir psikiyatr profesörünün artık. İstismara karşı bakış açımızı değiştirmemiz gerekiyor. Bu çok zor bir mesele.

İstismar sorununu hangi toplumsal sorunlarla bağdaştırıyorsunuz?

Biraz da erkeğe bakışı değiştirelim! Örneğim yanlış bir örnek olabilir, Türkiye'nin en büyük sorunu nedir denildiği zaman öğrencilerime "erkekliktir" diyorum. Bir bakın etrafınıza. Küfür duymadan beş metre yürüme imkânı yok. "Bayan var küfretme" deniliyor. E ben de duymak istemiyorum, benim suçum erkek olmak mı? Erkeklikten, kadınlıktan, çocukluktan en temel sosyal kimliklerimize ilişkin bakış açılarını sorgulamamız, sanılarla hareket etmememiz, durumun üzerine düşünmemiz gerekiyor.

ilk olarak temel kimliklerimizi sorgulamamız gerekiyor. Erkek nedir? Kadın nedir? Çocuk nedir? Çocuk besi hayvanı mıdır, duygusal ve sosyal bir varlık mıdır? Kadın esir midir, yoksa hakikaten bir insan mıdır? Erkek, asan kesen kişi midir, yoksa sıradan bir insan mıdır? Bunları ciddi anlamda gözden geçirmemiz, çalışmamız gerekiyor. İkinci olarak ise kurumlar üzerinde çalışmamız gerekiyor. Cinsellik kurumu mesela, bunun üzerine hiç düşünmüyoruz. Benim Diyarbakır'a gelene kadar üniversitede evlenen öğrencim yoktu. Burada çok yaygındır. Mesela, ikinci sınıf öğrencisi gelir, "düğünüm var hocam" der. Neden? Çünkü bu çocukların başka bir şekilde cinselliğini yaşama imkânı sıfır. O yüzden erken yaşta evlilikler oluyor, tecavüz oluyor, istismar oluyor, o yüzden garip garip şeylere yöneliyorlar. Dolayısıyla daha bütünsel bakmak gerekiyor.

Telegram: @cinciva

Yaşanmış bir olay

Sınıf öğretmeni

Şanlıurfa'nın en dezavantajlı bölgelerinden birinde çalışıyorum. Deşifre edilmeyen sayısız vaka var. Doktorlar taramaya geldiğinde raporlandırmaktan bile korkuyor. Şu an okulumuzda konuşmayı reddeden bir çocuk var. RAM'a gönderdik, çünkü şüpheleniyoruz. Aile RAM'a gitmeyi reddetse de bunu bize anlatmasını bekliyoruz. Resimleri, tepkileri ve sessizliği kâbusum oldu. Öğrencimiz 4. sınıfa geldi, hâlâ tek ses yok, tek harf yok. Öylece sırada oturur, yanına oturmak istediğinizde sıranın en sonuna doğru gider, saçını okşamak isteseniz ürker. Asla bahçede oynamaz, teneffüse çıkmaz. Okuldaki rehberlik öğretmenimiz dört yıldır uzman yardımı alması gerektiğiyle ilgili aileye defalarca yazı gönderdi ve bir baktık ki çocuğu okula göndermiyorlar. Resimlerinde öyle bir saldırganlık fark ediyoruz ki, rehber öğretmenimizin tespit ettiği kadarıyla cinselliği çağrıştıran çizimler bunlar. En garibi de bu çocuk, çocuk gibi değil, "kadın" gibi. Bunun altında yatan en büyük faktör, özellikle Arap nüfusun yoğun olduğu yerlerde çocukların bu tip tedaviler için doktorlara değil şeyhlere götürülerek çare aranması.

Telegram: @cinciva

Cezalar caydırıcı değil

“Bana çikolata vereceğini söyledi, gittim.
Çünkü o yaşıma kadar hiç çikolata yememiştim.
Paramız yoktu. Bilseydim gider alır mıydım
amcamın uzattığı çikolatayı?”

Av. Mahmut Çiftçi
Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi Başkanı

Çocuk Hakları Komisyonu olarak nasıl çalışmalar yapıyorsunuz?

Diyarbakır merkezli çalışıyoruz ve tabii çocukların her türlü haklarının korunması konusunda Çocuk Koruma Kanunu ve Çocuk Hakları Evrensel Beyannamesi kapsamında her türlü olaya müdahale etmeye çalışıyoruz. Bunun içinde Sur’dan çıkan çocuklar da var, cinsel istismarla ilgili bize gelen başvurular ve basına yansıyan olaylar da var. Tüm bunlara müdahil olmaya çalışıyoruz. Sayı da o kadar çok ki hepsine yetişmemiz mümkün değil. Biz özellikle, bize gelen dosyaları takip etmeye çalışıyoruz. Takip ettikçe de gelen dosya sayısı artmaya başladı. İyi bir detay ise, bu dosyalara katıldıkça mahkemeler üzerinde bir baskı unsuru olmaya başladık.

Önceden nasıldı? Şimdi nasıl?

Suçtan doğrudan zarar görmediğimiz için katılma taleplerimizi reddediyorlardı. Bu talepleri ancak temyiz sırasında dile getiriyorduk. Ama aslına bakarsanız bizim katılmamız gerekiyor, çünkü, çocukların haklarını koruyan bir merkeziz ve dolayısıyla içinde olmamız gerekiyor bu sürecin. Yargıtay’ın da bu konuda böyle çelişkili kararları var. Son dönemlerde katılım taleplerimiz kabul edilmeye başlandı.

Ne değişti de kabul edilmeye başlandı sizce?

Gönüllüğümüz arttıkça ve bunu Yargıtay’a taşıdıkça oradan da bir baskı geliyor. Dediğim gibi Yargıtay’ın bazı çelişkili kararları var, bazılarında kabul edilmesi gerektiği, bazılarında da kabul edilmemesi gerektiği

Telegram: @cinciva

yönünde kararları var. Uluslararası hukuka baktığımızda, mesela çevreyle ilgili davalara Greenpeace katılabilir, kadınlarla ilgili davalara kadın dernekleri katılabilir, çünkü uluslararası hukuk buna zemin hazırlıyor. Ama Türkiye'deki hukuk sadece CMK'ya atıf yapıyor. Bu suçtan doğrudan zarar gören sıfatı olmadığı için katılma taleplerimizi reddediyorlardı ama artık kabul etmeye başlıyorlar. Ama geçen gün üç dosyamız vardı, birinde reddedildik. Doğrudan zarar görmediğimiz gerekçesiyle.

Doğrudan zarar görme unsuru ne demek?

Örneğin çocuk istismarı konusunda anne baba katılabilir davaya, çünkü çocuğundan dolayı direkt etkilenendir. Ama siz bir merkezsiniz, çocuk haklarını koruyorsunuz ama bu olaydan bir zararınız yok diye bakıyor.

Peki ensest dosyası çok mu? Diyarbakır'da nedir durum?

Ensest dosyaları geliyor, ama buranın kültürel yapısı nedeniyle bu tarz şeyler daha çok aile içine kapatılıyor. Davaya bile dönüşmeden üstü örtülüyor. İstatistiki veriler de zaten bunu bize gösteriyor. Yanlış hatırlamıyorsam özellikle ensest olaylarının sadece yüzde 7'si adliyeye yansıyor. Diğerleri bir şekilde aile içerisinde kalıyor. Bize yansıyan çok fazla sayıda dosya yok, elbette davalar açılıyor ama yakın zamanda elimizde olan iki-üç olay var böyle.

Peki bu davalara katılımınız nasıl oluyor? Aileden birinin vekâletiyle mi katılabiliyorsunuz?

Aileden biri vekâlet vermediği zaman biz, merkez olarak katılma talebinde bulunuyoruz. Ama bazen anne baba duyarlı davranıyor ve onlar bize vekâlet veriyor. Dolayısıyla biz davaya aslında onlar adına katılmış oluyoruz. Bu anlamda hukuksal bir engelimiz yok. Yani her türlü beyanda bulunabiliyoruz, temyiz de edebiliyoruz.

Ensest davalarının sonucuna etkiniz olabiliyor mu? Yani çıkacak kararda baskı unsuru olabiliyor musunuz? Böyle bir örnek olay var mı?

Mesela yeni gelen bir dosya var. Baba ensesti. Bu kişiyi serbest bırakmışlardı. Anne geldi ve olayı daha derinlemesine dinlemiş olduk.

Telegram: @cinciva

Baba, kızı ilkokul 3. sınıfa başladığından bu yana cinsel tacizde bulunuyor. Kız şu anda lise 3'te. Kız bilinçlenince bu yaşadıklarını öğretmenine ve akrabalarına anlatıyor. Öğretmene anlatınca zaten öğretmen direkt olarak adli mercilere intikal ettiriyor olayı.

Annesine neden söylememiş?

Anneye neden anlatmadığını bilmiyoruz. İfadede o kısım yok. Anne geldi bize ve onun vekâletiyle katıldık dosyaya. Baba ilk tensiple birlikte serbest bırakılmıştı. Şimdi onlarla ilgili başvurular yaptık.

Tekrar mı açılıyor dosya?

Hayır. Tensip dediğimiz olay şu: Duruşmada ilk iddianame hazırlanıyor ve mahkemeye geldiğinde mahkeme o tensip zaptında yapılacakları sıralıyor. Mesela çocuğa rapor aldırılacak; dinlenecek bir tanık var, onun çağırılması gerekir. Bunlar tensiple birlikte ele alınır ve tutukluluğa da bu arada karar verilir.

Peki babanın burada serbest bırakılmasının gerekçesi neydi?

Suçun değişme vasfı ve mahiyetin değişmesi ihtimaline binaen. İşte saçmalık orada ve biz de dilekçemizde onu beyan ettik.

Fiziki bir rapor çıkmasa bile ruhsal bir rapor istenmiyor mu?

Rapor alabiliyor, o sorun değil. Babanın işlediği suçla ilgili suçun vasfı ve mahiyeti değişebilir diyor. Aslında demek istediği şey ise şu: "Ben buna inanmadım." Neden inanmıyor? Mesela nitelikli istismardır ama nitelikli istismarın verilerini görmezsiniz, basit istismar dersiniz. İşte burada suçun vasfı ve mahiyeti değişebilir ama burada zaten nitelikli istismardan açılmamış, suçun vasfı ve mahiyetinin değişeceği durum kalmamış

Peki nitelikli istismar olması için daha ne olması gerekiyor?

Mahkeme öyle takdir etmemiş maalesef, aslında öyle olmaması gerekiyor. Mesela ÇİM'de alınan ifadeyi, oradaki uzmanların verdiği raporları dikkate almadan kararlar veriliyor.

Benim de şaşırdığım nokta bu. O zaman neden bu raporları veren insanlar var? Neden böyle bir alan var? Hepsi için söylemiyorum ama

Telegram: @cinciva

incelediğim dosyalarda verilen raporlar olmasına rağmen sonucun beraat olduğu olaylar var. Çocuğun hem ruhsal durumunun normal olmadığını gösteren raporlar, hem de bunları destekleyen anlatımlar. Nasıl oluyor bu? İnanılmayacaksa neden isteniyor?

Hastane raporlarına dikkat ediyorlar. Kendi istediği gibi gelirse sıkıntı yok ama kendi istediği gibi gelmezse o zaman sıkıntı olabiliyor. Mesela, kızlık zarı bozulmuş mu, bozulmamış mı ona bakıyorlar. Yani bazen rapora bile bakmadıkları olabiliyor. Anlatımlara göre ve mahkemenin inanıp inanmamasına göre sonuçlar çıkabiliyor davalardan. İlginçtir; kızlık zarı bozulmamışsa çocuğun beyanı çelişki beyan da olabilir. Oysa sadece beyana bakarak hüküm verilir mi?

Anlattığınız olayda çocuk lise çağında değil de daha küçükken anlatmış olsaydı, bu adam beraat alır mıydı sizce? Çünkü o zaman çocuğun kurgu yapma yeteneği yok ya da çok az. Ne dersiniz, inanma ihtimalleri daha mı yüksek olurdu?

Belki biraz daha etkileyici olabilirdi. Şöyle söyleyeyim, sistemin içerisinde hâkimlerde de şöyle bir anlayış var. “Acaba olmuş mudur, olmamış mıdır?” Aslında burada esas alınması gereken çocuğun beyanıdır. Çocuğun yaşına bakmadan, yüksek yararına bakmalıdır. Çocuk yaş itibariyle de bunları çok fazla kurgulayacak bilgiye sahip değildir, çünkü cinsellik anlamında tam gelişmemiştir. Ayrıca bunun hukuki boyutuyla suç oluşturup oluşturmadığı konusunda bir düşüncesi yoktur çocuğun. Babam bana dokundu, suçtur ya da hukukta bu böyledir, gideyim ifade vereyim diyemez ki. Zaten koktuğu için uzun yıllar susmuştur ve yaşı ilerleyip de anlattığında ise yine çocuğun yüksek yararı gözetilmelidir.

Bunu kızına yapan kişinin ifadesini okudunuz mu?

Kimse yoğurdum ekşidir demiyor. Mesela, Lice’de bir dosya vardı. Çocuk erkekti ve engelliydi. 8-9 yaşlarındaydı. Mahallede oturan yaşlı, 70 yaşlarında bir adam. Mahalleli ve aile bu adamı, o çocuğu istismar sırasında adamın evinde yakalıyor.

Çocuğun engeli nedir?

Telegram: @cinciva

Zihinsel engelli. Çocuk bir süre ortadan kayboluyor ve aile de aramaya başlıyor. Evin içinde görüyorlar çocuğu, üstelik istismar sırasında. Olay mahkemeye taşındı ve sanıktan iktidarsız olup olmadığına ilişkin rapor istendi. Düşünebiliyor musunuz? Çocuğun istismara uğradığına dair raporları var. Mahkeme raporu isteyince biz de doğal olarak "sonuç iktidarsız diye gelecek" dedik. Biz diyoruz ki, siz sadece cinsel organ üzerinden bunu değerlendiriyorsunuz. Kanun da cinsel organ vesaire cisim sokulması suretiyle diyor. Oysa bu iktidarlı, iktidarsız meselesi değil. Üstelik çocuğun bu konuda sağlık raporları var. Zedelenmeler var. Dolayısıyla siz bunun iktidarlı ya da iktidarsız olduğuna bakamazsınız. Çünkü başka bir cisim sokmuş olma ihtimali de var. Ve bu göz ardı edilemez. Etkimiz burada doğuyor işte.

Rapor geldi ve ne ceza verildi?

15 yıl hapis cezası aldı. Ama zaten bu sürenin hepsini de yatmaz.

Peki bu davalarda yapılan iyi hal indirimlerini nasıl karşılıyorsunuz?

Mahkemenin kanunları böyle birebir uygulaması bana doğru gelmiyor. İndirim sebepleri genellikle sanığın saygılı davranışları, bir daha suç işlemeyeceğine dair kanaat uyandırması. Şimdi bir defa kravat takıp mahkemeye gelmek, bu suçu işlemeyeceğine dair bir kanaat oluşturur mu? Bilmiyoruz. Bilemeyiz. Kimse bilemez. Ama hâkim bunu ilginç bir şekilde sanığın lehine kullanıyor.

Bu iyi hal indirimi başka nasıl etkiler doğuruyor sizce? Mesela bu suçu işleyecek olanları bu indirim cesaretlendiriyor olabilir mi?

Aslında cezanın kendisi de çok caydırmıyor. Niye caydırmıyor? Mesela bizim fakültede ceza hocamız "Toplumun kabul etmeyeceği (hırsızlık, tecavüz) suçlar işlendiğinde, bunu yapan kişiye 2025 yıl hapis cezası vermek mi ona büyük cezadır; yoksa sadece bugün "ben bir çocuğu istismar ettim" yazıp sırtına asmanız mı büyük cezadır?" derdi. Dolayısıyla onu cezaevine atmak, indirim yapmak, yapmamak meselesi değil. Toplumsal anlamda bu zihniyet değişmediği sürece (toplumun cinselliğe yaklaşımı gibi) bunlara ömür boyu da ceza verseniz çıktığında yine yapacak.

Telegram: @cinciva

Cezaevleri ıslah eden bir kurum değil mi sizce?

Islah olmuyorlar bana göre. Hatta biraz törpülenip sivriliyorlar bile. Ki bu, her suç için böyle.

Türkiye'de bu suçlardaki cezaların caydırıcı olduğu söyleniyor çoğu insan tarafından. Ne dersiniz?

Caydırıcıysa niye bu kadar çok?

Peki cezaların caydırıcı oluşu zaten bunu bitirebilecek bir şey midir sizce?

Değildir, zihniyetin değişmesi lazım.

Çocuk istismarı davaları açısından, hukuk sisteminde neyin/nelerin değişmesi gerekir sizce?

Mağdurun çocuk olması en önemli faktördür. Kravat taktı, iyi hal indirimi yapılıyor diyelim, peki bu çocuğun bundan sonraki hayatı neden hesaba katılmıyor? Bu çocuğun psikolojisi, ruh hali, bundan sonra nasıl gelişecek, topluma nasıl adapte olacak? İşte böyle bir sistem yok Türkiye'de. Sosyal kurumlar psikolojisinin etkilendiğini gösteren raporu veriyor. Ee verdin, ya sonra? Tedavisi nasıl yapılacak? Bilmiyoruz… Süreklilik, devam yok, hukuk sisteminde işte bunun yanıtı yok.

Bununla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ilgileniyor normalde, peki sistem işlemiyor mu?

En iyi çalışan, en iyi işleyişi sağlayan ve yürüten yerlerden biri Diyarbakır. Ama buna rağmen sorunlar var. Bu da karşılıklı etkileşim ve işbirliği üzerinden gelişen bir durum. Oradaki arkadaşlar hakikaten duyarlılar ama sonuç olarak memurlar bir yere kadar müdahale edebiliyor bazı olaylara.

Peki bakanlık ve sivil toplum kuruluşları ortak çalışsa nasıl bir tablo çıkar ortaya? STK'ların ortak çalışma yapmak istediğini biliyoruz fakat yanıt alamadıklarını da biliyoruz bazı kuramlarla. Bu işbirliği yapılsa çözüm noktasında nasıl ilerleme kaydedilir?

Çoğu şey gösterildiği gibi ilerlemiyor. Uluslararası zorlamalarla kanun düzenlemesi yapıyorsunuz, ama bunu da uyguluyorum demek için

Telegram: @cinciva

uyguluyorsunuz, yani gerçek anlamda bir şey yok. Mesela Diyarbakır'da yüzlerce dosya var ve ilgilenen bir tane avukat var. Doğal olarak ben o avukata "Niye her davaya esaslı bir savunmayla gelmiyorsun" diyemiyorum. Yüzlerce istismar dosyası var ve hepsine katılma zorunluluğu var. Şimdi bunu ciddi anlamda yapıyorsanız, o zaman ciddi sayıda avukat alacaksınız ve bu davaları takip edecekler. Biz ancak o zaman Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bu dosyaları sağlıklı bir şekilde takip etti, bu kanunun amacına uygun bir hizmeti yerine getirdi diyebiliriz. Oysa bugün, prosedür yerine geldi; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın avukatı geldi, zapta geçti; tamam mı? Tamam. Klasik bir mantıkla yaklaşılıyor. Biz öyle yaklaşmıyoruz, yaklaşmamamız gerekir. Burada STK'lar ve baro ortak çalışmalar yürütüyor.

Bu bölgede çocuklara cinsel taciz oranı nedir? Gelen ensest vakalarının sanıkları daha çok kimler?

Çocuk İzlem Merkez'inin verilerine göre çocuklar, yüzde 85 civarında tanıdık kişi tarafından istismar ediliyor. Ama dikkat edin istismar dedim sadece. Enseste sıkıştırmazsak bu istismar tanıdıklar, mahalledeki bakkal amca, kasap amca, komşusu ya da bir akrabası olabiliyor. Yüzde 15'lik kısmı önceden bu şahsı tanımıyorum diyor. Ensest için veri yok ama istismar için istatistikler bunu söylüyor burada. Türkiye genelinde adliyeye yansıyan istismar yüzde 7. Gerçek rakam bu ise Türkiye'nin gerçekten bir sorunu var. Çok ilginç bir veriyi paylaşayım. Türkiye'nin en büyük sorunu sizce nedir? Burada araştırma yapsanız herkes size terör, sağlık, eğitim gibi şeyler söyler ama ilk sırayı terör alır. 314. maddeyle ilgili, yani terör suçlarını kapsayan maddeyle ilgili 2015 yılında açılan 16 bin dosya var. Ve 103. maddeden, yani istismardan açılan dosya sayısı ise 17 bin. Ve daha 2016'nın rakamları açıklanmadı. Sizce şimdi ülkenin en büyük sorunu nedir acaba? Terör mü, istismar mı?

Pek çok çocuk istismarı davasını takip ettiniz, ediyorsunuz? Hâkimlerin tavrına yönelik eleştiriniz var mı?

En önemli eleştirim, hâkimlerin çocuğu tekrar dinlemek istemesi. Çocukların duruşmaya sürekli getirilip götürülmesi. Bu bizi rahatsız ediyor.

Telegram: @cinciva

Hiç konuştunuz mu mahkeme başkanıyla bu konuyu, ne söylüyorlar?

Dinlememiz gerekiyor, sorulacak sorular var diyorlar. Çocuğa ne soru soracaksın? Zaten yaşadığı olayı anlatmış. Üstelik şimdi gelse bile olayın üzerinden aylar geçmiş oluyor.

Peki hâkimlerin çocuklara davranışları nasıl?

Çok sert. Biz bu konuda birkaç defa eleştirdik ama değişen bir şey yok. İşimi bana mı öğretiyorsun diyorlar. Gereken buysa öğreteceğiz. Neyle yargılıyorsanız yargılayın bu çocukları, suç ne olursa olsun, çocuğa bu şekilde sert yaklaşılmaz.

Cinsel taciz davalarında hâkimlerin çocuklara sorgulayıcı yaklaşımına denk geldiniz mi? Mesela "O an neden bağırmadın? Niye oradan geçiyordun?" gibi sorular…

Hayır denk gelmedim. Ama o eril zihniyet bazı hâkimlerde çok net görülüyor. Genelde kadın hâkimler daha ılımlı. Keşke bu dosyalara sadece kadın hâkimler bakabilse. Çünkü onlar daha hakkaniyetli. Bir de çocuklar şundan da korkuyor. Avukat neden geldi? Ben suç mu işledim? Ben kötü bir şey mi yaptım? Yani bizim oraya onu korumak için gittiğimizin de farkında değil. Kafasındaki avukat, ister istemez suçluları savunur. Mesela mağdur çocuğun ifadesinin ÇİM'de alınması gerekirken karakolda alınıyor ve "Ben bir şey mi yaptım, suç mu işledim, neden avukat geldi?" diyor. Karakollarda böyle durumlarda ifade alınmaması lazım. Diyarbakır'daki diğer yerleri görmedim ama ÇİM'de alınması gereken ifadeler bazen karakolda alınabiliyor.

Sistemle ilgili son olarak ne söylemek istersiniz?

Çocuğun farklı ve temiz bir dünyası olduğunu düşünüyoruz. Ve bunun bizim ve yetişkinlerin kirli elleriyle kirletilmemesi için, onların haklarının korunması için biz elimizden gelen her türlü çabayı gösteriyoruz. Daha önce dediğim gibi, yaşadığımız bazı engeller ve sorunlar var. Mesela müdahil olmakta zorlanıyoruz. Ama aşmak için elimizden geleni yapıyoruz, yapmaya da devam edeceğiz. Bazı hâkimler, çocuk dünyasını ve psikolojisini kesinlikle göz ardı ederek bir yargılama yapıyorlar. Tabii hepsi

Telegram: @cinciva

öyle değil ama genel anlamda yargılama bu şekilde yapılıyor. Suça sürüklenen çocuk için de, mağdur çocuk için de böyle yapılmamalı. Ayrıca çocuk mahkeme salonuna getirildiğinde kendisini istismar eden kişiyle karşılaşabiliyor. Bu olayın tekrar tekrar yaşanması çocukta travmanın derinleşmesine yol açıyor. Bu anlamda hâkimlerin ciddi bir eğitimden geçmesi gerekiyor.

Yaşanmış bir olay

Son zamanlarda oturma sıkıntısı yaşayan 3-4 yaşındaki kızını doktora götüren anne, kızının vajinal bölgesinde bitlenme olduğunu öğrendi. Eski zamanlara kıyasla kızının dedesinden abartılı şekilde korkmasından da şüphelenen anne, şikâyette bulundu. Çocuk İzlem Merkezinde ifade dışı görüşmede, kız dedesi tarafından istismara uğradığına dair beyanlarda bulunsa da, savcı ve avukat izleminde; pedagog görüşmesinde aksi yönde ifade vermesi üzerine takipsizlik kararı verildi.

Telegram: @cinciva

Peki İslam dini ne diyor?

“Çarşıda söylersen merkezden duyarlar.
O yüzden söylemeye cesaret edemedim.”

Prof. Dr. Mustafa Öztürk Karar
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Böyle bir çalışmayı yaparken dini bunun dışında tutamazdım elbette. Çünkü yaptığım anket çalışmasında “Sorun dinle ilgili olabilir mi?” sorusuna verilen yanıtın istatistikleri, herkesin dinin kurallarını kendine göre yorumladığı ve bu konuda tek doğru olmadığı yönünde bir atmosfer oluşturuyor. Örneğin, Diyanet İşleri Başkanlığının “babanın öz kızına şehvet duyması”nı anormal karşılamaması, bazı kötü sonuçlara yol açıyor olabilir. Peki İslam dini bu konuda ne diyor? Kim kime caizdir yahut değildir? Ensest ilişki günah mıdır, değil midir? Tüm bunları aşağıdaki röportajda okuyacaksınız.

* * *

Ensest ilişki konusunda dinin hükmü nedir? Aile içi cinsel ilişki İslam dinine göre günah mı, değil mi?

Ensest ilişkinin İslam dinindeki hükmü tek kelimeyle haram, yani kesin yasaktır, dolayısıyla tartışmasız günahtır. “Muharremât” (evlenilmesi yasak/haram olan kadınlar) ayeti diye de anılan Nisa Suresi’nin 23. ayetine göre ensest ilişkiye dair hükmün kesin yasak/haram olduğu çok açıktır. Buna karşın bazı internet sitelerinde Nisa 4/1. ayette geçen “nefs-i vahide” (tek nefis) tabirinden hareketle insanlığın başlangıçta Âdem ve Havva’dan ürediği ve bu çoğalmanın ensest ilişki yoluyla gerçekleştiği iddia edilmekte, hatta bir adım daha ileri gidilerek, ensest ilişkinin başlangıçta mubah olduğu, sonradan haram kılındığı ve bu durumun tutarsızlık oluşturduğu ileri sürülmektedir. Bu argüman, söz konusu ayetlerin klasik tefsirlerdeki

Telegram: @cinciva

rivayete dayalı yorumundan da kendisine destek bulabilmektedir. Bazı İslami çevrelerde bu iddiaya, "İnsanlığın üreyip çoğalması için başlangıçta kardeşlerin birbirleriyle evlenmesi bir bakıma zorunluydu" veya "Bir şey bir dönemde kötü, başka bir dönemde iyi olabilir. Kaldı ki neyin iyi neyin kötü olduğuna karar verecek olan merci, insan aklı değildir" gibi cılız ve problemli argümanlarla cevap verilmektedir.

Bu bağlamda özellikle şunu belirtmek gerekir ki "zorunluluk" Allah için değil, insan için söz konusu olan bir şeydir. Ayrıca insan canına kıymak, zina, hırsızlık gibi fiiller ilahi kaynaklı dinlerde öteden beri kesin olarak haram/yasak kategorisindedir. Özellikle inanç ve ahlaki değerler alanıyla ilgili hükümler tarih-üstü niteliktedir. Bu bakımdan, ensest ilişki insanlığın başlangıç evresinde zorunluydu, fakat daha sonra yasaklandı gibi bir argüman ilmi dayanaktan yoksun olduğu gibi ikna edici de değildir.

Öte yandan, Nisa Suresi'nin ilk ayetinde geçen "tek nefisten yaratma, aynı nefisten eşini yaratma ve bu ikisinden sayısız erkek ve kadın yaratma" ifadesi klasik tefsir kitaplarındaki hâkim yorumun aksine Âdem ve Havva'ya işaret etmemektedir. Daha açıkçası, bu ayet insan cinsinin yeryüzünde ortaya çıkış ve çoğalışından söz etmemektedir. Bir an için söz konusu ayetteki "nefs-i vâhide" tabirinin ilk insana atıfta bulunduğu varsayılsa dahi "nefs" kelimesi burada "kişi" anlamına gelmemekte, bilakis "cins" ya da "tür"ü ifade etmektedir. Aksi halde, Nahl 16/72. ayetteki "vallahu ceale leküm min enfüsiküm ezvâcen" ve Rûm 30/21. ayetteki "halaka leküm min enfüsiküm ezvâcen" ifadelerini, "Allah size kendi kendinizden eşler yarattı" şeklinde anlamak gerekir. Oysa bu ayetlerdeki "min enfüsiküm" ibaresi "kendi türünüzden" anlamına gelir. İslam geleneğindeki hâkim yorum, "Havva, Âdem'in kaburga kemiğinden yaratıldı" şeklindeki rivayete dayanır ve bu rivayetteki bilgi Tanah/Tevrat kaynaklıdır.

Son olarak şunu da not etmek gerekir ki bazı müfessirler, Nisa 4/1. ayetteki hitabın Hz. Peygamber dönemindeki Kureyşli putperestlerle ilgili olduğuna dikkat çekmişlerdir. Buna göre ayetteki "nefs-i vâhide"den (tek nefis) maksat Hz. Peygamber'in baba tarafından dördüncü dedesi Kusay b. Kilâb; "zevç" (eş) kelimesinden maksat da Kusay'ın Kureyşli karısıdır

Telegram: @cinciva

(Huzâa kabilesinin reisi Huleyl b. Hubşiyye'nin kızı Hubba). Sonuç olarak, Nisa Suresi'nin ilk ayeti hiçbir şekilde ensest ilişkiye argüman oluşturmamakta, klasik tefsir kitaplarındaki yorum malzemesi ise Kuran'ı bağlamamaktadır. Bununla birlikte, ayeti "Kuran'da ensest ilişkinin caiz olduğuna dair ifadeler var" şeklindeki iddiaya malzeme verecek biçimde yorumlayanlar hiç kuşkusuz bu yorumun hesabı vermek durumundadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın internet sitesinde "Bir babanın öz kızına duyduğu şehvet, karısıyla olan nikâhını düşürür mü?" diye sorulmuş, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun yanıtı ise kamuoyunda yüksek tepkilere neden olmuştu. O yanıtta, "Babanın kendi öz kızım öperken şehvet duyması durumunda nikâhın ne olacağı konusunda görüş ayrılığı vardır. Bazı mezheplere göre, babanın şehvetle kızını öpmesi ya da şehvetle ona sarılmasının nikâha bir etkisi yoktur. Hanefilere göre ise babanın, kızını şehvetle öpmesi, kızına şehvetle sarılması durumunda kızın annesi bu babaya haram olur. Ancak bu tür sonuç doğuracak tutmanın, teni tenine değerek olması ya da altının sıcaklığını iletecek kadar ince bir örtüden olması gerekir. Kalın elbiselerden tutarak ya da vücuduna bakıp düşünerek şehvet duymak, bu tür bir haramlık oluşturmaz. Ayrıca kızın, 9 yaşından büyük olması gerekir. Şehvet duymanın işareti, erkeğin organında bir uyanma, uyanıksa uyanışının artması, kadının da kalbinin heyecanla çarpmasıdır" denmişti. Siz ne düşünüyorsunuz? Yüksek Kurul'un yanıtı doğru mudur, doğruluk payı var mıdır? Ya da doğrusu nedir?

Din işleri Yüksek Kurulu'nun yanıtı klasik fıkıh kitaplarına dayanmaktadır. Bu kitapların temel özelliklerinden biri, olası konular hakkında da sayısız fetva içeriyor olmasıdır. Fıkıh âlimlerinin ensest konusundaki görüş ve fetvaları, meselenin en başından haram hükmüne bağlanıp bunun dile getirilmesinin dahi son derece çirkin olduğuna dair ahlaki bir uyarı olması gerekirken, "Babanın şehvetle kızını öpmesi ya da şehvetle ona sarılmasının nikâha bir etkisi yoktur. Kalın elbiselerden tutarak ya da vücuduna bakıp düşünerek, şehvet duymak, bu tür bir haramlık oluşturmaz" gibi ifadelerle yorum yapılması hakikaten talihsizliktir. Çünkü

Telegram: @cinciva

bu tür ifadeler ensest ilişkinin sanki normal bir ilişki olduğuna dair bir algı oluşmasına yol açabilecek niteliktedir. Din İşleri Yüksek Kurulu'nun ensestle ilgili yanıtındaki içerik, insanın basbayağı bir nesne gibi algılandığını da ima etmektedir. Gerek Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gerekse Din İşleri Yüksek Kurulu'nun bu arkaik ve skolastik anlayış tarzını artık terk etmesi gerekir.

Özellikle 12 yaşına giren kız çocuklarının, yani ergenliğe ulaşmış kız çocuklarının babalarına mubah olduğu konuşuluyor bazı topluluklarda. Babanın cinsel dürtülerini bu yaştaki kızlarına kullanabilmesi mubah görülüyor; bu "mubah" kelimesi alanda araştırma yaptığım süreçte çok karşılaştığım bir kelime. Yani babaların "ilk kullanım hakkı" olduğu düşünülüyor. Ayrıca "Kızı sandalyeye oturtacaksın, ayağı yere değiyorsa evlendireceksin!" de deniyor. Bu konuda ne dersiniz?

Ergenlik çağına ulaşmış kız çocuklarının babalarına mubah olduğu yönünde bir görüşü dillendirmek, düpedüz cinsel sapkınlıktır. Türkiye'deki herhangi bir dini cemaat veya tarikatın yahut en azından bilindik cemaatlerden herhangi birinin böyle bir görüşe onay verebileceğini düşünmek en azından benim için pek mümkün değildir. Belli ki burada benim bilmediğim bir cemaatten söz edilmektedir. Takdir edersiniz ki sosyolojik kimlikleri hakkında hiçbir bilgim ve fikrim olmayan bir zümre hakkında görüş belirtmem mümkün olmasa gerektir. Ancak sorunuzdaki görüşün sahiplerini bilmemekle birlikte, içeriğinin İslam ve Kuran açısından düpedüz sapkınlık olduğunu bir kez daha belirtmem gerekir.

"Kızı sandalyeye oturtacaksın, ayağı yere değiyorsa evlendireceksin!" şeklindeki klişeye gelince, maalesef bu klişe günümüz Türkiye'sinde, özellikle de Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde halen uygulanan bir geleneği imliyor. Yani küçük yaştaki kızları evlendirme geleneği özellikle söz konusu bölgelerde maalesef bugün de devam ediyor. Açık konuşmak gerekirse, hadis ve klasik fıkıh kitaplarında da küçük kızları evlendirmekle ilgili birçok rivayet yer alıyor. Bu rivayetler Kuran'ın geldiği dönemdeki Arap toplum yapısına ilişkin bir fotoğraf veriyor; ancak bu fotoğraf dini-

Telegram: @cinciva

ahlaki bir hükme değil, o dönemdeki sosyolojik duruma işaret ediyor. Belli bir dönemdeki Arap toplumuna ait uygulamalara! tarih-üstü bir yaklaşımla yorumlanıp dini hüküm kılıfına sokularak bugüne taşınması din adına işlenmiş cinayetten başka bir anlam ifade etmiyor.

Kuranı Kerim'de ilişkiler konusunda yasaklar var. Ayetlerde anlatılmak istenenler yazılı, fakat hadisler çok farklı şekillerde yorumlanabiliyor ve ortaya bambaşka bir fotoğraf çıkabiliyor. Hadisler herkes tarafından farklı yorumlanabilir mi? Yani hadislerin yorumlanma şekliyle, bazı dürtüler sanki istenilen duruma uygun hale getirilmeye çalışıyor. Siz nasıl yorumlarsınız bunu?

Rivayetler küçük yaştaki çocukların evlendirilmesiyle ilgili. Bu tür rivayetlerdeki genel muhteva belli bir dönemdeki Arap toplumuna ait âdetlerle ilgilidir. Küçük yaştaki kızlarla evlilik de bu âdetlerden biridir. Belli bir toplumun âdetleri pekâlâ tartışılabilir; ancak bu tartışmayı dini alana çekmemeli. Çünkü bir topluma ait örf ve âdet dinin konusu değildir. Bu örf ve âdet Hz. Peygamber dönemine ait olsa bile bu böyledir. Kanımca, geleneksel dini anlayış İslam'ın erken dönemlerine ait her uygulamayı dini bir referans kabul ediyor ve bu durum din ile örfün birbiriyle özdeşleşmesine yol açabiliyor.

Özellikle doğu bölgelerinde, mele adı verilen bir tür hoca, nikâh kıyabiliyor. Erken yaşta çocukların evlendiği ve bu sebeple intiharların çok görüldüğü bu bölgelerde, erken yaşta evliliği önlemek için kendi döneminizde siz neler yaptınız?

Küçük yaştaki çocukların evlendirilmesi sorunuyla ilgili olarak her fırsatta bu geleneğin dine refere edilmemesini, dolayısıyla yasal yollarla da engellenmesi gerektiğini söylüyorum. Ancak bu konuda söylediklerimin hemen hiçbir sonuç vermediğini görüyorum.

Nihat Hatipoğlu, televizyon programında, "Teyze kızı, amca kızı, hala kızı, dayı kızı hepsi caiz olan evliliklerdir" dedi. Böyle midir? Ahzab Suresi'ne baktığımızda "Peygamberin hanımlarına, babalarından, oğullarından, erkek kardeşlerinden, erkek kardeşlerinin oğullarından, kız kardeşlerinin oğullarından, mümin kadınlardan ve

Telegram: @cinciva

sahip oldukları cariyelerden ötürü bir günah yoktur" deniyor. Caiz olduğu mu anlaşılıyor buradan?

Evet, İslam fıkhında yakın akraba evliliği caizdir. Hz. Peygamber ile Zeyneb bint Cahş'ın evliliği yakın akraba evliliğidir. Daha açıkçası, Zeyneb Hz. Peygamber'in halası Ümeyme bint Abdülmuttalib'in kızıdır. Hz. Fatıma ile Hz. Ali'nin evliliği de yine yakın akraba evliliğidir. Çünkü Hz. Ali, Hz. Peygamber'in amcasının oğludur. Bununla birlikte bazı İslami kaynaklarda, yakın akraba evliliğinin pek tasvip edilmediğini bildiren hadisler nakledilir, ancak bu hadisler genellikle zayıf kabul edilir. Sonuç olarak, yakın akraba evliliğinin İslam'da caiz, fakat teşvik edilen bir evlilik olmadığı söylenebilir. Modern tıptaki genel kabul de bu tür evliliklerin özellikle doğacak çocuklar açısından birtakım sıkıntılara yol açtığı yönündedir.

Diğer taraftan, "4/NİSA-23: Size şunlarla evlenmek haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren sütanneleriniz, süt kız kardeşleriniz, karılarınızın anneleri, kendileriyle zifafa girdiğiniz karılarınızdan olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız, -eğer anneleriyle zifafa girmemişseniz onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur- öz oğullarınızın karıları, iki kız kardeşi (nikâh altında) bir araya getirmeniz. Ancak geçenler (önceden yapılan bu tür evlilikler) başka. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir" deniyor. Bu ifade ensest caiz gibi anlaşılıyor mu, anlaşılmıyor mu? Sizin yorumunuz ne olur bu ayetle ilgili olarak? Ya da Nisa ve Ahzab surelerindeki bu iki ayeti siz nasıl yorumlarsınız?

Nisa 4/23. ayetteki, "Kendileriyle zifafa girmediğiniz eşlerinize ait kızlar (üvey kızlar)" ifadesi ilk bakışta garip gelebilir. Bu ifadeye göre bir erkek bir kadınla evlenip cinsel ilişki yaşanmadan önce boşanma veya vefat gerçekleşirse, erkek bu kadının daha önceki eşinden olan kızla evlenebilir. Çünkü burada salt akit söz konusudur. Bir kadınla salt akit yapılması ve hiçbir birliktelik yaşanmadan bu evlilik akdinin sonlanması gelecekte bu kadının daha önceki eşinden olan bir kızıyla evlenme engeli

Telegram: @cinciva

oluşturmamaktadır. Ancak Türk toplumunun evlilik ve akrabalık algısı/anlayışı dikkate alındığında, evlilik sadece kâğıt üstünde gerçekleşip sona erse dahi kendisiyle bu şekilde evlenilip boşanılan kadının kızıyla evliliğe hiç sıcak bakılmayacağı söylenebilir. Dolayısıyla burada toplumların farklı örflere sahip olmasının farklı algılar ve anlayışlar oluşturduğunu söylemek gerekir. Kaldı ki kendileriyle evlenilmiş ve fakat cinsel ilişkiye girilmemiş kadınların kızlarıyla (üvey kızlar) evlilik en nihayet bir ruhsattan ibarettir. Bu ruhsat Türk toplumunda pek tercih edilmemektedir. Buna mukabil Ahzab 50. ayette belirtilen amca, hala, dayı ve teyze kızlarıyla evlenmenin helal olduğuna ilişkin hüküm Türk toplumunda da az çok kabul görmüştür. Zira bizim toplumumuzda beş evlilikten biri akraba evliliğidir.

Türkiye genelinde 21 üniversitede anket çalışması yaptım. 2 binin üzerinde kişinin doldurduğu bir anket çalışması bu. Sonuçlara baktığımda yüzde 16.5 ensestin dinle alakalı olduğunu düşünüyor. Sizce neden böyle düşünüyor olabilirler?

Bu düşünce bir yönüyle din konusuna çok olumsuz bakan bir kesimin her türlü problemi dine mal etme çabasıyla ilişkilendirilebilir. Diğer bir yönüyle de genel dini anlayışta cinselliğin adeta şeytanlaştırılması, buna bağlı olarak dindar çevrelerde cinsellik dürtüsünün sürekli olarak bastırılması ve fakat en sonunda bastırılmış dürtünün çarpık biçimde dışa yansıması şeklinde bir analizle ilgili olabilir.

Son olarak Türkiye'de ensestin konuşulduğu yuvarlak masa toplantısına üniversitelerden, Birleşmiş Milletler'den, Adalet Bakanlığı'ndan temsilciler, gazeteciler, kadın örgütleri ve Adli Tıp Kurumu'ndan da katılım olmuştu. Bilmiyorum Diyanet bu toplantıya davetli miydi ve ilgi gösterdi mi? Ayrıca bir ilahiyatçı olarak Müslüman ülkelerde ensest olmaz görüşüne katılır mısınız?

Konu dini ve ahlaki değerler açısından iç kaldırıcı görüldüğünden olsa gerek, Diyanet İşleri Başkanı böyle bir konuyla ilgili toplantıda yer almak istememiş olabilir. Fakat toplantıya katılmama gerekçesi pek gerçekçi olmasa gerektir. Çünkü insan söz konusu olduğunda, her şey mümkündür.

Telegram: @cinciva

Bir toplumun Müslüman olması o toplumda cinayet, hırsızlık, dolandırıcılık gibi hiçbir suç işlenmediğini göstermez. Bu hüküm ensest meselesi için de geçerlidir. Kısacası, insan varsa, orada her şey olabilir ve iyi ya da kötü her türlü tecrübe yaşanabilir.

Ve bu konuda doğru bilinen yanlışlar nedir? Ayrıca eklemek istediğiniz bir şey var mıdır?

Toplumsal bünyede genel ahlak ve pratik ahlaki duyarlılığın canlandırılması çok önemli ve kritik bir meseledir. Ahlak anlatma ve buyurgan bir üslupla konuşma yoluyla halledilebilecek bir sorun değildir. En işlevsel yol fiilen temsil, yaşayarak gösterme ve öğretmedir. Bunun için her dindar/Müslüman kendi hayatında sözüyle özünün birbiriyle örtüşüp örtüşmediği konusuna azami oranda titizlenmelidir. Bu konuda salt iyi niyet ve samimiyet gibi duygusal motivasyonlar istenen sonuçları vermeyebilir. Bilgi, bilinç takviyesi de gereklidir. Okumak, düşünmek, entelektüel merak ve dert sahibi olan insanlar yetiştirmek gerekir. Aksi halde topyekûn bir anomi toplumuna dönüşmemiz mukadderdir.

Yaşanmış bir olay

Bıçak sırtı…

2002’den bu yana istismara uğramış çocuklarla ve onların aileleriyle çalışmaktayım. Bu tür vakalar elbette ki günlük yaşamda karşımıza çıkmakta.

Çalıştığım kurumlarda (okul, rehberlik araştırma merkezi, özel danışmanlık merkezi vb.) karşımıza çıkan ve profesyonel bir yardım alma isteği ötesinde durumdan kurtulmak, yaşadığı bu azaptan artık sıyrılmak isteğiyle, yakınında birine güvenememenin acısıyla tutunacak bir el olarak görüp ulaşıyorlar bu tür durumlara maruz kalan kişiler.

Ensest bir yaşantıda mağdur durumda olan çocuk, en yakınında ve en güven duyduğu insan tarafından, etkisi neredeyse ömür boyu süren

Telegram: @cinciva

beklemediği, istemediği ve algılamakta zorlandığı bir yaşantıya zorlanmakta, kendini tek başına ve çaresiz hissetmektedir.

Eğer okula giden bir çocuksa son raddeye geldiğinde kendine yakın gördüğü bir öğretmenine ya da varsa okul rehber öğretmenine durumu ilettiğinde yardım süreci başlıyor. Ensest konusu gündeme gelirken zorlandığım iki vaka aklıma gelir hep. Koordinesinde bulunduğum bir ekiple konu hakkında çalışırken bir vaka bilgisi ulaştı bize. Bir ilköğretim okulunda rehber öğretmen aradı ve 7. sınıfta okuyan bir öğrencinin babası tarafından cinsel istismara uğradığını, bu durumdan kurtulmak için kendisinden yardım istediğini ancak süreci nasıl işleteceğini bilmediğini söyledi.

Yaptığımız telefon görüşmesinde yapılması gerekenleri, öğretmenin ve okul idaresinin sorumluluklarını anlattım. Bu bilgileri okul idaresiyle paylaştığında okul idaresi konuya müdahil olmak istemedi. Genelde okul idareleri bu tür konularda çekimser davranıyor. Olayın gerçekte olup olmadığını sorgulamaya çalışıyorlar. Kendileri için riskli bir durum olarak görüp kapatmaya ya da çocuğun başka bir okula naklini sağlayarak durumdan kurtulmaya çalışıyorlar.

Bunun üzerine çocuk polisini arayarak olayı ihbar ettim. Çocuk şubeden gelen sivil giyimli bir ekiple birlikte okula gittik. Ancak ekip okula girmedi, okul bahçesi dışında biraz ileride bekledi. Okula gittiğimde kızımız bir odada bekliyordu. Beni görünce olayı anlatmaya başladı, beni inandırmak istiyordu. Ancak ben olayı anlattırıp yaşadığı şeyleri ona tekrar yaşatmamak için neden geldiğimi ve bundan sonra neler olacağını anlattım. Yapılacak görüşmelerde olayı detaylarıyla anlatmasını ve hepimizin ona yardım etmek istediğini, bize güvenebileceğini anlattım. Daha sonra kızımızı okuldan alıp kapıda bekleyen polislerle birlikte çocuk şubeye gittik. Orada bir sosyal hizmet uzmanı ve bir polis memuru bizi karşıladı. Barodan gelen ücretsiz avukat eşliğinde ifade alım işlemi gerçekleşti.

Okulun rehber öğretmenine anlattıklarının aynısını oradaki uzmanlara anlattı bir odada. Rehber öğretmen durumu ilk görüşmemizde bana anlatmıştı zaten. Buna göre, ailenin ekonomik durumunun yetersiz olması sebebiyle iki yıl önce kızımızın yatılı bölge okuluna kaydı yapılmış. Bu

Telegram: @cinciva

arada kızın annesi maddi yetersizliklerden bunalarak kızıyla kocasını terk etmiş. Baba ikinci bir evlilik yapmış, ikinci eşinden de iki çocuğu olmuş. 1+1 bir gecekonduda yaşıyorlarmış.

Kızımız ortaokulu yatılı okulda okumaya başlamış ve okulundan memnunmuş. Bayram tatilinde eve izne gelmiş. Geldiği gece babasının tecavüzüne uğramış. Bayram boyunca baba kızına tecavüz etmiş. Birine anlatırsa öldüreceğini söyleyerek de tehdit etmiş. Bayram bitip de okula döndüğünde yaşadıklarını okulun rehber öğretmenine anlatmış. Rehber öğretmen de durumu okul idaresine bildirmiş ancak okul yönetimi olayı adli makamlara bildirmek yerine öğretmenin tayinini başka bir okula aldırmış. Bunun üzerine kızımız yaşadıklarını başkasıyla paylaşmamış. Okul idaresinin kendisini okuldan atmasından korkmuş. Kimseye de güvenemediğinden konu hakkında hiç kimseyle konuşmamış. İçine kapanık hali ve derslere olan ilgisizliği öğretmenlerin dikkatini çekmiş olsa da okuldan atılırım da ailemin yanına gönderirler korkusuyla konuşmamış hiç.

Sömestr tatili olunca eve gelen kızımız, amcasına onlara gitmek istediğini söyleyerek evde kalmamış tatil boyunca. Tekrar okula dönüp yaz tatili olunca eve gelmiş. O sıra evde tadilat olduğundan baba eşini ve küçük çocuklarını kayınpederinin yanına göndermiş. Kızımızı da kendisine yemek ve çay yapması için bir yere göndermemiş. O sıra çadırda kalmışlar ve yaz boyunca sık sık babasının tecavüzüne uğramış. Biriyle paylaşamamış babasının tehditleri yüzünden. Yaz tatili bitip de okula gittiğinde durumu okula yeni gelen rehber öğretmene anlatmış. Okul yönetimi bu sefer babayı aramış ve kızının okula uyum sağlayamadığını söyleyerek okuldan almasını istemiş; sonuçta kızı babaya teslim etmişler. Kızımız tekrar eve geldiğinde babasına karşı koymak noktasında epey uğraşmış ama bu sefer daha uzun aralıklarla da olsa yine babasının tacizine uğramış. Bir yıl daha durum böyle devam etmiş. En son yine bir bayram tatilinde baba tecavüz edince kızımız yeni okulundaki rehber öğretmene gelerek durumu anlatmış.

Okul idaresi bu sefer “Son tecavüz olayının üzerinden birkaç gün geçmiş. Maddi deliller ortadan kaybolmuştur. (Maddi delillerin ortadan kaybolmaması için ilk 72 saat çok önemlidir. Böyle bir durumda olan kişilere yıkanmamasını ve kıyafetlerini saklamasını öneririz.) Bir kere daha

Telegram: @cinciva

olay gerçekleşsin, o zaman kızımızın kendisi polise ihbar etsin" demiş. Bunun üzerine bu bilgi benimle paylaşılınca ekiple ben gittim okula kızımızı almaya.

Kızımız okula gittiğimizde bir köşede büzülerek oturmuştu. Yüzünde anlaşılması güç bir ifade vardı ama ben konuşmaya başlayıp da ona yardım edeceğimi söyleyince telaşla beni olayların olduğuna ikna etmeye çalıştı. Bense onu dinleyeceğimi ama olanları daha sonra konuşmayı önerdiğimi söyledim. "Her ne yaşamışsan sana güveniyorum ve sana yardımcı olacak başkalarıyla birlikte seni kendini güvende hissedeceğin bir yere götüreceğiz ve güvenlik içinde yaşaman için elimizden geleni yapacağız" dedim.

Kızımızın çocuk şubedeki ifadesi sonrasında ertesi sabah baba gözaltına alınıyor anneyle birlikte. Baba ifadesinden sonra tutuklanıp cezaevine gönderiliyor, anne ise durumdan haberdar değildim demesi üzerine serbest bırakılıyor. Evin 1+1 bir gecekondu olduğunu düşünürsek annenin durumu bilmemesinin mümkün olmadığını siz de takdir edersiniz. Adli Tıp Kurumu'nda yapılan fizyolojik değerlendirmede kızımızın bakire olmadığı da tespit edilmişti. Kızımız aileden alınarak Sosyal Hizmetler yurduna yerleştirildi.

Bir gün mahkemeden bir çağrı geldi ve şahit olarak mahkemeye gittim. Hâkim olayın bana nasıl aksettiğini ve konu hakkında neler bildiğimi sordu. Ben de bildiklerimi anlattım. Mahkeme salonu dışında duruşma saatini beklerken üvey anne kızımızın yanına gidip "Senin yüzünden evimiz dağıldı. Kardeşlerin sersefil ortada kaldı" deyince kızımız ağlama krizine girdi.

İlk duruşmada hâkim, kızımızın olaydan psikolojik olarak etkilenip etkilenmediğine ilişkin rapor isteyince, hüküm ikinci duruşmaya kaldı. Annenin kızımıza mahkemedeki çıkışı etkili olmuş ki ikinci duruşmada kızımız ifadesini değiştirmiş ve baba serbest bırakılmış. Kızımız eve dönmeyi reddetti ve yurtta kalmaya devam etti.

İkinci vaka ise şöyle aksetti bana: Bir gün kurumlunuzun resmi e-posta adresine lise son sınıfta okuyan bir kızımızdan e-posta geldi. Mesajda hangi okulda okuduğunu yazıyor ve abisinin uzun süreden beri kendisine tecavüz ettiğini, durumu annesine anlattığında ise onu okula göndermeyip evde

Telegram: @cinciva

zorla tuttuklarını ve kurtulmak istediğini belirtiyordu. Olayı kızımızın okuduğu rehber öğretmenle paylaştığımda, kızın okula gelmediğini ve devamsızlığı arttığı için sınıfta kalacağını ailesine bildirmek için eve gittiklerinde ailenin kızın evde olmadığını, memlekete gittiğini, orada bir okula gideceğini söyleyip başka bir bilgi paylaşmadıklarını söyledi. Ben olayın detaylarını anlatınca okul rehber öğretmeni kendilerinin böyle bir olaydan haberdar olmadıklarını ve tekrar eve gidebileceklerini söyledi. Nitekim rehber öğretmen tekrar eve gidip anneyle görüşüyor. Anne kızının evde olmadığını söylediğinde arkadaşım ne olduğunu bildiğini söyleyince anne sinirlenip bunları evden kovuyor.

Daha sonra kızımızın yakın arkadaşlarından bu tecavüz olayının doğru olup olmadığı noktasında bilgi almaya çalışırken bir arkadaşı olayı doğruluyor. Abisinin uzun süredir kıza tecavüz ettiğinin anne tarafından öğrenilmesinden sonra aile oğlunun tecil işlemlerini bozup askere gönderiyor. Kızın da telefonunu elinden alıp kimseyle görüştürmüyorlar ve okula göndermiyorlar. Okul görevlileri bu bilgileri aldıktan sonra üçüncü kez eve gittiklerinde ailenin evden taşındığını öğreniyorlar. Komşuları ise gece taşınmış olabileceklerini, çünkü sabah kalktıklarında evin boş olduğunu fark ettiklerini söylüyorlar. Okul çok uğraşmasına rağmen aileye ve kızına bir türlü ulaşamadı.

Ensest vakaları görev yaptığım Altındağ bölgesinde karşılaştığım bir durumdu. Çok bıçak sırtı bir olay. Olayın gerçekliğini hiçbir zaman sorgulamadım. Bu durum bana iletilince mutlaka yapılması gerekenleri yaptım. Çocuk tarafından uydurulmuş ya da hayal ürünü de olsa mutlaka müdahale edilmesi gerekiyor. Gerçekleşmişse zaten hem hukuki hem de tıbbı değerlendirmeler sonucu tespit edilip çocuk korumaya alınıyor. Gerçekleşmemiş ise o zaman çocuğa bireysel danışmanlık ve aileye de bilgilendirme çalışmaları yapıyoruz.

Ensest vakalarında evde anne varsa mutlaka bir şekilde fark ediyor ancak çoğu zaman doğru müdahale noktasında bir girişimde bulunmayıp konuyu kapattırma yolunu tercih ediyorlar. Suçu işleyen kişi çocuğun birinci dereceden yakını ise zaten olayın karakola ya da savcılığa aksetmesi kolay olmuyor. Anne ailenin dağılmasını pek istemiyor. Genelde çocuğu

Telegram: @cinciva

suçluyor. Bu tür şeylere maruz kalan çocukların davranışlarında, bir de okula gidiyorlarsa ciddi değişiklikler fark ediliyor. Genelde içine kapanma, arkadaşlık ilişkilerinin bozulması, sebebi anlaşılamayan korku ve çekinme davranışı, ağlama nöbetleri, cinsel içerikli konuşma ya da davranışlar sergileme şeklinde belirtiler gösteriyorlar. Okulda öğretmenin konu hakkında farkındalığı varsa mutlaka birinden ya da en yakınındaki okul rehber öğretmeninden destek alarak durumu netleştirmeye çalışıyor. Ancak gördüğüm vakalarda okul yönetimi ve öğretmenler, çoğu zaman bilseler bile ellerini taşın altına koymaktan çekiniyorlar.

Yaşanmış bir olay

Antalya Kepez'de 47 yaşındaki dört çocuk babası Ekrem E., zihinsel engelli kızı 21 yaşındaki H.E.'ye altı yıl boyunca tecavüz etti. Tabii bu, bilinen süre. Kız zihinsel engelli olduğu için belki de geçmişe yönelik çoğu şeyi söyleyemedi. Hatırlamıyor olabilir ya da belki birilerine ifade etmeye çalıştı ama zihinsel engelli diye üstünde durulmadı. Kim bilir… H.E. 2008 yılında öz babasından hamile kaldı, düşük yaptı. Tabii taciz ve tecavüz devam etti. H.E. öz babası tarafından yine hamile kaldı. Biri 2012 yılıydı, diğeri de 2014. Bu hamilelikleri doğumla sonuçlandı ve biri erkek diğeri kız olan bu iki bebek, daha ilk nefeslerini alıp verirken, canlı canlı boş bir araziye atıldı ve ölüme terk edildi.

Tüm bu olaylar komşuların ihbarı sonucunda ortaya çıkıyor. Bu kişi hakkında "öz kızına nitelikli cinsel saldırı" suçundan Antalya 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılıyor, sonrasında da tutuklanıyor. Aynı zamanda Ekrem E.'nin eşi, yani kızın annesi de olayı biliyordu ve suçu bildirmediği için 1 yıl hapsi istenmişti.

Yargılama sonunda mahkeme, Ekrem E.'yi cinsel saldırı suçundan, önce 16 yıl hapis cezasına mahkûm etti. Sanık bu eylemi kendi kızına karşı işlediği için mahkeme cezayı, yarı oranında artırarak 24 yıla çıkardı. Aynı suçun değişik zamanlarda birden fazla işlendiği gerekçesiyle cezada dörtte üç oranında daha artırmaya gitti mahkeme ve Ekrem E.'nin 42 yıl hapsine hükmetti. Sanığın cezasında indirim de yapılmadı. Anne C.E. ise beraat etti.

Telegram: @cinciva

Ancak karar, Ekrem E.'ye verilen ceza yönünden Yargıtay 14. Ceza Dairesince bozuldu. Bozma ilamında, sanığın "cebir kullanmak suretiyle çocuğun nitelikli cinsel istismarı" suçundan cezalandırılması gerekirken, dosya kapsamına uygun düşmeyen gerekçeyle cezalandırıldığına dikkat çekildi.

Ayrıca süreli hapis cezasını gerektiren suçtan dolayı belirlenen sonucun 30 yıldan fazla olamayacağı gerekçesiyle Ekrem E. lehine karar Yargıtay tarafından bozuldu.

TCK'NIN 61/7 MADDESİ SANIKLARI ÖDÜLLENDİREN MAHİYETTE

Yargıtay'ın bozma ilamından sonra yeniden görülen davada, Ekrem E. suçun işlendiği zaman dikkate alınarak 18 yıl hapse mahkûm edildi. Sanığın bu eylemi öz kızına karşı işlediği için verilen cezayı yarı oranında artırıp 27 yıla çıkaran mahkeme, eylemin birden çok kez gerçekleştirildiği gerekçesiyle bu cezayı da dörtte üç oranında artırıp 47 yıl üç aya çıkardı.

Aynı mahkeme, TCK 61/7 maddesi uyarınca süreli hapis cezasını gerektiren suçtan dolayı belirlenen cezanın 30 yıldan fazla olamayacağı gerekçesiyle sanığın 30 yıl hapsine hükmetti.

Kararı değerlendiren mağdur kızın avukatı, TCK'nın 61/7 maddesinin sanıkları ödüllendiren mahiyette olduğunu söyledi: "Bizim davamızda da sanığa 47 yıl hapis cezası verilmiştir. Ancak netice olarak sanık 30 yıl hapse mahkûm edildi. Bu durum mağdurların haklarını zedelemektedir. Kaldı ki bu durum diğer davalarda da karşımıza çıkacak bir maddedir. Mahkeme üst sınırı aşamadığı için 30 yıl verdi" dedi.

Ne kadar acıdır ki öncesinde verilen kararda da, Yargıtay'ca bozulup yeniden görülen dava sonucunda verilen cezada da, öldürülen o iki bebek hakkında bir hüküm görülmemektedir. Annenin neden beraat ettiği belirsizdir. Cezalar caydırıcı mı diye konuştuğum pek çok hukukçu, cezaların ağır olduğunu söylüyor fakat ben de şunu görüyorum ki uygulanırlığı önemli. Üstelik bu olayda da gördüğünüz gibi, farklı

Telegram: @cinciva

hukukçular aynı olaya farklı şekilde cezalar verebiliyor. Hangisi doğru ve adalet söz konusu olduğunda doğru aslında tek değil mi?

Telegram: @cinciva

Çocuğun çizdiği resimler her şeyi anlatır

“Ben 37 yıllık babamı
37 yaşında tanıdım.”

Mağdur Avukatı
İzmir

Yaşanan istismar olayı nasıl ortaya çıkmış ve bu süreçte neler yaşanmış?

Anne ve baba ayrılık aşamasına giriyor. Resmi olarak boşanmıyorlar ama fiili ayrılık aşamasına giriyorlar. Yaklaşık 3 yaşında o zaman çocukları. Çocuk erkek. Çocuğudur, babadan ayrı kalmasın diye anne, çocukla babanın görüşmesine yardımcı oluyor. Zaman geçirsinler diye babaya gönderiyor çocuğu. Yalnız bir gün anneanne çocuğa tuvaletini yaptırırken çocuk, cinsel ilişkiye girmekle ilgili birtakım şeyler söylüyor, üç yaşındaki bir çocuğun bilemeyeceği laflar ediyor. Anneanne de “onlar nasıl laflar, nereden duydun” diye soruyor. “Babam söyledi, babam yaptı” deyince anneanne şüpheleniyor. Anne hemen çocuğu alıp savcılığa suç duyurusu yapmaya gidiyor. Çocuk İzlem Merkezi var, mağdur çocuğun ifadesinin alındığı yer. Ancak anne sinirleri boşaldığı için orada çocuğa aşırı bir tepki gösteriyor, istemsizce. Sonra da çocuk kendini kapatıyor ve Çocuk İzlem Merkezi’nde hiçbir şey anlatmıyor. Oradaki doktorun yaptığı muayenede de herhangi bir fiziksel bulguya rastlanmıyor. Daha sonra fiziksel bulguya rastlanmadığı için Çocuk İzlem Merkezi’ndeki doktor da diyor ki, “Bir şey yok çocukta. Bir şey anlatmadı. Çocuğu Adli Tıp’a gönderirsek psikolojisi bozulur.” Muhtemelen aralarında boşanma davası olacağı için anne abartıyor diye düşünülerek, (Çok örnekleri var bunun. Bazen çocuklar bu şekilde kullanılabiliyor ebeveynleri tarafından) kovuşturma olmadığına dair kararla dosya kapanıyor. Ancak annenin, dosyasının kapandığından haberi yok. Anne bu olaydan hemen sonra boşanma davasını da açıyor. Aradan

Telegram: @cinciva

uzun zaman geçiyor ve boşanma davasıyla ilgili bilgi almak için adliyeye gittiğinde İzmir Barosu'nun Kadın Hakları Merkezi'ne başvuruyor ve işte orada boşanma davasının ilerleyemediğini, çünkü adam bulunamadığı için tebligat yapılamadığını öğreniyor.

Tabii tüm bu yaptıklarından sonra kaçtı!

Zaten maaşsız işçi bu adam, kadın da yükseköğrenim görmüş çalışan bir kadın. Bu arada taciz şüphesi de olunca anne çocuğu babaya göstermiyor, baba da aramıyor zaten. Ancak anne adama tebligat yapılamadığı için davanın ilerlemediğini, geçici velayet anneye verilirse baba ve çocuk için kişisel görüş sağlanacağını öğrenince orada kopma yaşanıyor, çünkü anne diyor ki, "ya bu çocuk böyle bir şeye maruz kaldıysa…" Ki biz buna inanıyoruz, çünkü çocuk anormal cinsel davranışlar göstermeye başlıyor.

Ne kadar süre içinde tebligat yapılmazsa dosya kapanıyor?

Adamın bulunmasıyla ilişkili hâkim süre veriyor. MERNİS'ten (İçişleri Bakanlığı'na bağlı adres sorgulama sistemi) bulundu adam ve o tebligat yapıldı ama bu arada hemen avukat atandı kendisine. Kapanmış dosya üstünden de çocuk 9 Eylül Üniversitesi'nde doktora gönderildi. Orada da çok kapsamlı bir rapor hazırlandı fakat gelmesi üç-dört ay sürdü.

Ne çıktı raporda?

Çocuğun baba tarafından cinsel istismara uğramış olabileceğine dair bulgular olduğu, bu sebeple adli mercilerce mutlaka soruşturulması gerektiğine dair bir rapordu. Bu süreçte aynı zamanda boşanma davasının görüldüğü mahkemeye başvuruldu. Çocukla ilgili böyle bir durumun olduğu ve babadan şüphelenildiği, araştırılacağı ve tekrar suç duyurusunda bulunulacağı söylendi. Aile mahkemesi de kendi pedagoglarına gönderdi çocuğu.

Anne, anneanne dinlendi ve oradaki uzman "Anne ve anneannenin beyanlarına güveniyoruz, inandırıcı buluyoruz. Çocuğun istismara uğramış olma ihtimaline karşılık babayla şu an için görüşmesinin sağlanmasını çocuğun sağlığı açısından doğru bulmuyoruz" ifadesinin yer aldığı raporu verdi. Bu rapor, 9 Eylül Üniversitesi'ndeki rapordan çok daha önce çıktı. O yüzden boşanma davası süresince geçici velayet annede oldu ve çocukla

Telegram: @cinciva

baba arasında kişisel ilişki sağlanmadı. Çocuk babayı görmedi. Daha sonra 9 Eylül Üniversitesi'nde o raporu veren hoca da çocuğu ciddi bir psikolojik tedaviye aldı. Bu arada biz de elimizde yeni deliller, üniversiteden alınan raporlar, uzman görüşleri olduğu için, her ne kadar dosya kapanmış olsa da çocuğun yüksek yararı gereği elimizdeki mevcut dosyayla sıfırdan savcılığa suç duyurusunda bulunduk. Ve çocuk tekrar ÇİM'de ifadeye alındı.

Tekrar ifadesinin alınması çocuğu daha da örseleyen bir durum, fakat maalesef bu çok sık yaşanıyor.

Kesinlikle öyle ve zaten çocuk orada da hiçbir şekilde konuşmuyor. Ben de o gün oradaydım. ÇİM'deki pedagoglar bile "Neden çocuğa bu yapılıyor? Günah değil mi? Çocuk açısından çok büyük ruhsal sıkıntı olur" diye söyleniyordu. Sonra savcılık aşamasında, önceden kapanmış bir dosya olduğu için de çok büyük sıkıntı oldu. Savcı bir şüphe duydu, ben de sürekli olarak kâtiple ve savcıyla görüşmelere gittim, dosyayı inceledim. Fakat çocuk yıllar içinde pedagoga anlatıyor her şeyi.

Peki çocuğun hiç konuşmuyor olmasının bir sebebi yok muydu onlara göre?

Ben bu vakayla ilgili çalıştıktan sonra bir sosyal hizmet uzmanı demişti ki "Çocuk bunu ilk anlattığında, anlattığı kişi büyük bir tepki verdiyse çocuk bunun kötü bir şey olduğunu düşünür ve susar. Bir daha da zor konuşur."

Annenin tepkisi böyleydi sanırım…

Anne bağırmamış ama kendini kaybetmiş. Anneler öğrendiğinde yüzünün ifadesi değişir, kendini yerden yere atabilir. Yani bunu aslında ilk duyduğu anda herkes yapabilir. Çünkü ciddi bir travma bu. Benim başıma da gelse ben de o anne gibi tepki verebilirdim.

Peki anne çocuğunun babasıyla tüm bunlardan sonra konuşmuş mu ve adam ne demiş?

Tabii, konuşmuşlar. Hayır ben böyle bir şey yapmadım, demiş adam, kesinlikle kabul etmemiş. Ama bu arada çocukla babanın ilişkisinin kesilmesi çok büyük bir avantaj. Bu genellikle inanılan bir olay değil, hele

Telegram: @cinciva

de fiziki bulgu yoksa, konuşma yoksa ama doktorun raporu çok etkili oldu. Daha sonra çocuk tedaviye alındı bu süre zarfında. Ve aynı doktor, yani raporu veren doktor savcılık aşamasında tanık olarak dinlendi. Ve onun beyanı, tamamen kendi görüşleriydi; hatta ben bile avukat olarak doktorla hiç görüşmemiştim. Ne biliyorsam "Bir çocuğun hayatı söz konusu, hekimliğinize ve vicdanınıza bırakıyorum" dedim. Nitekim gerçekten çok iyi bir doktordu, ilgiliydi. Sonra duruşma günü geldi çattı.

Ne kadardır sürüyor bu dava ve niye bu kadar uzun sürdü?

Bir yıldır sürüyor. Savcılık aşamasından dava aşamasına geçmesi 1,5 yıl kadar sürdü. Esası 2015, düşünün yani. Çocuk bunu 3 yaşında yaşıyor ve hemen adli mercilere intikal ediyor. Yani kadın boşanmak için gitmese anlamayacak, önceden bu dosyanın kapanmış olmasından dolayı. Fakat eldeki tüm delillerle sıfırdan başlasaydık çok daha farklı olurdu ama önceden inanılmayıp kapatılmış bir dosya var. Çünkü fiziki bulgular da yok. Zaten çocuk da konuşmuyor.

Fiziki bulgu nasıl çıkmıyor?

Çocuk anlattığında zaten olayın üstünden zaman geçmiş. Rastgele tuvalette söylüyor anneannesine. Çocuk her hafta babasını görmüyor, ayda bir falan görüyor. Birtakım imalarda bulunuyor anneanneye. Onlar da babasının cinsel organıyla alakalı. Zaten sonradan doktoru tanık olarak gösterdik, onun raporları delil olarak sunuldu ve dava aşamasında en son tanık olarak hâkimin karşısına çıktı doktor. Bütün ifadesinde, o yaş grubu çocuğun bu tip bir cinsel davranışta bulunmasının mümkün olmayacağını ama o çocuğun bu tür cinsel davranışlarda bulunduğunu, babadan uzaklaştıkça bu davranışlarda azalma görüldüğünü, babayı görmediği süre boyunca tedavisinin doğru sonuçlandığını, kendisine de direkt bir şey anlatmayan çocuğun hareketlerinin normal bir çocuğun o yaşta yapabileceği cinsel davranışlar olmadığını, mutlaka birinden görüp yapmış olması gerektiğini anlatıyor doktor. Çocukta cinsel davranışlar 3 yaşından sonra başlıyor normalde, fakat farkındalık yaşının çok üstünde diyor. Zaten AİHM'in de vermiş olduğu "fiziki bulgu aranmaz" kararını da sunacağız

Telegram: @cinciva

mahkemeye. Son duruşma olacak. Sonuç olumlu çıkarsa emsal bir karar olmuş olacak bu.

Baba ne kadar süreyle yapmış bunu?

O ayrılık aşamasında. İlk iki ay içinde zaten anne anlıyor ve birdenbire kesiyor görüşmeleri, yani çok zamanında bir müdahale oldu bizimkisi. Annenin bilinçli ve dikkatli olması sayesinde… Mesela iki haftada bir babada bir-iki gün kalmış, babasıyla geçirdiği zaman bu kadar. Çocukla ben bile hiç görüşmedim ve mahkemeye de hiç çıkmadı zaten. Çocuk zaten konuşmamış, boşu boşuna çocuğu buraya getirip yıpratmayalım dedi hâkim. O konuda iyi çıktı. ÇİM'den sonra bir daha hiçbir şekilde ifadeye gitmedi çocuk. Aradan da üç sene geçti, herhalde olayın başından itibaren de dört yıl geçti.

Fiziki delil ve Adli Tıp raporunun olmadığı ama çocuğun hareketlerinden anlaşıldığı bu durumda, mahkeme fiziki delil isteyip çocuğun babasıyla görüşmesine izin verir miydi?

Verebilirdi.

Bu durumda çocuğun söylediği şeyler esas kabul edilmiyor o halde. Oysa anneanneye söyledikleri ve söylemlerini destekleyen cinsel davranışları var.

Çocuk Koruma Kanunu çok açık, çocuğun yüksek yararını gözetmek. Ama maalesef olmayabiliyor işte. Ama burada bizim şansımıza aile mahkemesinin uzmanı anneye ve anneanneye inandı. Yani görevini iyi yaptı ve hâkim de çok iyi tutum aldı. Tamam, dedi, o zaman görüş vermiyorum ve dava bittiğinde görüş olmadı. Yargıtay da bunu onadı.

Bu süreçte anne ve çocuğun ilişkisi nasıldı?

Anne çocuğu hiç bırakmadı, ihmal etmedi, tedavisine sürekli olarak gidildi. Aynı doktor başından beri tedavi sürecinde de olunca ilk duruşmada çocuğa ilişkin süreci anlattı. Anneanne de tanık oldu, çocuğun ona anlattıklarını anlattı. Tuvaletini yaparken zorlanmaya başlamıştı, yapamıyordu; birdenbire içine kapanmaya da başladı ve konuşan çocuk konuşmaz oldu, dedi.

Telegram: @cinciva

Çocuk şimdi nasıl?

Şu an daha iyiye gidiyor tabii. Pedagoga bir şey anlatmıyor, davranışları hep üstü kapalı. Çocuk kendini kapatmış ama anneyle konuşuyor. Anneye anlatıyor ama tabii anneyle oğul arasındaki ifadeleri kullanmıyoruz mahkemede. Zaten ben ne anlattığını hiç sormadım, çünkü anne, çocuk, anneanne üçü birden psikolojik bir sıkıntı yaşıyor. Bunları tekrar anlattırmaya gerek yok. Anne için çok büyük bir üzüntü. Ama annenin bilinçli olması, çocuğunun arkasında durması çok önemli. Biliyorsunuz, bazen inkâr da edilebiliyor. Bazen kabullenmek bir anne için çok zor olabiliyor ama bu davada anne çok cesur davrandı.

Peki baba hâlâ yok mu?

Geldi, ifade verdi. Şimdi hakkında suç duyurusu olduğu için kaçıyor. "Ben yapmadım, boşanacağız diye öyle söyledi, ben çocuğumu çok seviyorum" falan diyor. Bu arada en son tanık ifadesinde iki kâtip dosyayı ağlamaktan yazamadılar. Ki düşünün böyle bir sürü dosya var muhtemelen. Ne yazık ki yaşadıklarını anlatamayan çok fazla çocuk var…

Bu röportaj yapıldıktan dört ay sonra hâkim, sanık hakkında beraat kararı verdi. Karar verildiği zaman avukatla konuştum. "Gerekçeli karar bekleniyor" dedi. Adam zaten tutuksuz yargılanıyordu. Çünkü zaten, hiçbir şeye inanılmamıştı. Doktordan alınan fiziksel raporlar yoktu, çünkü çocuğun vücudunda bir iz yoktu. Ama çocuğun psikolojisinin iyi olmadığını gösteren raporlar vardı. Üstelik bu çocuk birçok resim çizmişti, ki birçok vakada çocuğun çizdiği resimlerle ortaya çıkar bu tür olaylar. Çocuk küçüktür konuşamaz, korkar konuşamaz; bu durumda resim çizdirilir. O, farkında olmaz ama aslında çok şey ifade eder çizdikleri. Mesela bir sayfaya annesi ve kendisini el ele çizerken, babayı sayfanın en yukarısına ve köşeye, yani anneye ve kendisine en uzak yere çizer. Uygun bir dille, "Neden babanı oraya çizdin?"diye sorulduğunda, onun kötü olduğunu ve ondan korktuğunu söyler. Tabii resimlerinde daha farklı ayrıntılar da verir. Her çizdiği, farkında olmadan verdiği birer mesajdır. Fakat bu olayda da gördüğümüz gibi doktorun raporu, üstelik doktorun mahkemede gelip ifade vermesi pek bir şey ifade etmemiş. Burada kimseyi

Telegram: @cinciva

suçlamıyorum ama avukatın da söylediği gibi Çocuk Koruma Kanunu çok açık. Kanun “çocuğun yüksek yararı” diyor. Babanın tutuklu yargılanması sağlanabilirdi belki. Ya da belki bu davaya başka bir hâkim baksaydı nasıl bir sonuç çıkardı, düşünmek lazım. Çünkü bazı hukukçuların bakış açılarını anlamak çok zor.

Yaşanmış bir olay

Rehber öğretmen

Pipi sütü istemiyorum!

2013 yılında Bodrum’da liseye ve üniversiteye giriş sınavlarına öğrenci hazırlayan bir eğitim kurumunda rehber öğretmen olarak çalışmaktaydım. Ortaokul ve lise grubu öğrencilerin tamamıyla ilgilenen tek rehber öğretmen olarak bulunduğum kurumun öğrenci sayısı fazla olmadığından, tüm öğrencilerle ve aileleriyle yakın bir iletişim halindeydik. Uzun zamandır dershanemize kayıtlı ortaokul öğrencilerinden birinin 4 yaşındaki kardeşi Elif de, bebekliğinden itibaren ailesiyle irtibat halinde olduğumuzdan, kuruma geliş gidişlerde büyümesine tanıklık ettiğimiz, ilgilendiğimiz bir çocuktu. Neşeli, hareketli, sıcakkanlı, bıcır bıcır bir kız çocuğu… Bir gün annesi, oğlunu getirdiğinde benimle özel olarak görüşmek istedi. Elif bir zamandır içine kapanmış; dalıp gitmeye, sorulara cevap vermemeye başlamış. Gece terörü dediğimiz uykudan ağlayarak uyanma hali ve özellikle yemek yemeye karşı aşırı direnç… Annesinin evin farklı yerlerine koyduğu kuru meyveleri hızlıca ağzına atıp, ağzını eliyle kapayarak ve yapmaması gereken bir şey yapmış gibi etrafı gözleyerek yeme davranışı… Bebekliğinden beri gelişimini yakinen gözlemlediğimden, aniden başlayan bu hal dikkatimi çekti ve psikologa yönlendirmeden önce görmek istedim. Aynı günün akşamı annesi tarafından yanıma getirildi. Her zamanki gibi kendiliğinden gelişen bir görüşme gibi…

Telegram: @cinciva

Odama geldiğinde ilk dikkatimi çeken, yüzündeki dalgın haldi. Sonrasında aramızda aşağıdaki gibi bir konuşma geçti:

- Elif'im seni çok özledim. Artık az geliyorsun bana, küsüştük mü?

- Hayır. Sana küsmedim.

- Başka birine mi küstün?

- Küsmedim. Bilmiyorum.

- Peki canın isterse söylersin. Sana dondurma almamı ister misin? (yememe davranışının altında yatan nedene gönderme yapmak için)

- İstemem.

- Aaaaa yemek de yemek istemiyorsun! Hasta mı oldun sen birtanem?

- Yemek yemek istiyorum. Dondurma istemiyorum. Onun içinde süt var. Süt istemiyorum.

- Hay Allah! Çok severdin sen dondurmayı? Hasta olmaktan mı korkuyorsun yoksa? Hmmm çilekli süt alalım o zaman?

(Kıpırdanıyor, konuşmak istiyor. Üstüne gitmiyorum. Bekliyorum. Hem en fazla ne olabilir ki?)

- Ben çilekli süt istiyorum. İneğin sütünü istiyorum… Pipi sütü istemiyorum!

Nasıl hazır olunur böyle bir ifadeye, bilemiyorum. Dehşete düşmemek, ifadesiz kalmak, ama görmezden gelmediğini hissettirmek, sonrasında gelişen süreci yönetebilmek. Meslek hayatımın en zor anı dersem abartmış olmam.

Kısa bir sessizliğin ardından ilk tepkim, bunun onu rahatsız ettiğini anladığımı ve yapılanın doğru olmadığını söylemek oldu. Bana güvenmesini, bundan sonra hoşuna gitmeyecek bir şey yaşamayacağını bildirdim. Yaşamak zorunda kalacağı süreç, defalarca konuşmasını ve olayı anlatmasını gerektireceği için bu kadarıyla yetinerek annesiyle konuştum şüphelerimi. Üstü kapalı olarak başlayan bu konuşma, anne tarafından hızlıca sonlandırıldığı için Sosyal Hizmetlerde bağlantı kurarak ihbarda bulundum. Sonrasına fazla hâkim değilim. Süreçte yapılması gerekenlerle ilgili annesine, sosyal medya üzerinden, yanıt alamadığım uzun bir mektup yazdım. Tek bildiğim, annesinin babasına boşanma davası açarak memleketine döndüğü ve yargı sürecinin başladığı. Bir de çocukta anormal

Telegram: @cinciva

davranışların görülmesinden bir ay kadar önce dedesinin (babasının babası) onlara kalıcı olarak yerleştiği. Konuşmamız sırasında Elif, herhangi birinin adını telaffuz etmese de, abisinin de görüşmelerimiz sırasında dedenin onlarda kalmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirdiğini düşünerek zihnimde bir hikâye canlandı fakat Sosyal Hizmetler'in, kızın güvenliği sebebiyle süreç hakkında bilgi vermemesi dolayısıyla muamma olarak kaldı pek çok şey. Hikâyede net olan tek şey ise, Elifin yaşadığı travmayı ifade ederken kullandığı dildi.

Telegram: @cinciva

“Yıkanmak istiyorum”

“Aman sus sus, kimse duymasın; bizim şerefimiz var.”

Suna Aras
Şair, yazar

Bu kitabı yazmaya başladığım zaman pek çok araştırma yapmış ve çok sayıda kaynaktan faydalanmıştım. Okuduğum kitaplardan bir tanesi de Suna Aras’ın yazdığı *Yıkanmak İstiyorum* isimli kitaptı. Kitabın adı ayrı acı, içi ayrı acı… Kitapta pek çok kadın var ve yaşanan istismarlar anlatılıyor. Ensest de var, tecavüz de… İstismarın tüm boyutları yaşayan kişilerle konuşulup aktarılmış kitaba. Kitap, araştırma süreci boyunca içimde yanan yaşantıları daha da harlamıştı. Suna Hanım’la ilk iletişimimiz telefonla oldu. Sorularımı yüz yüze gelince soracaktım ama şunu öğrenmeden de telefonu kapatmak istemedim: “Kitabı yazmadan önce nasıl bir Suna idiniz, şimdi nasıl bir Suna?” Bir sessizlik çöktü, bekledim. Anlatmaya başladı Suna Hanım, sesi titreyerek anlattı. Sonra görüşeceğimiz günü netleştirdik ve deniz kenarında bir yerde buluştuk. Kırk yıllık dost gibi birbirimize sarıldık, sonra o kavurucu sıcak altında konuşmaya başladık.

* * *

Bu konuyu yazmaya nasıl karar verdiniz ve mağdur edilmiş, istismar edilmiş kadınlara nasıl ulaştınız?

Aslında ben böyle bir karar vermedim, o beni buldu diyebilirim. 10-11 Haziran 2000 tarihinde İstanbul’da Emekçi Kadınlar Birliği ve bir grup kadınla birlikte, Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Hayır Kurultayı düzenlemiştik. Polis kurultayı bastı, tecavüz mağdurlarını tartakladı, sonra da dava açıldı.

Dava açan savcı bizi “emniyet kuvvetlerini tahkir ve tezyif etmek”le suçluyordu. Bu davada tertip komitesi içinde yer aldığı için yargılanan 19

Telegram: @cinciva

kadının içindeydim. Yargılanan kadınlardan 12'si tecavüz mağduruydu. 294 yılla yargılandığımız bu davaya uluslararası ülkelerden destek amacıyla birçok kadın katılmıştı.

İlk duruşmamızdı. Yıl 2001, 28 Ekim günü. İfade verdikten sonra dışarı çıktığımda bir kadın dikildi karşıma. 50'li yaşlarda, hâlâ güzel, alımlı ve bakımlı bir kadın. İsmi Hamide'ydi. "Ben de tecavüz mağduruyum, sizinle görüşmek istiyorum, ilgilenir misiniz?" dedi. İlgisiz kalmam mümkün değildi.

İşte o 12 yıllık kâbus böyle başladı. Kitabı yazma süresi yaklaşık 12 yıl gibi bir zamanı aldı.

Kadınlara nasıl ulaştınız?

O kadınlara da ben ulaşmadım aslında. Kulaktan kulağa ulaştırılan fısıltılar sayesinde, onlar bana ulaştı. Eşe dosta böyle bir çalışmam olduğunu söylediğimde, zaten üç mağdur benim çevremden çıktı. Gözaltı tecavüzlerinde aldığım duyumlar vardı, onlara arkadaşlar aracılığıyla ulaştım. Gözaltında tecavüze uğrayan bazı mağdurlar, yaşadıkları bu ağır hakareti saklamamış, açıklamalar yapmışlardı. Onlarla konuştum, böylece uzayıp gitti.

Başlarından geçeni anlatırken utanıyorlar mıydı? Kendi suçları olmadığını bildikleri halde…

Tabii ki kolay değil! Hiç kolay değil! Konuşurken çok tedirgin oluyorlardı. Mesela ellerini nereye saklayacaklarını bilmiyorlardı. Yüzünüze, gözlerinize bakmamaya çalışıyorlardı. Ağlama krizlerinde verilen uzun aralar veya konuşmanın başka bir güne ertelenmesi, o başka bir günün aylara, hatta yıllara yayılması, "artık konuşmak istemiyorum" diyenler. Sonra yine arayanlar gibi gelgitli durumları çok yaşadım.

Konuştuğunuz kadınların ortak özelliği neydi?

Kadın ve tecavüz mağduru olmak! Kaçırılan gözler, didiklenen örtüler, halılar, peçeteler. Ağlama krizleri. "Neden ben" sorusu… Kendilerini suçlamaları! Korku… Korku… Korku… "Ya duyulursa" korkusu… En görülür özellikleri bunlar.

Telegram: @cinciva

Kitabı yazmanız niçin 12 yıl sürdü?

Evet, oldukça uzun ve yıpratıcı bir süreç. Tecavüz mağdurlarındaki gelgitler var ya, o gelgitler bir anlık bir şey olmadı hiçbir zaman. Örneğin evine defalarca gittiğim mağdurlar oldu, bir çay içip defalarca konuşamadan geri döndüğüm… Konuşmak isteyip de korku belasıyla konuşamayan kadınlar… "işim çıktı", "Çocuğum hasta", "Kendimi iyi hissetmiyorum" diyenler. Böylece beni de yavaş yavaş kendi bunalımlarına çekenler. "Yeter artık ilgilenmeyeceğim" dediğim zamanlar… Sonra bir telefonla yine yollara düşen ben… Ve 12 yıl…

Bulduğunuz kadınlar sizinle konuşmayı, tüm bu yaşadıklarını anlatmayı niçin kabul etti?

Bunu ben de bilmiyorum. Yalnız konuştuğum kadınlardan tanıdığım mağdurlar, bana çok güvendiklerinden söz etmişlerdi. Sanıyorum kitabın 12 yıla yayılmasının altında da bu soru yatıyor. Güvenip güvenemeyeceklerini ölçüp biçtikleri için bu kadar uğraştırdılar. Ya aylar, hatta yıllar sonra konuştular, ya da konuşmaktan vazgeçtiler. Çünkü konuşan kadınlardan daha çok, vazgeçen kadınlar oldu. Konuşmamalarının sebebi sanırım ya korku ya güvensizlikti. Başka bir şey aklıma gelmiyor.

Bu kitapla birlikte sizde neler değişti?

Zor bir soru. Bu konuşmayı yaparken bile boğazımda kocaman bir düğüm var. Bir buçuk saatte 11 sigara! Unutkan, dalgın, sinirli oldum bu kitapla birlikte. İstanbul'u terk ettim. Bir ay geçirmeyi düşündüğüm yerde dokuzuncu yılımı yaşıyorum. Annemin yüzüne bile kuşkuyla bakıyorum "acaba" diye! Babamı hiç hatırlamıyorum, 21 yaşında, ben daha yeni yürümeye başlarken hayatını kaybetmiş. Bu kitapla birlikte sanki, içimdeki o yoğun baba özleminden soğudum. Korkak oldum; tenha bir yola girsem, bir taşın üzerinde denize karşı hayaller kurmaya kalksam, olmuyor, yanımı yöremi kontrol etmekten, arkama bakmaktan darmadağın oluyorum.

İntihar eden kadınların, çocukların hayata vedalarının altında ensestin, tecavüzün yattığına inanıyorum.

Bu konuda kimler elini taşın altına koymalı ve neler yapılmalı?

Telegram: @cinciva

Bu konuda herkese çok iş düşüyor. Kadın kuruluşları, senin gibi özel olarak ilgilenen insanlar… Ama ne yaparsak yapalım bu yetersiz kalacaktır. Bu konuyla bizzat devlet ilgilenmelidir. Ama yaşadığımız süreç öyle gösteriyor ki kadınların hayatı gittikçe zorlaşıyor. Çünkü var olan yapı, kadına iyi gözle bakmıyor. Tecavüzün üstü örtülüyor. Yargı kanıt istiyor! Ensestin, tecavüzün kanıtı mı olur?

Yargı, mağdurun beyanını doğru beyan olarak kabul etmedikçe, tecavüz sanıkları ya çok hafif ceza alıp ya da cezasız kurtuldukça bu sorun bitmez. Tam da bu yüzden mağdurlar mahkemelere başvurmuyor. Çünkü güvenmiyorlar. Kısacası çaresiz bir durumla karşı karşıyayız. Maalesef, kadına hakaret dönemidir şu an içinde yaşadığımız dönem! Tek çare… Bütün kadınlar birleşin. Her kadının yarası yaramız olsun. Çünkü tehlike bizden uzak değil, hemen yanı başımızdadır.

Kitap çıktıktan sonra aldığınız tepkiler neler?

Bu soru karşısında acı acı gülümsüyorum… Çünkü olumlu tepkilerin sonuna hep şu cümle ekleniyor: “Okuyup bitiremedim.” Ne demek bu? Bu kadınlar bize yaralarını açıp gösterdiler, biz o yaraları görmezden gelirsek, ya da o derin yaralardan gözlerimizi kaçırırsak olmaz. Tek kelimeyle olmaz arkadaşlar. Olmaz… Okuyacaksınız, okutacaksınız, hatta gözlerinin içine sokacaksınız!

O yaraları görmelerini sağlamak zorundayız!

Bu tür kitapları yazanlar övgü falan beklemiyor. Görün istiyor, görün. Gözünüzü kaçırmayın, yaranın ta içine bakın. Bakın ki, yarasını gösteren kadınlar kendilerini yalnız hissetmesin, yaralarını göstermek için bir nedenleri olsun, bir duyarlılık oluşsun. Yarasının üstünü açan kadınların evi taşlanmasın! Onlardan bir “merhabayı” dahi esirgeyen komşuları bir an durup düşünsün!

Ensest ve tecavüz üzerine yazılan yazılar, kitaplar, sadece bunu başarabilirse başarılı sayılabilir. Yazılan yazılar yerde kalırsa, sadece yazanın yüreğini kanatırsa, ne olabilir ki havanda su dövmekten başka?

Umarım bu anlamda yaşadığım duyguları bu kitapla sen de yaşamazsın…

Telegram: @cinciva

Duyarsızlık insanı fena hırpalıyor!

Siz önce şairsiniz. Yaşadığınız ağır tanıklık şiirinize yansıdı mı?

Tabii ki yansıdı. Hem de yoğun bir biçimde. Ben önce insan hakları savunucusuyum. Bir dönem aktif olarak içinde de yer aldım. Bu kitaptan önce de kadın sorunlarıyla yakından ilgiliydim. Bu alandaki yazılarım da azımsanmayacak sayıdadır. Ama bu kitapla birlikte kadın sorununa çok yoğunlaştım. Bu da ister istemez şiirlere yansıdı. Bu kitapla birlikte yazdığım şiirleri *Kadınlar da Islık Çalar* adlı şiir kitabımda topladım.

Ne kadar su çıkarabilir
bir baba lekesini
kendi kızından…

Tanıklık yapar mı şimdi o yatak
Ne bileyim perde işte, halı, yastık, karyola
Sır verir mi evlerin karanlık köşeleri
Konuşur mu duvarlar, ahır içleri
Bir tanık istiyorsan iyi bak gözlerime…

“Sus” diyordu “sus”
Üstümde ağır gövde, çırpınan iki bacak
Öyle cılız, öyle güçsüz, öyle zavallı
Tükenmiş nefes nefes, “sus” diyordu ”sus”
“Yol olanın yolcuları çok olur.”

Ne bayramlar sevincimin sabahı
Ne bir hayal yarınlara hevesli
Ne ilk aşk hatırası kalbimin bir yerinde
Ne çocuk oldum, ne genç kız
Hiçbir şeydim hiçbir şeyin içinde
Bir babanın altında bir cesettim bay hâkim
Bir tanık istiyorsan iyi bak gözlerime…

Suna Aras

Yaşanmış bir olay

Telegram: @cinciva

Sınıf öğretmeni

Dört yıl boyunca Van'ın ücra köylerinde çalıştım.

5. sınıfa giden 10-11 yaşındaki kızların evlenme isteğine, 20 yaşında olup da ilkokula giden çocuğu olan velilerin evli olmadığımı söylediğimde cinsel ilişkinin ne kadar güzel bir şey olduğunu ima etmesine, herkes amca oğlu dayı kızıyla evlendiği için koca köyün sadece iki soyadına ait ailelerden oluşmasına şahit olduğum yıllar uzak değil, 2009-2013 yılları arası!

Ve ensest…

Buralarda hiç dillendirilmeyen konulardan biridir. Dolayısıyla bu sadece şüphelendiğimiz ama irdelemeye çekindiğimiz bir konuydu. Çekince sebepleri de çok ayrı bir konu tabii…

Telegram: @cinciva

Cezaevi psikologları anlatıyor

“Babam yanıma gelince gözlerimi kapatıyorum.
Çünkü biliyorum ki yine aynı şey olacak.
Uyuyor numarası yaparsam belki yapmaz diyorum ama olmuyor.
Hissetmeyeyim diye gözlerimi sımsıkı kapatıyorum…”

Bu süreçte en çok konuşmak istediğim kişiler, bunu çocuklara yaşatıp hayatlarının çocukluklarında takılı kalmasına sebep olanlardı. Fakat tahmin edersiniz ki görüşmeyi kabul etmediler. Sonuç olumsuz olunca da onlara en yakın kişilerle konuşmak istedim. Yani cezaevi psikologlarıyla… İzin almak çok zor olmadı. 2016 yılı Haziranında randevumu almak için Adalet Bakanlığı’na bağlı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü’nü aradım ve genel müdürle görüşmem için 18 Temmuz 2016 tarihine bir görüşme ayarlandı. Fakat 15 Temmuz’da yaşanan darbe girişiminden dolayı randevumuz iptal oldu, dolayısıyla çalışmalarımın bir ayağı aksamış oldu, iki-üç ay sonra tekrar aradım. Beni ve özellikle çalıştığım konuyu hatırlamıştı telefondaki kadın. Bu bile, araştırdığım konunun insanlar üzerindeki etkisini ve şimdiye kadar konuşulmamasının yarattığı eksikliği göstermişti. Randevu için önce dilekçe göndermek istedim ama sonra yığınla matbu kâğıt arasında kaybolma ihtimali geldi aklıma ve hazırlanıp Ankara’ya gitmeye karar verdim. İki gün sonrasına tekrar bir görüşme ayarlandı Genel Müdür Enis Yavuz Yıldırım’la. Beş dakikalık bir randevuydu ama kendisinin bana ayırdığı 5 dakika, oldu 45 dakika… Çok konuştuk, anlattım, anlattı. Buradan da çok teşekkür ediyorum ki çok ilgi gösterdi yaptığım çalışmaya. Bu konuya kendisinin de önem verdiğinden bahsetti. “Önüme zaten pek çok engel çıkacak tahmin edeceğiniz gibi. Siz bu engellerden birini kaldırabilecek yetkiye sahipsiniz. Cezaevlerine girmem için yardımcı olun lütfen. Onay verirseniz şu cezaevlerine girmek istiyorum” dedim ve girmek istediğim cezaevlerinin listesini uzattım. Girmek istediğim cezaevlerini, her bölgeden mahkûm olmasına dikkat ederek seçmiştim. Üstelik bir yıldır barolarla yaptığım görüşmelerden de,

Telegram: @cinciva

hangi cezaevinde hangi suçtan kimlerin yattığını öğrenmiştim. Yıldırım, bana yardımcı olacağına söz verdi. OHAL döneminde cezaevlerine girebilmem ihtimal dahilinde görünmüyordu aslında ama genel müdürün sağduyusu, mesleğine olan saygısı ve insan sevgisiyle yanımda olduğunu hissettirmesi çok önemliydi. Bir hafta kadar sonra izinler imzadan çıktı ve benim için süreç başlamış oldu. Türkiye'nin çeşitli yerlerinde bulunan 6 cezaevine girecektim. Cezaevi yolculuğumun ilk durağı Samsun'un bir ilçesiydi. Kar kıştı her yer, soğuk yüzünden hayat durmuş gibiydi. Samsun'un ardından İzmir, Antalya, Ankara ve Diyarbakır'a gittim. İstanbul da listedeydi ama bir yerden sonra artık verilen yanıtlar değişmiyordu. Diyarbakır hariç hepsinden aldığım yanıtlar hemen hemen aynıydı. Bu yüzden görüşmek için izin aldığım cezaevlerinin ikisine gitmeme kararı aldım.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ne gittiğimde ise, cezaevinin tarihçesini bildiğim için nelerle karşılaşacağımı merak ediyordum. Cezaevi bahçesinde dışarıya taşan bir ziyaretçi kuyruğuyla karşılaştım; kadın erkek, yaşlı genç, bebek, her yaştan insan vardı ziyarete gelen. Aradan sıyrıldım ve açılan küçük pencereden derdimi anlattım; beni içeriye aldılar. Ancak her şey düşündüğümden çok daha farklı seyretti. Öncesinde ne için gideceğim, ne konuşacağım belli olmasına, üstelik imzalı bir izin kâğıdım da bulunmasına rağmen gördüğüm tavır beni çok şaşırttı. Daha önceden beni arayıp "lütfen kayıt cihazınızla gelin" demişlerdi, bu da benimle ilgilenecekleri anlamına geliyordu. Ama hiç öyle olmadı. Devlet memuru oldukları için ancak yazılı izin olursa röportaj verebiliyorlardı, ama buna rağmen söylediklerinin kayıt altına alınmasını bile istemediler. Elbette zorlamadım ama karşı taraf ne için gittiğimi bildiği halde böyle davranınca vakit kaybetmiş oldum. "Lütfen biz söyleyelim, siz yazın" dediler. Elbette böyle bir şeyi kabul etmedim. "Kayıt cihazınızla gelin diye uyardığınız halde bunu mu söylüyorsunuz? Söylediklerinizi yazarım ama istersem değiştirebilirim ve bunun aksini iddia bile edemezsiniz. Ki bunun için uğraşmayacağım, çünkü niyetiniz yardımcı olmak değil. Yaşananları biliyorsunuz ve buna rağmen susuyorsunuz, yazık" diyerek orayı terk ettim. Bana anlatacakları tek şey, bunu yapanların nasıl bir profile sahip olduklarıydı… Fazlasını

Telegram: @cinciva

istemiyordum, çünkü zaten pek çok kanaldan röportajlar yapıyordum; herkesten ne isteyeceğimi bilerek yola çıkmıştım. Ama bazen yolda planlar değişebiliyordu elbette.

Bu bölümü hazırlamak için Samsun Vezirköprü M Tipi Kapalı Cezaevi, Antalya E ve L Tipi Kapalı Cezaevi, İzmir 4 No.lu T Tipi Kapalı Cezaevi, Ankara Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Cezaevi'ni ziyaret ettim. Cezaevlerinden aldığım yanıtlar birbirine benzediği için ayrı ayrı röportajlar şeklinde yer vermek yerine genel bir özet bulacaksınız aşağıda.

Ziyaret ettiğim cezaevlerinde bana gönülden destek veren, tecrübesi dahilinde sorularımı yanıtlayan psikologlara teşekkür ediyorum.

* * *

Cezaevlerinde çok cinsel suçlu var mı?

Bazı cezaevlerinde neredeyse 12 koğuşta ve her odada 17-20 kişi olmak üzere cinsel suçlu kalıyor. Cinsel suçlular koğuşunda yatanlar suçuna göre ayırt edilmiyor.

Suçlu geldiğinde nasıl bir süreç işletiyorsunuz?

Her yeni gelen mahkûmla önce, kurum kabuldeki memur arkadaş bir görüşme yapıyor. Standart bir formumuz var, araştırma ve değerlendirme formu. Uzman arkadaşlar bu görüşmelerden sonra bu formu dolduruyor.

Formda neler var?

Depresyon, anksiyete, geçmiş travma öyküsünü ölçen sorular var. Ve sonuçta form bize bir risk haritası çıkarıyor, ki bu çok önemli.

Bu formlardan ortaya çıkan sonuçlar ağırlıklı olarak hangi yönde?

Depresyon, anksiyete, kendine zarar verme, intihar gibi bir sonuca rastlamadık şimdiye kadar. Eşlik eden başka psikolojik problemler olabiliyor. Ama bu sadece cinsel suça özgü değil.

Bu suçtan yatan mahkûmların yaş aralığı nedir ve genelde hangi meslek grubundan?

Çok farklı. 18'den 70'e kadar mahkûm var, yani her yaştan. Üstelik her meslekten de var. Profesör olan da var, ilkokul mezunu da. Çiftçi, inşaatçı…

Telegram: @cinciva

Ayrıca okuma yazma bilmeyen de var, öğretmen olan da.

Onlarla görüştüğünüzde ya da görüşmeden önce hangi suçtan cezaevinde olduklarını biliyor musunuz? Görüşme öncesi dosyalarını inceliyor musunuz?

Cinsel suç biliyorsunuz ki toplum içinde kabul edilebilir bir suç değil. Biz de doğal olarak, burada psikolog olarak görev yaptığımız için, kişiye yanlı-yanlış muamelede ya da müdahalede bulunmamak için prensip olarak suçlarına bakmıyoruz. Suçuna bakıldığı zaman genel olarak yanlı ve önyargılı davranılabiliyor. Bakmadığımız için de, ensest ayrımı yapamıyoruz. Mesleğin ilk zamanlarında bir iki bakmıştım ama sonra yargılayabilecek kapasitem olduğunu hissettim ve bakmamaya başladım. Çünkü burada oluş sebebim belli. Ayrıca ensest değil de, işledikleri suç genel olarak çocuğun nitelikli cinsel istismarı olarak geçiyor.

Cinsel suçlular koğuşundan biriyle konuştuğunuzda, neden bu suçu işlediğine dair bir konuşma geçebiliyor mu aranızda? Belki size güvendikten sonra? Ya da pişman olan ve bunu anlatan oldu mu hiç?

Neden-niçin gibi çok sorgulayıcı görüşmeler yapmıyoruz. Anlatmıyorlar da zaten. Ama “Bir suç işledik abla” diyen oldu. “Yaptık bir cahillik” demişti biri de. Ama genelde konuyu kapatmayı tercih ediyorlar.

Cinsel suçlu mahkûmlar sizinle görüşmek istiyor mu? Ve daha çok hangi sebeplerle?

Çok değil ama isteyenler oluyor. Genellikle koğuş içindeki sıkıntılar, uyku problemleri ve ailevi sıkıntılar sebebiyle görüşme talebinde bulunuyorlar.

Yani işledikleri suçla ilgili olarak en azından tedavi edici bir görüşme talebi olmuyor anladığım kadarıyla?

İşledikleri suçla ilgili olmuyor. Çok suç odaklı konuşmuyoruz. Genellikle cezaevi ya da aile kaynaklı sıkıntılar, maddi problemlerle ilgili talepler. Bu suçtan yatan kişilerle aileleri görüşmek istemedikleri için cezaevinde maddi olarak sıkıntı yaşıyorlar. Bizler de sosyal yardımlaşmaya yönlendiriyoruz onları. Bu taleplerin karşılığında aileleriyle görüşmeye

Telegram: @cinciva

geçiyoruz. “Aileme ulaşamıyorum, ailemden haber alamıyorum” diyenler oluyor. “Çocuğuma ulaşmak istiyorum, ulaşamıyorum” diyen ensest mahkûmları da olabiliyor. Eşinden ayrılmış oluyor, eşi gelmiyor.

Peki ruh halleri nasıl? İçe dönükler mi, sessizler mi ya da depresifler mi?

Böyle genel bir profil de yok emin olun. İçlerinde çok disiplin suçu işleyen, çok sorun çıkaran, idarece disiplin dosyası çok kabarık olan da var ama geldiğinde hiç görüşmeye çıkmayan ve bizim de görmediğimiz kişiler olabiliyor. Genellikle görüşmeye çağırdığımız zaman suçuyla ilgili soru sorduğumuzda cevap vermeyen, sessiz kalan kesim cinsel suçlu kesim oluyor. Uyumlu ve sakin oluyorlar. Cezaevinde işçi koğuşunda çalışacak olanlar genelde cinsel koğuştan seçilir. Çünkü genellikle kendine zarar verme girişimi, madde bağımlılığı veya öfke kontrol problemi olmayan kişilerden seçilir burada çalışacaklar. Bu profile en uygun kişiler de cinsel suçtan gelenler oluyor. Üstelik hemen hemen tüm cezaevlerinde bu böyledir.

Onlar talep etmediği halde siz neden onlarla görüşmek istiyorsunuz?

Çeşitli sebeplerle. Mesela Gözlem Sınıflandırma adında bir form var ve bu formu doldurmak için görüşebiliyoruz. Suçuyla ilgili sorular var formda. Ayrıca genel olarak sıkıntıları var mı, yok mu, bunlarla ilgili olarak ve onları daha yakından gözlemleyebilmek için de görüşüyoruz.

Cinsel suçtan yatanları ziyarete gelenler oluyor mu? Oluyorsa kimler?

Daha çok anneleri geliyor. Tabii kardeş ya da diğer akrabalardan da ziyarete gelenleri oluyor. Çocukları da geliyor mahkûmun. Mesela tecavüz suçundan yatan mahkûmların eşleri geliyor.

Bu kişilerin eşi geldiğinde konuşuyor musunuz?

Eşi, psikososyal servisle konuşmak istiyorum diyorsa görüşüyoruz.

Ne söylüyorlar? Çünkü tecavüz etmiş bir koca ve onu ziyarete gelen bir eş var. Bu kadın bu ziyareti ne için yapıyor olabilir?

Telegram: @cinciva

Konuştuğunuzda size ne diyorlar?

Eşinin böyle bir şey yaptığına inanmıyor, kabul etmiyorlar zaten. "Kocam kandırıldı. Dört çocuğum var, çocuklarımın babası, yapmamıştır, yanlışlıkla içeride yatıyor, iftiradan dolayı burada…" diyorlar genelde ve çoğunluğu, mağduru suçluyor zaten. Üstelik ziyaretleri düzenli yapıyorlar. Hatta tutuklu ve hükümlünün ödüllendirilmesiyle ilgili bir yönetmelik var.

Pembe odaydı değil mi?

Evet. Pembe odalarda cinsel suçtan gelen hükümlüler için eş görüşmesi kararı alınacaksa öncelikli olarak eşiyle ve tutuklunun kendisiyle psikososyal servisin, yani psikologların ve sosyal hizmet uzmanının görüşmesi ve görüşmelerinin uygun olup olmayacağına dair bir değerlendirme raporu yazması gerekiyor.

Cinsel suçluların hepsi aynı koğuşta mı kalıyor?

Evet, hepsi aynı koğuşta kalıyor.

Pembe oda nedir?

2013 yılında uygulamaya konuldu. Bu odalarda hükümlü ve tutuklulara en geç 3 ayda 1 kez olmak üzere 3 saatten 24 saate kadar eşleriyle, kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde, personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü veriliyor. Bu oda uygulamaya konulduğunda ilk dokuz ayda 7 bin 628 tutuklu hükümlü ve mahkûm, eşleriyle bir araya geldi.

Odalarda neler var? Her odada çift kişilik yatak, masa, iki sandalye, mini buzdolabı, metal elbise dolabı, banyo ve tuvalet var. Ses geçirmeyen nitelikte pencere ve perdeler var. Ayrıca her yıl bu odayı kullanma sayısı gittikçe artıyor.

Kimi tacizden, kimi öz kızına tecavüz ettiği için o koğuşta. Peki bunlar kendi aralarında ayrışıyor ve cephe kuruyorlar mı? Ya da birbirlerine zarar vermeye kalkıyorlar mı?

Çocuk istismar etmiş olanları ayrıştırıyorlar. İçlerinde kümeleşebiliyorlar. Çocuğa yönelik suçu olanları ayrı koğuşta tutuyoruz. Ayırmak zorunda değiliz ama herhangi bir sorun olmaması açısından bunu yapıyoruz.

Çocuk istismarından gelenlerin, diğerlerine göre ayırt edici özellikleri oluyor mu?

Hayır. Görseniz, asla bu suçu işlemez dersiniz.

Telegram: @cinciva

Uzun yıllardır burada bu işi yaptığınız için soruyorum. Artık bir suçlu buraya geldiğinde, suçunu tahmin edebiliyor musunuz?

Hayır. Çünkü diğer suçlularla benzer özellikler gösterebiliyorlar. Hiçbir şey olmamış gibi davranıyorlar zaten. Hiç saldırgan değiller. Kendilerine zarar verme girişimleri yok, öfke kontrol sorunları ve çoğunun madde bağımlılığı da yok. Hatta mesleğimin ilk dönemlerinde çok şaşırmıştım buna. Görüşme yapıyordum mahkûmla ama neredeyse gerçekten suçsuz olduğunu düşünüyordum. Ama artık saygılıysa, faça izi, dövme gibi şeyleri yoksa anlıyoruz ki cinsel suçlu. Çünkü onlar bizim için ayırt edici olabiliyor.

Sizce neden saldırgan değil de sakin ve saygılılar? Bunun altında yatan sebep ne?

Özellikle burada böyle davrandıklarını düşünmüyoruz; muhtemelen dışarıda da öyleler. Yani içeri girdikten sonra vicdan muhasebesi yaptıkları için değiştiklerini düşünmüyorum. Üstelik öyle olsa çok az bir süre maskeleyebilirler. 28 kişi kalıyor bir koğuşta. 28 erkek ya da kadın bir arada yaşıyor. Dörder kişi bir odada kalıyor ve herkesin geçmişinden getirdiği özellikleri var. Kalabalık bir yerde bilmediğin insanlarla yaşamak zordur. O yüzden o koşullar altında öfke kontrol gibi sorunları varsa çok fazla gizleyebileceklerini düşünmüyorum.

Bu suçtan yatanların en küçüğü ve en büyüğü kaç yaşında?

12-18 yaş grubunda var. 13 yaşında tecavüz edip gelen var. En yaşlı da 80 yaşlarında biri var. Zaten cinsel suçtan gelenlerin çoğu 40 yaş üstü oluyor.

İntihar etmek isteyen oldu mu hiç?

Denk gelmedik.

Cinsel suçtan yatan mahkûmların okuma oranı nedir? Kitap istekleri oluyor mu?

Onları genellikle çalıştırıyoruz, yorgunluktan okumaya fırsatlarının olduğunu düşünmüyorum.

Telegram: @cinciva

Kendi aralarında tartışmaları oluyor mu? “Alın bunu buradan” dedikleri oldu mu hiç?

Evet. Genellikle tedbir amaçlı, medyada yer alan vakalarda kişiyi önce birkaç gün tek başına barındırıyoruz ve haber biraz soğuyana kadar o hücreden çıkarmıyoruz. Sonra koğuşa yerleştiriyoruz.

Tahliye olacak tüm mahkûmlara form doldurtuyoruz dediniz. Nasıl sorular var bu formda?

“Suçunu kabul ediyor musun? Pişman mısın? Neden bu suçu işledin? Seni bu suça iten sebep ne? Cezanı nasıl buluyorsun? Kısaca suçu anlatır mısın? Ailenle ilişkilerin nasıl?” gibi sorular var.

“Pişman mısın?” sorusuna gelen yanıtlar nasıl?

“Yaptık bir kere, pişmanım, bu kadar yattığımıza göre pişman olalım” ya da “artık, mecbur kabul ediyoruz” diyorlar.

“Pişman değilim” diyen var mı?

Herhalde korktukları için pişman değilim diyen olmuyor. Bu kadar kapalıda yattık, pişmanım diyeyim de bir daha geri dönmeyeyim, düşüncesi oluyor.

* * *

Cezaevlerinde, psikologlarla yaptığım röportajlarda aldığım yanıtlar, hepiniz gibi beni de şaşırttı. Her meslekten istismarcı var. İstismarın eğitimle ilgili olmadığını burada bir kez daha anladık. Bir diğer şaşırtan detay ise cinsel suçtan yatanların ziyaretçileri. Olay, sosyolojik olarak da ele alınmalıdır. Neden bir tecavüzcünün, pedofilin karısı onu ziyarete gelir? Ona neden inanmak ister? Onun suç işlediğine neden inanmak istemez? Üstelik psikologlarla görüşmek istemelerinin sebeplerine bakınız; iyileşmek için değil ama uyku sorunu, maddi problemler için yapılan görüşmeler. Esas sebep hava değişikliği ve 5-10 dakika da olsa değişik birini görmek olmalı. Gerçekten de sosyolojik ve psikolojik açıdan araştırılması gereken sorular…

Telegram: @cinciva

Yaşanmış bir olay

Avukat

Güzel kızım, seni her gün böyle seveyim mi?

Hikâyenin mağduru (benimse kahramanım) maalesef 13 yaşında, halen cezaevi güvenlik tedbiri altında bulunan babası tarafından defalarca istismara uğrayan bir kız çocuğuydu. Ben kendisiyle öğrencilik yıllarımda tanışmıştım. Kendisiyle iki sene boyunca mektup arkadaşlığı yaptım. O sürede kesinlikle yüz yüze görüşemedim, ne ben onu ne de o beni şahsen görmedi. Sadece mektup üzerinden, sanki uzak diyarlardaymışız gibi konuştuk durduk. İsmini Y.A olarak kodlayacağım. İki senelik mektup arkadaşlığından sonra ilk defa yüz yüze görüşme fırsatı olacaktı. Heyecanlıydım doğrusu. Her hafta ona mektup yazmış ve ondan cevap beklemiştim. En sonunda daha zorlu bir sürecin içine giriyorduk. Çünkü artık her hafta onunla görüşecek ve hafta sonları veya hafta içi bir gün onun yanında olacaktım. Buna söz vermiştim, aksi halde gönüllülük kabul görmüyordu. O gün gelip çattığında sanırım 2012 yılı ocak ayının ilk çarşambasıydı. Cezaevine doğru yola çıktık. Cezaevine girdiğimizde onunla yüz yüze geldim, hayatımda o denli heyecanlandığımı hiç hatırlamıyorum. Bir süre donduk, on dakika boyunca hiçbir şey yapmadan sadece birbirimizin gözlerinin içine baktık. Sonra ben birden irkilerek adımı söyledim. O hiçbir şey söylemedi. Toplam bir saat yanında kaldım ve hep ben konuştum. Sanırım beni sevmedi ya da ısınamadı. Tahminimce mektup arkadaşını böyle beklemiyordu.

Görüşme sona erdi ve ben bir daha nasıl olacak diye düşünürken üç gün sonra mektubu geldi. “Seni istemiyorum” diye yazmıştı. Evet sadece bunu yazmıştı. Kafamdan kaynar sular döküldü. İki senelik arkadaşım artık beni istemiyordu. İki senedir ilk defa bu kadar kısa yazmıştı. Ben grup sorumlusuna artık kendileriyle cezaevine gidemeyeceğimi söyledim ve olayı anlattım. Nitekim ondan sonraki hafta gitmedim. Bekledim, sadece

Telegram: @cinciva

bekledim. 12 gün sonra bir mektup daha geldi, “Bir dahaki sefere gelebilirsin” yazıyordu. Yine çok kısaydı ama çok anlamlıydı. Sonraki hafta bir sürü hediye alıp gittim. Bu sefer ismini bahşetti sağ olsun. Biraz da konuştu ama ben hiçbir şey olmamış gibi davranıyordum. O da benden 12 yaş küçük biri değil de yaşıtımmış gibi davranıyordu. Bu durum hoşuma gitmişti. Kendisiyle beş ay boyunca sürekli görüştüm. Bayramlarda aileme bir şeyler uydurup gitmedim. Artık gerçek bir dostum vardı ve ben bayramı onunla geçirecektim. Bayram sabahı hemen giyinip günler öncesinden aldığım hediyeleri yanıma alarak yola koyuldum. Beni görünce çok sevindi, “bekliyordum” dedi. Hediyelerini verdim, hemen yırttı poşetleri; gözleri parlıyordu. “Sen dünyanın en iyi arkadaşısın” dedi. Sevinmiştim. O güne kadar sıradan konuşmalar yapıyorduk. O gün bana hikâyesini anlatmaya karar verdi. Vakanın ne olduğunu biliyor ancak oraya gidince, kural gereği, asla sormuyorduk. Ben de hiç sormamıştım. Ama o sana anlatmak istiyorum dedi ve hikâyesine başladı.

“Annemi kaybettim” diye girdi söze. “Tek çocuktum. Babamla baş başa kalmıştım. Babam beni çok seviyordu, hele annem öldükten sonra daha da bağlandık. Ta ki o güne kadar. Akşam eve geldi babam, bana sarılarak kucağına aldı ve öptü. İlk defa bu kadar fazla sarılıp öpüyordu. Babamın beni sevmesi hoşuma gidiyordu ancak altımda bir sertlik hissetmeye başladım. Anlam veremiyordum. Babam ise sürekli beni kucağında oynatıyor, yüzü garip şekillere giriyordu. Birden yüzünde bir rahatlama ifadesiyle beni kucağından indirdi. Güzel kızım seni her gün böyle seveyim mi, dedi. İlk defa yaptığı bu sevme şekline anlam verememiş, korkmuştum. Daha önceleri saçımı okşar, koklardı çünkü. Severken bu defa farklı sevmişti. O gün geçti; artık haftada beş-altı defa beni bu şekilde seviyordu. Artık istemiyordum. Okula gidiyor, hep bunu düşüyordum. Kimseye söylemedim. Arkadaşlarımdan uzaklaştım, artık dersleri dinlemiyor, hatta okula gitmiyordum. Sürekli bunu düşünüyordum. Zaten akrabalarımız da pek yoktu. Sadece bir teyzem vardı, o da Samsun’daydı. Bir de Sakarya’da yaşayan bir amcam vardı. İkisi de bekârdı. Günler, derdimi kimseye söylemeden bu şekilde geçip gidiyordu. Bir ay sonra bir akşam aynı şekilde severken birden cinsel organını çıkarıp ‘Bak, güzel mi, sevdin mi’ dedi.

Telegram: @cinciva

Titredim, hiçbir şey diyemedim. Birden ağladım. O gün ne olduğunu anlamıştım artık. Nasıl anladım bilmiyorum ama anlamıştım. Çünkü annem hayattayken çıplak olmanın hem de cinsel organların olduğu bölgenin ayıp olduğunu söylerdi. Oradan biliyordum. Hayır istemiyorum deyip odama kapandım ve ağladım. Birden odama gelerek, canım kızım yanlış anladın, öyle değil, diyerek beni teselli etti. Ben, 'Bir daha yapma öyle' diyordum hıçkırarak. Ancak arkamdan sarılmış, yine o sertliği bana hissettiriyordu. O gece hiç uyumadım, hep ağladım. Ertesi gün okula gitmedim, o beni okula gidiyor diye biliyordu. Sanayide demir işi yaptığından sabahları 6'da evden çıkıyordu. Akşamları ise sarhoş dönüyordu. Bir gece uyurken birden üzerimde bir el gezindiğini fark ettim, korkumdan uyanmadım. Tam üzerimi soyarken birden uyandım ve ne yapıyorsun diyerek ağladım. O, kızım üzerin açılmış hasta olacaksın, derken dudağımdan öpmeye başladı; nefes alamıyordum. Gücüm de yetmiyordu. Üzerimden attım ve git diye bağırdım sadece. Hemen çıkıp gitti. Ağlayarak sabaha kadar uyumadım. Ne yapacağımı bilmiyordum. Gün boyu evde ya titriyor ya da ağlıyordum. Ya bir şeyler yapmam lazımdı ya da bu duruma alışmam. Artık olayın ne olduğunu, onun beni sevmediğini, sadece taciz ettiğini anlamıştım. Beni kızı olarak görmüyordu. Bu düşüncelerle uyumuşum. Birden göbeğimde bir elle uyandım, yine oydu. Kâbus gibi çökmüştü artık üzerime. Akşam saat 10'du. Bir şey demedim, yatağıma geçtim; arkamdan geldi. Kurtulamıyordum. Birden dönüp dudağından öptüm 'Yarın gece olsun' dedim birden, ağzımdan çıkıverdi. 'Bugün hastayım' dedim. O da, tamam deyip gitti odasına. Zaten çok içmişti. Kendime inanamıyordum. Nasıl böyle bir şey söylemiştim ama olmuştu işte, kendimi 50 yıl yaşlanmış gibi hissediyordum. Ertesi gün akşama doğru ne yapacağımı düşünürken evimizin hemen karşısındaki kırtasiyeye gidip en büyüğünden maket bıçağı aldım ve hızlıca eve döndüm. Yattığım odanın kenarında yer yatağı vardı, bıçağı yatağın altına koydum. Sanki ben bunları yapmıyormuşum da biri yaptırıyormuş gibiydi. Ve akşam oldu. 9 gibi eve geldi, yine içmişti. Kötü kokuyordu. Ama kendindeydi. Ben odama geçtim, hikâye kitabını okurken birden odama girip dokunmaya, öpmeye başladı, ben ne yapacağımı bilmiyordum. Birden 'Dur bir dakika' dedim, 'sen soyun, ben de ışığı

Telegram: @cinciva

kapatayım. Utanırım, hem ben de soyunayım' dedim. Gözleri hayvan gibi parlıyordu 'hadi gel' dedi. Işığı kapattım. O soyunmuştu. Maket bıçağını almalıydım ancak karanlık da olsa bana bakıyordu, korkuyordum. Hemen gidip yanağından öperek 'Arkanı dön utanıyorum' dedim. 'Tamam' dedi. O anda maket bıçağını sessizce aldım, gündüzden açmıştım zaten. Sonra arkasına geçerek 'geldim' dedim ve o anda birden boynuna sapladım arkadan. Sadece bir ses geldi ondan ve karşısına geçip izledim. Çok kanıyordu. Yaralıydı ama ben ölmesini istiyordum. Hemen koşarak evden çıktım ve evin yaklaşık 500 metre ilerisindeki karakola gittim; sadece 'babam' dedim. Ekip arabasıyla beni eve götürdüler ve hemen bir ambulans çağırdılar. Kim yaptı dediler, ben donuktum, sadece elimdeki maket bıçağını gösterdim. Ondan sonra anladılar ve beni hemen çocuk şube denilen bir yere götürdüler. Oraya bir avukat geldi ve olanları ona anlattım. Bir de psikolog abla, ona da olayı anlattım. Durumunu sordum, ölmemiş, ağır yaralanmış ve bir sürü siniri hasar görmüş dediler. Galiba aylarca yoğun bakımda yatmış, sonrasında ise sakat kalmış. Hemen seni korumaya alacağız dediler, aldılar da. Hastaneye muayeneye götürdüler. Sonrasında da çocuk mahkemesi ve buradayım işte. Onu o günden sonra görmedim, ne oldu bilmiyorum. Zaten polisler onu yakaladık dediler."

Y.A bana bunları anlatırken dünya benim için durmuştu, nefes bile almaya korkarak sadece onu dinliyordum. O ise cesaretle gözümün içine bakıyordu. Su verdim, dili damağı kurumuştu. "Bana acıyorsun değil mi?" dedi. "Hayır, sana sadece hayranlık duyuyorum" dedim. "İlk defa biri bana böyle söyledi" dedi. "Ben senin dostunum" dedim. O ise "Evet sen gerçek bir dostsun" dedi. Yürüdük sessizce. Ben tuvalet bahanesiyle yanından ayrılıp art arda üç sigara yaktım. Kafam uyuşuyordu, neler yaşamıştı bu kız… Biz neredeydik, ne yapıyorduk, nasıl geçirdi günlerini? Kafamda binlerce soru vardı; hemen toparlandım ve yanına gittim. "Ee soru sormayacak mısın?" dedi, "Hayır" dedim. "Yerimden memnunum" dedi, "burada bize iyi bakıyorlar. Zaten yakında yurda alacaklar." Ve bana "Ben de senin gibi avukat olacağım" dedi. Ben de "Sen, dünyanın en güzel ve en iyi avukatı olacaksın, inanıyorum" dedim. Sonra yemeğe gittik. Bu arkadaşlığımız yaklaşık üç ay daha sürdü. En son Eylül 2014'te "bizi

Telegram: @cinciva

nakledecekler, gel” diye mektup yazdı. Hemen vardım, beni bekliyordu. Yetkili müdire hanım, “Onlar için daha güzel bir yer yaptık, oraya alacağız, okula devam edip daha güvenli ve destek alarak hayatlarına devam edecekler” dedi. Ondan ayrılacağıma üzüldüm ama onun hayatı daha iyi olacak diye sevindim. Odadan çıktık, birden koşarak koridorda sarıldı bana. İlk defa temas ediyordum. Normalde temas yasak değildi ama ben hiç dokunmamıştım. “Sen gerçek bir kahramansın, seni asla unutmayacağım” diye ağladı. Ben de sıkıca sarıldım, ağlamamak için zor tutuyordum kendimi. “Beni unutma hiç” dedi, “bir gün seni mutlaka bulacağım.” Aramızda o kadar sıkı bir dostluk kuruldu ki, benim gözümde ne kadar çocuk da olsa yaşıtlarımdan çok daha olgundu. Ondan ayrılalı iki sene oldu, bir defa psikolog bir arkadaştan durumunun çok iyi olduğunu, okulunda çok başarılı olduğunu öğrendim. Maalesef artık gönüllülük bitmişti. Bir gün mutlaka kahraman dostumu göreceğimi biliyorum ve onu asla unutmuyorum.

Telegram: @cinciva

Ensestin konuşulmasında sinemanın rolü

“Annem bana inanmıyor. Niye yalan söyleyeyim ki? İnsan böyle bir yalan söyler mi? Çok pişmanım, keşke söylemeseydim. Benim yüzümden her şey mahvoldu. Ne yapacağım ben şimdi?”

İlksen Başarır
Atlıkarınca filminin yönetmeni

Farkındalık yaratmak noktasında filmler, kısa filmler, ufak ufak sloganlar, afişler, kitaplar önemlidir biliyorsunuz. Özellikle, kitap okumayı çok sevmeyen toplumlar, filmlere daha çok ağırlık verebilir. Öğrenmek istediği şeyi satır arası olmadan, 1,5 saatte görür, hap gibi alır ve kalkıp gider. Ki bazen ses ve görüntü, kelimeden daha doyurucu da olabilir. Bu açıdan düşündüğümüzde, Türkiye’de “ensest”le ilgili kaç tane film vardır? Toplasanız, bir elin parmağını geçmez. Bu konunun olduğu filmler bile, esas olay etrafında küçük bir yerde verilir ve geçilir.

Türkiye’de sadece ensesti konu alan *Atlıkarınca* filmini, filmin yönetmeniyle konuştum.

* * *

Öncelikle biliyoruz ki, algı ve farkındalık yaratmak için, yazmak ve bunu görselliğe taşımak çok önemli. Dolayısıyla, sizin ensesti anlattığınız *Atlıkarınca* filmi bu anlamda çok önemli. Filmin yapım aşamasını, karar verişinizi, nelerden etkilendiğinizi, sonrasında gelen tepkileri ve ne kadar farkındalık yaratabildiğinizi merak ediyorum. Filmin hikâyesi yaşanmış, gerçek bir olay mı?

İlksen Başarır: Filmin hikâyesi gerçek bir hikâye değil, kurgu. Ama yazmaya başlamadan önce bununla ilgili çok araştırmalar yaptık, çok fazla kitap, vaka okuduk, psikolog ve psikiyatrlarla görüştük. Amacımız zaten

Telegram: @cinciva

kesinlikle gerçek bir vaka olmamasıydı. Çok düşündük, biz bunu bu şekilde nasıl anlatmak istiyoruz diye.

Ensestin anlatıldığı bir hikâyeyi yazmaya nasıl karar verdiniz?

Mert'le (Mert Fırat) çalışmaya başlayınca iki fikrimiz vardı. Biri *Başka Dilde Aşk*, diğeri de *Atlıkarınca*. Aslında *Atlıkarınca*'yı hikâye olarak yazmak, daha kolay bir süreç olacaktı bizim için, ama *Atlıkarınca*'yı ikinci film olarak yapmaya karar verdik. Çünkü bizi henüz kimse tanımıyordu ve etkisinin olması için biraz bilinmek, tanınmak önemliydi. Dolayısıyla ilk olarak bunu yaparsak ulaşmak istediğimiz yerlere ulaşamayacaktık. İnsanlar bunu zaten çok daha az izleyecekti. (İnsanların çok izlemesi gerektiğini düşündüğümüz için ikinci proje olarak değerlendirdik.) Hikâyenin yazım aşaması hızlı oldu fakat diğer taraftan zorlandık. Çünkü duygusal olarak yazması zor bir proje oldu bizim için. Zaten çok karanlık ve etkisi yüksek bir şey yazıyorsun, onu da iyi anlatman lazım. Yazarken de ilk olarak karar verdiğimiz şey filmde babanın kıza uyguladığı ensestin görülmemesiydi. Önce bunu bu şekilde anlatmanın yolunu aradık. Çünkü bunların gösterilmesinden hoşlanmıyorum. Bunu göstermek de başka bir taciz. Hatta o zaman film, festivalde gösterildikten sonra birkaç sinema yazarı "Film acaba yeterince cesur değil mi?" demişti. Düşünün, ensestin yaşandığı anı göstermediğimiz için cesur olmadığımızı düşünüyorlar. Ben de şunu söyledim: "Sinema bu. Ve bunu anlatmanın bin tane yolu var." Dolayısıyla göstermek değil sinemanın işi, bunu anlatacak yolu bulmak. Dolayısıyla ben bunun *Atlıkarınca*'da iyi bulunduğuna inanıyorum. Senaryoyu yazdıktan sonra konunun uzmanı olan pek çok kişiye okuttuk. Çünkü tek kelime de olsa yanlışlığa düşmek istemedik hassas ve sakıncalı olacağı için.

Ama yazdığımız şeyde insanların psikolojilerini çok iyi anlattığımızı söylediler, o çekirdek ailenin hepsiyle ilgili de olumlu geri dönüşler aldık. Dolayısıyla da eksik bir şey olduğunu düşünmüyorum hikâyenin anlatımıyla ilgili. Bir de en zorlandığımız aslında, bizim küçük kızdı. Olayı yaşayan.

Kaç yaşındaydı o ve hikâyeyi ona nasıl anlattınız?

Telegram: @cinciva

13 yaşındaydı filmde. İnanılmaz bir kızdı ve çok etkilendik ondan. İşte o dediğim şeyi nasıl anlatacağımızı düşündük. Önce ailesine verdik senaryoyu ve hikâyeyi anlattık. Sonra hep beraber bir pedagogla görüştük ve bunu nasıl anlatmamız gerekiyor diye fikir aldık. Orada bizim avantajımız oyuncu kızımızın annesinin öğretmen, babasının doktor oluşuydu. Onlar Zeynep'e uygun dille anlattılar. Böyle şeyler olabiliyor, bazı ailelerde bunlar oluyor ve bazı çocukların başına bunlar geliyor diye. Ama filmde oynarken, ağlayacağı sahnelerde farklı duygulardan yararlandık onu oynatırken. Yani ağladığı sahnede, hiçbir zaman babasının ona yaptığı şeyden, başına gelen korkunç trajediden bahsetmedik.

Neler söyleyip ağlamasını sağladınız mesela?

Değişik oyunlar bulduk. Hayatta en sevdiğin şey nedir? Kedisi… Kedisinin öldüğünü düşünüyor gibi. Dolayısıyla filmi çekerken bizi o çok rahatlattı. Yani bunu hiç düşünmedi oynarken. Zaten oyuncu koçumuz da vardı, çocuk oyuncularla çalışan. Zeynep'e de çok iyi geldi set ortamı. Çünkü çok içine kapalı ve çekingen bir çocuktu tanıştığımızda ama filmin bitiminde bambaşka biri oldu.

Bir çocuk olarak filmin konusu ya da böyle şeylerin olabildiğini bilmek ne düşündürmüş ona, konuştu mu sizinle bunu? Ve film bittikten sonra ne söyledi?

Çok memnun ayrıldık birbirimizden. Zaten ödül aldı. Bu konu hakkında bizimle hiç konuşmadı. Çünkü ailesi hep yanındaydı ve bu konuyu konuşmaya biz de yetkili değiliz. Dolayısıyla onlarla konuştu, anlattı, anladı, psikoloğa da danıştılar. Ben onun bu konuda çok bilinçlendiğini düşünüyorum. Bence onun için de iyi oldu, çünkü çocukların bu konuda bilinçlendirilmesi gerekiyor. Çocuklar bunu bilmedikleri ve kendilerine dokunulmasıyla ilgili bir bilgiye sahip olmadıkları için, Türkiye'de sevgi kavramı gelenek göreneklerimizde dokunma üzerine geliştiğinden maalesef istismara çok açığız. Mesela İngiltere'de bir deney yapılıyor; sokakta, 4-5 yaşlarında bir erkek çocuğunu sokağın köşesine bırakıyorlar ve insanlar ne yapacak diye izliyorlar. Biliyor musunuz, kimse çocuğa dokunmuyor. Sadece eğiliyorlar ve "Sana nasıl yardım edebiliriz, kayıp mı oldun, evin

Telegram: @cinciva

nerede, polis çağıralım mı?” diyorlar, bu kadar. Bizde olsa çocuk kucaklara alınır, yavrum benim falan denir. Acayip kültür farkı var bizde bununla ilgili.

Filmi çektikten sonra nasıl tepkiler aldınız?

Film beğenilen bir film oldu. Bizim de çok içimize sinerek, çok emin olarak yaptığımız bir film oldu. Evet beğenildi, bu konuyla ilgilenen ve alanda çalışan insanlar tarafından ama ilginç tepkiler de aldım. “Çok zor ve ağır bir konu. Nasıl seyredeceğiz?” diyenler oldu. Kadın derneklerinden de duydum. Evet zor bir konu ama zaten ben de tam olarak onu diyorum. Sinemanın şöyle bir özelliği var; filminde popüler oyuncular olursa filmin konusu üzerine konuşturabiliyorsun. Dolayısıyla ensest gibi bir konuyu biz sinema programında, ana haberde ya da mesela bir eğlence programında konu edebildik. Gazetelerde içinde ensest sözcüğünün geçtiği röportajlar çıktı. Bizim amacımız konu üzerinde konuşulmasıydı, buna da ulaştık.

Filmden sonra bu gibi olayları yaşamış kişiler sizi hiç aradı mı? Derdini anlatmak isteyen, ya da ne yapacağım bilemeyip size soran?

Aradılar elbette ama iletişime geçmedik. Şöyle ki başvurabilecekleri birtakım yerler önerdik. Çünkü dediğim gibi biz bu konuyu film yapınca, sanki bu konuda uzmanmışız gibi oldu. Ama öyle değil. Mesela çeşitli üniversitelerden ensestle ilgili konuşmak için davet almaya başladık. Film üzerinden neyi nasıl gördüğümü anlatırım ama ensest hakkında konuşamam dedim. İnsanlara yanlış bir şey söylemek bizim her zaman geri durduğumuz bir şey.

Fikir nasıl ortaya çıktı?

Mert’le senaryoyu yazmaya başladığımız zaman, ona “ensestle ilgili bir film yapmak istiyorum” dedim. Bu sorunun çok gizli kaldığını düşünüyordum. Bizde hep vardır, var olan bir şeyi yokmuş gibi yaşar ve halının altına süpürürüz; bu durum iyice canımı sıkmaya başladı. Ya da gazetede küçücük bir haber olarak yer alıyor ve kimse bundan bahsetmiyor. O yüzden bunun konuşulmasını nasıl sağlayabilirim, diye düşündüm. Bu konuyu açığa çıkarmak, konudan bahsedilmesini sağlamak istiyordum ve bunu filmle yaptığımı düşünüyorum.

Telegram: @cinciva

Filmden sonra Meclis'te bu konu konuşuldu mu hiç?

Hayır tabii ki.

Siyasilerden tepkiler geldi mi filmle ilgili?

Hayır, öyle bir şey olmadı. Belki de o zaman, bu tip filmler popüler olmadığı ve çok da izlenmediği için onlara ulaşmamış olabilir.

Sinemada bu konuyu işleyen yeterince film var mı?

Türkiye'de üç-dört tane vardır ama zaten filmin ana konusu da ensest değildir.

Peki dünya sinemasında durum nedir?

Daha iyi tabii. Bayağı film var ensestle ilgili. Hatta çok sert filmler var.

***Atlıkarınca*'dan feyiz alıp bunu işlemek isteyen yönetmenler oldu mu?**

Tabii ki olmadı, çünkü izlenmiyor bu tür filmler. Sinema da ucuz bir şey değil, pahalı.

Bu tür filmleri, sinema salonları zor mu kabul ediyor?

Biz biraz şanslı bir dönemdeydik. Film 2011 yılında girdi vizyona. Beş yılda hem Türkiye'de hem sinemada çok şey değişti. O zaman, bu tip sanat filmlerinin 40-50 bin gibi seyircisi olabiliyordu. İyi rakamdır. Şu anda imkânsız. Şimdi böyle bir filmle vizyona girsen maksimum üç-beş bin kişi seyreder.

Sizin enseste bakışınız nedir ve sosyolojik olarak nasıl yorumlarsınız?

Yazmaya karar verdiğimizde ilk aldığımız karar, bu hikâyenin kesinlikle bir köyde geçmeyeceğiydi.

Neden?

Çünkü bu tür şeyler köyde olur, cahil insanlar bunu yapar gibi bir algı var insanlarda.

Karakterleri de özellikle mi okuryazar, eğitim almış kişiler yaptınız?

Telegram: @cinciva

Evet, özellikle yaptım. Bunu bayağı orta halli bir aile üzerinden; okumuş, mesleği olan, çalışan, çocukları okula giden bir fotoğrafla vermek istedik. Yani dışarıdan bakınca sıradan görünen bir çekirdek aile üzerinden anlatalım istedik. En çok üzerinde durmak istediğimiz şeylerden biriydi bu. Filmde böyle bir sürü gösterge var. Mesela komşumuzun evinde ne olduğunu bilmiyoruz, kapalı kapılar ardında bize her şey çok normal görünüyor ama içerde ne olduğunu bilmiyoruz. Hikâyeyi böyle kurmaya başladıktan sonra etrafımızda da hikâyeler duymaya başladık. İnsanlar gelip, "Benim de küçükken başıma şöyle bir şey gelmişti" ya da "Benim arkadaşımın arkadaşına böyle bir şey olmuştu" dediler. Ve bu kişiler aslında bizim çok yakınımızda ve hiç tahmin etmeyeceğimiz insanlardı. Fakat bunu da gördük. O yüzden de köyde olur, eğitimsiz kişiler yapar gibi klişelerden çıkarmak istedik. Zaten insanlara bunu anlatmak lazım. Ensest her yerde oluyor ve zaten Türkiye'de de çok yüksek. Dolayısıyla herhangi bir sınıfa mal etmek imkânsız.

Canımı sıkan bir diğer nokta ise ensesti insanların hastalık olarak görmesi. Bu suç, suç. Bunu yapanın hastaneye yatması gerektiğini düşünüyorlar, hayır, öyle bir şey yok. Bu bir suç ve biraz bunu göstermek, biraz bunun üzerinde konuşabilmek istedik.

Türkiye'de biz bu filmi yazıp çektiğimiz dönemde bu suçun cezası 8 ila 12 yıldı. Karşılaştırılamayacak kadar büyük bir tahribat yaratıyorsun, 8 ya da 12 yıl alıyorsun. Bir çocuğun, bir insanın, bir canlının hayatını elinden almış oluyorsun. Bunu yaşayan bir çocuğun normal hayatına devam etmesi çok zor bir şey.

Bu durumu yaşayanlarla görüştünüz mü hiç?

Yüz yüze konuşmadım, özellikle de istemedim. Çünkü çok etkileneceğimi biliyordum. Ama doktorlarla konuştum ve bununla ilgili bir sürü şey dinledim. Karakterleri biraz da buna göre yazdık. Beyin çok ilginç bir şey olduğu için sana bunu unutturabiliyor; sen bunu hafızandan atıyorsun ve sonra hatırlamıyorsun. Ama hayat boyu davranışlarını etkileyen bir şey bu. Yani yemek yeme sistemini, ilişki kurma biçimini, uyuma düzenini, yaşama biçimini, yani her şeyini etkileyen bir şey bu. Bir

Telegram: @cinciva

taraftan hasta bir insan yaratıyor yaşanan, başa gelen şey. Ve sen, hastalıklı ilişkiler kuruyorsun, bu belki kısır bir döngü ortaya çıkarıyor. Sonrasında doğan hastalıklı çocuklar gibi. Bir çocuğun ensesti algılaması imkânsız, biliyorsunuz. Çoğu zaman kendini sevdiğini düşünüyor çocuk, ya da bundan nefret etse ve tiksinse bile, bunu söyleyemiyor ya da söyleyince öyle bir tepki alıyor ki, bu konuyla ilgili bir daha asla konuşmuyor. İşte bu noktada, mesela okuldaki öğretmene çok önemli görevler düşüyor.

Bu konuda filmler, tiyatrolar yapılsa, algı yaratılsa bunun nasıl etkisi olur çözümde? Ve çözüm için başka neler önerirsiniz?

Bence tamamen eğitimle olabilecek bir şey. Çocuklara öncelikli olarak, bedenlerine dokunulmaması gerektiğinin öğretilmesi gerekiyor. Kendilerine başkaları tarafından dokunulmasının, iyi ve kötü dokunmanın ne demek olduğunu anlatmak gerek. Ya da kendisine dokunurken annesinin bile izin alması gerektiği gibi şeyleri. Eğitim dediğim şey bu.

Sizce neden üstü kapatılıyor?

Babanın, amcanın, abinin bunu yaptığını kabul etmek çok zor.

Ülkemizde zaten kadını korumak çok zor bir şey. Mesela kısa süre önce çocuk yaşta kızları evlendirmekle ilgili yasayı tartıştık, bu demektir ki ensest için çok gerideyiz.

Bir sanatçı olarak sizce hükümet neler yapmalı, hangi adımlan atmalı farkındalık yaratabilmek için?

Bir ara gönüllü kadın dernekleri, imkânı olmayanlar için, mahallelere gidip sağlık taraması yaptırıyordu. Mesela o sağlık taramasını yapan insan, bu konuyla ilgili bilgi sahibi olursa çocuğun psikolojisinden bunu tahmin edebilir ya da birkaç ipucundan hareketle bunu düşünebilir ve çözüm için bir şeyler yapabilir. Bir de nereye başvurulacağı meselesi var. Sadece bununla ilgili bir yardım hattı yapılması gerekiyor. Çocukların yerleştirildiği yurtlara, olayın durumuna göre annenin de alınması gerekiyor. Çünkü çocuk zaten örselenmiş, ancak anneyle birlikte güvenlik altında tutulabilir. Bir de okullarda mutlaka bununla ilgili eğitim verilmeli. Hükümet bu konularla ilgili çalışan derneklerle işbirliği yapıp, bunu çeşitli yaş seviyelerine nasıl anlatılacağıyla ilgili bir çalışma yapmalı.

Telegram: @cinciva

Ceza caydırır mı sizce?

Bence caydırmaz. Fakat çocuğun yaşadığı travma, muayene edilmesi, fiziki delil istenmesi çok ağır şeyler. Çünkü kanıt yoksa adam ceza almıyor ve daha tehlikeli hale giriyor durum. Tüm bunlar gerçekten çok çıldırtıcı. Biz o zaman filmle bu konuyu konuşulur hale getirmiştik ama şimdi o zamanki konuşulurluğu yok. O noktaya gelmişken keşke devlet adımlar atsaydı.

Bu filme hazırlanırken nasıl kitaplar okudunuz ve hangi kaynaklardan faydalandınız?

Türkiye'de çok fazla kaynak yoktu. Bu konu üzerine adli vakaların yazıldığı bir kitap var, onu okudum. Üniversitelerden aldığım konuyla ilgili tezler vardı, onları okumuştum, yabancı kaynaklara baktım. Birleşmiş Milletler'in bir raporu vardı, Türkiye'deki ensestle ilgili. Onlara bakmıştık. Tüm bunları okuduktan sonra anlatmak istediğimiz hikâyeyi nasıl kuracağımıza çalışıp aslında karakterlerin psikolojilerini doğru anlatabilmeye çalıştık.

Baba, karaktere nasıl hazırlandı?

Ben normalde filmi çekmeden önce çok fazla prova yapıyorum ama bu filmle ilgili çok prova yapmadık duygusu çok ağır olduğu için. Çünkü ne kadar çok çalışırsak, içinin o kadar boşalacağını düşündüm. Yani çocuğa çok kez ifade aldırmak gibi bir şey bu. Zaten çok kısa bir sürede, 13 günde çektik filmi. Dolayısıyla oyuncuların da o psikolojide kalmaları kolay oldu. Filmi Mudanya'da çektik mesela. Eve gitmemeleri, set bittikten sonra sosyal hayata katılmamaları da onlar için iyi bir şey oldu, o psikolojiden çıkmamalarını sağladı. Erkek karakteri, yani baba karakterini Mert Fırat oynadığı için orada şöyle bir fayda gördük. Senaryo sürecini beraber yazıp çalıştık ve o zaten psikolojisine çok hâkimdi karakterin. Sadece daha da detaylandırabilirdik belki karakteri ama onu da yapmak istemedik, çünkü ne kadar detaylandırırsan, o kadar dışarıdan bahane gibi görülebilecek şeyler üretebiliyorsun. Mesela, adam da babasından cinsel tacize maruz kalmış mıdır acaba, gibi detaylar. Bunları atmaya çalıştık.

Filmle ilgili en çok sorulan soru ne oldu?

Telegram: @cinciva

Erkek çocuğun gey olup olmadığı çok merak edildi ve soruldu. O, mesela açıkta bıraktığımız bir şeydi. Çünkü öyle bir algı var. Enseste maruz kalan çocuğun ileride eşcinsel olabilirliğiyle ilgili. Çocuk filmde babasının cenazesine bir erkek arkadaşıyla geliyor, okul arkadaşıyla. Eşcinsel mi çocuk dediler mesela. Ben de, "Biz öyle yazmadık, özellikle de öyle yazmadık ama bu, kişinin algılama şekliyle alakalı" dedim. Ayrıca, çocuk liseye gidiyor ve cenazeye giderken en yakın arkadaşı kendi cinsi olabiliyor doğal olarak.

Duygusunu vermekte en zorlandığınız sahne hangisiydi?

Filmin en vurucu sahnesi olan sahne. Yani kızın, anneannesine kitap okuyup, aslında sonra başına geleni anlattığı ve annenin tüm bunları dışardan duyduğu yer. Filmin en zor sahnesi bence orasıydı.

Anne karakterini oynayan Nergis Öztürk ne hissetti senaryoyu okuyunca ve film boyunca nasıl bir ruh halindeydi?

İnanılmaz bir oyuncudur Nergis Öztürk. Çekime gittik, o psikolojiye girdi ve bir daha da çekimler bitene kadar o psikolojiden hiç çıkmadı. Çekimler esnasında birlikte çay kahve içtiğimiz zaman çok sınırlıdır. Genelde tek başına kalmayı tercih etti bu süre boyunca. Bir de filmin en son sahnesini seviyorum, kadının arabayla gittiği o uzun sekans.

O sahne ne anlatıyor?

Aslında bütün film orada, kadının gözünden bir daha akıyor. Aslında görüyor ve anlamıyor, anlayamıyor. Kadının her şeyi baştan yaşayıp kendini sorguladığı yerdir o sahne. Yaklaşık üç dakika süren bir sahneydi (arabadaki sahne). Ve üç dakika boyunca bir oyuncunun aynı duyguda kalması zor bir şey. O sahneyi çekerken Nergis'le arabada sadece ben vardım ve bir saat falan hiç konuşmadık. Sonra sahne bitti, arabadan indik, izleyeceğim dedim. Sonra Nergis: "Bitti mi, tamam mı?" dedi. Bitti dedim ve "Tamam, artık bırakıyorum bu duyguyu, bir daha yapamam" dedi ve bitti film. Oyuncunun psikolojisi için de bayağı zordu.

Anne karakterini nasıl seçtiniz? Ne hissettirmesini istediniz?

Telegram: @cinciva

Onu zaten önceden de tanıyordum ve bu karakteri oynayacak oyuncunun hikâyeyi, duyguyu anlaması gerekiyordu. Film gergin bir film. Seni hep sinirlendiriyor. Benim için önemli olan oyuncunun onu vermesiydi. Bazen olur ya insana, etrafında bir şey olur ve kimse sana bir şey söylemez ama sen çok tuhaf bir durum olduğunu anlarsın. Onu mesela yüzde görmek çok zordur. Çünkü senin bildiğin bir şey olmuyor ama bir şey oluyor. O yüzden de çok iyi bir oyuncu lazımdı bize ve Nergis de oydu.

Ailenden biri sana bunu yapıyor ve en güvende olman gereken yerde aslında en güvensiz yerdesin. Uyku bozukluğu mesela, çok basit bir şey. Çünkü başına bu gelmesin diye hiç uyumuyorsun, hep oturuyorsun sabahlara kadar. Çok vaka varmış böyle. Bütün gün okulda uyuyan çocuklar mesela. Bunun bir sebebi olması gerekiyor. Araştırmak lazım ve öğretmenlerin de çok dikkatli olması lazım…

Yaşanmış bir olay

Polis memuru

Bir ihbar üzerine bizim okulun oraya geliyorlar. İki erkek kardeş ve babaları birbirine girmiş, kadınlar dışarıda çocuklarla bekliyor. Olaya müdahale eden polisler, erkekleri karakola götürüyor, tek tek ifadeler alınacak. Küçük olan erkek çocuk askerden yeni gelmiş ama o arada karısı hamile kalmış. Olay, karısına “Kiminle yaptın bunu?” deyip dövmeye başlamasıyla başlamış. Abi o esnada eve geliyor ve görüyor ki kardeşi karısını neredeyse öldürecek. Tabii kadın dediğim 16 yaşlarında. Abi araya giriyor, kurtarmaya çalışıyor kadını, “Bırak, onun suçu yok!” deyince kardeşi abisine “O zaman sen biliyorsun, yoksa sen misin?” diyor ve giriyorlar birbirlerine. Karakolda abinin ifadesi alınırken aynı olayın kendinin başına da geldiğini, babasının, kendisi askerdeyken karısına tecavüz ettiğini söylüyor. “Karım kardeşimi doğurdu amirim, ne yapayım” demiş. Hatta kardeşine, “Hangisi benim, hangisi babamın bilmiyorum!” bile demiş…

Telegram: @cinciva

“Medya farkındalığı artırabilir”

“Direkt büyüdüm, büyüttüler.”

Doç. Dr. Esin Özatalay Çocuk Psikiyatristi
Dr. Çığıl Fettahoğlu Çocuk ve Ergen Psikiyatristi

Bu kez yolumu Antalya’ya çevirdim ve işinin ehli iki bilim insanıyla görüşmeye gittim. Onlarla bu konuyu enine boyuna konuştuk. Yıllar içinde edindikleri tecrübeleri anlattılar ve zihinlerden çıkmayacak yanıtlar verdiler. Çocuk Psikiyatristi Doç. Dr. Esin Özatalay’la Çocuk ve Ergen Psikiyatristi Dr. Çığıl Fettahoğlu… Görüşmeye gitmeden önce yaptığımız telefon konuşmasında, konuya dair anlatacak pek çok şeylerinin olduğunu söylemişlerdi. Aslında her röportajda aynı şey oluyordu.“Konu ne?” sorusuna yanıt verdiğimde önce bir duraksama yaşanıyor ve sonrasında Pandora’nın kutusu açılıyordu. Akdeniz Üniversitesi’nde Dr. Esin Özatalay’ın odasında buluştuk ve konuşmaya başladık.

“Örtülü, saklı bir konu. Yargıya intikal etmiş kısmı da buzdağının görünen kısmı. Gerisinde daha büyük kütleler var. Ruh sağlığı bozulmuş mudur meselesi var. Bu vakalar aileler tarafından hasıraltı ediliyor. Ruh sağlığı tabii ki bozuk ama tedavi arayışı yok, destek yok, herkes örtbas etmeye çalışıyor. Eğer yargı sürecinde hâkim ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin görüş istemek için onu bize gönderirse tedavi için bir fırsat olacak önünde” diyerek söze başladılar.

“Her doktora gelen vakalar değişiklik gösterebiliyor elbette ama size gelen olaylar nasıl ortaya çıkmış?” diye sorduğumda Esin Özatalay, gördüklerinin çoğunun hamilelik sonucunda, komşuların, etrafın fark etmesiyle ortaya çıktığını söylüyor. Mesela bir vakada, köyden komşular çocuğun hamile olduğunu fark edip jandarmaya ihbar edince ortaya çıkmış, bazı çocuklar da ergen olduklarında öğretmenlerine söyleyip yardım isteyebiliyor.

Telegram: @cinciva

Dr. Çığıl Fettahoğlu ise, bazı vakalarda, çocuk başka bir nedenle hastaneye gittiğinde muayene sırasında ortaya çıktığını söylüyor: “Çocuk karın ağrısı yaşıyor, muayenede fark edildiğinde de yasal prosedür başlatılıyor. Ama toplumumuzda genellikle yaşanan süreç, her türlü cinsel istismar veya ensestin örtbas edilmesi. İstismar eğer aile içindense ve nikâh düşen biriyse alelacele evlendirip namusunu temizleme, aile dışındansa örtbas etme, hatta töre cinayeti gibi sonuçlar yaşanıyor. Hatta istismara uğrayan kızı, bizzat ailesi öldürüyor. Toplumun yaklaşımı bu.”

“Bir çocuk vardı” diyor Esin Hoca ve devam ediyor: “Annesi şikâyetini geri alması için çocuğuna ısrar ediyordu.‘Ailemizi dağıttın, senin yüzünden baban içeri girdi. Ben de çalışmıyorum, kardeşlerin ne yapacak? Tabii sen devlet korumasındasın. Yiyip içiyorsun. Kardeşlerin aç kaldı’ diyordu.

İstismara uğrayan bir çocuğun travmasını düşünmeye çalışın. Ve şimdi de bunun üzerine onu daha da travmatize eden şey ne olabilir diye sorun kendinize. Ben sordum karşımdaki doktorlara ve aldığım yanıt “Onlara inanılmaması” oldu, “üstelik kırsal kesimde anne o kadar çaresiz ki, çocuğuna inansa bile inanmamayı tercih ediyor” dediler.

Bu çocuklar büyüyünce evden kaçmak için karşısına çıkan ilk insanla evleniyormuş. Ayrıca istismara maruz kalmış ve sonrasında anne olmuş bazı kadınlara göre “baba çocuğa dokunabilir” düşüncesi olabiliyormuş. Ya da “Ne olacak ki, zamanında ben de maruz kalmıştım” diye düşünebiliyorlarmış. Belki bu biraz daha anlaşılabilir, “Çünkü kendi travmatik yaşantılarında kimse onlara yardımcı olmamış ve sonuç olarak öfkeliler” diyor uzmanlar.

* * *

Hastalık mı sizce?

Fettahoğlu: Büyük bir kısmının tıbbi anlamda hasta olduğunu düşünmüyorum, hastalık değil sapkınlık-sapıklık ve bunları ayırt etmek lazım.

Özatalay: Bunlara hasta gözüyle bakarsak bütün istismarcı ve pedofillere hasta gözüyle bakılır. Çok ciddi dürtü kontrol bozuklukları var.

Telegram: @cinciva

Dürtü kontrol bozukluğu bir tür hastalık değil mi?

Özatalay: Hayır. Kişilik bozuklukları olabilir, ama sapkınlık başka bir şey. Kişilik bozukluklarını psikiyatride hastalık olarak kabul etmeyiz. Kişilik bozukluğu olan bireyin cezai ehliyeti tamdır. Mesela psikopat diye bilinen anti-sosyal kişilik bozukluğudur o. Cinsel sapmaların da kişilik bozukluğu olduğu kabul edilir. Bunlar için de tedavi söz konusu değildir.

Hastayım deyip alacağı cezadan kurtulmaya çalışan var mı?

Fettahoğlu: Kandıramazlar. Cezadan kurtulabilmeniz için gerçeği değerlendirmenizi bozacak hastalıklara sahip olmanız, mesela şizofren olmanız lazım.

Özatalay: Ya da ağır zekâ geriliği.

Fettahoğlu: Ağır bir akıl hastalığı olması gerek ya da çok ağır bir psikotik dönem geçiriyor olmalı. Onun dışında hiçbir hastalık sizi kurtarmaz. Buna sarhoşluk dahil. Çünkü alkolü alma konusunda kendi karar veriyor. Kendi iradenle yaptığın bir şeyin sonuçlarına da katlanmak zorundasın.

Cezaevinden çıktıktan sonra nasıl bir yol izlenmeli?

Özatalay: Toplum içinde de denetimli bir hayatının olması lazım. Bir süre takip de edilmeleri lazım ama hastalar için bile sosyal hizmetler bulamıyoruz.

>**Hangi ülkede söylediğiniz sistem var mesela?**

Fettahoğlu: Amerika'da bir miktar var. Eğer tescilli pedofil ise, okullara belirli bir mesafeden daha fazla yaklaşması yasak. Servis şoförü olamaz, okulda çalışamaz.

Ensest mağduru çocukların ruh halleri ve tepkileri nasıldır?

Özatalay: Bazı çocuk hiçbir şey olmamış gibi davranırken bazısı konuşma yetisini bile kaybedebiliyor. Çocuk karşımıza geldiğinde utanıyor, ama öncelikli hissettiği şey suçluluk. Suçluluğu da aileyi dağıttığını düşündüğü için yaşıyor. Bize geldiğinde en belirgin ve ortak özellikleri de çok yorgun olmaları. Çünkü çocuk bize gelinceye kadar ortalık darmaduman oluyor, baba da apar topar hapse atılıyor. Bir taraftan anne

Telegram: @cinciva

feryat figan ediyor… Belki de hayatında köyünden ya da oturduğu mahalleden dışarı bile çıkmamış çocuk bir anda kuruma alınıyor.

Çocuklar bize gelmeden genital muayenesi yapıldığı için bize geldiklerinde pilleri bitmiş oluyor. Bir de çocuğun kişilik özelliğine göre değişiyor vereceği tepki ama çocuklar genellikle baş edemeyeceği sıkıntılar yaşadığında susarlar, donuk kalır ya da bu olay olmamış gibi davranırlar. Kendilerini hazırlayıncaya kadar, bununla baş edebilecek noktaya gelene kadar uykuya yatırırlar bu konuyu. Onun için pek çok istismar, ensest mağduru duvar gibi bir suratla, sanki başkasının yaşadığı bir şeyi anlatıyormuş gibi anlatabilir olayı. Yaşanandan en erken 1,5 yıl, bazen 18-20 yıla kadar varan süreden sonra ortaya çıkabilir semptom. Olay yaşandıktan hemen sonra ruhsal bozukluk ortaya çıkmayabilir. Mesela devamlı gittiğim bir mağaza var ve oradaki kişilerden biri mağdur. Ve ancak şimdilerde dile getirebiliyor.

Şimdi kaç yaşında, ne zaman yaşamış?

Özatalay: Şimdi 30'lu yaşlarında, evli barklı, çocuk sahibi. Panik atak, anksiyete bozukluğu diye yıllarca tedavi görüp ilaç kullanmış, sonrasında bir yerde ensest konuşulunca, bizlerle de konuştuktan sonra durumu biraz değişti. İlaçları bıraktı, anksiyete de azaldı gibi.

Kim tarafından mağdur edilmiş ve şimdiye kadar neden söyleyememiş?

Özatalay: Babası tarafından. Yıllar onu ancak hazırlamış anlatabilmesi için. Babanızın size böyle dokunduğunu söylemek, bu kadar kolay bir şey değil. Başka insanların hikâyelerini duyduğunuzda biz o adama da, çocuğa da öfkeleniyoruz ya da acıyoruz. Ama kişisel olarak birinin başına geldiğinde o kadar kolay değil. Mesela bir dolu kadın tecavüze uğrar. Çoğu söylemez, utanır. Bir kadın için, bir insan için tecavüze uğramak çok utanılacak bir şey.

Ülkemizde cinsel açlığın olduğu çok bilinen, çok tekrarlanan bir cümledir. Peki, kişinin çocuğunu istismar ediyor oluşu da cinsel açlıkla alakalı mı?

Telegram: @cinciva

Fettahoğlu: Alakalı olduğu görüşündeyim. Bir şeyi çok fazla tabu haline getirirseniz sonuç kaçınılmaz olabiliyor. Kişilik özellikleriniz de önemli. Siz kendinizi suçlama eğiliminde olan, hafif obsesif kişilik özellikleri olan, her şeyde önce "ne yaptım ben" diye sorgulama eğiliminde olan biriyseniz, ya da fantezi düzeyinde bir hoşlanma duygusu yaşıyorsanız, size yapılan şeyden dolayı ben izin vermiş olabilir miyim acaba diye kasılırsınız. Bu utanç verici bir şeydir.

İstismara uğrayan çocuklarda, suçları olmadığı halde gelişen bazı düşünceler oluyor. "Ben artık değersizim, kirlendim, hiçbir işe yaramam" gibi şeyler düşünebiliyorlar. Ya da "Ben ne kötü biriyim ki babam bile bana uygunsuz yaklaştı. Babam bile beni uygun şekilde sevmedi" diye düşünüyorlar maalesef. Zaten istismar edilecek çocuğun küçük yaşlardan seçilmesinin sebeplerinden biri de bu; çünkü çocuk önce kendini suçlar. Korkar ve susar. Bu da istismarcının işine gelir.

Özatalay: Çocuk bencil olur ve dünyanın merkezine kendisini koyar. İyinin sebebi de kendisidir, kötünün sebebi de. Her şeyde kendini sebep olarak görür. Mesela bu durumu, boşanmalarda görürüz. Anne baba başka nedenden boşanıyordur ama çocuk, ben çok kötü bir çocuktum, yaramazlık yaptım, benim yüzümden kavga ettiler, benim yüzümden boşanıyorlar diye yorumlayabilir. 17'li yaşlara kadar bu, azalarak devam eder. Kendilerini olayın merkezine koydukları için suçluluk duyarlar.

Fettahoğlu: Yaş büyüdükçe bu duruma engel olmadığı için de suçluluk duyarlar. "Niye daha önce söylemedim? Neden yardım istemedim?" diye düşünür ve maalesef tüm hayatı boyunca bu düşünceye saplanıp kalırlar. Fakat çıkıp da "Babam ya da abim bana dokunuyordu" demek kolay değil. Elâlemin bakkalı bana dokundu demekle, babam bana dokundu demek çok farklı şeyler. Çünkü hayatta sizi koruması gereken iki insan var. Anne ve baba. Ama biri size uygunsuz şekilde dokunuyor; öbürü muhtemelen görüyor, seziyor ya da imalarınızı duymuyor. Hatta belki de açıkça "sen yanlış anlamışsındır" diyor. Siz bunu dışarıdaki üçüncü şahıslara anlatıyorsunuz. Bu o kadar kolay yapılacak bir iş değil.

Telegram: @cinciva

Çocuk en çok anneye sığınır, ondan medet umar. Peki burada annenin rolü nedir? Çocukla ilişkisi nasıl olmalı? Bir çocuğun algılarını nasıl açmak lazım?

Özatalay: Söz konusu ensest ise, olay çok değişir. Çocuğu her türlü istismara karşı uyanık kılmak için:

- Özel bölgeleri öğretmek lazım.

- Bikini, mayo bölgelerine başka insanların dokunamayacağını, buna doktorlar da dahil, öğretmek lazım. Doktor bile anne ve babadan izin almalı önce.

- "Sana yardım ederken poponu temizlerim ama onun dışında, ben bile sana izin almadan dokunamam" kuralını öğretmek lazım. Ama şu da var ki, üç yaşındaki bir çocuğa, babanın da dokunamayacağını anlatamazsınız. Çünkü o zaman babandan bile tehlike gelebilir demiş oluyorsunuz ve bu da babaya bir düşmanlık geliştirebilir, ki anksiyete bozuklukları için ciddi bir bilişsel öğedir. Çünkü "dış dünya tehlikeli" algısı oluşur çocukta.

Bu nedenle ensest konusunda bilgilendirmek çok kolay değil. Ama genel anlamda cinsel istismar konusunda bilgilendirilebilirler.

Peki anne ve babalar, çocuk kaç yaşına geldiğinde cinselliği anlatmalı ve nasıl, hangi dille anlatabilir?

Özatalay: Çocukların ödipal dönemi, dört yaş civarında başlayan bir gelişim evresidir. Okul çağına kadar cinselliğe, genital bölgeye, özellikle gelişimsel olarak merak duydukları yıllarda bu eğitime başlanması gerekir. Zaten onun öncesinde çok bir şey kavrayamaz çocuk. Çocuklara bir konuda çok fazla tembih ettiğinizde de merakını kamçılarsınız. Cinsel istismar için çocuğu eğitirken, anne kaygılarından dolayı çocuğu daha da kamçılayabilir bu konuda. Dolayısıyla çocukta merak uyandırır. Bunu öğretmenin dozu çok önemli. Ama en önemlisi de çocuk kaç yaşında olursa olsun, annesi tarafından yargılanmayacağı, suçlanmayacağı, aşağılanmayacağı hissini taşıması lazım. Şunu zihnine yerleştirmeli çocuk: "Annem beni dinler, kızmaz." Bu, çok önemli.

Dr. Esin, Sosyal Hizmetlerin yeterli olmadığını ama geliştirilmesi için hükümetten umudu olmadığını da belirtiyor. "Çünkü küçücük çocuğun, bu

Telegram: @cinciva

tecavüzde rızası var mıydı yok muydu diye tartışan bir meclisten bahsediyoruz. Rıza bulup 12 yaşından büyük çocukların tecavüzcüyle evlendirilmesini yasalaştırmaya çalışan bir TBMM bu. Dediğim gibi ‘helal tecavüz’ derdindeler” diyor.

Ben kayıt tuşuna basmadan önce bana anlattığınız o kırık kol hikâyesini, bir de şimdi anlatabilir misiniz?

Özatalay: Birkaç yıl önce kliniğimize gelen 14-15 yaşlarında genç bir kız vardı. Akıl sağlığı normal değildi, hatta zekâda biraz gerilik vardı. Anne ve babası başa çıkamayınca kızı dayıya devrediyorlar. “Bizi dinlemiyor, sen bu kızı adam et” diyorlar. Bu arada kızın davranış sorunları, öfke patlamaları, dürtüsellikleri polikliniğimizde tedavi ediliyor ve zaten genç kız da tedavisini hiç aksatmıyor. Bir gün bu çocuk polikliniğe, randevusuna geldiğinde panik halinde ve gergindi. Kolu kırılmış, sallanıyordu. Dayısı dışarıda bekliyordu. Dayıya hiç belli etmeden çocuk polisine ulaştık, çocuğun kolu alçıya alındı ve çocuk da korumaya verildi. Sonra poliklinik randevuları aksamaya başladı. Takibe gelemez oldu. Kaldığı kurumda bir gün bize getirecek araç bulamadılar, başka bir gün de görevli. İki-üç ay kadar sonra bir cuma günü, hiç unutmuyorum, akşamüzeri saat beşe çeyrek var. Herkes gitmiş. İş bitmiş, kapıyı kilitleyip çıkacağız. O esnada polis iki genç kız getirdi. Ellerinde mahkemenin müzekkeresi. Kızı ben bir yerden tanıyorum. Kim bu derken hatırladık. Kaldığı kurumun bekçisinin tacizinden, yine yaşıtı bir kızla kaçıyor. Kemer yolunda bir kamyon şoförüne otostop yapıyorlar. Şoför bu iki kızı da kamyona alıyor ve ikisine birden tecavüz ediyor. Bu çocuğu fiziksel istismardan kurtarmak için suç duyurusunda bulundum. Devlet korunmasına alınmasını sağladım. İyi mi ettim, kötü mü ettim? Yıllardır hep bunun vicdan muhasebesini yaparım. Her suç duyurusu yapmam gerektiğinde iyice tartmak zorunda kalırım. Ensest bile olsa aileyi önce iyice tanıyıp, akrabalar dahil, hepsiyle toplantı yapıp güçlü yanlarının neler olduğunu görüp, bu çocuğu bu ailede kim koruyabilirse ona kafa yorup ailenin içinde tutmak gerektiğini düşünüyorum.

Niçin böyle düşünüyorsunuz?

Telegram: @cinciva

Fettahoğlu: Çünkü devlet korumuyor.

Özatalay: Devleti suçlamak anlamında söylemiyorum ama koruyamıyor. Bu çok kolay bir şey değil. Babaanne, dede, hala, dayı kim varsa ailede aklı başında, bu çocuğun sorumluluğunu verip düzenli olarak da denetleyebileceğimiz bir ortam yarattıktan ve çocuğu cinsel anlamda rahatsız edeni de cezalandırdıktan sonra o çocuk ailenin içinde kalabilmeli. Bence yapılması gereken bu. Ayrıca, tekrarlayan muayeneler de çocukları travmatize ediyor maalesef.

Fettahoğlu: "Üç imzalı rapor düzenlemişsiniz, beş imzalı olması gerekiyor" diye yüzlerce hasta baktık. Sadece iki imza eksik diye.

Sonra ne oluyor?

Fettahoğlu: Çocuklar bir daha geliyor. Sadece bana da gelmiyor; kadındoğuma bir daha gidiyor, adli tıbba bir daha gidiyor, nörolojiye bir daha gidiyor. Anal refleks muayene ediliyor, tecavüze uğramış çocuklar nörolojiye gönderiliyor. Bunlar yasa değil, uygulama hatası.

Özatalay: Yapmak zorundalar. Hukukçular somut delillere bakıyor. Kurallar ve deliller olmalı. Bizdeki sorunlardan biri de, kuramlar arası işbirliğinin olmaması. Yasa tamam da hastanedeki sistem, adliyedeki sistem, oradaki elemanların eğitim durumu, mübaşirin itip kakması, kurumda çalışanların cehaleti, hastanedekilerin konuyu bilmemesi gibi bir sürü karmaşa var. Bu ciddi eğitim gerektiren bir konu aslında. İstismar mağdura çocuklarla çalışanların da eğitilmesi gerekiyor.

Rapor veren kişilerin tehdit edildiğini, buna maruz kaldığını biliyoruz. Sizler hiç tehdit edildiniz mi raporun seyri için?

Özatalay: Tehdit edilmedim ama vereceğim rapora etkilemeye çalışanlar oldu.

Fettahoğlu: Mesela, "Yapmaz o öyle şey. Saygın bir adamdır, kız ona iftira atıyor" gibi bir dolu telefon aldık. Bürokratlardan…

Hangi aile tipinde ve anne baba karakterinin çocukları istismara daha açık oluyor?

Özatalay: Ensest için genellikle, annenin ezik olduğu, fazla gücü olmayan, ağırlığını ortaya koyamayan, silik; babanın da despot, kayıtsız

Telegram: @cinciva

şartsız otorite, her dediğinin yapılmasını isteyen karakterde olanların çocuklarının istismara daha açık olduğu yönünde bir kabul var. Bilgimiz bu, ama araştırmalarda, çocuklarının primer bakımına bebeklikten itibaren dahil olan babaların çocuklarına cinsel istismarda bulunmadıkları gözlemlenmiş. Bu çok çarpıcı. Uzak, soğuk, duygusal ilişkileri zayıf, sert ve despot babalardan daha çok istismarcı çıktığı iddia edilir.

Ensesti son dönemde daha çok mu duyar olduk, ne dersiniz?

Fettahoğlu: İstismarı daha çok duyuyoruz ama ensesti muhtemelen hâlâ çok bilmiyoruz. Cinsel istismar vakalarında azalma var gibi görünüyor ama aslında raporlamalar istenmeyince azalmış gibi görünüyor olabilir.

Nasıl oluyor bu?

Özatalay: Mahkeme çocuğun ruh sağlığının bozulmuş olduğunu kabul ediyor. Eğer hâkim duyarlıysa, çocuğun görüntüsünden gerçekten sıkıntıda olduğunu, zor durumda olduğunu görürse, bir hekimin elinden geçsin, tedavisi planlansın diye gönderiyor. Fakat o da şansa bağlı. Ama zaten bu çocuk ne oldu, ne bitti diye takip edilmiyor. Kaç çocuk bize hiç gelmedi, kimse de sormadı…

Peki istismara uğrayan çocuklar ileriki yaşlarında nasıl karakterlere dönüşüyorlar? Bu atlatılabilir bir travma mıdır?

Özatalay: Ayşe vardı bizim orada. Ayşe bir gün çocuğunu getirdi bana, panik halindeydi. “Babam küçükken bana yapıyordu şimdi de çocuğuma yapıyor” dedi. Ama o bana bunları söyleyene kadar bu kadar travmatik bir yaşantısı olduğunu hiç anlamamıştım.

Dede torununa porno filmler izletiyormuş ama aktif olarak çocuğa bir şey yapmamış. Olay da şöyle ortaya çıkmış: Çocuk bir gün izlediği filmlerde gördüklerini annesine uygulamaya kalkmış. Bu çocuk daha anasınıfına gidiyor. E tabi anne bunu görünce şaşırmış ve dünyası kararmış. Ama durumun ne olduğunu anlamakta zorlanmamış, kendi geçmişinde yaşadığı olaydan dolayı. O ana kadar cıvıl cıvıl bir kızmış çocuğu, anne de kilitlenip kalmış. İçlerinde bir yara sızlıyor, bir yer kanıyor. Her türlü olay bunu hatırlatıyor ama hayatlarına mecbur devam ediyorlar.

Telegram: @cinciva

Kadınlarda cinsel sorunlara çok fazla rastlanıyor. Mesela hayatında hiç orgazm olmamış evli, çocuklu kadınlar var. Muhtemelen geçmişten gelen böyle bir travması var. Ama hayat devam etmek zorunda ve bu toplumda genç bir kadının tek başına ayakta durması da hiç kolay değil maalesef. Ve tanımadığınız bir duygunun yokluğunu fark edemezsiniz de.

Çocuklar, istismara uğramış olduğunun şifresini nasıl verir?

Özatalay: Okul öncesi grup bazen oyunlarında sergileyebiliyor. Yaşına hiç uygun olmayan cinsellikle ilgili bilgi, oyunda cinselliğin fazlaca işlenmesi görülüyor. Oyunda anne eve gelince çocuğuna "Baban sana ne yedirdi?" der, Çocuk, "Süt içirdi ama acı gibiydi. Pipi sütüydü" gibi cevaplar verir mesela.

Bunu anlatan birinden mi duydunuz?

Özatalay: Ege'den birisi anlatmıştı diyorlar. Okul çağında, gene rastgele mastürbasyon yapılması. Mesela mastürbasyon küçük çocuklarda erken cinsel uyarılmanın işaretidir. Oyunu bırakıp mastürbasyon yaparlar. O yaş grubu, kendi genital bölgesini keşfeder, bununla haz aldığını keşfeder ama başka haz kaynakları da vardır. Bir süre yapar, sonra da unutur. Ama okul öncesi bir çocuk ısrarla mastürbasyona devam ediyorsa, başkalarının yanında da bunu yapıyorsa, arkadaşlarıyla oyun oynarken arkadaşlarından vazgeçip yapıyorsa, bu kuşku uyandırmalıdır. Bu, çocukta uygunsuz bir cinsel uyarılma olduğunu gösterir. İstismar ediliyor olabilir diye daha dikkatli olunmalı. Oyunlarında cinsel içerik varsa, resimlerinde, çizimlerinde yaşına uygun olmayan çizimler varsa da bu ihtimal vardır.

İstismar edilmiş ya da istismar edildiğinden şüphelenilen çocuğa hem Adli Tıp'ta hem de Çocuk İzlem Merkezi'nde resim çizdirilir. Ve buradan çıkan bazı çizimlere çocuğun yaşadığı şey yansır. Konuştuğum farklı hekimler de bu çizimlerden bahsetti. Anlattıkları beni her ne kadar hayrete düşürse de, çocuğa resim çizdirilmesi, özellikle konuşamayan çocuk için, olay sonrası travma yaşamış ve tamamen içine dönmüş çocuk için de iyi. Çünkü konuşamadığını resimle anlatabiliyor. Diyeceksiniz ki küçücük çocuk ne çizebilir de karşı taraf bundan, bu çocuğun istismara uğradığını anlar… Ama öyle anlaşılıyor ki şaşırırsınız… Bu resimler gizli elbette. Ben

Telegram: @cinciva

de hiç görmedim ama anlatılanlar gerçekten anlaşılacağı yönünde. Mesela, küçücük bir çocuğun o boş kâğıda babasını çizip, babasının bacağının oradan bir çizgi çekip onu "babamın canavarı" diye adlandırmasını hiçbirimiz normal karşılayamayız herhalde değil mi? Neler yaşamış olabileceğini tahmin etmek de zor olmayacaktır diye düşünüyorum.

İstismara ilişkin rapor veren ve bu konuda görüş bildiren biri olarak, bu olaylara verilen cezaları nasıl buluyorsunuz?

Fettahoğlu: Yasalarla ilgili sıkıntı yok, sıkıntı bu yasaları uygulama noktasında. Herkesin bildiği bir örnek vereyim. Çocuk istismarcısı Hüseyin Üzmez, 14 yaşında bir kız çocuğuna cinsel istismarda bulunduğu için 13 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. TCK'daki son değişiklikle 8 yıl 9 ay yatacak ve 2017 yılında tahliye olacaktı. 2014 yılında cezaevinde psikolojik sorunlar yaşıyor diye tahliye edildi. Çıktıktan iki hafta sonra da hastalığından dolayı hayatını kaybetti. Ama burada asıl söylemek istediğim, neden serbest bırakıldığı… Çünkü ilk duruşmada tutuklanmış ve 185 gün ceza evinde kalmıştı. İkinci duruşmada da tutuksuz yargılanmasına hükmedilmişti. Fakat İstanbul Adli Tıp Kurumu'ndan 260 gün sonra gelen rapor, çocuğun ruh sağlığının bozulduğu yönünde olunca işler değişti ve bu kez 14 Temmuz 2009 yılında yeniden cezaevine konuldu. Eğer yasalar uygulanıyor olsaydı böyle bir sonuç olmazdı.

Özatalay: Diyarbakır'da mahkeme, bir vakada erken boşalma indirimi verdi. Neden? Çünkü tecavüz tamamlanmamış dedi hâkim… Kravat takılıyor diye iyi hal indirimi veriliyor biliyorsunuz. Hal böyle olunca da yasalar caydırıcı görünmüyor.

İfadesini birden çok kez vermek zorunda kalması çocukta nasıl bir psikoloji yaratıyor?

Özatalay: Elbette ki travmayı şiddetlendiriyor. İkinci travma deriz buna. Primer travma cinsel istismarı yapan kişinin yarattığı travmadır. Sonra da bu olay nedeniyle yaşadıkları ikincil travmadır. Defalarca ifade verme, herkese kendini anlatmak zorunda kalma, o sorulara cevap verme, yanlı sorular, çocuğu suçlama, aşağılama… Bakışlardan bile anlam

Telegram: @cinciva

çıkarırlar. Etiketlenme, konu komşunun, arkadaşların, okulun bakış açısı gibi bir dolu etken de tabii ki ikincil istismar, ikincil örselenme yaratıyor.

Bu tür vakaların önüne nasıl geçilebilir ya da nasıl azaltılabilir? Kimin üzerine hangi görevler düşer? Kimler neler yapmalıdır?

Fettahoğlu: Ensest için özel bir önleme programı düşünemiyorum. Aile içerisinde olan bir şey. Kol kırılır yen içinde kalır der insanımız, duyurmak istemez. Annenin de patolojiye karıştığı, karmaşık dinamiklerin olduğu bir şey bu. Ama aile dışından gelen istismar için çok şey yapılabilir. Çocuklar bilgilendirilebilir, aile bilgilendirilebilir, eğitim grupları yapılabilir, medya bu konuda çok etkili kullanılabilir. Maalesef ülkemizde medya temel görevini yerine getirmiyor. Sadece magazin yanıyla ah vah deniyor ve geçiliyor. Çarpıcı görüntüler veriliyor. İşte o görüntüyü vermeden, o konu gündeme geldiğinde kitlenin eğitilmesi amaçlı programlar yapılmalı. O konuyu flaş olarak verip arkasından eğitim programı yapılmalıdır. Medya en etkili eğitim aracı, ama kullanılabilirse.

Bir taraftan da medyada verildiğinde, insanların verdiği tepkiler azalıyor ve bu vakalar normalleştirilmiş oluyor. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

Özatalay: İnsanlar bu durumu kanıksıyor ve sonucunda da duyarsızlaşıyor. Benden ırak olsun da ne olursa olsun diyorlar. Medyanın gösterme dozu iyi ayarlanmalı. Ama baktığımızda bir taraftan da farkındalığı artırıyor. Mesela bunu yaşayanlar yardım isteyebileceklerini ve bu yardımları nerelerden isteyebileceklerini öğreniyor. Bunu yapanın yanına kâr kalmayabileceğini izleyerek öğreniyor ve cesaretleniyorlar. Tabii cesaret alabilecekleri davalar olduğu gibi, sonucu insanı travmaya uğratacak davalar da olabiliyor. Medya çok abartarak, duygu sömürüsü yaparak verdiğinde sıkıntı doğuyor. İşte hal böyle olunca gizleme yoluna gidenler olabiliyor da.

Okullarda nasıl dersler verilmeli? Müfredata konulması gereken bir ders olmalı mı?

Fettahoğlu: Çok zor bir soru. Ülkemizin koşullarını, milli eğitimin gidişatını düşününce çok zor. Şimdi devletin koruduğu bir kurumda yatılı

Telegram: @cinciva

olarak kalan “meşhur” vasıftaki bir olaydan bahsediyorum. Bir otorite figürü olan siz, bu kurumu karalamaya çalışıyorsunuz, “Bir kere olmuş bir olay için kurumu karalayamazsınız” deniyor, biliyorsunuz. Şimdi böyle bir ülkede müfredatı programlamak çok zor. Cinsel eğitim bilimi vardır. Çocuklara cinsel eğitim ben bildim bileli konuşulur ama uygulamada hiç olmaz.

Aile içinde cinsel eğitimin verilmesi şu aşamada ilk önerim. Çocuklar üç yaşından itibaren dünyaya nasıl geldiklerini merak etmeye ve sormaya başlıyor. En merak ettikleri de, bebek nasıl oluyor, kızların neden pipisi yok gibi sorular. İşte bu noktada anne ve baba soruların yanıtlarını çok basit vermeli. Kesinlikle “Ayıp, sus bakayım!” gibi şeyler söylenmemek.. Oysa çoğu anne baba “Ayıp, sus bakayım, nereden öğrendin sen bunu?” diyor. Eminim sizlerin de çevresinde vardır. Ama yanlış. Çocuğu korkutur, kendinizden uzaklaştırır ve başına böyle bir şey geldiğinde size anlatmasının yolunu kapatmış olursunuz. Her anne babanın anlatışı farklı olur, her çocuğun da anlayabileceği düzey farklıdır. Gördüğünüz gibi bunun bir formülü, bir reçetesi yok, yalnızca çocuk küçükken temel bilgiler verilmeye başlanmalı. Mesela biyoloji dersinde üremeyle ilgili eğitim verilmeli ve bu konu konuşulabilmeli.

İyi ve kötü dokunma en azından ailede öğretilebilir. Ülkemizde son yıllarda çocuklar cinsellikle çok erken yaşta, ergenlikte tanışıyorlar ve dolayısıyla cinsel yolla bulaşan hastalıklar aldı başını gidiyor. Korunmayı kimse bilmiyor. 15-16 yaşında korunmayı konuşmak meslek hayatımın başında hiç aklıma gelmezdi, çünkü bunlar yaşanmazdı.

Meslek hayatınızda gördüğünüz ilk ensest vakasını hatırlıyor musunuz? Ve sizde nasıl bir etki yaratmıştı?

Özatalay: 1989 ya da 1990 yılıydı. O zaman Ankara Üniversitesi çocuk psikiyatri asistanıydım. 13-14 yaşlarında bir kız geldi. Ankara’nın bir ilçesinden gelmişti. Yanında jandarmalar vardı. Kurcalayınca ensest olduğu ortaya çıktı. Ama yapılan muayenede kızlık zarı sağlamdı. Öyle olunca “Babam bana tecavüz ediyor” beyanını hukukçular yalan olarak kabul etmişti…

Telegram: @cinciva

Hukukçular bunu nasıl böyle düşünebiliyor? Sonuçta çocuğu hekimler görüyor ve bir rapor veriliyor…

Özatalay: Maalesef bunun tecavüz olmadığını düşünmüşlerdi. Bu olayda da öyle oldu. Çocuğun babasına iftira attığı yargısına varmışlardı ve ne yazıktır ki çocuğu bize suçlu olarak göndermişlerdi. Eğer "babasına iftira atmak suçuna farik ve mümeyyiz" (işlediği fiilin, hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin varlığı - TCK 31/2) dersek, mağdur şikâyet ettiği kişinin bu suçu işlemediğini bildiği halde, bu şikâyette bulunuyor demektir. İşlediği suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algıladığı, doktor raporuyla da ispatlanırsa mağdur iftira suçundan cezalandırabilir. Bu benim için çok çarpıcıydı ve asla unutamadım. Orada o zamanki hocamla birlikte uzun uzun rapor yazmıştık. Çocuk yaşadığı çevreye uygun olmayacak düzeyde cinsel bilgiye sahipti. Duyduğum çoğu ensest vakada suçlu olan baba, abi ve amcaydı. Sadece bir iki kere ifadesini geri çeken çocuğa rastladım. Yaşadıkları koşulların zorluğu nedeniyle geri çekmişlerdi. Biri hamileydi. Nasıl olsa doğumdan sonra DNA testi yapılacak ve gerçek ortaya çıkacak, şimdi şikâyet etmemin anlamı yok diye düşünmüştü. Devlet korumasına alındı. Bebeği doğurdu… Babasından olan bebeği…

ÇOCUĞU HER TÜRLÜ İSTİSMARA KARŞI UYANIK KILMAK İÇİN

- Özel bölgeleri öğretmek lazım.

- Bikini, mayo bölgelerine başka insanların dokunamayacağını, buna doktorlar da dahil, öğretmek lazım. Doktor bile anne ve babadan izin almalı önce.

- "Sana yardım ederken poponu temizlerim ama onun dışında, ben bile sana izin almadan dokunamam" kuralını öğretmek lazım. Ama şu da var ki, üç yaşındaki bir çocuğa, babanın da dokunamayacağını anlatamazsınız. Çünkü o zaman babandan bile tehlike gelebilir demiş oluyorsunuz ve bu da babaya bir düşmanlık geliştirebilir, ki anksiyete bozuklukları için ciddi bir bilişsel öğedir. Çünkü "dış dünya tehlikeli" algısı oluşur çocukta.

Telegram: @cinciva

Bu nedenle ensest konusunda bilgilendirmek çok kolay değil. Ama genel anlamda cinsel istismar konusunda bilgilendirilebilirler.

Yaşanmış bir olay

Abim bana bir şey yapabilir! Korkuyorum!

Olay 2015 yılında İstanbul'da yaşanıyor. Abinin, kendinden üç yaş küçük kız kardeşine nitelikli cinsel istismarı söz konusu, yani ensest. İstismarcı abi 17, istismar edilen kız kardeş ise 14 yaşında. İstanbul'a taşınalı bir yıl olmuş. Anne çalışmıyor, baba 10 yıldır hapiste. Abi M.T. bonzai ve uyuşturucu bağımlısı. Kız kardeş İ.T. ise okula gitmiyor. M.T. kız kardeşiyle evde yalnız kaldığı zamanlarda onu istismar etmeye başlıyor. İlk olarak cinsel organını kardeşinin ağzına sokuyor. Kız bundan korkuyor ve annesine de anlatamıyor. Bu, sonraki zamanlarda da devam ediyor.

Ve mağdur İ.T. ifadesinde, abisinin kendisine onunla cinsel ilişkiye girip girmeyeceğini sorduğunu, kendisinin ona cinsel ilişkiye nasıl girileceğini bilmediğini söylediğini, mahallede dedikodular duyduğunu, sonrasında cinsel organını çıkartarak ağzına verdiğini, yine hatırlayamadığı bir akşam iç çamaşırından kan geldiğini, annesinin bu durumu gördüğünü, abinin bu şekilde sürekli kendisini çağırdığını, sık sık kendisine ilişki teklif ettiğini, korktuğu için ilişkiye girmeyi kabul ettiğini, bir gün dolabını düzelttiği sırada abisinin kendisine tecavüz ettiğini, bu şekilde defalarca kendisini ilişkiye zorladığını, bulaşık yıkadığı sırada, annesi namaz kılarken abinin tekrar cinsel ilişkiye girmek istediğini söylediğini, ilişkiye girdikten sonra "birilerine söylersen seni öldürürüm" diye tehdit ettiğini beyan ediyor.

Kız korkup olayı komşusuna anlatıyor. Ardından polis merkezine gidiyor. Ayrıca hiç şaşırtıcı değildir ki şikâyetçi olan 14 yaşındaki İ.T., celse esnasında mahkemeye dilekçe gönderip şikâyetinden vazgeçtiğini beyan ediyor.

Abi M.T.: "İstismar ettim ama o kadar!"

Telegram: @cinciva

Uyuşturucu bağımlısı olduğunu ve bonzai içtiği bir gün kız kardeşini istismar ettiğini kabul ediyor. Fakat livata yoluyla cinsel ilişkide bulunmadığını ve söylediklerinin dışında başka bir şey olmadığını söylüyor. Kız kardeşinde anlama zorluğu olduğunu, bu sebeple okulu bıraktığını söylüyor ve "şu anda da doğruları söyleyemiyor" diyor. Kız kardeşinin hareketlerinin, kararlarının zamansız ve beklenmedik olduğunu, bu nedenle de kişileri karıştırdığını düşündüğünü ifade ediyor. Ailenin sorumluluğunun kendisinde olduğunu ve evdeki herkese kendisinin baktığını söylüyor. Uyuşturucu kullanımıyla ilgili de AMATEM'e gidip geldiği yine savcılık beyanlarında yer alıyor.

Tabii diğer taraftan annenin söylemleri de önemli. Çünkü bu tür olaylarda anne genelde ya bilir ve susar, ki genelde böyle olur, ya da çocuk anneye pek çok işaret gönderir ama anne bunları almaz, anlayamaz. Tabii görmek istememesi de bir diğer seçenek.

Annenin ifadesi

Anne, M.T. ve mağdure İ.T.'nin öz çocukları olduğunu ve oğlunun uyuşturucu bağımlısı olduğunu, evde de şiddet uyguladığını söyledi. Oğlunun kızına böyle bir cinsel eylemde bulunduğunu görmediğini, kızının kendisine "Abim bana bir şey yapabilir, korkuyorum" dediğini belirtti. İlk ifadesinde oğlunun duş yaparken kendisini çağırdığı, banyoya girdiğinde oğlunun kendisine arkadan sarıldığı, cinsel olarak zarar vereceği korkusuyla bağıracağını söyleyerek elinden zor kurtulduğuna yönelik beyanları var. Fakat tüm bunlara karşın mahkemedeki ifadesinde çok daha farklı şeyler söylüyor. Fark ise, duş yaptığı gün, oğlunun kolunun yaralı olduğu ve ayakta duramadığı için kendisine sarıldığı beyanında.

Bu aslında çok şaşırılacak bir durum değil. Çünkü bazen bazı anneler olayın şokuyla gerçekten mağdur çocuğunu koruyarak suçlu olan çocuğu hakkında doğruları söyleyebiliyor. Burada gördüğümüz de tam olarak bu. Anne ilk ifadede başka, mahkemede bambaşka şeyler söylüyor. Çünkü muhtemelen oğlunu korumak istiyor. Diyelim ki oğlunu korudu, hapisten, alacağı cezadan kurtardı. E kızı ne olacak? O da öz çocuğu, ki öz olmasa bile insanlık mı bu? Kızı onun için hiçbir şey ifade etmiyor mu? O çocuğun

Telegram: @cinciva

psikolojisi ne olacak? Ki kız çocuğu için anne sırdaştır, arkadaştır, ona güvenir. Zaten baba yok, abi de bunu yapmış, anne de böyle yaparsa zaten örselenmiş bir çocuk hayata nasıl tutunsun? İşte kızın yaşadıklarını anlatması ve her söylediğinin tutarlılık taşıması, herhangi bir açık ya da çelişki olmaması ve yaşı 14 iken bunları yaşamadan bu şekilde anlatması bir ustalık gerektirir. Bu yaşta bir çocuğun bunları kurgulaması zor. Üstelik abi, kız kardeşine yaptıklarını kısmen kabul de ediyor.

Kitap çalışması yaparken pek çok dosya okudum inceledim. Adli Tıp raporlarında olayın olduğuna yönelik raporlar olmasına rağmen beraat gördüğüm çok dosya oldu. Ve bakın burada mahkeme nasıl karar veriyor:

“Her ne kadar anne sonrasında oğlunun dengesini kaybettiğinden bahisle kendisine sarıldığını söylemiş ve mağdure de şikâyetini çekmiş olsa da, atılı suçun kovuşturulmasmın şikâyete tabi olmadığı, beyanların bu suçu işleyen kişiyi suçtan kurtarmaya yönelik olduğu kanaatiyle itibar edilmemiştir. M.T.’ye ilişkin Adli Tıp Kurumu Başkanlığı kurulunca düzenlenen raporda: M.T.’nin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algıladığı ve bu fiiliyle ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu yönündeki rapor da dikkate alınarak mahkûmiyet verilmiştir.”

Peki ne ceza verildi?

Eylemin yapılması, öz kardeşe yapılması, mağdurun 15 yaş altı olması, zincirleme biçimde değişik zamanlarda tekrarlanması…

Buraya kadar verilen cezaların toplamı 45 yıl hapis cezası diyor mahkeme ve devam ediyor:

Bunu yapan kişi, yani ağabey M.T., suçu işlediğinde 18 yaşını doldurmadığından yasa gereği cezasının 12 yıla indirildiği ve duruşmalarda gözlenen tutum ve davranışları lehine takdiri indirim sebebi olarak kabul edildiğinden (yani iyi hal indirimi) verilen ceza, 10 yıl hapis cezasına iniyor!

Yaşanmış bir olay

Telegram: @cinciva

Sınıf öğretmeni

İtiraf hiçbir zaman edilmedi ama çok fazla şüphelendiğim öğrencim oldu. Biri, 2. sınıftaydı ama fiziksel olarak fazla gelişmişti, kız çocuğuydu. Evde yatalak bir abi vardı. Şüphelenmemin sebebi, tuvalete gitmek istediğini söyler söylemez altına kaçırmasıydı, hem küçük hem büyük tuvaletini. Annesini çağırdım, gelmedi; ablası geldi, bir doktora götürün, tuvaletini neden tutamadığını öğrenin dedim. Annesi üşüttüğünü söylemiş. Ayrıca öğrenme güçlüğü de çekiyordu. Yavaştan ve çocuğun anlamayacağı şekilde ev hayatı hakkında bilgi almaya başladım. Engelli olan abisiyle aynı yatakta yatıyormuş. Abisi onu çok seviyormuş. Nasıl seviyor diye sorduğumda, kollarını, göğüs çevresini okşayarak gösterdi. Teyzemin oğulları da beni çok seviyorlar, beni hep gezmeye götürüyorlar dedi. İdareye söyledim. Annesi geldi ve beni odaya almadılar, annesi istemiyormuş, onlara iftira atıyormuşum. O ziyaretten bir hafta sonra çocuk okula sadece haftada bir kere gelmeye başladı, o da ceza almamak içindi. Zaten mevsimlik işçi olduklarından sık sık nakil oluyorlardı. Bu ziyaretin üstüne şehir dışına işçi olarak gittiler. 3. sınıfa başladığımızda okula gelmedi, aradım, o artık okula gelmeyecek dediler. Sonra o telefon numarasından da ulaşamadım. İdare bana, öğretmenim çok deşmeyin, sizi huzursuz ederler dese de bir müddet ulaşmaya çalıştım ama hem telefon hem de ev adresleri sürekli değiştiğinden bir türlü ulaşamadım.

Telegram: @cinciva

“Ensest insanın ne kadar kötü olabileceğinin kanıtı”

“Kızlar babasından iki çocuk doğururken,
anneler doğuma yardım edebiliyor.”

Pınar Özdemir
Sosyal Hizmet Uzmanı

Çocuklarla mahkeme salonlarında birebir yan yana olmuş, onları hâkimin karşısına çıkmaya hazırlamış birinin gözlem ve tecrübelerini okuyacaksınız şimdi…

* * *

Uzun zaman mahkemelerde çalışmış ve istismara uğramış çocukların mahkemede yanında olmuş biri olarak öncelikle bu davalara ilişkin gözlemleriniz nedir? Bu tür mahkemelerin nesini eleştirir, nesini takdir edersiniz?

Bu davalar belki de adliyede karşılaştığımız en zor davalardan. Neresinden bakarsan bak, tamiri olmaz yaralar açıyor çocuklarda. Çocuklara destek için biz oradayız ama bazen bizler de yetersiz kalıyoruz. Düşünün ki sanık çocuğun ailesinden, darmadağın olmuş bir güven duygusu, sanık sandalyesinde en yakını babası, abisi… Ve devlet olarak biz çocuğa, onu korumak için orada olduğumuzu anlatmaya çalışıyoruz. Çok zor. Gerçekten öyle bir uygulama olmalı ki çocuk o büyük travmanın üstüne asla adliyeye gelmemeli, korunaklı bir ortamda ifade vermeli. Öyle zamanlar oluyor ki, çocuklar duruşmada sanıkla yüz yüze gelince olayı tekrar yaşıyor, ve bu koşullarda biz çocuğa “seni korumak için buradayız” diyemeyiz. Çocuklara gerekli hassasiyet gösterilmeye çalışılıyor fakat hâkim ve savcılar bu konuda eksik. Çocuğa nasıl yaklaşması gerektiğini bilmiyor, çocuğu klasik soru teknikleri ve hukuk uygulamalarına maruz bırakıyorlar, bu değişmelidir. Ensest mağduru çocuklar çok özel bir mağdur

Telegram: @cinciva

grubudur ve başlı başına ayrı bir prosedüre tabi tutulmalıdır. Çünkü o çocuğun duruşma sonrası belki dönebileceği bir aile yoktur ve en güvendiği kişi onu yaralamıştır.

Çocuk salona girerken ve çıktıktan sonra yanında sadece psikolog ve sosyal hizmet uzmanı mı oluyor?

Duruşma salonuna girmeden önce çocukla görüşme yapılıp çocuk duruşma sürecine hazırlanıyor, ona süreç ve olabilecekler hakkında bilgi veriliyor. Duruşmadan önce çocuğun avukatının da çocukla görüşmesi ve haklarını anlatması gerekiyor fakat bu her zaman mümkün olmuyor. CMK'dan gelen avukatlar genelde mağdura karşı ilgisiz oluyor. Hatta bir vakada duruşmadan önce gelip mağduru görmediği için avukat beni duruşmada mağdur zannederek soru sormaya çalıştı. Bu çok acı ve trajik bir şey. Ben o çocuğa süreç açısından psikolojik destek sağlarken avukat da onu hukuki olarak bilgilendirmeli, kendisini ona tanıtmalı ve her şeyi anlatmalıdır. Uzman, duruşma öncesi görüşme yaptıktan sonra duruşmada mağdura eşlik etmeli ve duruşmada beyan verirken çocuğun kendisini anlatmasına yardımcı olmalıdır. Genelde bu süreçlerde mağdurun yanında uzman oluyor, eğer ilgili bir avukatsa avukat oluyor. Bu konuda bazı meslektaşlarımı da eleştirmek lazım, koridor aralarında ensest mağduru çocukla duruşma öncesi yapılan beş dakikalık formaliteden görüşmeler hiç etik ve faydalı değildir. Maalesef bunu yapanlar var. Orada çocuğa fayda sağlamak şöyle dursun, çocuğun örselenmesine destek oluyorlar. Bunun yanı sıra duruşmalarda çocukla ilgili gözlemini aktarırken hâkimin yazdırdığı iki satırlık matbu beyanları da onaylamak başlı başına ihmaldir. Uzman duruşmada taraftır, mağdurun tarafındadır ve uzmanın öncelikli görevi mağdurun duruşmada örselenmesini en aza indirmek ve onun iyilik halini korumaktır. O nedenle bu işi formalite gereği yapmak acı sonuçlar doğurabiliyor.

Çocuk salona girmeden ve çıktıktan sonra nasıl bir ruh halinde oluyor? En çok nelerden etkileniyor?

Aslında çok farklılaşıyor tepkileri. Bunda, yaşadıkları travmanın boyutu da oldukça önemlidir. Kimisi gerçekten çok ağır cinsel istismara maruz

Telegram: @cinciva

kalmış oluyor ve duygularını kontrol edemiyor. En büyük kaygıları sanıkla, yani bir zamanlar en güvendiği insanla yüz yüze gelmek oluyor. Korkuyorlar, bilinmezlik hissi içinde oluyorlar, çaresiz ve güvensiz oluyorlar. Belki de onlara müdahale ederken yeniden güven duygusunu oluşturmak gerekiyor. En baskın duygularından birisi öfke ve kırgınlık olabiliyor, kimsenin kendisine yardım edeceğine inanmama hissi de hâkim. Kişilik yapıları da duruşlarında çok etkili, kimisi çok dirayetliyken kimisi travmanın derin etkisinde oluyor. Duygu durum karışıklığı yaşıyor olabiliyorlar. Zaman zaman ağlama tepkisi veriyorlar, görüşmede çok sakin olan bazı çocuklar sanığı görünce travma etkisiyle öfke nöbeti geçiriyorlar, bayılma ve ağlama nöbeti yaygın görülen tepkiler. Zaman zaman da sanığa zarar verme güdüsünde olabiliyorlar. Nadir olarak da sanık olan baba ve abinin geleceğine dair kaygı veya halen sevgi duydukları da oluyor.

İzlediğiniz ensest davalarında sizi şaşırtan bir sonuç oldu mu hiç? Mesela Adli Tıp raporu sonucuna ve o kişinin bu suçu işlediğine dair rapor ve delil olmasına rağmen heyetin vermiş olduğu ters bir karar oldu mu hiç?

Genelde delil varsa tutuklu yargılanıyorlar ama sözlü beyanla açılan ve delil olmayan bir davaysa sanıklar bazen tutuksuz yargılanabiliyor ama genelde ensest davalarında ceza alıyor. Sadece bir davada sanığın tutuksuz yargılandığını gördüm, orada da çocuklar koruma altına alındı, aksi takdirde babayla aynı evde kalacaklardı. Adli Tıp raporları çok bıçak sırtı sonuçlar doğuruyor, olay zamanı olmayan travmatik belirtiler belki on yıl sonra ortaya çıkacak, o nedenle ruh sağlığına ilişkin verilen raporlar çok iyi değerlendirilmelidir. Çünkü travmatik etkiler yirmi yıl sonra bile ortaya çıkabilir. Bir vakamda bir mağdurla yaptığımız görüşme sonucu mağdur, 22 yaşında ensest mağduru olduğunu anlayarak bize gelmişti. Mağdur on yaşından beri, uykuda babanın istismarına uğruyor. Uykusunun ağır olması sebebiyle istismarı bilinçaltına iterek yok sayıyor, evlendiği gün eşinden gelen sigara kokusuyla her şey bir anda beyninde ortaya çıkıyor. Buna uyku etkisi deniyor ve bu çok mümkün bir şey. Ağır uykusu olan çocukların enseste maruz kalması daha yaygın.

Telegram: @cinciva

Mahkemede ensesti yapan kişilere ve mahkeme heyetine dair gözlemleriniz neler?

İstismarcılar genelde durumu inkâr ediyor ama çok nadir bunu itiraf edenler de var. Genelde duruşma salonlarında suskun ve saygılı bir hal sergiliyorlar. Bir vakada babanın adliyeye gelip kendisini şikâyet ettiğini hatırlıyorum. Kızına istismar uyguladığını, eğer durdurulmazsa daha fazla şeyler yapacağını, kendine hâkim olamadığını belirterek kendini adliyeye ihbar etmişti. Diğer bir vakada ise gayet pişkin bir profile sahip baba vardı. Ensesti kabul ederek, kızının kendisine ait olduğunu, istediği gibi kullanacağını söyledi, hatta "Yetiştirdiğin ağacın meyvesini ilk sen yemez misin?" şeklinde içler acısı bir söz ettiğine şahit oldum.

Çocuklardan duyduğunuz ve unutamayacağınız cümleler var mı?

Elbette. Aslında yaşadıkları sıkıntıların hiçbiri unutulmaz. Bir mağdurun şu sözünü hatırlıyorum, "Ben şimdi kime güveneceğim?" Bu çok yaralayıcı bir söz. Çünkü zarar en yakınından gelmiş, yabancıların sana zarar verir tembihi burada geçersiz hale gelmiş. Diğer bir mağdurun sözü, "Ben şimdi ne yapayım, insanın babası bunu yapar mı kızına, ailem yok artık benim, ölmek istiyorum" demişti. Babasının ağır istismarına maruz kalan 16 yaşındaki bir kız çocuğuydu…

Diğer bir mağdur ise, "Baba çok kötü bir şey yaptı. Çok ceza alır mı bilmiyorum ama yine de hapis yatmasa olur mu?" Bu nasıl zor bir ikilemdir… Sanırım bu sözler anlatıyor; bu olay mağdur için bir girdap ve çıkmaz. O nedenle söyledikleri her söz yaralayıcı.

Türkiye'nin hangi bölgesinde görev yaptınız ve haftada kaç ensest davası görülüyordu? Ayrıca, bölgeyi tasvir edebilir misiniz, nasıl bir yerdi? Muhafazakâr mı, göç alan bir yer mi, eğitim durumu genel olarak nedir gibi detaylar…

Türkiye'nin Karadeniz ve iç Anadolu bölgesinde görev yaptım ama ensest her bölgede görülebilen bir sorun. Ancak haftada en az bir ensest vakası aldığımız küçük bir ilde görev yaptım ve aslında bu ciddi olarak ele alınması gereken bir durum. Ensestin her ailede, her ekonomik seviyede

Telegram: @cinciva

görülme olasılığı var ama kırsal alanda ve ekonomik seviyesi orta ve düşük olan ailelerde daha yaygın.

Böyle bir şeyi, bir profesör kızına yapınca çok şaşırıyor insanlar. Niçin? Eğitimle alakası nedir sizce? Ve insanlar neden eğitimli biri için kesin yargılarla "hayır, o yapmaz" diyebiliyor?

Bunun eğitimle çok alakalı olduğunu düşünmüyorum, bu bir sapkınlık, içsel bir dürtü bozukluğu ve her toplumda görülebilecek bir sorun. Bunun eğitimle bağdaştırılacak bir tarafı yok ki. Çok eğitimli insanlar arasında da bu vakalar olabiliyor. İnsanlar genel olarak ensesti kabul etmekten kaçıyor. Ama yok sayılarak onun yok olmasına neden olmuyor, bu kaçış aslında. Bunu kabul etmek ağır bir yük ve kimse bu ağır yükle baş başa kalıp canını sıkmak istemiyor. Her yönüyle sevimsiz ve çirkin. İnsanın ne kadar kötü olabileceğinin kanıtı. Bir de işin içine aile figürü ve rolleri girince konuşmaya dahi korkuyor insanlar. Kaçıyor bunu kabul etmekten ama bu sorun yüzünden acı çeken çocuk bedenler ve ruhlar var. Bu bir zihniyet aslında. Eğitimli ailelerin içinde de bu vakalara denk geldim. Her haliyle çirkin. Çünkü insanlar eğitimli birine yakıştırmıyor, halbuki yanlış bir değerlendirme. Eğitimli insanlar arasında da sapkın insanlar oluyor, eğitim ve kültür yanlış dürtülere engel olmuyor.

Elbette Türkiye'nin her bölgesinde çok yaşanan bir olay bu. Ve sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde böyle… Ama söz ettiğiniz bölgede bu kadar çok olmasını neye bağlıyorsunuz?

Evet, her bölgede var, ancak bazı bölgelerde yoğun olmasını, oranın yerleşim şekline, evlerin birbirine uzaklığına, bir mahallede birlikte yaşama kültürünün olmamasına bağlıyorum. Aralarında kilometreler olan iki ev bir mahalle oluşturuyor bazı bölgelerde. Ve orada ne olursa olsun, birinin bundan haberi olması imkânsız. Bunun yanı sıra sosyal hiçbir imkân yok. Ergenlik çağında gelişen çocuk, cinsel dürtülerle cinselliği öğrenme yolunu, kardeşine yönlendirdiği duygularla gerçekleştirebiliyor. Veya toplumdan uzak yaşayan aile içinde baba, ergenlik çağına girip gelişen kızına cinsel duygularını yöneltebiliyor. Uygun olmayan sapkın bir biçimde istismar ediyor baba ve bunu görebilecek ne bir aileye ne de sosyal çevreye sahip

Telegram: @cinciva

değil bu aileler. Bu olaylar aile içinde yaşanıp gidiyor ve vahim olan ise bu, zamanla onlar için normalleşiyor, kızlar babasından iki çocuk doğururken doğuma anne yardım edebiliyor. Bu, gerçekten rastladığım bir vaka. Bir çocuk babasından iki çocuk doğuruyor ve doğumlar hastaneye gidilmeden evde anne tarafından yaptırılıyor ve zamanla bu, ailede normal hal alıyor. Durumun vahameti çok hazin.

Ensest konusunda tez yazıyor, uzun zamandır konuyu araştırıyor ve pek çok mağdurla konuşuyorsunuz. Aynı zamanda pek çok dosya da inceliyorsunuz. Sizce en temel sorun ne? Yani ensest neden kaynaklanıyor; ekonomik, göç, eğitim, din ya da başka bir etken tetikliyor mu?

Tek bir nedeni yok ensestin. Ve ortaya yeni çıkan bir sorun değil, insanlık tarihinden bu yana var olan bir sorun ensest. Her toplumda, her ülkede görülmüş ve hâlâ görülmeye devam ediyor. Aile ilişkilerinin ve dinamiklerinin tam bilinmemesi, insanların kendi sorunlarının farkına varmaması etkili. Bunun dışında kültürel öğeler, çok kalabalık ailelerde beraber uyuma, anne babanın çocukların yanında cinsel ilişki yaşaması, eşiyle arasında cinsel sorunlar olan annenin kızını hedef göstermesi, çocuklarda uyku ağırlığı, duyarsız ve bilgisiz anneler, annenin ensesti bilmesine rağmen ekonomik gücü olmaması sebebiyle veya ailenin dağılması kaygısıyla susması gibi birçok neden var. Ergenlik çağına giren kızına farklı duygularla yaklaşan baba veya kız çocuğuna değer verilmeyen kültürde kız çocuğunu mal olarak görüp istediği gibi kullanma algısı ve en temelde anlayış, zihniyet, algı ve dürtü bozukluğu. Ve bir de aile içinde olması sebebiyle duyulma kaygısının olmaması, olayın sıklığını ve süresini artırıyor.

Araştırmanız için adliyede arşivlere giriyorsunuz. Konuyla ilgili çok dosya var mı?

Tahmin edilenden çok fazla. Araştırma yaptığım ilde cinsel istismar vakalarının yaklaşık yüzde 30'u ensest vakalarından oluşuyor. Mesela ayda 20 dosya geliyorsa, bunun 5 tanesine dava açılmıyor. Ama bu ortalama tabii, artıp azalabiliyor. Bu ciddi bir rakam ve sadece adli makamlara

Telegram: @cinciva

yansıyan vakalar bunlar, bu da unutulmamalı. Yani bize yansımayan çok dosya var. Bu söylediğim rakam sadece tek il için geçerli, bunun da altını çizmek istiyorum. Ensestin en büyük özelliği ortaya çıkma zorluğu ve inandırmak zorunda olmasıdır. Ama şu bir gerçek ki ensest, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bir sosyal sorundur ve acilen çözüm bulunması gerekir. Burada sayı da önemli değil. Bir tane bile olsa buna müdahale edilmeli ve çözüm bulunmalıdır. Bu vakaları görmeyen insanları da anlıyorum, bunun varlığına inanmakta güçlük çekiyorlar, hatta bu konuda çalışanları kınayıp suçluyorlar. Bunu kendilerine hakaret gibi algılıyorlar. Bu basitçe bir kaçış psikolojisi, yok deyince ortadan kalkmıyor. Bu ülkede bu sorun yüzünden acı çeken çocuklar var. Canlı kanlı onları görmüş, acılarına ortak olmuş biri olarak bunu söylüyorum.

Türkiye'de bu konuda yapılan çalışmalar çok az. Ve çoğu da belli mücadeleler sonucunda izin alınıp yazılan tezler oluyor. Tezinizi yazmak için izin almak zor oldu mu?

Uzunca bir bekleme süresi oldu ama izin aldım. Fakat izin alamayıp konuyu araştıramayan çok sayıda akademisyen araştırmacı da var. Ancak ben bunu başarabildim; sanırım net ve güçlü argümanlarla bunu yapmalı, ikna etmek zorundayız, bu sorunun ciddi bir sorun olduğunu anlatmamız lazım.

Kız çocuklarına yapılan ensesti daha fazla duyarken erkek çocuklara yapılan ensest, istismar çok ortaya çıkmıyor. Niçin sizce?

Bu tamamen kültürel değerlerle ilgili aslında ama bu ülkemizde erkek çocuklara uygulanmıyor demek değil. Erkek çocuğuna yüklenen toplumsal cinsiyet rolleri gereği erkek çocuklarının cinsel istismara uğradığının kabulü bile zor.

Sizce Türkiye'de insanlar niçin ensestin bu ülkede yüksek olma ihtimaline inanmıyor?

Evet, çünkü kabul etmesi zor, hatta zikretmesi bile zor bir konuyu, insanlar kulaklarını kapatarak yok sayıyor. Ensest var demek ülkeye, topluma hakaret değil. Dediğim gibi bunu bir sosyal sorun olarak kabul etmeli ve çözüm bulunmalı. Kulak tıkamak çözüm değil, yetişkinlerin

Telegram: @cinciva

zikretmesi bile zorken düşünün ki küçücük bedenler bu yükü taşıyor. Bunu kabul etmemek onlara ihanettir, bu çok açık. İstatistik elde etmek zor, çünkü henüz ensest ülkemizde tanımlı bir suç değil ve bunun bir altyapısı yok.

Bu ortaya çıktıktan sonra üzerine hep konuşuluyor ama süreç nasıl işlemeli?

Ortaya çıktıktan sonra vaka yönetimi yapılmalı, çocuğun ifadesi izole ortamlarda alınmalıdır. Çocuğun olayı defalarca anlatmasından uzak durulmalı, çocuğa olayı inkâr ettirmek yerine olayın ne anlama geldiği ve aşılabilecek bir durum olduğu anlatılmalıdır. Çocuklara özel bir rehabilite programı uygulanarak var olan sosyal desteklerini kullanması sağlanmalıdır. Çünkü ensest vakasında çocuk, aile üyelerinden biri tarafından buna maruz bırakılıyor, dolayısıyla bu çocuğun güven duygusu yeniden inşa edilmelidir.

Telegram: @cinciva

“Herkes ölsün ama yeter ki ortaya çıkmasın”

“Ya annemi keserse?”

Mağdur Avukatı

Olay ne zaman, nerede yaşanıyor?
2013 yılında Ege’nin bir kıyı kasabasında yaşanıyor olay.

Nasıl ortaya çıkıyor?
Küçük kız o tam o sıralarda 9,5-10 yaşlarında ve sınıf arkadaşlarına göre çok ciddi bir cinsel bilgisi var. Tuvalete gittiğinde arkadaşlarına sık sık, “Siz nasıl iç çamaşırları giyiyorsunuz? Siz nasıl uyuyorsunuz? Babanız sizinle neler yapıyor?” gibi bazı sorular sormaya başlıyor. Tabii çocuklar huzursuz oluyor o yaşta bu sorulardan. Ne demeye çalıştığını anlamıyorlar, anlam veremiyorlar da. Bu arada küçük kızın teyzesinin bir iç çamaşırı dükkânı var. Orada çocuklar için üzerinde çizgi film karakterleri olan iç çamaşırları da, yetişkinlere özel dantelli, siyah, kırmızı çamaşırlar var. Çocuk ısrarla teyzesi ona bir şey armağan etmek isteyip de seçmesini istediğinde yetişkinler için olanları seçmeye çalışıyor. Teyze huzursuz oluyor ama anlam veremiyor. Israrla niye onlara yöneldiğini anlamıyor. Fakat bir gün okulda tuvalette arkadaşlarından birine diyor ki, “Sen gece yatarken ne giyiyorsun yatakta?” Çocuk muhtemelen pijama giydiğini söylüyor. Öteki de “Ben gecelik giyiyorum” diyor, “ama artık karar verdim, yatakta kot pantolon giyeceğim. Çünkü babam kot pantolonu daha zor çıkarıyor.”

Arkadaşlarının tepkisi ne oluyor?
“Nasıl yani?” diye soruyorlar. Bu sefer kız, “Sizin babalarınız gelmiyor mu gece yatağa, yanınıza?” diyor. Arkadaşları da “Gelir, sarılıp öper ama o kadar” diyorlar. Kız şaşırıyor, “Nasıl yani? Babanız sizin külotunuzu hiç çıkarmıyor mu?” diyor. Bunun üzerine kızlar, çığlık çığlığa bağırmaya

Telegram: @cinciva

başlıyor. “Nasıl yani? Baba öyle şey yapar mı? Hamile kalırsın” demeye başlıyorlar.

Bu çok tuhaf bir vakaydı. Kız dört yaşından beri babasının tacizine uğruyordu. Babası mastürbasyon yaptırıyor, oral seks yaptırıyor yıllarca, dört yaşından on yaşına kadar. Dört yaşındayken yaşadıklarını parça parça anımsadı. Mesela şöyle dedi: “Benim bir tane Barbili halım vardı. Babamın pipisinden halının kenarına ayran dökülüyordu.” Ya da “Yıldızlı perdeye fışkırdı ayran” dedi. İşte tarihlere buradan ulaştık. Annesi o halı ve perdenin alındığı ve kaldırıldığı tarihleri hatırladı. Zaten bu kişi karısına da fiziksel ve cinsel şiddet kullanmış, tecavüz etmiş. Tabii bunlar çocuğun hikâyesinde gölgede kaldı. Kadın kaç kez boşanmak istemiş ama kendisi babasız büyüdüğü için, kızı da babasız büyümesin istemiş. Teyzeleri de “Kız çocuğunun babasız büyümesi korkunç bir şey. Boşanırsan adın çıkar, boşanmamalısın” demişler.

Anne olayı nasıl öğreniyor?

Okuldan arayıp çağırıyorlar ve öyle öğrenmiş oluyor. Kadın, teyzeleri ve annesine anlatıyor çocuğunun başına gelenleri. Ama annesi onu yine eve gönderiyor.

Bu yaşananlara rağmen…

Evet. Anne bana, “O gece annem beni eve gönderdi, hiç ilgilenmedi bile anlattıklarımla. Annemi ve kendimi hayatım boyunca affetmeyeceğim. Çünkü o gün kızımı, yani torununu eve gönderdi” dedi. Oradaki kaygı, bunun duyulacak olması. Çok büyük bir korku yaşıyorlar; bu o kadar vahim, o kadar ayıp, o kadar berbat bir şey ki asla duyulmaması gerekiyor. Ne pahasına olursa olsun duyulmayacak. Bu asla şikâyet edilemez. Bu çok korkunç bir şey, bu kızla kimse evlenmez, insan içine çıkamayız, kimsenin yüzüne bakamayız. Fakat tabii bu olayda ben biraz annenin kusuru da olduğunu düşündüm hep. Çünkü ara ara bazı sinyaller olmuş.

Ne gibi?

Mesela bu kişi karısına, çocuk pornosu seyrettirmeye çalışıyormuş.

Kadının tepkisi ne olmuş?

Telegram: @cinciva

Kadın tabii çok öfkeleniyor. “Bundan ne anlıyorsun, böyle bir şey olabilir mi?” diyor. Adam da üstelemiyor. Aslında adam en ufak bir şeyde kadına şiddet uygularken bunun üzerine gitmeyişi de ilginç geliyor kadına. Bu arada adamın engelli bir erkek kardeşi var. Bu engelli erkek kardeş bir gün kadına, “Yetişme çağında kızın var. Lütfen abimle pek yalnız bırakma” diyor. Kadın da “Şiddet uygular, kötü davranır demek istedi diye düşündüm” diyor.

Ama yetişme çağı diyor, yani kilit kelime “yetişme çağı” gibi duruyor.

Kadının psikolojisinin tamamen dayağa odaklandığını düşündüm. O yüzden aklına gelmedi diye tahmin ediyorum.

Sonra ne oldu?

Sığınma evine yerleşti anne kız. Oradaki psikologlarla da diyalog kurdum sonra. Kadının da psikolojisi çok tuhaf tabii. Sonra anlaşıldı ki aslında adam o engelli kardeşini çocukken taciz etmiş ve kardeşi yengesini bunun için uyarmış.

Ondan ifade alındı mı?

Çağırdık, konuşmayı kesinlikle reddetti. “Ben böyle bir şey demedim” demiş ama hep böyle olur zaten, insanlar, hem ben kötü olmayayım hem de bu adamın nasıl bir adam olduğunu bilsinler ve ben görevimi yapmış olayım diye uyarırlar ama ortaya çıkmasını da istemezler. Gerekirse adam ölsün ama yine de bu ortaya çıkmasın. Çocuk da ölebilir, kadın da ölebilir, herkes ölsün, yeter ki ortaya çıkmasın.

Kadın aldığı sinyaller dışında hiç gözle görülür bir şey hatırlıyor mu?

Hayır ama o engelli kardeş belli aralıklarla “Dikkat et, yalnız bırakma” diye tembihliyormuş. Çünkü kadın çalışıyor, hasta bakıyor ve gün içinde evden gitmek durumunda. Hastanın evinde bazen yatılı da kalıyor.

Kaç çocukları var?

Tek çocuk. Kızın psikolojisi çok ilginçti. Olağanüstü şımarık bir çocuk. Ayarı yok. Sürekli insanları yaralamak istiyor.

Telegram: @cinciva

Tecavüz var mı?

Hayır, tecavüz yok. Oral seks ve mastürbasyon yaptırıyor çocuğa sürekli. Ve bunların dışında da özel bölgeleriyle yapılabilecek ne varsa yapıyor. Ama sürekli "Sen çok güzelsin, ben aslında seni istiyorum ama annenle evlendim, sen sonradan oldun" gibi şeyler söylüyor. Sapkın ve hastalıklı biri. Çocuk bir de şöyle bir şey hatırladı. Bir çizgi film söyledi. "Biz babamla o çizgi filmi seyretmek için otururduk ve babam benim elimi pipisinin üzerinde tutardı" dedi. Çocuk o çizgi filmi onunla özdeşleştirmiş. Annesi, o çizgi filmi kızının dört-beş yaşlarında izlediğini ve o çizgi filmle ilgili bir şey duysa ya da görse ağlamaya başladığını söyledi. Huysuzlanmaya başlıyormuş o çizgi filmi duyduğunda ve hatta babası da üzerine yürüyüp "Sussana! Niye şımarıyorsun, niye ses çıkartıyorsun?" gibi şeyler söylüyormuş o dönem.

Türkiye'de şöyle bir problem var. Büyükşehirlerde ÇİMler var ve çocuklar ifade verirken avukat ve savcıyı görmüyor. Psikolog oluyor, keşke psikiyatrist de olsa Fakat psikiyatrist bolluğu olmadığından sosyal çalışmacı ve psikolog oluyor. İlçelerde ise direkt savcı alıyor ifadeyi, bu korkunç bir şey. Bir şey yapılmak ilçelerdeki durumlar için. Çocuklar alınıp büyükşehirlerdeki ÇİM'lere götürülebilir.

En büyük sorunlardan bir tanesi de çocuk normal anlatınca, hayatının güllük gülistanlık olduğunun sanılması. Ne kötü! Sonra?

Çocuk bunu olduğu gibi anlatınca dedikleri şey şu: "Eğer baban sana gerçekten bunları yapıyor olsaydı sen şu anda ağlıyor olurdun. Demek ki annen sana bunu öğretti" diyorlar ve çocuk bunun üzerine bayılıyor. Çocuk ifadesinde "Babam eve sarhoş gelirdi, kalçalarımı ve cinsel organımı okşardı. Bunu, iki üç günde bir yapıyordu. Annem gece çalıştığı için ve çalışmadığı günlerde de çok yorgun olduğu için babam sürekli olarak bunu yapardı" diye anlatıyor. Babam annemin uyumasını bekliyordu. Annem işten çok yorgun dönüyordu. O uyuduktan sonra hep yanıma geliyordu ve sürekli halının yanına boşalıyordu" diyor ifadede. Sosyal hizmet uzmanları, alanında uzman insanlar falan değil. Neden? Çünkü sosyal hizmet uzmanının beyanları aynen şöyle "Mağdur bu olayları haricen yaşamış gibi

Telegram: @cinciva

anlatmaktadır. Zaman ve yer anlatımları çelişkilidir. Beyanları kendi içinde tutarlı değildir" diyor. Ve bunları çocuğun yanında söylüyor. Çocuğun o rahat tavırlarını, ona öğretilmiş olarak algılıyorlar. Halbuki 9 Eylül Üniversite Hastanesi'ndeki psikiyatristlerle konuştuğumda "Çocuk, bütün babaların böyle olduğunu zannediyor. Yani normal sevmenin bu olduğunu sanıyor" dediler.

Zaten olay da böyle çıkıyor. Normalmiş gibi arkadaşlarına anlattığında.

Evet. Ve bu adam tutuklanmaya sevk edilmemiş.

Edilmemiş mi?

Tabii 8 ay boyunca tutuksuz yargılandı bu adam.

Delil yetersizliği mi? Neyi yetmemiş?

Sperm yok ve kızlık zarı bozulmadığı için.

Ama bu çocuk çok küçük, kurgu yapamaz, söyledikleri neden esas alınmıyor?

Savcı, olayı "normal" anlattığına karar vermiş. Durumun ne kadar kötü olduğunu görün. 8 ay sürdü iddianamenin hazırlanması. Bu süre zarfında anne ve kızı bir süre başka şehirde bir sığınma evinde sakladık. Adam da elinde tüfekle, kadının yedi sülalesinin kapısına giderek herkesi tehdit etti. "Karımla kızım nerede, çıkaracaksınız onları" diye. Defalarca suç duyurusunda bulunuldu. Buna rağmen tutuklamaya sevk edilmedi. Bu adam ve kadın, kaçarak evlenmiş. Savcı bunu öğrendiğinde ise kadının ailesine, "Madem anlattığınız kadar kötü biriydi, kızınızı vermeseydiniz" diyor. Vekâletnamemi koyup dosyanın fotokopisini almaya gittiğimde savcı bana dedi ki: "Avukat hanım, dinen de zaten pek akla yatkın bir şey değil bu. Çünkü, erkeklerin kendi alt soyuna nefsinin uyanmayacağı şeklinde halk arasında çok yaygın bir inanış var." Bu cümleleri ben avukattan da, savcıdan da, hâkimden de duydum.

Çocuk sizinle konuştu mu?

Evet konuştuk. Annesini zaten her gün suçluyor. Okul anneyle iletişime geçip anlattığında, o da anneye anlatmış babanın ona neler yaptığını. Ama

Telegram: @cinciva

diyor ki, “Ben sana anlattım. Git hâkime, savcıya, polise anlat demedim. Sadece sana anlattım. Babam şimdi hapse mi girecek?” diye çok ciddi kaygı yaşamaya başladı. İşin çok başka bir boyutu daha var ve bunu da yine psikologlar söyledi. Bazı olaylarda anne de kızını kıskanıyormuş. Eşinin kızını kendine tercih ettiği için. Ne kötü, ama yaşanıyor maalesef.

İstismarcı babanın ifadesinde neler var?

Elbette bu suçu işleyen herkesin verdiği ifadeyi veriyor o da. “Ben bir baba olarak kızımı normal bir şekilde sevdim öptüm, ama üzerime atılı cinsel içerikli hareket ve eylemde asla bulunmadım. Kızıma kesinlikle anneni öldürürüm demedim, bunların hepsi eşimin ailesinin ve eşimin kızımızı doldurmasından kaynaklanıyor.” Halbuki ailesi, aksine bunu duyduklarında bile duyulmasın diye geri göndermiş kadını. Kadının teyzeleriyle bizzat ben konuştum. “Evet, ona sus, kimseye söyleme, evinizde oturun, kimse duymasın, dedik ama onlar gittikten sonra sabaha kadar uyuyamadık” dediler. Sonra da gidip onları almışlar, “Arkanızdayız, duyulursa da duyulacak, ne olacaksa olsun” demişler.

İstismar edilen kız tedavi görüyor mu bu süreçte?

Evet, 9 Eylül Üniversitesi Hastanesi’nde tedavi görmeye başladı. Hastaneye yatırdılar, çünkü ilaç tedavisiyle başa çıkamadılar. Babası ona tecavüz etti diye kimse onun yanına oturmak istemiyor, herkes ona ucube gözüyle bakıyormuş. Sonra da lezbiyen eğilimi gösterdiğini söylediler. Yani artık hiçbir erkekle iletişim kurmak istemiyor, kız arkadaşlarına dokunmaya çalışıyormuş. Bu da ayrı bir problem. Duruşma günü de çocuğu ve annesini mahkemeye götürdük, polis önlem almıştı. Ki 8 ay boyunca bu adam sokaklarda dolaştı elini kolunu sallayarak. O gün anneyi uyaran engelli kardeş de oradaydı tekerlekli sandalyesiyle ve abisinin yanındaydı, ona destek oluyordu. Tabii tüm ailesi de oradaydı ve kahkahalar atıyorlardı. İlginçti. Oysa ailesi onun için “ölsün” diyordu ama onun yanında böyle davranıyorlardı. Adliye binası çok küçüktü ve maalesef çocuk babayı gördü.

Görünce ne oldu? Ne hissetti, ne söyledi size?

Telegram: @cinciva

O gün biz de çok korkuyorduk, babayı görünce ne olacak diye. Babayı gördü, hiç yüzüne bakmadı, elimi tuttu. “Bunları anlattım diye anneme bir şey yapmayacak, değil mi?” dedi. “Hayır, hepimiz buradayız, yapmayacak” dedim. Duruşma salonuna girdik, çok küçük bir salondu. Buradaki ağır cezalarda savcı sizin ne konuştuğunuzu duyamaz. Ama hemen üstümdeydi savcı, ilk görev yeriydi ve duruşma boyunca da ağladı. Çünkü kız elimi tutup bana sürekli “Ben bunları anlatıyorum, ya annemi keserse?” diyordu. Tabii sanık “Böyle şey mi olur? İnsan evladına hiç böyle şeyler yapar mı?” diyordu ama o celsede tutuklandı.

Babanın dışarıda olması çocuk için tehlikeydi ve tedavi sürecini de etkiliyordu. Bir süre sonra çocuk “ben izin verdim, benim yüzümden oldu” duygusunu taşımaya başladı. Ona kendisinin suçlu olmadığını anlatmak zor oldu. Çünkü baba tutuklanmayınca, kendileri oradan oraya sürüklenip tutuklu gibi yaşamaya mecbur kaldılar. Ki baba tutuklanmayınca, “Babam o kadar da suçlu değil demek ki” demeye başladı. Ama tutuklanınca, düzenlerine geri döndüler. Ayrıca tutukluluk gerçekleştikten sonra öğrendim ki baba, sadece engelli kardeşini değil, kardeşlerinin hepsini taciz etmiş.

Niçin susmuş o kadar insan?

Can korkusu ve duyulmasın diye. Ama kızına da yaptığı ortaya çıkınca artık susmamışlar fakat adli mercilere şikâyette bulunmak yerine kızın anneannesine gidip söylemişler. Öfkeli bir şekilde “Niye döktünüz bunu ortaya? Bize de yaptı ama biz rezillik çıkarıp ailemizin şerefini lekeledik mi? Siz niye lekelediniz? Artık bu kızla kimse evlenmeyecek” demişler. Çok kalabalıklar ayrıca. Altı kardeşler ve en büyüğünden en küçüğüne kadar hepsi tacize uğramış. Verdikleri tepki de bu!

Onların çocuklarına bir şey yapmış mı?

Kendi çocuğuna yapanın, daha önce kimseye yapmadığı bir hikâye görmedim. Evveliyatı mutlaka oluyor. Örnekte olduğu gibi düzenleri bozulacak diye korkuyorlar. “Ben deli miyim? Bunu söylersem kocam beni boşar” diyorlar.

Peki anne nasıl anlamamış bunca yıl?

Telegram: @cinciva

Kadın ciddi travmatize olmuş. Demirle dövüyormuş kadını, tüm bedeni izlerle doluydu. Kızına uyguladığı korkutmanın aynısını anneye de uyguluyormuş. Mesela cinsel şiddet uyguladığında ve kadın boşanmak istediğini söylediğinde "Dediklerimi yapmazsan kızına zarar veririm" diyormuş. Böyle bir travma ve korku düşünün. Kadın kendince susarak, onun işkencesine boyun eğerek bir şekilde kızını koruduğunu düşünüyormuş. Fakat yine ara ara fark ettiği şeylerden bir tanesi, kızının pantolon ve tayt giymek istemesiymiş yatarken. Sıkı şeyler giymek istiyormuş. Gecelik giymek istemiyormuş asla. Babası kolay açar diye. Çünkü baba sürekli kızın üstünü açar açmaz, çocuğun cinsel organını ellemeye başlıyormuş. Hatta anne kızına demiş ki bir gün, "Saçmalama, tamam gecelik giymiyorsun ama kot pantolon da giyilmez ki."

Niye böyle yapıyorsun dememiş mi?

Demiş. Çocuk da "Canım öyle istiyor" diyormuş. Ama bu çocuk bir taraftan da alışveriş merkezine gittiğinde annesiyle birlikte hiç yaşına uymayan iç çamaşırlarına bakıyormuş. Hatta anne kızının internette iç çamaşırı baktığını görüyor ve o zaman da "Sen nereden biliyorsun bunları? Sana biri mi öğretti?" diyor. "Hayır, ben bunları beğeniyorum, hoşuma gidiyor" diyormuş.

Baba ne iş yapıyor?

Sanıyorum mermer ustası gibi bir şey. Gelirleri de fena değil. Evleri, arabaları var ve kasabada yaşamlarını rahatlıkla idame ettiriyorlar. Kadını da sürekli hasta bakmaya gönderiyormuş. Ayrıca hasta bakma işi başka dosyalarda da ortaya çıktı. Evden uzaklaştırmak için erkek, yatılı iş buluyor karısına. "Parası iyi, ne var, git bak" deyip, kadını evden uzaklaştırıyorlar.

Ama anne olayı öğretmenlerin aramasıyla öğrenmiyor mu?

Evet, çocuk ilk arkadaşlarına söylüyor, günlerden cuma. Araya hafta sonu giriyor ve çocuk bu süreçte de annesine anlatıyor. Pazartesi günü anneyi okuldan arayıp çağırıyorlar ve artık her şey daha açık ve alevlenmiş bir şekilde adli mercilere intikal ettiriliyor. Hatta kızlar bunu duyduğunda ilk olarak "saklayalım" demişler. Fakat içlerinden biri gidip rehber öğretmene anlatmış. Aynı hafta sonu kızlardan biri annesine de anlatıyor

Telegram: @cinciva

tüm bunları. Anne Rus ve okula geliyor, olaylara dahil olup tanık olmak istiyor. Diğer çocukların anneleri de arandı tanıklık yapmaları için, "Sadece çocuklarınız o günle ilgili size ne anlattı, bunları mahkemede anlatın" dedik, kabul etmediler. Fakat bu kadın korkmadan geldi söyledi her şeyi. Tabii o yabancı kadın gelip tanıklık yaptıktan sonra diğer anneler hakikaten utandılar ve bir sonraki celseye geldiler. Rus kadın ise "Olur mu öyle şey? Benim de kızlarım var" dedi ve geldi. Zaten o kız da böyle bilinçli bir annenin kızı olduğu için gitmiş, rehber öğretmene anlatmış her şeyi. Çocukları biraz da kendine güvenli yetiştirmek gerekiyor.

Ne kadar ceza verildi? İyi hal indirimi yapıldı mı? Yapıldıysa hangi gerekçeyle?

İndirim yapıldı tabii ki. 23 yıl 10 ay vermişlerdi. Geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları nedeniyle hapis cezasını 19 yıl 10 ay 22 güne indirdiler.

Diğer kardeşler, yani adamın kardeşleri, çocuğun amca ve halaları… Eğer onlar da kendilerine yapıldığını anlatsaydı ne olurdu?

Zaten adamın dört kardeşi duruşmaya çıktı fakat bir şey demediler. Ayrıca engelli kardeş kendisine yapılanın diğer kardeşleri tarafından bilindiğini söylemiş. Ama onlara yapıldığını o da bilmiyordu. Onlar konuşsaydı her şey bambaşka olabilirdi.

Peki bu kadının bütün bu olaylardan çıkardığı bir ders oldu mu?

Kadın bence çok büyük bir suçluluk duyuyor. Üstelik teyzesi bile yeğeninin saçlarını okşarken kız hep irkiliyormuş. Elbette bilinçli bireyler olsalardı bu daha önce fark edilebilirdi. Bana söylediği bir şey olmadı annenin. Ama annenin de psikolojisi çok iyi değil, çünkü o da ciddi şiddet görmüş ve travma içindeydi. Üstelik çocuk pornosu izletme eğilimi çok açık bir göstergedir. Adam hayvanlarla da cinsel ilişki yaşamış. Kadın, adamın isteklerini reddettiğinde kadına söylemediği, yapmadığı kalmıyormuş. "Öyle kadınlar var ki, kocası ona hadi köpekle birlikte ol dediğinde oluyor. Sen de ol, ben bunu seyretmek istiyorum" diyor. Söylediklerinden ne çıkarırsınız! Bu arada baktığım bir boşanma dosyasında, dosyaya yazamadık ama şöyle bir anlatım vardı; kocası köpekle

Telegram: @cinciva

birlikte olmasını istemişti, kadın da bunu yapmıştı. O kadar çok var ki bunlardan, duyunca şaşırmıyorum artık.

Anne ve kızın şu anki kaygıları nedir?

O kişi içeriden çıktıktan sonra ne olacak? Bu arada 19 yıl cezanın yatarı 19 yıl değil, 3'te 2'sini yatıyor. Son 1 yılda da denetimli serbestlik. Yani bu adam hayatının sonuna kadar cezaevinde kalmayacak. Ama o tahliye olmadan önce aile izini kaybettirecek. Bunun için para biriktiriyor kadın.

Yaşanmış bir olay

Avukat

İzmir'in gecekondu semtinde yaşayan, kırsal kökenli bir aile. Mağdur 6 yaşında bir erkek. Fail 15 yaşında, aynı mahallede yaşayan teyze oğlu. "Gel sana cips alacağım" diye kapının önünden alıp inşaata götürüyor. Çocuk, kuzeni olduğu için gidiyor rahatlıkla. Annenin aklına ilk olarak hiçbir şey gelmiyor. Zaten ikisi de erkek. Aynı zamanda çocuğun abi olarak gördüğü kuzeni. Çocuğa fiili livata uyguluyor. Anne ise akşam, tesadüfen çocuğu banyo yaptırmak için soyduğu zaman külotundaki kanı görüp çocuğu sorguluyor. Çocuk uzun süre ağlıyor, sonra olayı anlatıyor. Adli muayene yapılıyor ve makat bölgesine 7 dikiş atılıyor.

Telegram: @cinciva

Dürtülere karşı zihnin mücadelesi

“Ben şimdi kime güveneceğim?”

Dr. Timur Yılmaz
Nöroloji uzmanı

Bugüne kadar insanoğlunun dünyada ve uzayda tanık olduğu en muhteşem, en karmaşık ve en gizemli şey, insan beyni.

Beynimiz bir galaksi büyüklüğünde ve önümüzdeki yüzyılda cisimleri hareket ettirmekten bütün düşünceleri okuyabilmeye ve aklımızla interneti kullanmaya kadar birçok yarı-tanrısal işi beynimizle yapabileceğimizi söylüyor uzmanlar… Ama gelin görün ki, istediği kadar muhteşem olsun, atalarımızdan bize kalıt kalan, istenmeyen dürtülerimiz de beynimizde var olmaya devam edecek. Açlık, uyku, bağımlılık ve ne yazık ki cinsel saldırganlık ya da cinsel istismara insanoğlunu iten dürtüsellik gibi…

Beyin bu kadar bilinmez, bu kadar şahane ve bu kadar karmaşık olup kendine hayran bıraktırırken, bir taraftan kontrol altına alamadıkları da var mı? Beynimiz, aklımız, kontrol mekanizmamız dürtüler karşısında aciz kalabiliyor mu? Dürtüler bu noktaya geldiğinde beyin, hiçbir şey yapamıyor mu? Bu ve buna benzer soruların yanıtlarını öğrenmek için Nöroloji Uzmanı Timur Yılmaz’la konuştuk.

* * *

Canlılar dünyasında insanların kendi çocuklarına, kardeşlerine, yeğen ve torunlarına tecavüz ettiklerini biliyoruz. Doğada bu olgunun yaşandığı başka canlı türü var mı?

Sinirbilim ve evrimbilimin günümüzde hızla artan bilgileri ışığında birçok davranışımız aydınlanmaktadır. Cinsel suçlar, yönelimler ve ensest de bunlardan biri. Ensest, bilim insanları tarafından birinci dereceden akrabaların birbirini sevmesi ve arzulaması sonucunda cinsel ilişkiye girmesi olarak tanımlanır. Ülkemizdeki ensest anlayışı ise çoğu zaman

Telegram: @cinciva

pedofili ve tecavüzle birliktedir. Yani şöyle özetleyeyim: Doğada iki kardeş hayvanın birbirleriyle çiftleşmesi bilim insanları tarafından ensest ilişki olarak mercek altına alınır, ama burada tecavüz ya da pedofiliden eser yoktur.

Ayrıca bitkiler arasında da ensest vardır ama ensesti önleme metotları da vardır; bitkiler yakın akrabalarının polenlerine karşı özel enzimler üreterek yakın akraba bitkilerin yavru bitkiler oluşturmasını engeller.

Doğada ensest ilişkinin tek bir sakıncası vardır, evrimsel açıdan tehlike yaratan, çocukların sağlıksız doğmasıdır. Hem hayvanlarda hem bitkilerde ensest ilişkinin önüne geçmek için doğa ana birçok teknik kullanmıştır ve burada esas amaç insanlardaki gibi ahlaki endişeler değil, ensest ilişki yüzünden doğabilecek genetik hastalıklı yeni nesillerin önüne geçmektir.

Birinci derece akrabaların çocuklarının hasta, sakat ya da engelli olma ihtimali diğer çiftleşme örneklerine göre daha fazladır. Ülkemizde de uzun yıllar boyu kuzenlerin evlendirilmesinden dolayı, gelişmiş ülkelerde artık neredeyse tarihe karışan birçok hastalık, bizde hâlâ çok sık gözükmektedir. Akdeniz anemisi gibi.

Özellikle ensest vakalarında, beyin ve dürtünün nasıl bir ilişkisi, nasıl bir çatışması oluyor? Örneğin, babanın kızına yönelik şehveti, dokunması ve tecavüzü durumunda beyin bu olayı kontrol edemiyor mu?

Sinirbilimin hızla gelişmesi kişilik, tercih, karar verme, inanç sistemi vb. birçok davranışsal eylemin ya da düşüncenin beyindeki kaynağı hakkında bilgi veriyor ve yepyeni ufuklar açıyor. Cinsel yönelim, cinsel kimlik, cinsel suça eğilim gibi birçok konu özellikle son on yıldır araştırılıyor. Genel anlamda ensest kavramından birebir beynin hangi bölgelerinin sorumlu olduğu tam anlamıyla tespit edilmemişse de ipucu niteliğinde birkaç çalışma var.

Mesela saldırganlık ve tecavüzle ilgili, beynimizin kendi iç iletişimi olarak kullandığı dopamin taneciğinin algılanmasından sorumlu olan reseptör (hücre zarında bulunan mesajı algılayan yapı) yapısını kodlayan genlerin birinde kendine has bir mutasyonu (olmaması gereken değişiklik)

Telegram: @cinciva

olduğunda, bu bireylerin bu suçlara daha meyilli olduğu kanıtlandı ve artık bazı mahkemelerde bu özelliklerinden dolayı suçsuz bulunabiliyorlar.

Yine ensest, pedofili ve nekrofili gibi diğer cinsel davranış bozukluklarının bazılarında, bizleri bu tarz davranışlardan koruyan iç mekanizmalarımızdan birinin "tiksinme" davranışı olduğu kanıtlandı. Yani ahlaken yanlış bulduğumuz bazı görüşlerimiz, onları akla getirince duyduğumuz tiksinme duygusundan geliyor. Mesela kurtlanmış bir yemek gördüğümüz zaman beynimizde yemeği yememizi engelleyen sistem ile cinsel suçları işlememiz için beynimizde çalışan en az bir sistemin aynı olduğunu artık biliyoruz.

Verdiğim ilk örnek, ensest yöneliminin doğrudan aktive edicisi olacak bir mutasyona örnek iken, İkincisi ise ensest yönelimin bastırılmasından sorumlu tiksinme sisteminin az çalışması sonucunda ortaya çıkabilecek ensest eğilime örnek oluyor. Yani bazı suçlular suçu işlerken gerçek anlamda buna engel olamayabilir ya da şöyle örnek vereyim; eşcinsellik eskiden yasalarda suç olarak geçerken artık bir cinsel yönelim olarak kabul ediliyor ve bırakın suç sayılmayı, aynı cinsiyete sahip insanlar artık bazı ülkelerde evlenebiliyor. Sinirbilimin davranışlarımız ve kararlarımız üzerine etkileriyle ilgili araştırmalarıyla kişiliğimiz ve ruhumuz mercek altına alınabiliyor ve yeteneklerimiz gibi suça olan yatkınlıklarımız da her geçen gün, gün ışığına çıkıyor. Cinsel suçluların hepsi nörolojik açıdan açıklanamaz tabii; sonuçta, suç suçtur. Ancak bu çalışmalar sayesinde hem suçun oluşmadan önce engellenmesi, hem de suç işlendiği takdirde suçu işleyenlerin de bazen kurban olabileceği bu çalışmalar tarafından desteklenmektedir.

Kişinin bu isteği durdurabilmesi için o an beyinde neyin, hangi fonksiyonun devreye girmesi lazım?

Davranışlarımızın hem oluşması için itici güç niteliğinde sinir hücrelerimiz, hem de o dürtünün durdurulması için engelleyici sinir kümeciklerimiz var. Mesela acıkmamız aslında beyindeki bir elektriksel aktiviteye yol açıyor; doymamız, mutluluğumuz ve mutsuzluğumuz da. Cinsel arzularımız ve yönelimlerimiz de, hem genetik altyapımız hem de bu

Telegram: @cinciva

yapıyla etkileşime geçen psikososyal çevremizin bir ürünü. Bütün cinsel saldırganlar suçsuzdur demiyorum, ki Türkiye'nin erkek yetiştirme kültürü ve cinselliğe-kadına bakış açısı zaten son derece yanlış. Ancak yüzde 1 bile olsa bu saldırganlardan bazılarının beyin yapılarının kurbanı olma ihtimalleri olası. Bu söylediklerim beraberinde pedofili ve tecavüz bulunan ensest ilişkiler. Yoksa birbirleriyle karşılıklı aşk ve/veya arzu yaşayan birinci derece akrabaların o sırada beyinlerinde olup bitenler daha çok aşk mekanizmalarıyla ilgili ve ahlaken ne kadar kötü ve hukuken ne kadar suç sayılabileceği, çok zor karar verilecek vakalar.

Cinsel dürtüler beynimizin hangi bölümünde oluşuyor?

Sürüngen beyin dediğimiz, bize atalarımızdan miras kalmış, ilkel, derin ve eski beyin bölgemizde.

Bu durumda beynin hangi kısmı çalışıyor?

Aşk, öfke, şiddet, cinsel yönelim ve suça eğilim genellikle sürüngen beyinle, yani evrimsel olarak çok daha eski olan beyin bölgemizle ilgili. Bu, evrimbilim açısından şöyle yorumlanabilir. Bu dürtüler ve davranışlar insanoğlu dünyada yürümeden çok daha önce de vardı. Yani halk diliyle "hayvanlar da âşık olur" denebilir.

Babanın karakola gidip "Kızıma karşı istek duyuyorum, beni içeri alın ya da onu benden uzaklaştırın, yoksa ona bir şey yapacağım ve kendimi durduramıyorum" dediği bir vaka var. Bu kişilerin beyni nasıl çalışıyor peki? Demek kişinin kendi kendine önüne geçebildiği de oluyor.

Çok güzel bir örnek. Tam da yukarıda anlattığım şeyleri özetlemiş bir vaka. Keşke bu babanın beyni, fonksiyonel MR yöntemleriyle incelenebilse ya da genetik analizi yapabilseydi. Bakın, bu vaka üzerinde yukarıdakileri bir tekrarlayalım. Bu kişi kendisindeki dürtülerin farkında ve bunları yanlış bulabiliyor ve suç işlemiyor. Hatta bizim toplumumuzda bunu gidip güvenlik birimine itiraf edebilmek çok cesaret gerektiren ve empatiyi hak eden bir davranış. Biz bunu şizofren hastalarında, içgörüsü korunmuş olarak tanımlarız. Yani yolunda gitmeyen bir şeyler var ve kişi bunun henüz farkında. Farkındalık, üst beyin, yani yeni beyin bölgesiyle alakalı. Halbuki

Telegram: @cinciva

cinsel yönelim ve dürtü, derin ilkel sürüngen beyinle alakalı. Bu vakada eski ve yeni beyin diyebileceğimiz iki bölge arasında belli ki çatışma var. Bu çatışma ne kadar uzun sürerse, ne yazık ki daha ilkel olan taraf kazanır. Bu durumda deminden beri söylediğim çalışmalar sayesinde bu konu tabu olmaktan çıkabilir. Ve kişiler bu dürtülerini erken dönemde fark edip belki de günümüzde hızla yaygınlaşan depresyon, psikoz ya da yaygın endişe bozukluğunda kullanılan ilaçlar gibi ilaçlar üretilip bu vakalar iyileştirilebilir. Şahsen, bu tarz davranışların bilim sayesinde aydınlatılmasıyla kişilerin onları bir kısırdöngüye ve suç işlemeye iten suçluluk ve yalnızlık hissinin kırılacağına ve büyük oranda kişilerin sadece bu farkındalıkla bile ciddi oranda iyileşeceğine inanıyorum.

Bazı hastalıklar, özellikle beyinde gerçekleşen bazı hasarlar bir şekilde istismara yol açabilir mi?

Cevabı, tahmin edebileceğiniz gibi, evet. Size İngiltere'den bir örnek vermek istiyorum. Kırklı yaşlarında bir üvey baba, önce kişiliğinde değişme hissediyor. Sonra pornografi ve ardından çocuk pornosuna ilgi duymaya başlıyor. Tabii ki sonrasını tahmin etmek de pek zor değil; bu baba, evdeki üvey kızını taciz etmeye başlıyor. Tam bu sırada neyse ki adamda sürekli baş ağrısı başlıyor ve bir hastaneye başvurunca da beyin MR'ı isteniyor. Beyin MR'ında frontal lob dediğimiz, tam da bu en yeni ve en eski beynimizin kesiştiği bir bölgede bir kanser bulunuyor ve hemen ameliyat ediliyor. Ameliyattan sonra davranışları hızla düzeliyor. Aile ve adam, hukuki bir sorunla karşılaşmıyor, çünkü adam "hasta." Hastalığın tedavi edilmesiyle davranışları da düzeliyor. Beş yıl sonra davranışları tekrar şüphe uyandırmaya başlayınca evde tacize uğrayan kız, "Baba hastalığın yenilemiş olabilir. Gel bir MR çektirelim" diyor ve bilin bakalım ne çıkıyor o MR'da? Aynı bölgede kanser yeniden büyümeye başlamış. Yani erken teşhis sayesinde adam iki sefer ölümcül bir beyin kanserinden kurtuluyor. Burada erken tanıyı sağlayan ne? Adamın ensest, pedofilik ve tecavüz dürtüleriyle davranışları mı? Peki soruyorum sizlere, okuyucularımız düşünsün lütfen, adam burada suçlu mudur?

Telegram: @cinciva

Elbette her erkek için geçerli değil bu hastalığın bu sonucu doğurması ama bu tümör bir kadının beyninde aynı yerde çıktığında nasıl sonuçlar ortaya çıkarır?

Bir erkek olarak bundan büyük bir üzüntü duyuyorum ancak internette karşılaştığım tüm vakalarda cinsel saldırıyı yapanlar, hemcinslerim. Yukarıda anlattıklarımdan dolayı muhtemelen benim cinsimde Y kromozomuyla iletilen, yani sadece bizde olan bu gende, bizi kadınlardan çok daha belirgin olarak bu suçlara iten bir özellik olmalı.

Halk arasında buna hastalık diyenler çok ama hekimler de bunun bir hastalık olmadığını söylüyor. Sizce hastalık mı?

Enseste hastalık demek, eşcinselliğe hastalık demek kadar çağdışı. Ensest cinsel saldırıyı kastediyorsanız onlar tabii ki hastalıktan çok "suç" ve "suçlu davranış" sınıfına giriyor ancak yukarıda anlattığım tüm bu bilgilerle ve sinirbilimin yeni çalışmalarıyla bu suçlardan bazılarının özgür seçim sonucu olmadığı, tecavüzcünün de kurban sayılabileceği vakalar da görülebilir.

Yani bazı suçlular suçu işlerken gerçekten buna engel olamayabilir; beyinlerindeki, o eylemi kişiye yaptıran merkezlerin itici gücü, bunu engellemeye çalışan merkezlerin baskılayıcı gücünden çok daha fazla olursa, kişi suçu hem bilimsel hem de hukuki anlamda istemeden işlemiş olabilir. Şu anki çalışmalar hem bu merkezlerin çalışma prensiplerini hem de birbirleriyle ilişkilerini tam olarak çözmüş olmasa da yakın gelecekte hem bu suçların engellenmesi hem de suç işlendiği takdirde az bir ihtimal de olsa suçu işleyenlerin de kurban olma durumlarını mahkemelerde göreceğimizi sanıyorum.

Mesela, eşcinsellik geçen yüzyılın başında İngiltere'de yasalarda geçen ve zorla kimyasal tedavi cezasına çarptırılan bir suçtu. Artık cinsel yönelim kabul ediliyor ve bırakın suç sayılmayı, aynı cinsiyete sahip insanlar artık bazı ülkelerde evlenebiliyor. Yani insan beyni hakkında bildiklerimiz arttıkça suç ve ceza kavramları ve/veya bunların uygulanmasında ciddi farklılıklar olabiliyor.

Telegram: @cinciva

Yaşanmış bir olay

Öğretmen

Öğrenci sık sık bayılıyormuş. Bir bayılma esnasında biyoloji öğretmenini çağırıyorlar ve durumu biyoloji öğretmenine anlatıyor çocuk. İstismar eden teyzesinin eşi, üç-dört sene boyunca istismar etmiş. Okul müdürüne haber veriyorlar, o da polise bildiriyor, enişte tutuklanıyor, çocuk Sosyal Hizmetler'e veriliyor. Okulu değişiyor ve sonrasında ise bağlantı koptuğu için ne olduğu bilinmiyor. Annesi küçükken menenjit geçirdiği için zihinsel yetersizliği varmış, zaten bu çocuk tecavüz sonucu doğan bir çocukmuş.

Yaşanmış bir olay

Avukat

Hiçbiri susmadı ama herkes sağırdı

Yer, Anadolu'da bir kent… On bir nüfuslu bir ev; dokuz çocuk ile anne baba. Baba sanık. Beş kızını istismar etmiş. Anne ise evde yaşananları biliyor, çünkü kızları yaşadıklarını anneye söylüyor. Ama neler yaşanıyor, birazdan okuyacaksınız…

Kızlardan en büyüğü babasının istismarından, ancak evlenerek kurtulabiliyor. Ama arkada kalıyor gözü. Kardeşlerinde, annesinde ve hafızasında yer eden, silmeye çalıştığı o karanlık çocukluğunda… Hafızasından silmeye çalışıyor geçmişini. Tacize uğramaya başladığında henüz çok küçük… Herkes okuma yazmayı sökmeye çalışıyor, o ise başına gelen şeyin ne olduğunu anlamaya… Yaşı yedi-sekiz. Büyüdükçe acıları da büyüyor. Zamanla geçmiyor, azalmıyor, aksine büyüyor, çoğalıyor ve hayat hepten acımasızlaşıyor.

Telegram: @cinciva

Ekonomik durumları hiç iyi olmamıştı, ev küçüktü ve hepsi de aynı odada kalıyordu. Evin küçüklüğü ve içerde yaşananlar ters orantılıydı.

Sanığın, çocuklarına karşı eylemleri aynı, değişen sadece kızlarıydı. Geceleri herkes uyuduğunda kızının yanına gidip yatıyor, soyunuyor ve cinsel organını kızına tutturuyordu. Bazen de sadece oral seks yaptırıyordu. Kızlar babalarının isteklerini yapmak istemediğinde, onlara karşı zor kullanıyor ve karşı çıkmalarını engelliyordu sanık. Kızlarından birine yaptığı istismarı ileri boyuta taşımış ve kızlığını bozmuştu. Tabii tehditler en başından beri artarak devam ediyordu. Eğer birilerine söylerlerse onları öldürecekti. Her istismarın arkasından bıçaklı tehdit geliyordu. Boğazlarına bıçağı dayayıp hepsini öldüreceğini söylüyordu. Çocuklar küçüktü ve bunu her yaşadıklarında korkuyorlar ve kardeşlerinin öldürülmesini istemedikleri için susuyorlardı. Oysa baba kızlarının hepsine aynı şeyi yapmış, aynı şekilde de hepsini susturmaya çalışmıştı.

Ama kızların cesaretleri mağduriyetlerinden büyüktü ve olayları annelerine, dedelerine, erkek kardeşlerine anlattılar. Ama annelerine anlatmaları neyi değiştirdi? Annenin parmaklarının yamuk olması yediği dayaklardandı. Anne hem dayaktan hem de çocuklarını istismardan korumak için sokaklara çıkıyordu çocuklarını da alarak. Çünkü tacizci baba eşini de ıslatarak demirle dövüyordu artık. Bu yüzden anne ve kızları için sabahlara kadar gökyüzü yorgan, sokaklar yatak oluyordu. Korkuyorlardı. Üstelik babaları bu nedenle annelerinin parmağını, abilerinin de burnunu kırmıştı. Çocukların abisi, tacizi öğrenince ne yaptı? Baba inkâr edip Kurana el basabileceğini söyleyince ona inandı ve herhangi bir şey yapmadı. Böylelikle olayın adli mercilere intikal etmesinin de yolu kapanmış oldu. Siz olsanız, abinin yaptığını yapar ve sonucuna da inanır mıydınız? Yoksa inanmayıp adli mercilere intikal mi ettirirdiniz?

Davayı incelemeye başlayalım ve öncelikli olarak bu olayın nasıl ortaya çıktığına bakalım…

Konu adliyeye, bunca olanlardan sonra sanığın kuma alması nedeniyle ortaya çıkan kavgayla intikal ediyor. Bu davanın duruşmaları çok enteresandı, çünkü anne ve kızları her duruşmaya kendi kültürlerinde düğünlerde giyilen yöresel, en şık kıyafetleriyle geliyorlardı. Nasıl bir ruh

Telegram: @cinciva

haliydi acaba? Babalarıyla, yıllarla, kaderle ve acılarla hesaplaştıkları bu duruşma salonu acaba onlar için bir düğün salonu muydu?

Annenin ifadesi

Kızlarına bunları yapan kişinin eşi olduğunu anlatarak başladı konuşmaya. Kızı T.E.'yi 15-16 yıl önce rahatsız ettiğini söyledi. Kızı evlenip evden ayrılmış, baba istismarından kurtulmuştu belki ama… Annenin sonrasında söylediği şeyler, aslında gördüğüm diğer vakalardan farksız ilerliyordu. Şöyle ki; abla evlenip ayrılınca, kocasının aynı şeyleri diğer kızına yaptığını, yani rahatsız ettiğini ama ırzına geçtiğini görmediğini, fakat diğer taraftan da kızının kendisine, babasının iki kez tecavüz ettiğini söylediğini anlattı. Anne tüm bunları görmediğini söylüyordu, ama duymuştu. Fakat sağır kalmayı tercih etmişti. Hem de yıllarca. Tabii bir taraftan dayak da gırlaydı. Ama anne eğer üstüne kuma gelmeseydi ve boşanmaya karar vermeseydi tüm bunlar yıllara gömülüp gidecek miydi? Düşününce, çocuklarının hayatı bu kadar mı değersizdi? Ya da o çocukların hayatını bir kuma mı değiştirecekti? Böyle mi olmalıydı? Kuma geldiğinde bunun kanına dokunmasıyla boşanma davası açan anne, kızlarının ırzına geçildiğinde canı neden yanmamıştı? Ya da yanmıştı da korkudan mı konuşamamıştı?

İstismara uğrayan çocukların ifadeleri

Mağdur E.D Dokuz kardeşin dördüncüsüydü. İlkokula yeni başladığı yıllarda, yani yedi-sekiz yaşına geldiğinde babasının tacizi başlamıştı. "Hayvan otlatmaya gittiklerinde beni tenhaya götürüp cinsel organını ovmamı istiyordu ve benim cinsel organıma sürtüyordu" dedi. Tabii bunlar yaşanmaya başladıktan sonra psikolojisinin çok bozulduğunu ve sürekli bayılmaya başladığını da anlattı. Elbette her şey bunlarla bitmiş değildi. Baba kızına karşı ciddi bir cinsel şiddet uyguluyordu. Minicik bir çocuğun

Telegram: @cinciva

maruz kaldığı durum gerçekten içler acısıydı. Kendisiyle ters ilişkiye girmek istediğini ve bunu engellediğini, dolayısıyla babasının bunu yapamadığını da söylemişti. Tabii bunlara kardeşleri de şahit olmuştu. Mesela babanın, kendinden küçük kardeşini taciz ederken gördüğünü ve bunun üzerine yastıkla boğmaya çalıştığını, bıçakla tehdit ettiğini ifade etti ama tüm bunları söylerken de çok acı çekiyordu. Anlatırken o anı tekrar yaşadığı belli oluyordu. Sesi çok kötü, bakışları yaralıydı ama aslında güçlüydü de. Çünkü çektiği tüm acıya rağmen her şeyi anlatmak istiyordu. "Tüm bu yaşadıklarımdan dolayı kaç kez hap içip intihar etmek istedim ama ilaçlar etkisini göstermediğinden şu an hayattayım" diyordu.

Mağdur Z.Y.: Ablası evlenene kadar babasının kendisine herhangi bir tacizde bulunmadığını ama ablasının, babası tarafından taciz edildiğine çok kez şahit olduğunu söyledi. Annesinin işte olduğu bir gün (anne tarlada, bağda bahçede işçi olarak çalışıyor) öğle saatlerinde eve geldiğini, içeri girdiğinde ablasının yarı çıplak ve baygın bir şekilde yattığını, üzerinde sadece iç çamaşırlarının olduğunu anlatıyordu. Babasının üstünün giyinik ve sadece altının çıplak olduğunu, cinsel organını ablasına sürttüğünü gördüğünü ve bu görüntü üzerine de korkup bir şey diyemeden dışarı çıktığını o anı yaşarcasına anlatıyordu. Ablasının evlenmesiyle bu sefer kendisi tacize uğramaya başlamıştı, üstelik bunu ilk yaşadığında 13-14 yaşlarındaydı. Şimdi nişanlıydı. Ama tacizi son yaşadığı tarih de Mart 2011'di. Z.Y. tacizden kurtulmak için akşamları yattığı odanın kapısını kilitliyordu. Bazen kilit açık kalıyordu ve tacizci baba içeriye girip kızının yanına yatıyor, tacize başlıyordu. Z.Y. tepki verdiğinde ise dizlerinin üzerine bastırıp etkisiz hale getiriyordu onu. Çok kez ilişkiye girmek istemişti baba, ama Z.Y. hep engel olmuştu. Genel olarak vakalara baktığımızda çoğu çocuk susar, çünkü korkutulur, tehdit edilir. Ama bu çocuklar susmadı. Z.Y. de susmamıştı ve annesine anlatmıştı babasından gördüğü tacizleri. Anne de babaya bunları söyledikçe baba, hem anneyi hem de kızı şiddetli bir şekilde dövüyordu. Bu sebeple annesinin elinin parmaklarının yamuk olduğunu da söyledi Z.Y. İstanbul'da yaşayan abisi tüm bunları öğrendiğinde atlayıp gelmiş ve Z.Y., abisi ve tacizci babayla bir odada konuşmuştu. Yaşananları elbette inkâr ediyordu baba, yapmadım

Telegram: @cinciva

diyordu. Üstelik Kuranı Kerim'e de el basınca olay orada kapanıyordu, çünkü abi inanıyordu buna. Ama babanın tacizleri sürüyordu tabii ki. 2011 yılında yaşanan son taciz olayına diğer kardeşler ve Kurana el bastıran abi de şahit olmuştu. O zamana kadar karakola yansımayan bu olay, bu kavgayla birlikte açığa vuruluyor.

Mağdur Z.D.: Babasının iki kere ablasını taciz ettiğini gördüğünü ve bunu annesine söylediğinde annesinin babası tarafından ciddi şekilde dövüldüğünü anlattı. Sanık babanın kendisini de ilk olarak sekiz-dokuz yaşlarındayken taciz etmeye başladığını da anlattı. Koyunları otlatmaya gittiklerinde babanın tüm erkek kardeşlerini eve gönderdiğini ve baş başa kaldıklarında da kendini yere yatırdığını, vücudunu okşamaya başladığını, ona karşı gelmeye çalıştığını fakat kendisine tokat atması üzerine bayıldığını söyledi. Ayılmaya başladığında ise sanığın üzerini giymeye çalıştığını, şalvarının yarıya kadar inik olduğunu ve cinsel organının acıdığını hatırladığını söylüyordu mahkemede. Eve gittiğinde abilerine de anlatmıştı durumu. Fakat arkasından gelen dayaklar durmuyordu. Babanın kendini fırsat buldukça taciz ettiğini ve bir keresinde de cinsel organını soktuğunu, sonrasında kan geldiğini ve bu olayı yaşadığında da 14 yaşında olduğunu söyledi. Ama en son tacizi ne zaman yaşamıştı, hatırlamıyordu.

Mağdur M.Y.: Babasının kendisini 13 yaşından itibaren taciz etmeye başladığını, gece herkes uyuduğunda odasına geldiğini, göğüslerini, bacaklarını ve cinsel organını elediğini, engel olmak istediğinde yine ısrarla yaptığını, odadan çıkıp başka bir odaya kendisini kilitlediğinde de kapıya gelip "Hadi gel, bir şey yapmayacağım" diye baskı yaptığını, bu şekildeki tacizlerinin uzun süre devam ettiğini, çoğu kez akşamları evde yatmayıp ablasının inşaat halindeki boş binasında yattığını, (bu esnada mağdur ağlamaya başladı) sanığın sürekli göğüslerini elediğini, kendisiyle cinsel ilişkiye girmediğini, en son 18 Nisan 2011 tarihinde taciz ettiğini, o akşam hepsinin aynı odada yattıklarını, babasıyla arasında iki kardeşinin olduğunu, uyuduğunu sanan sanığın yattığı yerden kalkıp yanına uzandığını, dokunmaya başlayıp taciz edince onun da bağırıp küfrettiğini, bağırınca sanığın da tedirgin olduğunu, kalkıp tuvalete gittiğini, o esnada abisinin uyandığını, onun da olanları gördüğünü ve kendisine ne olduğunu

Telegram: @cinciva

sorduğunu, olanları söyleyince babasıyla abisinin kavgaya tutuştuklarını anlattı.

Mağdur T.E,: Kardeşlerden en büyüğünün kendisi olduğunu söyleyerek başladı ifadesine. 13 yaşındaydı bu tacizleri ilk yaşamaya başladığında. Annesine de anlatmış ama inandıramamıştı. Anne, tüm bunları babaya sormuştu ama baba, "Hiç öyle bir şey yapar mıyım?" deyip üstüne de anneyi demirle dövmüştü. Tüm bunlardan dolayı anne ve kızı evden sürekli kaçıyordu. Sabahlara kadar dışarılarda kalıyorlardı korkudan. T.E. tacizlerden kurtulmak için beşiğin altına bile saklanmış, sonra da büyükbabasına gitmişti kalmaya. Ama evlilik kesin çözüm olarak görünmüştü ona. Daha 15 yaşındaydı, o yaşta evlenmişti. Evden ayrılınca diğer kardeşlerinin tacize uğradığını görmemişti. Sadece kardeşlerinin anlattıklarını biliyordu. Kardeşler E. ve Z. sürekli anlatıyorlardı ablalarına neler yaşadıklarını. Kardeşleri sürekli bayılıyordu yaşadıklarından dolayı, psikolojileri ise çökmüştü. Kumanın gelmesiyle artık her şey ortaya çıkmıştı. Çünkü yeni gelen kadına çocuklar şunu sormuştu: "Babamın bunca çocuğu var, hiç düşünmedin mi bu ev neden boş?" Sonrasında kıyamet kopmuştu. Çocuklar kuma geldiği için iftira atmadıklarını, tüm bunları yıllarca anlatamadıklarını, anlattıklarında da kimseyi inandıramadıklarını söylediler. Babadan şikâyetçiydiler.

"Baba"nın savunması

O da bu suçu işleyen herkes gibi suçlamaları kabul etmedi. Babalık yaptığını ama eşinin kadınlık görevlerini yerine getirmediğini, bunun üzerine de kuma getirdiğini söyledi. Bu yüzden kendisine iftira atıldığını anlatıyordu. Çocuklarının küçükken kaza geçirdiklerini ve hasta olup şuurlarının yerinde olmadığını ifade ediyordu. Beraatını talep ediyordu…

Sanığın annesi de duruşmada dinlendi ve torunlarının 10-12 yıl kendileriyle kaldığını, o dönem içinde de oğlunun, kızlarına herhangi bir şekilde tacizine şahit olmadığını söyledi. Üstelik torununun babası tarafından tacize uğrayıp kendisine gönderildiğini yalanladı, diğer

Telegram: @cinciva

torunlarının söylediklerinin de yalan olduğunu söyledi. Bu kadın bir babaanneydi, diğer taraftan yetişkin bir insan, yol gösteren bir büyük. Oğlunu korumak istediği belliydi ama ya torunları…

Abi R.Y.nin ifadesi

Tam tarihleri hatırlayamıyordu ama babasının ablasını taciz ettiğini, annesinin bu konuda babasını uyardığını ve her uyarıdan sonra da annenin dayak yediğini söyledi. “Annem ablamı tacizlerden korumak için dedemlere gönderdi” diyordu. Dedeye de anlatılmıştı olay ve dede oğluyla konuşmuş, bunun doğru olup olmadığını sormuştu. O da “Sen bize yaptın mı ki ben de onlara yapayım?” diye cevap vermişti. Tabii tacizler devam ediyordu. Dede oğluna, yanında kalan torunu Z.’yi evlendireceğini söyledi. Sanık baba buna karşı çıktı ve “Onu berdelde kullanacağım” dedi. Yani kızını bir adama verecek ve o adamın kızını alacaktı. O yüzden karşı çıkıyordu kızının evlendirilmesine. Tabii kız istemeyerek evlenmiş, daha doğrusu evlendirilmişti. Abi R.Y. sonrasında küçük kardeşini taciz ettiğini, İstanbul’da çalıştığı sırada duyduğunu söyledi. Babasıyla konuşmuş, o da “Öyle şeyler yapmıyorum” demiş, yemin etmeye hazır olduğunu da söylemişti. Abi R.Y. sanıktan gidip abdest almasını ve Kuran’a el basmasını istemişti. O da bunu yapmıştı tabii. “İnanmak zorunda kaldım” diyordu abi mahkemede. Ama üç ayda bir gelip evi kontrol ediyordu. Ve bir gelişinde de diğer kardeşini taciz ettiğini öğrenmişti. Sonrası ise kavga dövüş. 2011 yılında ise bizzat kendi şahit olmuştu tacize. O da şöyle olmuştu. Kış mevsimiydi ve evde kalabalık kalıyorlardı. “Eşim de, ninem de evdeydi. Hepsi o gece aynı odada yatıyordu. Gece kardeşi M.’nin bağırıp ‘Yeter artık, Allah belanı versin yeter!’ dediğini duymasıyla birlikte, sanığın yataktan fırlayıp tuvalete gittiğini gördüm” dedi. Kardeşi M.’ye ne olduğunu sorduğunda ise babasının onu taciz ettiğini söylemişti. Sonrası yine kavga gürültü. “Kimseye söylemeyeceksin” diye bağırıyordu sanık, taciz ettiği kızı M.’ye. Gerek kendisine gerekse ailesine yönelen tehditler

Telegram: @cinciva

nedeniyle, ayrıca çevreden duyulursa kız kardeşleri için iyi olmaz düşüncesiyle olayı adli birimlere yansıtmadıklarını ifade etti.

Mahkemenin kararı

Mahkeme tüm bu yaşanan istismar iddialarının ancak aile içindekilerin anlatımlarıyla ispatlanabileceğini savundu. Sanık, olayların yaşandığı dönemde evde olayın tarafı olan beş kızı ve dört oğluyla yaşıyordu; aynı zamanda annesi de onlarlaydı. Fakat annesinin söylemlerini mahkeme kabul etmedi. Sebebi ise oğlunun onun lehine tanıklık yapmış olmasıydı. Ve beyana itibar edilmedi.

İstismar edilen çocukların ise gerek soruşturma gerekse kovuşturma aşamasında anlattıkları samimi bulundu, itibar edildi.

Ve tüm bunlara ne ceza verildi dersiniz?

Sanığa tüm bunlardan dolayı 100 yılın üzerinde ceza verildi. Ama mağdur kızlardan 1989 doğumlu olan, kendi beyanına göre 16 yaşına kadar babasının tacizine maruz kalmıştı ve buna göre sanığın eylemleri 2005 yılının Mayıs ayına kadar devam etmişti. Sanık lehine yapılacak değerlendirmeyle en son suç tarihi olabilecek 13.05.2005 tarihinden, karar tarihine kadar sanığın ırza tasaddi oluşturan eylemleri için 765 sayılı TCK'nın 102/4 ve 104/2 maddeleri uyarınca zamanaşımı süresi dolmuş olduğundan, sanık hakkında bu suç yönünden açılan kamu davasının CMK 223/8 maddesi uyarınca zamanaşımı nedeniyle düşürülmesine karar verildi.

İçinizden geçenleri duyar gibiyim…
O kadar mücadele ne olacak peki?
Bu suçlarda neden zamanaşımı var,
diyorsunuz değil mi?
Keşke acılar da, suçlar ve cezalar gibi
zamanaşımına uğrasaydı.

Telegram: @cinciva

Yaşanmış bir olay

13 yaşındaki kızın, sınıfta ağlama krizleri, sık sık okuldan kaçma, arkadaşlarıyla ilişkilerini tamamen bitirme ve kimseyle konuşmama gibi belirtiler gösterdiği öğretmenleri tarafından iletildi. Görüşmeye çağırılan öğrenci bir erkek arkadaşı olduğunu ve onunla evden kaçacağını söyledi. Görüşmelere devam edilince erkek kuzeni tarafından cinsel istismara uğradığı ve erkek arkadaşının “Ben seni kabul ederim” demesi üzerine kaçmaya karar verdiği öğrenildi.

Telegram: @cinciva

Çocuk izlem merkezleri

“Karnımdaki bebeğin babası,
kocam mı babam mı bilmiyorum.”

Fahrettin Mutlu Psikolog
Namık Pakdemir Uzman Klinik Psikolog
Diyarbakır Çocuk izlem Merkezi (ÇİM)

Çeşitli görüşmeler yapmak için Diyarbakır’ın yolunu tuttuğumda gideceğim bir durak da, Çocuk izlem Merkezi’ydi. Hava soğuktu ama güneş insanın gözünü alıyordu. Diyarbakır’da pek çok insanla konuşup pek çok şey öğrenmek istiyordum. Çünkü burada çocuk istismarıyla ilgili çalışmalar yapanlar çoktu. Çocuk izlem Merkezleri çok önemli bir kurum. Ayrı bir bina değil, hastanenin içine kuruluyor. Hastane bahçesi kalabalık ama bir o kadar da sessizdi. ÇİM’e girdiğimde, içeride uzunca bir koridor ve sağlı sollu konumlanan çeşit çeşit odalar olduğunu gördüm. Her oda başka bir detay, başka bir hikâyeydi. Henüz kimseyle konuya ilişkin konuşmamıştım ama oralarda neler konuşulduğunu adeta duyuyor, çare arayan çocuklar gözümde canlanıyordu.Türkiye’nin bazı şehirlerinde Çocuk izlem Merkezleri (ÇİM) var. Peki, ÇİM nedir? Neden kuruldu? Nasıl bir yapı? Çocuk burada nelerle karşılaşıyor, buraya ne halde geliyor ve çocuğa nasıl yaklaşılıyor? Orada görevli psikologlarla tüm bunları ve daha fazlasını konuştuk.

* * *

Çocuk İzlem Merkezi nedir? Ne zaman kuruldu ve kuruluş amacı nedir?

Psikolog Namık Pakdemir: İlk Çocuk İzlem Merkezi, Ankara’da kuruldu; Diyarbakır’da kuruluş tarihi ise 2012 yılı. Kurulmasının en büyük nedeni, çocukların ifade vermemesi. Çocuklar, eskiden çocuk şubeye geliyordu ve birçoğu ifade vermeden geri dönüyordu. Çünkü ifade verdiği

Telegram: @cinciva

ortam, çocuğu gözetebilecek bir nitelikte değildi. İfadeyi polisler alıyordu ama onlar da herhangi bir eğitimden geçmemişti, kaldı ki konunun uzmanı da değillerdi. Üstelik çocuklara sorulan sorular onları daha da travmatize edecek sorulardı. Biz işin uzmanı olmamıza rağmen, onların düzeyine göre, çocuğun etkilenmemesini sağlayacak şekilde sormaya dikkat ediyoruz.

Çocuk İzlem Merkezi'nin en büyük amacı, çocukların travmatize edilmemesini, örselenmemesini ve defalarca bu olayı anlatmamasını sağlamak.

Kimler var Çocuk İzlem Merkezi'nde?

Türkiye'nin her yerinde farklı olabiliyor. Ama bizde beş psikolog, bir çocuk gelişim uzmanı, bir sosyal hizmet uzmanı, bir de hemşire var adli görüşmeci olarak çocuklarla ilgilenen; ayrıca aileyle ilgilenen de sekiz kişi var. Ayrıca çocuk şubeden bize yardımcı olan bir polis de burada bulunuyor. Ama adli tıpçımız yok. Mesela Ankara'da ÇİM'de adli tıpçı var. Bizde olmamasının sebebi de, adli tıbbın burada çok yoğun olduğunu bildirmesidir. Ankara'daki ÇİM, Eğitim Araştırma Merkezi'nin bünyesinde açılmış, bu yüzden adli tıp uzmanı isteyebiliyorlar. Ama biz "Çocuk Hastanesi" olduğumuz için adli tıp uzmanı bize kadro olarak verilemiyor. Biz bunu bir şekilde halletmeye çalışıyoruz.

Mesela buraya bir istismar vakası gelince, adli tıpçıyı çağırabiliyor musunuz?

Daha önce çağırıyorduk, geliyorlardı. Fakat sayıları çok az olduğu için gelmemeye başladılar.

Durum böyleyse nasıl rapor veriliyor?

Çocuğun bütün işlemleri bitip, sadece adli tıp kısmı kalınca, çocuk kız ise kadın polis ve çocuğun ailesinden biriyle birlikte Adli Tıp'a gidiyoruz. Orada üç Adli Tıp uzmanı oluyor. Önce biri muayene ediyor, sonra fotoğraflar ve bulgular üzerinden tam konuluyor ya da olayın içeriği aktarılıyor ve rapor yazılıyor. Sonrasında da o rapor mahkemeye sunuluyor.

Çocuk size nasıl başvurabiliyor?

Telegram: @cinciva

Birkaç yolu var tabii ki. Kapıyı çalıp kendisi de gelebilir ve başından neler geçtiğini anlatabilir. Bazen bize üç-dört defa gelen çocuklar oluyor. O çocuklar artık kurumu tanıdıkları için geliyorlar. Bazen, çocuk şubeden geliyorlar. Bir şekilde olay ortaya çıkıyor ve çocuk şubeye gidiliyor. Ya da aile getiriyor, "Çocuğumun başından böyle bir şey geçti" diyor. Çocuk şubede, çocukla görüşülüyor ama olayın hikâyesi alınmıyor. Savcıyı arayıp talimat alıyorlar ve aileyle birlikte, polis eşliğinde bize getiriyorlar çocuğu ve işlemler bu şekilde başlamış oluyor. Okullardan, medreselerden, hemen her yerden bize vaka gelebiliyor. Çocuğun anlatabileceği herhangi birinden de geliyor. Çünkü bildirim yapma zorunluluğu var. Siz bir vatandaşsınız ve bir çocuğun cinsel istismara maruz kaldığına tanık oldunuz, bunu anlatmazsanız çocuk yarın ifade verdiğinde "Şu kişi beni görmüştü ama bir şey yapmadı" dediğinde, bunun 1 yıl cezası var. Bu ceza devlet memurları için de 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası. Pek çok kuruma ve öğretmenlere bu eğitimleri veriyoruz.

Cezai yaptırımı olduğunu bilmeden başvuranlar oldu mu? Ya da cezai yaptırım öğrenildiğinde başvuru çoğaldı mı?

Verdiğimiz eğitimlerden sonra arttı. Bazı kuramlarda; belediyelerde, emniyette, çocuk şubede, vatandaşın eğitilmesi üzerine eğitimler de veriyoruz. Tabii ki bu eğitimler devam ettikçe, çok fazla geri dönüş alıyoruz. Bu eğitimler çok faydalı, çünkü mesela birçok öğretmen korkuyor, çekiniyor, bu yüzden bildiğini anlatmıyor, anlatamıyor. Mesela öğretmen köydeyse, "Ben bunu anlatırsam, aile de benim anlattığımı bilirse başıma çok şey gelebilir" diye korkabiliyor. Biz de onlara ne yapmaları gerektiğini, kendi başlarına halletmemeleri gerektiğini, bunu ilgili kuramlar üzerinden yapmalarının yolunu gösteriyoruz. Böylelikle öğretmenler daha çok güven duyuyor ve anlatıyor. En büyük önceliğimiz bunun vicdani bir şey olduğunu anlatmak.

Öğretmenler dışında kimlere bu eğitimleri verdiniz ve şimdiye kadar kaç kişi aldı bu eğitimleri?

2014 yılından bu yana, Diyarbakır ili genelinde 741 rehber öğretmene, 500'e yakın Diyanet işleri'ne bağlı Kuran kurslarındaki çocuklara, eğitim

Telegram: @cinciva

verenlere de eğitim verdik. Bunun yanında 900'e yakın aile hekimine, 900'e yakın anaokulu öğrencisine ve 500'e yakın medrese ya da camide yaz tatilinde eğitim gören çocuklara eğitim verdik. Çocuklara verdiğimiz eğitimler kendilerini korumayla ilgili. İyi-kötü dokunmanın ne olduğunu anlatan, çocuğun algısını dağıtmadan 15 dakikada yaptığımız bir eğitim. Çocuklara, başlarına bu geldiğinde ne yapmaları gerektiği, kime söyleyecekleriyle ilgili eğitimler veriyoruz. Aile ve öğretmenlere verdiğimiz eğitimler elbette daha farklı oluyor.

Şu an bir çocuk geldi diyelim ÇİM'e. Sırasıyla ne yapıyorsunuz?

Çocuğun kendini evinde gibi hissetmesi bizim için öncelikli ve önemli. Herhangi bir sıkıntı hissetmeyeceği, korkmayacağı bir ortam sağlıyoruz. 4 tane yatağımız var. Çok geç saatlerde gelen çocuklarımız oluyor. Çok acil ya da ağır bir durum değilse, geç saatlerde çocukların algısı kapalı olduğu için ifade almıyoruz. Tabii bu durumda buna savcı karar veriyor. Çocuk geldiğinde sorduğumuz ilk soru: "Aç mısın, kaç gündür yemek yemedin, ne zamandan beri uyumuyorsun?" Çocuklar zaten o samimiyeti gördüğünde güvenip yaşadıklarını anlatıyorlar. Çok nadiren, bazı çocuklar bazı kişileri korumak için konuşmuyorlar. Bize güveniyorlar ama yine de konuşmuyorlar. Fakat bir şekilde öğreniyoruz yine. Açlarsa karınlarını doyuruyoruz. Eğer yatmaları gerekiyorsa, uykuları varsa savcıya söylüyoruz; çocuk üç-dört gündür uyumamış, şu an bu şekilde ifade veremez, verse de çarpık olur diye. Ve uyandıktan sonra dinliyoruz çocuğu. Sürüntü örneği gibi şeyler alındıktan sonra çocuğun üstü başı kirliyse, yırtıksa ki çok çocuk böyle de gelmiş olabiliyor, yeni elbiseler veriyoruz. Ya da sürüntü örneği alınırken çocukların elbiselerine bulaşabilecek sperm gibi bazı deliller oluyor, o elbiseleri çocuktan alıp Adli Tıp'a veriyoruz. Çocuğun uykusu yoksa, savcı gelmeden önce bir ön görüşme yapıyoruz. Bu ön görüşmede hikâyenin içine girmeden, ÇİM'in ne olduğunu, kim olduğumuzu, ne yapmak istediğimizi, bundan sonra nelerle karşılaşacağım, kimin geleceğini, kimin onu dinleyeceğini, nasıl olacağına dair her şeyi anlatıyoruz. Çocuktan, başından ne geçtiğini özet bir şekilde dinliyoruz.

Ne soruyorsunuz?

Telegram: @cinciva

Kim yaptı, nerede, ne zaman yaşandı, diye soruyoruz. Daha detaylısını da adli görüşmede dinliyoruz. Bu görüşmeden sonra tüm bunları savcıya anlatacağımızı, birazdan savcının buraya geleceğini, onun avukatı ve benim arkadaşlarımın ifadeye gireceğini, sonrasında onu istiyorsa yurda, istiyorsa da ailesine teslim edeceğimizi anlatıp bu şekilde bilgilendiriyoruz onu da. Çok yoğun değillerse savcı genelde yarım saat içinde geliyor. Avukatı da o sırada çağırıyoruz. Aynı anda burada olmalarını sağlamaya çalışıyoruz. Aynalı oda dediğimiz bir oda var. O odada çocukla adli görüşmeci görüşüyor ve yapılan bu görüşme, çocuk tekrar tekrar ifade vermesin diye sesli görüntü şeklinde kaydediliyor. Çocuğa tekrar tekrar bu soruları sormamak ve çocuğun birkaç defa ifadesinin alınmaması için. Bu kayıtlar da mahkemeye sunuluyor, hâkim ile savcı izliyor. Genellikle bizim kayıtlarımız yeterli oluyor. Çünkü ilk ifadede çocuğun yüz ifadesini, psikolojik durumunu daha net görebiliyorlar. Biz bu konuşmaları yaptıktan sonra savcı ifadesini yazıyor, olay yerinde araştırma yapılması, kişinin tutuklanması gibi talimatlar veriyor. Çocuğun işlemleri bitince de, ya yurda ya da ailesine teslim ediliyor.

Çocuğun nereye gideceği nasıl ve neye göre belirleniyor?

Çocuğa adli görüşmede soruluyor, buradan çıkınca ne yapmak istersin diye. Önce bilgi alıyoruz zaten. Mesela “annem babam beni öldürür” diyen oluyor. Ailesiyle ilgili durumu öğrenmeye çalışıyoruz. Mesela, baban duysa ne olur, abin var mı, nasıl karşılar gibi sorular yöneltiyoruz. Çocuk anlatıyor ne ile karşılaşabileceğini. Bazıları, “Bir şey yapmaz, çünkü benim suçum yok” diyor, bazıları da “Ne olursa olsun, babam çok kötü döver ya da öldürebilir” diyor. Çocuğun söylemlerine göre olması gerekene savcı karar veriyor. Çocuk, “Aileme gitmek istiyorum” dese bile, eğer tehlike varsa savcı, adli görüşmeci ve avukatın ortak kararıyla bir karar alınıyor ama talimat savcıdan geldiği için çocuk yurda gönderiliyor. Çocuk yurda gittikten sonra orada hem sosyal hizmet sorumluları hem de psikologlar var. Onlar ailelerle görüşüyorlar, çocuğun herhangi bir şiddet görmeyeceğine dair bulguya erişirlerse aileye teslim edebiliyorlar çocuğu. Ama erişemezlerse çocuk orada kalıyor. Devlet üstleniyor bakımlarını. Süreç

Telegram: @cinciva

böyle ilerliyor. Adli görüşme bittikten sonra da adli görüşme raporumuzu yazıyoruz.

Raporda kimlerin görüşü oluyor ve raporda ne anlatılıyor?

Sadece adli görüşmeyi yapan kişinin görüşleri oluyor. İfadenin içeriği, ne olup bittiği, çocuğun yaşı, ailesinin nasıl bir durumda olduğu, nerede yaşadığı gibi genel bilgiler yazıyoruz. Yaklaşık bir sayfada da gözlem ve yorumlarımızı belirtiyoruz. Çocuk ön görüşmede bir şey anlattıysa ve adli görüşmede anlatmadıysa neden anlatmadığını, ya da tam tersini, ortamda kaldığı süre boyunca neler yaşadığını, mental durumunu, psikolojik ve bilişsel durumunu, bunu algılayıp algılamadığını ya da travmanın şiddetini, çocuğun o anki ruh halini, hepsini raporluyoruz. Hâkimlerin işine yarayan bir şey oluyor bu. Çünkü çocuk orada bir şey anlatmıyor ama biz oraya "Ön görüşmede çocuk bunu anlatmıştı, adli görüşmede bunu ne kadar ifade etmese de belli ki ön görüşmeden adli görüşmeye kadar geçen zaman içerisinde çocuk kararını değiştirmiştir; çocuğun adli görüşmede söylediği şey güvenli değildir, ön görüşmede alınan bilginin daha doğru olduğunu düşündüğümüz için bunun üzerinde görüşülmesi daha uygun olacaktır" diye görüş bildiriyoruz.

ÇİM'ler şehirlerde nerelerde oluyor genellikle?

Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir kuruluşun bünyesinde. Devlet hastanesi, üniversite hastanesi ve çocuk hastanelerinin içinde.

Sizce çocuk bir sürü yerde ifade verince ifadesi değişiyor mu?

Tabii ki değişiyor. Çünkü hem araya zaman giriyor hem de çocuğun duygu durumunda da değişimler olabiliyor. Ayrıca çocuk, "Bunu zaten defalarca anlattım, daha ne anlatmamı bekliyorsunuz" gibi tepkiler de verebiliyor.

Yaşı çok daha küçük çocuklardan nasıl öğreniyorsunuz durumu? Onlarla nasıl ve ne konuşuyorsunuz?

Bu anlattığım genelde 7 yaşın altındaki çocuklar oluyor. Daha soyut düşünceleri oluyor ve ne yaşadıklarının farkında olmuyorlar. Bunu da şöyle ortaya çıkarıyoruz. Çocuklar bir şekilde bize geliyor. Ya da anne doktora

Telegram: @cinciva

götürüyor ve diyor ki “Çocuğun banyosunu yaptırdım, baktım ki genital bölgesinde morluklar var (ekimoz dediğimiz morluk bunlar), buna anlam veremedim” diyor. Düştüğünü düşünenler oluyor ve doktora getiriyor. Doktorlar bu konuda eğitimli, ÇİM’i bildikleri için çocuğa herhangi bir şey yapmadan ÇİM’e gönderiyor. Çocuklarla oyun terapisi ya da drama dediğimiz yöntemlerle iletişim kuruyoruz. Birçok çocuk zaten anlatıyor. Bizim bazı karakalemle çizilmiş, renkli olmayan çıplak vücut resimlerimiz var. Bunlar hem çocuk hem yetişkin resimleri. Önce oyunla bunu anlatmaya çalışıyoruz. Oyunun içinde bunun farkına vardığımızda bir sonraki aşamada olan karakalem çizimleri gösteriyoruz. Ama öncesinde iyi ve kötü dokunma nedir, onları anlatıyoruz.

Bir çocuğa iyi ve kötü dokunmayı nasıl anlatıyorsunuz?

Önce soruyoruz, iyi ve kötü dokunmayı biliyor mu diye. Ve çoğu çocuğa anne babası genellikle anlatmış oluyor. Bizim anlattığımız gibi anlatmıyor ama en azından anne, “Biri sana böyle dokunursa gel bana söyle, ona bağır” gibi şeyler söylüyor. Biz ise “Hani annen senin başını yıkarken vücudunun bazı özel yerlerine dokunur, işte bu iyi dokunmadır, çünkü annemiz bizi sever ve bizi temizler. Ama annemiz dışındaki bazı insanlar özel yerlerimize kötü niyetli dokunur. Biz bundan rahatsız oluruz. Bugüne kadar hiç böyle dokunan oldu mu?” diyoruz. Çocuk, var diyorsa o resimleri gösteriyoruz ve neresine dokunduğunu öğrenmeye çalışıyoruz. Bazen çocuklar bilmiyor. Mesela kız çocukları vajinal bölge ile anal bölgeyi karıştırabiliyorlar. Farkında olmadıkları için ne olduğunu bilmiyorlar. O algıyı bu resimler üzerinden yaratıp gösteriyoruz. Vajinal bölgeye kutu diyor ve bunu resim üzerinden göstermesini istiyoruz. Anal bölgeye popo diyor, bazıları pipi diyor, yani karıştırıyorlar. Çocuk resimler üzerinden anlatırken biz de travmatize olmayacak şekilde sormak zorundayız ama o bilgiyi de almak zorundayız. Çünkü bu suçlunun yakalanması gerekiyor. Bugüne kadar da küçük çocuklarda hiçbir sorun yaşamadık. Çocuk kime daha rahat anlatabilirse onunla konuşmasını sağlıyoruz. Resim de çizdirebiliyoruz. Bunları çocuk hiç anlatmadığında ortaya çıkartamadığımız da oluyor.

Telegram: @cinciva

Mesela nasıl resimler çiziyorlar?

Bir yetişkini çıplak şekilde çiziyor. Genital bölgeleri ortada. Normalde bir çocuğun bir yetişkini öyle görmemesi gerekiyor. Bu, annesi babası olsa bile. Onu gördüğümüzde anlıyoruz ki bir istismar var; o zaman gerçekte böyle bir şey görüp görmediğini soruyoruz. Çocuk anlatıyor, şu amcayı görmüştüm, babam şöyle yapmıştı diye. Ve zaten sonrasında artık yavaş yavaş ortaya çıkıyor.

Kuklalar, oyuncaklar?

Kuklalar ve oyuncaklar daha çok genital bölgeleri belirgin olan kuklalar ve bebekler oluyor. Çocuklar, yaşına uygun olmayan bazı kuklalarla oyunlar oynuyor. Mesela bir kukla diğerinin üzerine çıkıyor, arkasına geçiyor ve bir şeyler yapıyor. Bunu soruyoruz; ne yapıyorsun, ne yapmak istedin diye. Çocuk orada anlatıyor ve farkına varıyoruz ki çocuk buna tanık olmuş ya da kendi başından geçmiş.

Bu çocuklar size geldiklerinde hal ve hareketleri nasıl oluyor? Bu konuda gözlemleriniz neler?

Her çocukta farklı oluyor. Çok ağır geçirenler oluyor. Biliyorsunuz istismarı yapan kişi dürtüleriyle hareket ettiği için bunun temelinde şiddet de var. Genelde çocukları şiddetle bastırma, söndürme, onların egosunu daha çok baskılama gibi bir duruma geçiyor fail. Dolayısıyla da şiddet de gösterebiliyor. Yani sonuç olarak şiddet gören çocuklar daha sinirli, daha korkmuş çocuklar oluyor. Bir daha başlarına gelme ihtimali var mı, yok mu kestiremiyorlar. Yani, bildiğiniz psikolojik travma özellikleri gösteriyorlar.

Nedir psikolojik travmanın özellikleri, belirtileri ve sonuçları?

Donuk bakabiliyorlar, sorulara bizler gibi hemen cevap vermeyip 10-20 saniye bekleyenler oluyor. Anında cevap verenler de oluyor. Hemen her şeyi ortaya çıkaran da oluyor, anlatmak istemeyen de. Korkuyor, çekiniyor. Korkusunun çeşitli nedenleri var. İstismarcı, çocuğun baba ya da abisi ise, çocuk bunların cezaevine girmesini istemiyor. En başta öğrenmeye çalıştığı şey, “Bunu anlatırsam babam ya da abime bir şey olur mu” oluyor. Bu sadece Diyarbakır için değil, her yerde böyle. Çocuk bunu anlattıktan sonra baba cezaevine girmezse yine aynı evde yaşayacağım, yine başına bunların

Telegram: @cinciva

geleceğini, babanın niye bunu anlattın diyerek şiddet göstereceğini düşündüğü için anlatmak istemiyor. Bazen de çocuklar cinsel istismarın içeriğini çok bilmedikleri için, bunu anlattıklarında babalarını bir daha göremeyeceklerini düşünüyorlar, biraz daha büyük olanları maddi olarak kaygılanıyorlar. “Babamı hapse atarlarsa bize kim bakar” diye düşünüp susuyorlar. Ya da anne, abla ya da diğerleri, çocukları bu şekilde korkutuyor. “Anlatırsan baban cezaevine gider ve biz aç kalırız” gibi şeyler söylüyorlar.

Peki çocuklarıyla buraya gelen anneler nasıl davranıyor?

Farklılık gösteriyor elbette. Bazı anneler 20 yıllık eşi olmasına rağmen gözünün yaşına bakmıyor, çocuğunu koruyor ve destek oluyor. Kocasının ceza alması için uğraşıyor. İnanıyor çocuğuna.

Ama bazı anneler de “Kızım babasını baştan çıkarmış” gibi cümleler kurabiliyorlar. Bunu mahkeme sürecinde ya da ifade verirken söyleyebiliyorlar. “Kocamın suçu yok, kızım bunu yaptı” diye. Maddi zorluklardan dolayı ortaya çıkan ifadeler de oluyor ama çoğu destek veriyor çocuklarına. Fakat feodal düzendeki aileler sıkıntılı olabiliyor. Genelde insanlar, “Tamam bu, çocuğumun başından geçti ama bu çocuk büyüyecek, ben topluma ne anlatacağım, bu çocuk yarın evlendiğinde ne yapacağım, kocasına nasıl anlatacağım, herkes yüzüne vuracak” gibi düşüncelere kapılıp korkuyor ve bunun için anlatmak istemiyor ya da baskılıyorlar.

Dünyada boylamsal[4] olarak yapılan bir çalışma var. Bu çalışma cinsel istismar vakalarıyla yapılıyor. 30 yıl süren, pek çok kıtada yapılan önemli bir çalışmadır da. Buna göre istismar vakalarının yalnızca yüzde 2’si adli mercilere yansıyor. Bu, ülkemiz için de böyle. Genelde yüzde 95’lik gibi bir kısmı saklı kalıyor.

Size gelen olayların yüzde kaçı aile içi? Daha çok kız çocuklar mı geliyor?

Kız çocuklar daha büyük oranda. Yaş ortalaması genelde 12-16 arası. 16 yaşından büyükler kendilerini daha iyi koruyabiliyor, kişilik biraz daha oturmuş oluyor, dolayısıyla karşı çıkabiliyor, hayır diyebiliyor, bunun tehlikesinin farkında olabiliyorlar. Daha küçük yaştakiler hayır

Telegram: @cinciva

diyemedikleri için bu yaş grubu daha fazla oluyor. Kız çocukları, erkek çocuklara oranla 5-6 kat fazla. Fakat erkek çocukların sayısını da azımsayamayız. Erkek çocuklar genelde daha küçük yaşta geliyor ve çoğunlukla tecavüze uğramış oluyorlar. Bunun, madde kullanma ve eğitimle alakası yok bana göre. Herkesten, her kesimden gelebiliyor. Mesela bunu yapan kamu personelinin oranı çok fazla, azımsanmayacak derecede.

Genellikle size başvuranları kim şikâyet ediyor?

Ortaya çıkaranlar, genellikle öğretmenler oluyor. Çocuk bir şekilde rehber öğretmenine ya da arkadaşına anlatıyor.

Kırsaldan çok gelen oluyor mu?

Oranlarımız hemen hemen aynı. Kırsaldan daha çok erken evlilik vakaları geliyor. Küçük yerlerde çocuklar herkesi tanıdığı için, failin bunu yapması da zorlaşıyor. Bazen de tam tersi, küçük bir yer olduğu için çok daha fazla saklanıyor.

Peki çocukların bunu yaşadıktan sonra intihar eğilimi oluyor mu? Denk geldiğiniz, şahit olduğunuz böyle vakalar oldu mu?

Benim gördüğüm olmadı ama bir vakada bize geldikten sonra intihar girişimi olmuştu. Ama bazen intihar girişimiyle hastaneye başvuru olmuşsa, doktorlar bunun altında istismar mı var diye bize danışma amaçlı gönderiyorlar.

Sistemde eksik var mı sizce? Halihazırda yapılanların üzerine bir de şu eklenirse sistem daha iyi olur dediğiniz bir şey var mı?

Çocukların sonradan rehabilite edilmesi gerekiyor. Çocuk o an travmatize olmamış gibi görünebilir ama çocuğun bununla baş etmesini sağlayabilecek bir terapi ortamı olmalı. ÇİM'in içerisinde bir travma merkezi kurulabilir. Sadece psikolog ve psikiyatrlar çalışır ve dışarıdan hasta almazlar. Gelenler sadece cinsel istismar ve intihar vakaları olur. Çocuk bu merkezlerde travmasını atlatma noktasında daha iyi iyileşme gösterebilir. Bazen görüyoruz ki aslında çocuk çok korkuyor. Babasının ona bir şey yaptığını düşünmüş ve şikâyet etmiş. Ama babası ona bir şey yapar

Telegram: @cinciva

diye korkuyor hâlâ. Devam eden mahkeme süreci de var. Görüyoruz ki obsesyonları, takıntıları başlamış, onu yapan faili sürekli kâbuslarında gördüğü ortaya çıkıyor. İşte bu, terapiyle çözülebilecek bir şey. Çocuklar bunları atlatmaya yatkın oluyor. Ne kadar erken davranılırsa o kadar iyi olabiliyor. Çünkü gitgide daha komplike hale gelebiliyor ve psikotik dediğimiz çok ağır rahatsızlıklara kadar gidebiliyor.

Çocuğu genital muayeneye nasıl hazırlıyorsunuz ÇİM olarak?

Çok zor bir durum. Eğer bana bir yetişkin olarak, "Sana genital muayene yapalım mı?" deseler belki kabul etmem. Bunu çocuğa anlatıyoruz ve izin verirse yapıyoruz. Bir yerde ona bırakıyoruz. Çünkü izin vermezse bunu hiçbir doktor yapamaz. Zaten ne kadar savcılık ya da mahkeme kararı olsa bile izin istiyoruz. Ona, "Bu anlattığın şeylerden dolayı bir muayene gerekebilir, bu iç beden muayenesine rızan var mı?" diyoruz. Çocuk iç beden muayenesinin ne olduğunu soruyor. Diyoruz ki; "Bu yaşanan olaylardan sonra vücudunda bazı değişiklikler meydana gelmiş olabilir, genital bölgende de olabilir. İstediğin doktorla bunu yapabiliriz ve eğer buna izin verirsen yapacağız. Emin ol sırf senin için yapılan bir şey. Bunu yaparsak karşıdaki kişi daha fazla ceza alabilir. Bunun ortaya çıkarılmasında hiçbir sorun olmaz…"

Ama korkuyorlar değil mi o koltuğa oturmaktan?

Evet, genelde korkuyorlar tabii ki. Çünkü uzun süre o travmaya maruz kalmışsa, muayene sırasında tekrar aynı konumda olmaktan korkuyor. Ama kabul ediyor hepsi. Oturmadan önce stres yaşıyorlar ama bir şey olmadığını gördüklerinde sakinleşiyorlar. Travmayı hatırlatacak pozisyona gelmekten korkuyorlar ve özel bölgelerini başkaları görsün istemiyorlar.

Aklınızda böyle bir örnek vaka var mı?

Beş-altı yaşlarında bir erkek çocuk vardı. Kendi yaşıtları tarafından tecavüze uğramıştı. Çocuğu rahatlatmaya çalıştık ama feci derecede ağladı, karşı çıktı. Hatta kadın doktor geldi. O da çok iyi niyetle, dur derse duracağını, kesinlikle ileri gitmeyeceğini söyledi ama ona rağmen çok ağladı. Bir şekilde rahatlattık, muayenesini yaptık. Başta çok korkutucu

Telegram: @cinciva

olabileceğini düşünüyorlar. Ayrıca karşısında doktor var ve iğne yapacağını düşünüp de korkabiliyor çocuklar.

Mesela karşınıza gelen bir çocukta, kurduğu cümlelerden tecavüze uğradığını anladığınız oldu mu?

Bir çocuk; "Otobüsün içinde herkese bağırdım beni kurtarmaları için ama kimse bana yardımcı olmadı. Abi, bu yapılanlar çok önemli değil benim için ama orada kimsenin bana yardım etmemesi çok ağır oldu" dedi. Erkek çocuktu, yaşı büyüktü bayağı. Bize 18 yaş altı geliyor ama ağır vakalar oluyor. Özgecan olayına benzer, fakat kurtarılmış çok çocuk geldi ve geliyor. Çocuğun aklını kullanarak bir şekilde Emniyet'e ulaşabildiği ve bizim de bir derecede kurtarabildiklerimiz oldu.

Eğitimleri verdiğiniz sırada geri dönüş oluyor mu hiç?

Genelde oluyor. Mesela, 100 kişilik bir eğitimde dört-beş kişi yanıma gelip "Hocam, çocuğumda böyle bir şey gördüm, siz ne dersiniz?" diye sordu. Genelde anneler, çocuklarının mastürbasyon yapmaları, çocuklarına cinselliği nasıl anlatacakları, onları istismardan korumak için neler yapabilecekleri gibi konuları soruyorlar.

İstismara uğrayan çocuğun bunu anlattığı ilk kişinin nasıl tepki vermesi lazım?

Bu kişiler çok şaşırdıklarını, korktuklarını, kendilerini çok çaresiz hissettiklerini söylüyorlar. Fakat bu duyguyu çocuğa yansıtmamaları gerekiyor. Çünkü çocuk bunu size anlatırken, onu koruyabileceğinizi düşündüğü için, size güvenebileceği için anlatıyor. Siz ise korkmuş, ağlamış, onunla beraber ağlayan biri olduğunuzda çocuk ne anlıyor? Güvendiğim kişi de ağlıyorsa ben çok kötü durumdayım, ya da başımdan geçen şey demek ki çok kötü bir şey, diye algılıyor. Yani bunu ilk duyan kişinin çocuğa yardımı çok önemli. Eğer yardım etmezseniz çocukta güvensizlik ortaya çıkabiliyor. Olayı anlatmama yoluna gidebiliyor. İlk anlattığında mutlaka korkmaması gerektiğini, ona yardımcı olabileceğini, elinden gelen her şeyi yapabileceğini söylemeli. Olmayacak şeyleri de vaat etmemeli elbette. "Başına bir daha gelmeyecek, bir daha bu kişiyle karşılaşmayacaksın, bu kişi ceza alacak" diye gelecekte öngöremediğimiz,

Telegram: @cinciva

mahkemede ya da diğer durumlarda ne olacağını bilmediğimiz şeyler söylememek gerekiyor. Bu arada çocuğun bunu anlatarak doğru bir şey yaptığını söylemek, çocuğu bunu yaptığı için desteklemek çok önemli.

Ayrıca çocuğu yönlendirmemek lazım. Çocuk küçükse hemen yönlenebiliyor. “Arkana mı geçti” dersen, “evet arkama geçti” diyor. Çünkü sen öyle söylediğinde, çocuk bu hareketin, bunu yapana daha fazla ceza getireceğini düşünüyor. Çocuğa şunu belirtmek gerekiyor: “Bak, şimdi ağlıyorum ve bu olabilir, insanlar ağlayabilir ama bu, baş edemeyeceğimiz bir durum ortaya çıkarmıyor. Sen de biliyorsun ki bazen canın acıdığında ağlıyorsun. Ben de bundan dolayı ağladım” demek ve onu yalnızlaştırmamak gerek. Ve ona dokunmak, yalnız olmadığını hissettirmek çok önemli. Bunu özellikle annenin yapması çocuk için çok daha önemli. Çünkü çocuklar doğduklarında, memeyi emerken annenin vücuduna dokunmak ve o ten sıcaklığını almak isterler. Bu, hemen hemen bilinçdışı olarak hepimizde vardır. Emin olun, bu fail belki sizin çocuğunuza bir daha bunu yapmayacak ama bunu diğer çocuklara yapma ihtimali çok yüksek. Bu kişi bunu yaptığında yakalanmazsa diğer çocuklara yapabileceğini düşünerek bu ifadeyi vermek gerekiyor.

Hamile kalan çocuk vakalar geldi mi hiç?

Geliyor. Bazen çocuk bunun farkında bile olmuyor, karnının ağrıdığını, kendini çok rahatsız hissettiğini söylüyor mesela. Annesi doktora götürüyor, ultrason çekiliyor ve gebe olduğu ortaya çıkıyor. Sonra doktor, anneye hiçbir şey söylemeden bize gönderiyor. Biz, orada aileye anlatıyoruz bu durumu. 8 aylık gebe de geliyor, 1 aylık gebe de.

Yani 8 aylık hamile olduklarını orada mı öğreniyorlar? Bu çocukların karnının büyüdüğünü kimse görmüyor mu?

Evet, burada anlaşılıyor. Çocuk kilolu oluyor, bir de çok küçük oldukları için fetüs de sağlıksız besleniyor, büyüyor ama anne sağlıksız beslendiği için bebek çok gelişmiyor. Mesela bebek doğduğunda genellikle prematüre oluyor.

Ensest sonucu bir hamilelik ise tepki ne oluyor?

Telegram: @cinciva

Mesela bir çocuğu, annesi yerine bir yakını getirmişti. Yakınına bunu söylediğimiz anda kadın durdu, “Ben ne yapacağım, gidip annesine ne diyeceğim?” dedi. 14-15 yaşlarında bir kız çocuğuydu. Bu kızın çocuğu doğunca da başka bir şehre gönderildi.

Bebeği görmek istese de göremez mi?

Çocuk doğduğunda şöyle bir şey oluyor: Eğer çocuk anne bakabiliyorsa, buna Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı kurumlardaki bakıcı anneler de yardımcı oluyor. Doğum yapanlar bazen bebeği hiç görmek istemiyor, bazıları da görmek istiyor. Mesela bebek, babadan, abiden olunca kız da istemiyor. Devlet o çocuğa da, bebeğe de sahip çıkıyor. Onu yetiştiriyor, okutuyor, büyütüyor. Birçok yardımda bulunuyor, işe girene kadar da destek oluyor ona. Ve bu yardımlardan kimsenin haberi olmuyor. Çocuğun kimliği hiçbir şekilde ortaya çıkıp ifşa olmuyor, olamaz. Üniversiteyi okumasında yardımcı olunuyor, okula ve memuriyete öncelikli girmesi sağlanıyor. Hatta cinsel istismara maruz kalmış çocuklar için de bu böyle.

Sadece yakınları değil, tüm toplum olarak bunu yaşayan çocuğa nasıl davranmak gerekiyor?

Küçük yaştaki çocuk için, cinselliği bilmiyor ve bilmediği için de travmatize olmaz diyemeyiz. Çocuk büyüdüğünde olayın ne olduğunun farkına çok net varıyor. O sürede “Çocuk farkına varmadı, o zaman bir şey yokmuş gibi devam edelim” şeklinde davranmasınlar. Bu kimin başına gelirse gelsin travma yaşar. Üstelik bahsettiğimiz kişi, bir çocuk. Sürekli kendini suçlar, “Ben şunu yapmasaydım başıma gelmezdi, böyle olmazdı, neden böyle yaptım” gibi şeylerle sorgular kendini. Çocuğun kendini suçlamaması için ona destek olmak zorundayız. Çünkü bu, onun suçu değil. ÇİM’in en önemli avantajı şu ki, adalet sistemimiz hızlı ilerlemediği için 6 ay ya da 1 yıl sonra mahkemeye çıkıyordu çocuk. Ve tahmin edersiniz ki olayı tam hatırlayamıyordu. Mahkeme, suç tecavüzse ağır cezada yargılıyor ve ağır cezada bir şey anlatmak çok zordur, özellikle çocuklar için. Bunun önüne geçilmesi için ÇİM çok önemli. Çünkü oraya çıkıp hiçbir şey anlatamayan bir sürü çocuk vardı ve davalar erteleniyor, tekrar açılıyordu.

Telegram: @cinciva

Sürecin suyu çıkıyordu ve hep beklemekle geçiyordu. İşte tüm bunların önüne geçmesi açısından çok önemli ÇİM. Eskiden failin de avukatı olduğu için ve çocuk bir şey anlatamayınca demek ki bir şey yok diyebiliyorlardı. Adli Tıp da şu bakımdan önemli bizim için, küçük çocuklar büyük çocuklar gibi organ sokmanın ne demek olduğunu bilmiyorlar. Acı hissini bilmiyorlar. Bacak araları için, acıdı diyebiliyorlar. İşte orada Adli Tıp, "Herhangi bir bulguya rastlanmamıştır" diyebiliyor ama işte biz tam o noktada, bu yaş çocuklarının olay ve zamanları karıştırabildiğini söyleyerek mahkemeyi yönlendirme anlamında ilerleme kaydedebiliyoruz. Yani şimdi, çocuğun ne yaptığını daha iyi bilen bir ekiple çalışılıyor.

Çocukların yararı bizim için önemli.

Telegram: @cinciva

“Benimle olmasaydı zaten biriyle yaşayacaktı bunu”

“Babam, ben küçükken bana yapıyordu,
şimdi kızıma yapıyor.”

Psikolog
Eski bir cezaevi psikologu

Ensestle ilgili çok kişi dinledim. Her duyduğuma çok şaşırdım. Çünkü her insan yeni ve acı bir hikaye demekti. Bunları yazarak size ulaştırmak bel ki sizi daha dikkatli yapacaktır çocuğunuzu korumak noktasında. Eski bir cezaevi psikoloğunun anlattıkları da beni şaşırtanlardan biriydi. Kendisiyle yolda tanıştık, ben sordum o cevapladı.

* * *

Bir gün birini yönlendirdiler bana. İyi değil demişlerdi. 24 yıl cezaevinde görev yaptım ama onca yıla rağmen hala şaşırdığım olaylar duymaya devam ediyordum. Benim görüştüğüm kişi ise, 14 yaşındaki kızına önce yavaş yavaş sokulmaya başlamış. Benimle konuşurken “Kızın kendi istediği oldu, o istemişti” demişti.

Bunu söyleyen bir baba! Kızı istedi diye yapmış öyle mi?

Evet aynen öyle. “Bu nasıl olabilir?” dedim. “Küvette onu yıkıyordum, baba sana dokunabilir miyim, dedi” diye anlattı. Ama yalan olduğu o kadar belli ki hemen zaten bakışları değişti. Duygularını ve dürtülerini engelleyemiyor. Bunu da öyle bir şekilde içselleştirmiş ki, o istedi deyip, suçu ona atıyor.

Ayrıca 14 yaşındaki kızını neden banyoda yıkasın ki?

Hiçbir şekilde olayın açıklanacak, mantıklı bir tarafı yok. Adam sadece savunma mekanizmasını kullanıyor.

Tecavüz mü peki? Ne kadar sürmüş?

Tecavüz. Nitelikli cinsel ilişki. 16 yaşına kadar sürmüş. Daha sonra annesi yakalamış.

Telegram: @cinciva

Kız annesine söylememiş mi peki?

Söyleyememiş. Çünkü ciddi anlamda tehdit etmiş kızı. Kızın travmaları var zaten. Babanın söylediği neydi biliyor musunuz? Yıllardır hiç aklımdan çıkmaz, unutamam. "Benimle olmasaydı, zaten biriyle yaşayacaktı bunu. Önce benimle deneyimledi." Anlatabiliyor muyum? Bu kadar rahat, bu kadar patolojik.

Ne iş yapıyordu bu kişi?

Memurdu.

Ne ceza verdiler?

Bizdeyken henüz mahkeme aşamasındaydı. Ceza alınca da gitti. Ama ne kadar aldığını hatırlamıyorum. Cezalar zaten caydırıcı değil.

Vicdanı sızlar gibi değildi yani?

Hayır. Savunma mekanizmasını öyle güzel kullanıyor ki. Benimle olmasa başkasıyla olacaktı diyebilecek kadar kullanmadığı bir vicdan. "Ben yabancı değilim, babasıyım, ne var?"

O, çocukluğunda yaşamış mı böyle bir şey?

Hayır. Hiçbir şey yoktu. Genç bir adamdı. O zaman 38 yaşlarında falandı. Bayağı erken baba olmuş.

Olay nerede olmuş?

Ankara'da.

Meslek hayatınızda başka unutamadığınız vakalar var mı?

Olmaz mı? Birini daha hiç unutamıyorum. Adamın yaşı bayağı vardı, neredeyse 60 yaşındaydı. Kızı 10 yaşındaymış tacize başladığında. İstismar, daha sonraları da anne evde yokken nitelikli istismar olmaya başlamış. Kız, annesine anlatıyor ama anne inanmıyor. Ve kız 14 yaşında hamile kalıyor. O bebek doğuyor ve bu bebeğin babasının kendi kocası olduğunu da biliyor kızın annesi… Düşünün… Sonra da kılıf uyduruyorlar elbette. Kızın sevgilisi varmış da, oğlan kızı kaçırmış da çocuk ondanmış diye. Kız hamileyken halasının yanına gönderiliyor. Doğum yapıyor ve sonra da bu

Telegram: @cinciva

istismarcı baba gidip bebeği alıyor ve bir kutunun içine koyup karakolun önüne bırakıyor.

Yani kendi bebeğini?

Evet. Zaten kız ondan sonra hazmedemiyor ve polise gidiyor. Evet, ensest bir ilişki ama baktığında annesi de suçlu işte.

O bebeğe ne oldu?

Bebek elbette Çocuk Esirgeme'ye verildi. Ve sonra da başka bir aileye… Ki bu adam, doğumdan sonra da kızı rahat bırakmıyor. Tekrar birlikte olmak istiyor. Kız lohusa daha ve kırkı çıkmamış. Üstelik kızı bu… Kız, "Canım yanıyor" diyor mesela, bu da "Olsun, oradan bebek çıktı, benim şeyim mi girmeyecek?" diyor.

Siz nereden biliyorsunuz bu söylemleri?

Dosyayı okudum, kızın ifadelerini. Ve zaten cezaevinde bu kişiyle konuştuğumda da inkâr etmedi bunu.

Ne dedi inkâr etmeyip?

"Ben onu seviyordum. Karımda bulamadığımı onda buluyordum" dedi. "Bu senin öz kızın değil mi?" dedim. "Evet öz kızım" dedi. Normalleştirmiş yani.

İşin kötü kısmı, kız annesine anlatıyor ve annesi "babandır" diyor ve kabul de ediyor. Neden? Çünkü evliliğinin bozulmasından korkuyor.

İstismarcı babanın psikolojisi nasıldı?

Zaten en unutamadığım da onun o "pişman değilim" duruşuydu. Psikolojide savunma mekanizması vardır ve bu yaptığını mantığa büründürür. Yoksa bunu kaldıramaz ve intihar eder muhtemelen. Ben olmasam zaten başkası olacaktı demesi, ilk benimle yaşadı, ben yabancı mıyım demesi… Bunlar normal şeyler değil.

Ailenin zaten haberi olmaz mı? Sonuçta kız hamile ve karnı da büyüyor…

Genç bir çocuğun üstüne atmaya çalışıyorlar. Çevreye de öyle söylüyorlar. Ama o çocuğun tüm bunlardan haberi bile yok. Halaya da

Telegram: @cinciva

böyle söylüyorlar. Namus davası, bebeği aldıracağız diyorlar…

Yaşanmış bir olay

Avukat

Stajıma ilk başladığım zamanlarda incelediğim bir dosyada öyle şeyler okudum ki, okuduğum şeyler iç dünyamı çok fazla etkiledi. Sanırım bugün kadın hakları ve çocuk hakları konusunda bu kadar duyarlı olmamın sebebi de incelemiş olduğum o dosyaydı. Dosyayı incelerken bir yandan da olayın geçtiği yeri, oranın sosyal durumunu, o bölgede yaşayan sakinleri merak edip araştırmaya başladım.

Olay, 2003 yılında İstanbul'da yaşanıyor. Jandarma ekipleri bu semte operasyon yapıyor. Operasyonun gerekçesi ise, semtte hâkimiyet kuran bir tarikat ve bu bölgede geniş çaplı bir suç işleme amacıyla kurulmuş. Jandarma operasyon yapıyor; tutuklanan, ceza alan vs. olmuyor ama bu operasyon öyle şeyleri gün yüzüne çıkarıyor ki artık bir kesimin dikkatlerini çekiyor…

Asıl anlatacaklarıma geçmeden önce o semtteki durumu biraz özetleyelim. Bu semtte her şeye hâkim bir tarikat ve tabii bu tarikatın "şeyhi ve müritleri" de vardı. Her şeye hâkim derken, abartı değil bu, tam anlamıyla öyle idi. Şöyle ki; bütün evlerin tek tip olduğu bir belde düşünün. Çünkü şeyh öyle istiyor. Hatta yurtdışından gelen bir belde sakini evinin dışını biraz değiştirmeye çalışmış ancak şeyhin müritleri tarafından ev taşlanmış ve şeklinin değiştirilmesine izin verilmemiş. Bir belde düşünün, İstanbul'un göbeğinde ama dış dünyayla hiçbir irtibatları yok. İnternet yok, gazete girmiyor, televizyon yok, radyo yok… Hatta dışarıdan gelen insanlara bile garip bakılıyor bu beldede. Bir belde düşünün İstanbul'un göbeğinde ama içinde sadece şeyhe ait bakkal ve yine şeyhe ait eczane var. Şeyhe ait eczane dediysek, "En azından tıp bilimine inanan bir adam" demeyin. Bu eczanede şeyhin karışımları satılıyor ve hastalar ilk önce şeyhe görünüyor, sonra şeyhin yazdığı reçeteyle şeyhin eczanesine gidip yazılan

Telegram: @cinciva

karışımı alıyor, iyi olmazlarsa sonra şeyhin izniyle bir doktora görünebiliyorlar.

Bu şeyhin beldede bir haremi var desek yanlış olmaz. Kadınlarına "Mehdi" olduğunu söyleyen bu sahte şeyh, tam on beş kadınla birlikte yaşıyor ve bütün kadınlar rızalarıyla orada. En azından ifadeleri böyle… Bu kadınlara da "Hoca Kadınlar" deniliyor, işte birkaçının ifadeleri:

22 yaşındaki T.Ç.: "Hoca, beni kendine eşliğe layık görmüş. Hoca Kadınlar tarafından bu bana tebliğ edildi. Beni kaldığı çiftliğe götürdüler. Hoca dualar okuyup, namaz kıldıktan sonra beni nikâhına aldığını söyledi. O günden sonra beraber olduk. Beldeden ayrılmamız gerektiğini söyleyince ben de yanında gittim. Kendisi bana zorla sahip olmadı. Kendi isteğimle onunla beraber oldum."

İmam nikâhlı kadınlarından Z.Ö. ise ifadesinde: "Beni rüyasında görmüş. Bunu bana Hoca Kadınlar tebliğ etti. Ertesi gün ben de hocayı rüyamda gördüm. Bunda bir keramet olduğunu düşünerek hocanın nikâhına girmeyi kabul ettim" dedi.

Bu tarikata 2008 yılında yine bir operasyon yapılıyor. Bu sefer belediye başkanına kadar uzanan (aslında çok daha yukarılara kadar çıkılabilirdi ama belli ki o kadar yüksek yerler ki, yargının eli yetişmiyor oralara) bir soruşturma başlatılıyor. Şeyh ve iki müridi, çıkar amaçlı suç örgütü kurmak, ruhsatsız silah bulundurmak, ırza geçmek, halkın din duygularını sömürmek vs. gibi çeşitli suçlardan hüküm giydi. Bir belde sakininin ifadesi ise adeta kan dondurucu: "Buluğ çağına gelen kızlar hemen evlendirilirdi. Kiminle evlendirileceklerine şeyh karar verirdi. Kızlar evlenecekleri kişiyle birlikte olmadan önce şeyhe sunulurdu. Şeyh kızları evliliğe hazırlardı."

Şimdiye kadar yazdıklarım çok çarpıcı gerçekler olmakla birlikte asıl anlatmak istediğim şey, sürekli üstü örtülen, sadece bu beldede değil toplumun ekseriyetinde de yüzleşilmeyen, yüzleşilemeyen gerçek; ensest.

Bu tarikat şeyhinin çok güvendiği bir adam var. Bu adam evli ve iki de kız çocuğu var. Biri 16, diğer 11 yaşında. Büyük kız çocuğunu henüz 15 yaşındayken evlendirmişler. (Tabii yine şeyhin münasip gördüğü kişiyle!) Ancak bir zaman sonra 15 yaşındaki çocuk, eşiyle anlaşamamış ve babasının evine geri dönmüş. Güvendiği, her türlü kötülükten korunacağını

Telegram: @cinciva

zannettiği, sığındığı baba evine… Böyle zannederken zaman geçiyor ve babasının kendisine tuhaf baktığını fark ediyor kız ve zaman geçtikçe rahatsız olmaya başlıyor. Zamanla babanın bakışlarıyla vermiş olduğu rahatsızlık yetmiyor ve bir gece kızı uyurken, odasına giriyor. Bir elin vücudunda dolaştığını hissederek uyanıyor çocuk. Soran gözlerle bakıyor babasına, ama babası öpmeye çalışıyor kızını. Birkaç sevgi ve şefkat cümlesi fısıldıyor kulağına kızının ve ayrılıyor odadan. Bundan sonrası mı? Bundan sonrası her gün işkence, her gün zulüm çocuk için. Babasıyla yalnız kalmaktan ölesiye korkmaya başlamış. Çünkü yalnız kaldıklarında fiziksel olarak saldırı başlıyor çocuğa karşı. Bir sevgiliden duyacağı sözcükler, cümlelerle hem sözlü hem fiziksel tacizleri devam ediyor babanın. Hatta kızına "Anneni boşayıp seni alacağım" bile dediği anlaşılıyor kızın adli süreçteki ifadelerinden. Kız korkudan, hep içine atmayı tercih etmiş; o evden gideceği günü beklerken taciz o kadar artmış ki artık dayanamamış ve annesine durumu anlatmaya karar vermiş. Bunu anlayan baba, annenin ifadelerinden anlaşıldığı üzere karısına, "Senin kızın delirmiş, cinler musallat olmuş. İkide bir 'Baba, annemi boşa beni al. Senin karın olmak istiyorum' diyor. Sana da böyle şeyler söylerse bilgin olsun" demiş. Kız annesine durumu anlatınca annesi de kızının delirdiğini düşünmüş ve çocuğa, suçlayıcı sözlerde bulunmuş. Çocuk, sığındığı baba evinde artık bir hiç gibi hissetmeye başlamış kendini, zamanla içine kapanmış, perdelerini kapatmış dış dünyaya ve kabuğuna çekilmiş. Anne de kızının bu durumuna üzülüyor ama elinden bir şey gelmediğini söylüyor ifadelerinde. Baba "biraz açılır, değişiklik olur diyerek gezdirme" bahanesiyle çocuğunu akşamları evden alıyor ve ofisine götürüyor. İşte böyle bir gecede yapmış iğrençliğini… Evet, kendi öz kızına tecavüz etmiş. O gece baba evine, az önce tecavüzüne uğradığı babasıyla dönmüş çocuk. Sonra devamı gelmiş, babanın bu tacizleri, cinsel saldırıları artmış. Başka seferler tekrar birlikte olmuş kızıyla, sonra tekrar, tekrar… Anne mi? Tabii ki artık farkına varmaya başlamış olayların ama bir süre bir şey yapamamış, çünkü öldürüleceklerinden korkuyor. Bir akşam yine kızını götürüyor ofisine babası. Orda yine yapıyor iğrençliğini ve yine geliyorlar eve. Çocuk banyoya girmiş, peşinden de annesi… Çocuk iç çamaşırını göstermiş

Telegram: @cinciva

annesine, çünkü babasının menisi hâlâ duruyormuş orda. Annesi de her şeyi göze alıyor ve kızının iç çamaşırını alıp bir poşete koyuyor, iki kızını da alıyor, düşüyor karakolun yoluna. Karakolda kızın geniş bir ifadesi alınıyor.

Her şey bitti sanıyorsunuz değil mi? Karakolda büyük kız ve annesi tüm bunlar yetmezmiş gibi bir şok daha yaşıyorlar. Evet, küçük kız… 11 yaşındaki kız çocuğu ablasının anlattıklarını duyunca, ilk defa orada söylüyor babasının aynı şeyleri kendisine de yaptığını. Sonrası tabii adli bir süreç. İç çamaşırın üzerindeki meni için test yapılmış ve babaya ait olduğu ispatlanmış. Bu adam şimdi hapiste. Küçük kızı devlet, kuruma yerleştirmiş ve bir süre büyük kıza da psikolojik destek sağlamış. Sonra anne gidip almış küçük kızını kurumdan, büyük kızı da yanlarında, birlikte yaşıyorlar. Peki nerede dersiniz? Sığınacakları başka bir yer olmadığından aynı beldede…

Telegram: @cinciva

“Eğitimli olmak sağlıklı bir kişilik göstergesi değil”

“Baban hiç öyle şey yapar mı?”

Prof. Dr. Betül Ulukol
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi/
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü

Konunun hassasiyeti nedeniyle aklım karmakarışıkken Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’nin yolunu tuttum. Etrafımdan derdine derman arayan insanlar geçiyordu. Her birine bakıp hikâyesini tahmin etmeye çalışırken, röportajı yapacağım binanın kapısına geldim.

Bu kez kim bilir neler duyacaktım…

Çünkü her açılan kapı, ayrı acılar demekti… Karşımda beni güler yüzüyle karşılayan, bakışlarıyla bile tanık olduklarını anlatabilen ve yardımlarını benden hiç esirgemeyecek olan muhteşem bir kadın vardı…

İstismara uğramış, en yakını tarafından tacize, tecavüze uğramış çocuklar ileride nasıl bir birey, nasıl bir yetişkin oluyorlar? İnsanlara güvenebiliyorlar mı, nasıl bir ruh halinde sürüyorlar yaşantılarını? Evlenebiliyorlar mı? Çocuk yapabiliyorlar mı?

Çok kötü oluyor. Bir gün Diyanet İşleri’nde bir toplantıya gitmiştim ve çıkınca bir kadın geldi yanıma. Şimdi iki çocuğu varmış, bana söyledikleri şunlardı: “Bu anlattıklarınızı 12 yaşımdan 17 yaşıma kadar yaşadım. Babam tarafından sistematik olarak tecavüze uğradım. Şimdi çok pişmanım 17 yaşıma kadar beklediğim için. Kendimi hiç affetmeyeceğim” dedi. Yani bu çocuklar büyüyünce evleniyorlar, ilişki yaşıyorlar, belki çocukları da oluyor ama içten içe bu yaşadıklarını atamıyorlar. Çocuk sesini çıkaramıyor ayrıca, çünkü “Sen kötüsün, sen istedin de oldu, ben böyle bir şey yapmayacaktım” gibi şeyler söyleyip çocukta suçluluk duygusu yaratıyorlar. “Sen öyle bir durdun ki/öyle bir güldün ki/öyle bir etek giymiştin ki/öyle bir eğildin ki/sen beni davet ettin” diyor. Ki karşısındaki bu söylemler karşısında ses

Telegram: @cinciva

çıkarmasın, suçluluk hissetsin. Bir de ensestte diğer cinsel istismarlara göre farklı bir nokta daha var. Ensesti yapan kişi, çocuğun belki de çok sevdiği biri. Eğer ensesti açığa çıkarırsa çocuk, o sevdiği kişinin sevgisini kaybedeceğini düşünüyor. Düşünün ki bu kişi baba. Babayı çok seviyor ama baba ona tecavüz ediyor. Peki bunu ifade ederse ne diyecek? Babayı alıp götürecekler. Hem babayı hem de sevgisini kaybedecek. O yüzden ensest farklı dinamiklerle işleyen bir şey. Yukarıda bahsettiğim kadın da ilk çıkan talibiyle evlenmiş. Kocasına da hiçbir şey anlatmamış ve iki de çocuğu var.

Size gelen vakalarda, gördüğünüz çocukların anneleri güçsüz ve çalışmıyor muydu?

İstismar vakalarının çok büyük bir kısmında annenin güçsüz olduğu yönünde bir düşünce var. Ama benim gördüğüm vakaların neredeyse tamamında anne çalışıyordu, baba evdeydi, annenin parası da vardı, haberi de. Yani anne aslında güçlü gibi görünüyordu ama çocuğu korumuyordu.

Neden sizce?

Aslına bakarsanız bu dava çalışan annelik davası da değil. Bizim kadınlarımız güçsüz. Başka bir ensest vakasında kadın bir fabrikada çalışıyor, adam çalışmıyor. İki çocuğu var, biri kız diğeri erkek. Erkek daha küçük, kız da ilkokul 4'üncü sınıfa gidiyor. Anne evde yokken çocuğu sıkıştırıyor, çocuğun vücuduna dokunuyor. Çocuk, babanın birkaç kere yatağına geldiğini fark ediyor. Kardeşiyle birlikte yatıyorlar ve hemen kardeşini uyandırıyor. Kız çocuk bu yaşadığını annesine anlatıyor. Anne de "Baban hiç yapar mı öyle şey?" diyor ve reddediyor. Sonrasında çocuk anlaşıldığı gibi anneden yardım alamıyor. Anneden fayda olmayınca halasına anlatıyor çocuk bunu. Çocuk bunu halaya anlattığı esnada anne de kapının arkasında. Hala, "Ben sana yardımcı olamam, sadece annen yardımcı olabilir" diyor. Ve kadın o anda anlıyor kızına aslında yardım etmesi gerektiğini ve tüm anlattıklarının gerçek olduğunu. Kadın "Artık bunun olmamış olduğunu varsayamazdım" diyor.

Kabullenmemesindeki sebeplerden biri de âşık olduğu adam olması mı?

Telegram: @cinciva

Bence bu vakada aşk falan değil, tamamen düzen söz konusu. Düzen bozulmasın, böyle devam etsin. Dediğim gibi, bu düzende eve para getiren anne. Babalar evde ve yatıyor. Bu kadın mesela bu olaydan sonra çocuklar yurtta kalmasın, ben ev tutup yanıma alacağım diyor. Ama erkek çocuğunu alıyor, kız çocuğunu almıyor. İşte toplum böyle bakıyor, çünkü artık kirlendi o. Ne kadar acımasız… Anne, "Ben ne yapacağım şimdi" diye geldi. Çocuğu hastaneye yatırdık, istismarcı baba tutuklandı. Ama bu kadın bugüne kadar gördüğüm en bitmiş tükenmiş kadındı. Kocama karşı hiçbir duygu hissetmiyorum; nefret, sevgi, öfke hiçbir şey hissetmiyorum diyordu kadın. Bitki gibiydi.

Gördüğünüz vakalardaki anne baba profillerini biraz detaylandırabilir misiniz?

Baba ensesti için evin kalabalığı, tenhalığı fark etmiyor ama ağabey ensesti, hele de geri kalmış, sosyoekonomik düzeyi düşük bir yerdeki yaşamdan bahsediyorsak, orada ekonomik durum çok önemli. Çocukların hangi odalarda yattıkları da çok önemli. Mesela doğuda kış vakti, tek göz odada yaşıyor insanlar. Oğlan 17 yaşında, kız kardeşi 12 yaşında ve 17 yaşındaki çocuk ıslak rüyalar görüyor, hayal ediyor, yani artık cinselliği uyanmış. Ayrıca bir de tabudur, kızlara dokunulmaz, kız arkadaşın olamaz vs. O zaman da en yakınında kim var; 12 yaşında kız kardeşi var.

En çok gördüğünüz ensest kimden geliyordu?

Daha çok baba. Ensesti her kültür seviyesinde gördüm. Annenin neredeyse çocuğu babaya sunacak denli yoldan çıkmış olduğunu da biliyorum. Hukukçu bir babanın çocuğuna yaptığı tecavüzü de, doktor annenin olduğu vakaları da biliyorum.

Hep eğitim denir ama eğitimle alakalı olmadığını bu olayla birlikte bir kez daha da görmüş olduk. Neye bağlıyorsunuz?

Eğitimli olmak ya da kültürel seviyenin yüksek olması, kişinin sağlıklı bir kişiliği olduğunu göstermiyor. Onu, kendi çalışma hayatınızda, iş çevrenizde de görürsünüz. Kendini ifade edemeyen, arkadaş grubuyla sağlıklı iletişim kuramayan, böyle davranışlarında denge görmediğiniz bir sürü insan var.

Telegram: @cinciva

Nasıl çözülür bu? Kimisi cezaları çok caydırıcı buluyor. Ama cezaların çok caydırıcı ya da yüksek olması bunun yaşanmasını engeller mi? Yasalar dürtüleri kontrol altına alabilecek kuvvette mi?

Değil. Yasanın çok yüksek miktarlarda ceza öngörmesinin aslında caydırıcı olmadığını gördük. Önceki yıl torba yasada artırılmıştı. Avrupa'da neredeyse en yüksek cezalar bizde, fakat işe yaramıyor. Niye işe yaramıyor? Çünkü şöyle bir sıkıntı oluyor. Çocuk karşınızda ve anlatıyor. Hâkimsiniz. Babam şöyle, abim böyle yaptı, şurama dokundu, burama dokundu diyor. Eğer çocuğun üzerinde bir meni ya da herhangi bir materyal bulamadıysanız çocuğun anlattığına güvenmek zorundasınız. Fakat cezalar o kadar yüksek ki hâkim çocuğun anlattığı bu hikâyeye güvenip adama ceza vermiyor. "15 yıldan başlıyor, ben bir adamın 15 senesini çocuğun anlattığı hikâye üzerinden nasıl mahvedebilirim?" diyor. Zaten ilk ifade önemli, duyguları daha net ortaya çıkarıyor. ÇİM'in temel kurulma felsefesi bu zaten. Çocuğun verdiği ifadenin güvenilir bir şekilde, kirlenmeden, çocuk aklına gelen şeyi ilk geldiği şekliyle anlatsın, sonradan birilerinin sorularıyla değiştirmesin o ifadeyi, ya da ifadeyi süslemeye kalkmasın diye kuruldu. Çünkü siz çocuğa soruyorsunuz, canın yandı mı, diye; yandı diyor yanmasa da. Kanaman oldu mu, kan gördün mü diyorsunuz, ancak böyle dersem bana inanırlar diye düşünüp evet, kanamam oldu diyor, sonra muayeneye gidiyor, kanama ibaresi falan yok.

Toplum nasıl bakıyor ensest ya da istismar mağduru çocuklara?

Toplum çocukları suçluyor. İki yeğenin birbirine cinsel eğilimi vardı. Çocukların ikisi de küçük, fark ediliyor. Ve ortaya çıkıyor ki ikisi de başkaları tarafından cinsel istismara uğramış. Ve birbirleri üzerinde bunu devam ettiriyorlar. Zevk almaya başlamışlar. İkisi de erkek ve anal ilişki kuruyorlardı.

Kaç yaşındaydılar?

12-13 yaşlarındaydılar. Babaları da karşımda ağlıyordu. "Ben bunların analarına haram yedirmedim. Nasıl olur da bunların sütleri bozuk olur, nasıl olur da bunları yaparlar birbirlerine?" diyordu. "Bu, çocukların suçu değil, bu adam onları taciz etmiş. Bu taciz kronikleştikçe de çocuklar artık bu

Telegram: @cinciva

işten zevk alır hale gelmişler" dedik ama adam hâlâ çocukları suçluyordu. İşte bu toplumun bu yarayı çözmekteki en büyük başarısızlık nedeni. Biz bu çocukları kurtarmak, bu çocukların iyileşmesini sağlamak istiyorsak, sorunlu erişkinler olmasını istemiyorsak, yetersiz ve problemli insanlar olmasını istemiyorsak yapacağımız şey bu çocukların ne kadar değerli olduğunu onlara anlatmaya çalışmak.

Çocuk istismara uğradığının şifresini anneye nasıl gönderir?

Her türlü gönderebilir. Mesela anne baba çocuk bir akşam komşuya gidiyor ama çocuk bir gün "Ben gitmek istemiyorum" diyor babasına, buradan bir şey anlaşılabilir. Ortalama bir öğrenciyken okul başarısı pat diye düşüyorsa buradan da alınması gereken dipnotlar olabiliyor. Örnek vakalar var.

Sizce, hangi anne babaların çocukları daha açık hedef?

Çocuğunu ihmal eden anne babanın çocukları. Bazen öyle ev kadınları görüyorsunuz ki çocuğunun nerede, ne yaptığından haberi bile yok. Boşanmış olmak, bir evin bütün sorumluluğunu tek başına üstlenmek ya da çok yoğun çalışıyor olmak ihmale sebep olur. Risk, boşanmış ebeveynlerde daha fazla.

Küçükken travma yaşayan birinde kişilik bozuklukları ortaya çıkabilir mi?

Elbette. Bunlar kişilik bozukluğuna yol açacak önemli etkenler. Beyni etkiliyor. İşin garip yanı, o etkilenim genetik olarak da epigenetik dediğimiz etkiye bile yol açıyor. Epigenetik demek, genetik etkilenim demek. Biliyorsunuz DNA zincirleri var ve vücudumuzun kodu o zincirlerde yazılı. Zincirdeki notları değiştirmiyor ama bu, hormonal etkilenim. Kodu değiştirmiyor ama kodun okunmasını değiştiriyor. Sağlıklı bir bireyin bir beden saati var. Kadınlar için ne zaman yumurtlamaya başlayacak, ne zaman menopoza girecek, ne zaman ihtiyarlamaya başlayacak, her şey yolunda gitse ve siz vücudunuza mükemmel baksanız bile bir yerde genetik kod kendini kapatıyor ve sonuç hücre ölümü. İşte o, kodların okunmasını bozuyor. Yaşanan olumsuzlukların da çok ciddi şekilde beyne etkisi var.

Telegram: @cinciva

Nelere yol açıyor?

Beyinde bir sürü yer pek çok şekilde etkileniyor. Otizmden tutun hiperaktiviteye, dürtü bozukluklarından öfke kontrolünde bozukluklara, depresyondan anksiyeteye kadar pek çok şeye sebep olabiliyor.

Peki olayın yaşandığı ilk dönemde iyi bir tedaviye başlanmış olursa bu sonuçları engellemek mümkün mü? İyileşme gösterir mi vaka?

İngiltere'de bir çalışma yapılmış. İstismara uğrayan çocukları, üç farklı koldan tedavi etmişler. Bir çocuğa sadece psikoterapi yapmışlar, bir grup da hem çocuğa hem aileye psikoterapi yapmış, bir grupta da yalnızca aileye psikoterapi yapmışlar, hangisinde daha etkili olduğunu görmek için. En etkili olan yöntem, hem çocuğa hem aileye psikoterapi yapılan yöntem çıkıyor. İkinci sırada sırf aileye yapılan terapi geliyor, niye? Çünkü siz aileyi düzelttiğiniz zaman o aile çocuğuna daha iyi bakıyor. 0 aile tedavi ediyor çocuğu. O yüzden etrafın bu konudaki bilinci çok önemli. Mesela Amerika'da yapılan bir çalışmadan örnek vereyim. Cinsel istismar mağduru çocukların hangisinin daha çabuk iyileştiğine bakılıyor. Okul başarısı daha yüksek olanlar daha çabuk iyileşiyorlar. Çünkü başarısının yüksek olması bu çocuğun kabul edilmesini sağlamış. Aile, okul ve öğretmenleri tarafından. Bu çocuklara "Sen önemlisin, değerlisin, sen özelsin" duygusunu hissettirebilirsek o zaman çok daha çabuk iyileşiyorlar. Mesela ÇİM'ler hastanelerde kuruldu. Niye? Çünkü bu çocuklar yaşadıklarının bir hastalık olduklarını düşünsünler, bir kirlenme olarak düşünmesinler diye. Kazaymış gibi düşünmeleri için. Bu bir suç değil, bu bir hastalık, kaza.

Hangi çocuklar daha kolay kandırılabiliyor ve hedefte olabiliyor?

Zihinsel, motor, işitme, görme engeli olan çocuklar daha çok risk altında ama bütün çocuklar istismara uğrayabilir. Hiçbir çocuğun istismara uğramama garantisi yok. Bütün çocuklar uğrayabilir. Çocuğun uslu olması, yaramaz olması, güzel olması, çirkin olması fark etmiyor. Çünkü istismarcı, çocuğu seksüel bir obje olarak görmüyor. İstismarcı, istismar ettiği çocuğu bir et parçası olarak görüyor, başka bir şey olarak görmüyor.

Ve çocuğa hayır diyebilmeyi öğretmek gerek. Size gelen vakalarda engelli çok muydu?

Telegram: @cinciva

İstimara uğramış zihinsel engelli çok geldi. Ağır mental geriliğe sahip olan çocuklar eskiden olduğu kadar korunaksız kalmıyor. Aileleri onları biraz daha fazla koruyor ama orta düzeyde mental geriliği olan çocuklar risk altında ve en çok istismara maruz kalanlar onlar.

Annelere söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Kadının bireysel anlamda güçlenmesi lazım. Elbette ekonomik anlamda güçlendirilmesi kadını daha da güçlendirir ama bir kadının çocuğunu koruması için parasının olması şart değil. Çocuğu dinlemeyi bilmek ve çocuğa inanmak lazım. Hem iş hayatı hem ev işleri derken çocuk eteğinizden sizi çekiştirip bir şey söylemek istediğinde sürekli olarak "birazdan" derseniz, ertesi gün dinlediğinizde her şey çok geç olabilir. Buna dikkat etmek gerekiyor, ciddiyetle.

Dinlemenin geç olduğunu hatırladığınız vaka var mı?

Anne bir fırında çalışıyor, baba evde işsiz. İki çocukları var. Çocuklardan küçük olanın zihinsel kapasitesi biraz daha sınırlı. Büyük olan normal. Küçük olan ilkokula giderken öğretmen, derste erkek üreme organlarını anlatıyor. Şemalar, şekiller üzerinden anlatırken, çocuk "Aa ben bunları biliyorum" diyor. Öğretmen konuyu hemen kapatıyor ve teneffüste çocuğu çağırıyor ve nereden bildiğini soruyor. "Babamın pipisini gördüm" diyor çocuk. Öğretmen, çocuğun bunları bilmesi mümkün değil diyerek mahkemeye kadar gitti. Mahkeme de anne ve iki çocuğu bize göndermişti, muayene edelim, bilgi alalım diye. Anneyle konuştuk; kocasının böyle bir şey yapacağı aklına bile gelmezmiş ki bu adam daha önce teşhircilikten dolayı mahalleli tarafından şikâyet edilmiş, üç ay hapis yatmış, sonra kontrollü olarak çıkmış. Büyük abla anneye "Galiba babam kardeşime bir şeyler yapıyor. Bana yapmaya kalktı, ben engelledim ama küçük kardeşimi koruyamadım" diyor. Anne de "Sen bizim aramızı ve düzenimizi bozmaya çalışıyorsun, kötü huylusun" demiş. Sonradan öğretmen mahkemeye başvurunca bu olaylar ortaya çıktı.

Yaşanmış bir olay

Telegram: @cinciva

Güldünya, Gül Dünya!

Yıl 2018…

Yaşasaydı 36 yaşında olacaktı.

1982 yılında Bitlis'te başlayan hayatı 2004 yılının Mart ayında İstanbul'da sonlandırıldı.

Töreye kurban edilmişti. Akrabası tarafından tecavüze uğramış ve hamile kalmıştı. Tecavüz eden kişi teyzesinin oğluydu ve aynı zamanda Güldünya'nın halasının kızıyla evliydi. Aşiret bir araya gelmiş ve Güldünya'yı sorguya çekmişti ve o sorgunun sonunda tecavüz eden kişinin Servet Taş olduğu ortaya çıkmıştı. Ama o kişi tecavüzü reddetti. Bir süre sonra yaptığını kabullenmesiyle aile büyüklerine durum anlatıldı ve karar verildi. Servet Taş, Güldünya'yı kuma olarak alacak ve köyü terk edeceklerdi. Ama Güldünya bunu kabul etmedi, Servet Taş da köyden kaçarak izini kaybettirdi. Bunun üzerine Güldünya da İstanbul'da yaşayan amcası Mehmet Tören'in yanına gönderildi. Bir süre burada kaldı ve 2003 Eylül'ünde abisi onu öldürmek istedi, başaramadı. Güldünya pencereden atlayarak kaçtı, polise gitti ve "Öldürülmekten korkuyorum" dedi. Polis de, ne kadar trajikomiktir ki, Güldünya'nın abi ve amcasını karakola getirip, onu öldürmeyecekleri yönünde söz aldı. Verilen söze güvenmek nedir, ortada bir hayat söz konusuysa! Güldünya artık orada kalmak istemiyordu. Köyde uzun yıllar imamlık yapan ve babasının arkadaşı olan kişinin yanına gitmek istedi; İstanbul-Küçükçekmece'de Alaattin Ceylan'ın yanına yerleşti. 1 Aralık 2003 günü de "Umut"unu doğurdu. Ama Güldünya, bebeğini öldürecekler diye çok korkuyordu ve maalesef Umut'unu evlatlık vermek zorunda kaldı.

Ölüme bilmeden giderken

Güldünya'nın öldürülmesi için karar verildiğinde ise yıl 2004'tü. Baba ikinci ayda İstanbul'a gelmiş ve arkadaşı Alaattin'in evinde kalmıştı. Aynı

Telegram: @cinciva

ay, yani şubat ayı içinde Güldünya'nın abisi İrfan Tören de geldi ve Güldünya'yı Bursa'daki teyzesine götüreceğini söyledi. 1 Mart'ta abi-kardeş evden çıkıp otogara gittiler. 100 metre gitmişlerdi ki, Güldünya'nın kardeşi Ferit Tören karşılarına çıktı ve silahını ateşledi. Sanki bunca yıl kardeşlik yapmamışlar gibi. Sanki düşmanlarmış gibi.

Güldünya yaralandı, hemen hastaneye kaldırıldı. İlk tedavisi yapıldı ve Bakırköy Devlet Hastanesinde ameliyata alındı. İfadesinde "Kardeşlerimden şikâyetçi değilim" demişti. Ama başına geleceklerden habersizdi. Vazgeçmişlerdir diye düşünmüştü fakat hayatının bedeli düşündüğünden de değersizdi ailenin gözünde. İfadeyi verdikten sonra kardeşi Ferit Tören, yarım bıraktığını düşündüğü işi tamamlamak için hastaneye geldi. Gece saatleriydi, birkaç saat sonra hava aydınlanacaktı. Refakatçiyim demişti hastaneye girdiğinde. İki el silah sesi duyuldu. Ferit Tören, ablası Güldünya'yı öldürmüş ve kaçmıştı. Törelere göre kaçınılmaz sondu bu.

Peki insanlık bu muydu? Aynı anneden doğmuş, aynı ekmekten yemiş, aynı sokakta düşüp ayağa kalkmışlardı. Ama o gün orada Ferit sanki hiç Güldünya'nın kardeşi olmamış gibiydi.

Ailesi Güldünya'nın cenazesini istemedi, kabul etmedi. Ve Güldünya şimdi Bingöl'de yatıyor. Onu kadınlar defnetti. Köyünün merkezine belki hiç gitmemişti ama birkaç yıl içinde hiç bilmediği yerlere gitmiş, örselenmiş, hırpalanmış ve hayatı sonlandırılmıştı. Ne çocukluğunu yaşadığı topraklarda kendi hayatı oldu, ne gittiği yerde, ne hayatının son bulduğu yerde. Mezarı da hiç tanımadığı bir yerde.

Ya ceza?

Güldünya'nın öldürülmesine ilişkin görülen davada Yargıtay, mahkemenin kararını bozdu ve abi İrfan Tören'e müebbet, Güldünya'yı öldürdüğü ve olay zamanı 18 yaşından küçük olduğu için Ferit Tören'e 23 yıl 4 ay hapis cezası verdi. Ferit Tören 29 Şubat 2011'de cezaevinde kalp krizi geçirerek öldü.

Telegram: @cinciva

Güldünya'nın, kuma gitmeyi kabul etmediği tecavüzcü, 38 yaşındaki Servet Taş köyden kaçmış ve izini kaybettirmişti. Güldünya'nın ölümünden yedi yıl sonra, takvimler 7 Ekim 2011'i gösterdiğinde Taş, İstanbul Sultanbeyli'deki evinden çıkarken sokak ortasında bir arabadan üzerine yağdırılan kurşunlarla olay yerinde hayatını kaybetti. Olayı soruşturan polis, Servet Taş'ı öldürenin Güldünya'nın babası Şerif Tören olduğunu ortaya çıkardı ve baba Şerif Tören'de kısa bir süre sonra yakalanarak cezaevine gönderildi.

Olaylar tüm bunlarla daha da alevlendi ve Servet Taş'ın öldürülmesi iki aileyi birbirine düşürdü. 12 Aralık 2012'de Kartal Adliyesi'nde Güldünya'nın babası Şerif Tören'in cinayetle yargılandığı duruşma öncesi, bıçak ve sopaların kullanıldığı büyük bir kavga yaşandı. İki aileden 7'si ağır 30 kişi yaralandı. Polis araya girdi ama olmadı, çevik kuvvet ekipleri geldi ve yaralılar ambulanslarla hastaneye kaldırıldı.

Aileler barıştı ama Güldünya artık yok…

Güldünya öldü. Umut artık 9 yaşında. Ölenler, öldürülenler ve ölü gibi yaşamak zorunda bırakılanlar… Dokuz yıl sonra iki aile, İstanbul'da Zeytinburnu Gündoğan Camii'nin toplantı salonunda düzenlenen törenle barıştı. Törene Bitlis'ten aşiret mensupları, siyasiler ve Şıh Muhiddin Aydın da katılmıştı. Barış yapıldı ama Güldünya artık yoktu.

Oğlu Umut'u evlatlık vermişti, kendisine bir şey olursa ona olmasın diye. Ölmeden iki ay önce ayrılmıştı bebeğinden. Fakat polis evlatlık verdiği eve gidip bebeği aldı ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü yetkililerine teslim etti. Yıl 2018 ve Umut 15 yaşında. Güvenlik nedeniyle ismi açıklanmıyor ve hâlâ yuvada.

Güldünya töre cinayetlerinin sembol ismi oldu

Töre cinayetiydi ama aslında bir ensest cinayetiydi de. Türkiye'de töre ve tecavüz cinayetlerinde sembol isim oldu Güldünya; kitaplara, şarkılara, tezlere konu edildi. İnsan Hakları 2007 raporunda aile içi şiddetin örneği olarak gösterildi. Sanatçı Aylin Aslım, "Güldünya" isminde bir şarkı yaptı

Telegram: @cinciva

ve 13 kadın şarkıcı Güldünya Şarkıları isimli bir albüm hazırlayarak aile içi şiddete dikkat çektiler. 2009 yılında Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattının kullanımının yaygınlaştırılması için Güldünya Şarkıları albümünün konseri yapıldı. Zülfü Livaneli Hayata Dair albümünde "Güldünya" isimli bir şarkı besteledi. Şarkıda şöyle diyordu: "Güldünya Güldünya / Ağla dünya gül dünya…"

Güldünya'yla ilgili yapılan her şeyde acının yanında bilinçlenme mücadelesi ve bir haykırış vardı ve hep olacak. Bitlisli Güldünya'nın memleketinde kurulan kadın derneğine de Güldünya ismi verildi. Oğlu Umut geçmişi bilecek mi, bildi mi ve eğer böyleyse nasıl bir hayat sürecek? Kimlere umut olacak? Peki Güldünya sembol isim olmasına rağmen, şu anda bu kitabı okuyan kaç kişi bu olaydan ve kişiden haberdar, bilmiyoruz. Kadına yönelik töre ve ensest cinayetlerinin önlenmesi için neler yapılıyor? Bu olay, geleceğimize ışık tutan bir olay oldu mu sonuçları itibariyle? Bunlara bakmak lazım. Sembol dava deyip geçmeyi biliyoruz ama böyle olmamalı. Biliyoruz ki, devlet korumasındayken bile kaç yüz kadın öldürüldü son beş yılda. Oturup bunları düşünmeli, bunlar üzerinden çözümler üretmeli. Makro olmasa bile mikro ölçekte hayata dokunuşlar yapmalı. Sonuçlara değil, sorunların ortaya çıkışına odaklı çalışmalar yapmak lazım. Sosyal çalışmalarda ise ancak devamlılık başarı getirir.

Güldünya öldürüldüğünden beri Türkiye'de binlerce kadın öldürüldü.

Binlerce çocuk en yakınları tarafından tacize ve tecavüze uğradı. Tehdit edildi, mecburen doğum yaptı.

Her çeşit sebepten öldürüldü kadınlar…

Üstü kapatılan ensest cinayetleri de bu ölümlerin içinde…

Telegram: @cinciva

“Ensest erkekliğin bağrındaki boşluğu işaret eder”

“Babalar böyle sever sanırdım.”

Dr. Ahmet Murat Aytaç
Siyaset Bilimci

Ensestin sosyolojik olarak ciddi anlamda irdelenmesi gereken bir konu olduğunun hepimiz farkındayız. Kitapta sorularıma yanıt veren, konusunda uzman kıymetli isimler fırtınalar yarattı beynimizde. Şimdi okuyacağınız röportaj ise, ensesti sosyolojik açıdan biraz daha irdeliyor. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nden sevgili Ahmet Murat Aytaç, tüm yoğunluğunun içinde bu konuya vakit ayırdı ve konuyla ilgili görüşlerini paylaştı…

* * *

Ailenin oluşumu ve yapısıyla ensestin artışı veya azalışı arasında nasıl bir korelasyon var sizce?

Ensest, dar anlamıyla, yakın akrabalar arası cinsel etkinlik biçiminde anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ensestin teşhisi akrabalığın tarifine bağlıdır. Akrabalık ilişkilerinin odağında duran kuruma ise aile adını veriyoruz. Bu durumda ensesti, ailelerin kuruluşunu belirleyen etmenleri göz önüne almadan anlayabilmek mümkün değil. Söz konusu etmenleri üç başlık altında ele almak gerekiyor: evlilik düzenlemeleri, cinsellik tertibatı ve cinsiyet politikaları. Bu etmenler karşılıklı olarak birbirini koşullandırır ve aile yapılanmasına bir bütün olarak etki ederler.

Aile, evlilik bağının tesisiyle ortaya çıkar. Ama evlilik bağı kurulmadan önce her toplumda yanıtlanması gereken bazı sorular vardır. Mesela sadece kadınlar ve erkekler mi evlenebilir? Eşcinsel evlilikler olabilecek mi? Cinsiyetler tarif edilirken, cinsel yönelimler de dikkate alınacak mı? Cinsiyet politikaları ne olacak? Sapkınlığı veya normalliği belirleyen

Telegram: @cinciva

ölçütler nelerdir? Cinsellik tertibatı bunu nasıl kararlaştırıyor? Ancak bu ve benzeri sorular yanıtlandıktan sonra evlilik türleri, çokeşlilik veya tekeşlilik gibi evlilik biçimlerinin kararlaştırılması mümkün olabilecektir.

Evlilik ve doğum üzerinden izlenen bağlar aracılığıyla insanlar belli soy zincirlerine bağlanırlar. Akrabalık bu aşamada devreye girer. Buraya kadar anlattıklarımıza bakılacak olursa, aile yapıları ensestin tanımı ve rakamsal büyüklüğü üzerinde etkide bulunmaktadır. Geniş veya çekirdek aile, basit veya karmaşık hane yapıları, bir bütün olarak akrabalık ilişkilerindeki "yakınlık" derecelerinin ne olduğunu belirler. Çekirdek ailenin belirleyici olduğu modern toplumlarda, akrabalık mesafesi arttığından ensest tanımının ve sayılarının matematiksel olarak düşmesi beklenir. Ama günümüzde bu matematiksel beklentinin aksine bir görünüm var. Çünkü cinsiyet politikaları ve cinsellik tertibatı modern toplumlarda cinsel hazları ve etkileşimleri çok daha detaylı düzenleyen bir perspektife sahip. Yani daha çok kural koyarsan, daha çok suç yaratırsın. Neyin sapıklık olduğuna, kimlerin cinsel bakımdan elverişli olduğuna dair anlayışların da modernleşmeyle beraber değiştiğini dikkate alınca bu artış anlaşılır bir sonuç.

Türkiye'deki aile düzenini nasıl tarif ediyorsunuz?

Türkiye'deki aile düzenine, basit hane yapılarına sahip çekirdek aile yapısı hâkimdir. Aile büyüklükleriyle ilgili rakamlar ebeveynlerin yanında iki çocuğun bulunduğu ailelerin norm olduğunu işaret ediyor. Elbette farklı kuşakların kalabalık hanelerde bir arada yaşadığı geniş aileler de mevcut. Ama bunlar ortalamayı belirlemiyor. Tanzimat ile başlayan modernleşme hamlesinin tartışmasız olan tek kazanımını "çekirdek aile" oluşturuyor. Kırda veya kentte, yoksul veya zengin, dindar veya laik, imam nikâhlı veya resmi nikâhlı evlenen çiftler kural olarak "yeni haneler" kuruyorlar. Yani hepsi ayrı ev istiyor ve gücü yetenler de "baba evini" terk ediyor. Bu gelişme aile hayatının akrabalık ilişkilerine nazaran özerkleşmesi, çekirdek grubun kendi içinde daha fazla yoğunlaşması demek. Önceki kuşaklarla evler ve yaşamlar ayrılınca, yeni kurulan hanelerde çocukların değeri ister istemez artıyor. Çocuk, tarihimizin hiçbir evresinde bugün olduğu kadar

Telegram: @cinciva

değerli olmamıştı. Eskiden yaşlıların merkezde olduğu hanelerin yerini şimdilerde çocuk merkezli haneler aldı. Ailelerin çocukları için yapmayacağı harcama, göze almayacağı fedakârlık yok. Çocuğun değerindeki bu artış, günümüz toplumunda çocuk istismarının bir türü olarak ensestin bu kadar göze batmasında etkili oluyor. Çocuğa yönelik özel bir ilgi, onun psikolojisini gözeten ihtimamla beraber bu alandaki sorun algısının artmasına da yol açıyor.

Ensesti salt bir cinsel sapkınlık olarak mı değerlendirmek gerekiyor?

Sapkınlık anlayışımız eskisine göre ziyadesiyle değişmiş durumda. Önceden cinsel ilişkinin hangi tarafında olduğunuza bağlı olarak "sapkın" olup olmadığınız belirlenirdi. Örneğin bir erkek için bütün mesele şuydu: aktif mi, pasif mi? Yani o mu başkasının içine giriyor, başkaları mı onun içine giriyor sorusu belirleyiciydi. Bu açıdan aktif olduğu müddetçe ister hemcinsleriyle, ister hayvanlarla, ister ölülerle, isterse de çocuklarla beraber olsun, sorun yoktu. Nitekim halen ülkenin bazı yörelerinde hayvanlarla seksi normal gören, aktif eşcinselliği bir "sapma" olarak değerlendirmeyen bir anlayış mevcut. Oysa modern toplumda cinsel hazlar arzu nesnesinin ne olduğuna göre sınıflandırılıyor. İlişkinin ne tarafında olduğunuz değil, neyi arzuladığınız önemlidir. Cinsel kimlik bu tercihe göre belirlenecektir. Aktif de olsan pasif de olsan, çocukları arzuluyorsan bu bir sapmadır, "pedofilidir." Modern toplumda "sapkınlık" ölçütü, doğumla sonuçlanabilir olan ilişkilerden ne ölçüde uzaklaştığınıza göre belirleniyor. Heteroseksüel bir ilişkide bile, genitaller dışında bir organa yöneltilmiş arzu, "sapma" olarak görülür. Tıpkı "ayak fetişizmi" örneğinde olduğu gibi.

Ensestin bir sapkınlık olup olmadığını ilk olarak bu açıdan değerlendirebiliriz. Biz ensesti çoğunlukla çocuklara yönelen cinsel arzu olarak değerlendirmek eğilimindeyiz. Bu açıdan bakınca iradeye ve karşılıklı rızaya dayanmayan, nispeten zorlama içeren cinsel ilişkilere duyulan tepkiyle, aile üyeleri veya dayı, hala vb. gibi yakın akrabalarla ilişki anlamındaki enseste duyulan tepki iç içe geçmiş gibi gözüküyor. Yetişkinler arasında rızaya dayalı olan "saf ensest" vakalarında, nesne

Telegram: @cinciva

seçimi, çocuk örneğinde olduğu gibi, başlı başına sorun yaratmaz. Yani bedensel veya biyolojik açıdan "cinsel" olduğu kabul gören amaçlara aykırı bir durum yok. Sadece toplumun belli kişilerce, yakın akrabalar tarafından yapılacak cinsel yatırımı yasaklaması durumu söz konusu. Bu yasağın ihlali toplumsal ahlak açısından bir sorun teşkil ediyor. Örneğin abla, yeğen, dayı veya amcayla olan ilişkilerde olduğu gibi. Açıkçası bu sapkınlık iddiasını, toplumun cinsellik kültürünün dip akıntılarını da dikkate alınca karara bağlamak kolay bir iş değil. Mesela *Aşk-ı Memnu* dizisinde, yengeye duyulan aşk teması bayağı popüler bir ilgiye mazhar olmuştu. Sonra bir de bildiğiniz üzere bir amca ile yeğen ilişkisi Türkiye'nin gündemine oturdu bir ara. Orada da bu konular tartışıldı. Dolayısıyla bunu salt bir cinsel sapkınlık sorunu olarak değerlendirmek doğru olmaz.

Sizce enseste kaynaklık eden temel unsurlar neler? Aile yapısı mı, toplumsal yapı mı, aile fertlerinin psikolojisi, eğitim ve statü düzeyleri mi?

Ensest yasağı, toplumbilim yazınında evrensel bir yasak olarak ele alınır. Ensest meselesi, esasında bu evrensel yasağın ihlaliyle ilgili bir tartışma. Tüm yasaklar öncelikle yasakladığı davranış veya arzunun gerçekliğini varsayar. Zaten insanlar arasında ensest eğilimi veya arzusu olmasaydı, böyle bir yasağa da gerek olmayacaktı. Üstelik yasağın evrensel olması, bu arzunun evrensel olduğunu da gösteriyor. Farklı toplumsal yapılarda, farklı tarihlerde, farklı eğitim ve statü düzeylerinde yaşamış insanların arzularından söz ediyoruz. Bu da ensest arzusunun evrensel karakterini öncelikle açıklamamız gerektiğim gösteriyor.

Bu evrensel arzu açıklanırken cinsel cazibenin genel karakterinden yola çıkmak en uygun olanı. Zıt karakterler birbirini çeker dense de, aslında herkes bir benzerini sever. Bir bakıma hoşlandığımız kişi bizim ideal egomuzdur. Yüzü bizim yüzümüze benzeyen, karakter özellikleri bizimkini andıran veya bizde olsaydı daha mutlu olacağımız özelliklere sahip kişilerle daha çok özdeşim kurmamız doğal kabul edilir. Böyle insanlar arasında karşılıklı anlayış, ilgi ve yakınlık çoğu zaman kendiliğinden gelişir. Bu doğal hoşlanma eğilimi "genetik cinsel cazibe" olarak adlandırılır. Elbette

Telegram: @cinciva

aynı aile üyeleri arasında ve yakın akrabalar arasında bu cazibenin çok daha güçlü olması beklenir. Çünkü genetik benzerlik, deneyimlerin ortaklığı, değerlerin paylaşılması en çok ailededir. Burada ensest yasağını, genetik cinsel cazibenin kontrolü için geliştirilmiş bir önlem olarak ele alan üç farklı teoriden söz edeceğim.

İlk teori biyoloji disiplininden ve evrim kuramının varsayımlarına dayandırılıyor. Yakın akraba evliliklerinin sakat doğumlarla sonuçlanmasından ötürü üremenin kalitesinin düşmesi söz konusu olabilir. Bu yüzden, insanlığın ortak aklı, insan türünü doğal ayıklanmadan kurtarmak için enseste karşı bazı önlemler almıştır. Yani insanlarda içgüdüsel olarak ensestten tiksinme eğilimi vardır. İkinci teori psikanalizden hareketle geliştiriliyor. Ensest yasağının kaynağını Freud, babalar ve oğullar arasında ailenin kadınları, bilhassa anne için gelişen cinsel rekabette bulur. Bu çatışma ortamının yarattığı duygusal karmaşayı Freud, Oedipus Kompleksi olarak adlandırır. Ensest yasağı, bu karmaşanın baba lehine çözülmesiyle gündeme gelir. Son olarak, antropoloji disiplininden kaynaklanan bir başka teoriye değinebiliriz. “Westermarck etkisi” de denilen bu açıklamaya göre, özellikle çocukluk dönemlerinde bir arada yaşayan insanlarda cinsel konularda birbirlerine karşı duyarsızlık gelişir. Bu yüzden insanlar bir arada büyüdükleri kişilerin cinsel bir arzu nesnesi olabileceğini düşünemezler.

Bu teorilerin hiçbirisi sorunu tam olarak açıklayamıyor. Biri olayı üreme üzerinden, diğeri cinsel rekabet ve çatışma üzerinden, sonuncusu da toplumsal bağların etkisi üzerinden ortaya koyuyor. Bir bakıma meselenin doğal, psikolojik ve toplumsal etmenlerine ayrı vurgular yapıyorlar. Görebildiğim kadarıyla, genel bir kabul görmekten uzak olsa da, bu alanda en çok öne çıkan teori Westermarck etkisi. İnsanlar arasında küçük yaşlarda ortak yaşam olmaması durumunda ensest eğiliminin güçlendiğini ileri sürüyor bu teori. Ensestin bu biçimine “Westermarck tuzağı” adı da veriliyor. Tabii dediğim gibi, tüm bu teorilerin güçlü yanlarını dikkate alan bir senteze dayanmak, daha emin bir yol gibi duruyor.

Telegram: @cinciva

Türkiye toplumunda ensest konusunda çeşitli ön kabullerle karşılaşıyoruz. Örneğin ensestin daha ziyade doğu bölgesinde yaşandığına dair önyargı nereye dayanıyor sizce?

Her önyargı gibi, bu da yargı konusu olan kişiden çok, yargı sahibinin zihniyet yapısını ele veriyor. O yüzden ben bu önyargı sahiplerinin zihniyetini anlamayı önemli buluyorum. "Doğulu" olarak adlandırılan insanlar, uzun zamandır bazı siyasi ve kültürel talepleri olan Kürt vatandaşlar. Söz konusu önyargı, ileri sürülen talepleri, bir insan hakları meselesi olarak görmek yerine, asayiş ve başıbozukluk meselesi olarak değerlendiren kesimlerde son derece yaygın. Bu yüzden çatışmacı bir tutum takınılıyor ve "itibarsızlaştırma" taktikleri kullanılabiliyor. Örneğin aynı kesimler, Doğu'da kimsenin elektrik ve su faturaları ödemediğini, ülke kaynaklarının oralılar tarafından tembelce istismar edildiğini de ileri sürüyor. İddia sahipleri, öncelikle Kültlerin vatandaşlık erdemlerinden ne ölçüde yoksun olduklarını gösteriyor. Sonrasında, geri bıraktırıldığı veya sömürüldüğü söylenen Doğu'nun, en çok kaynak kullanan ve bedelini de Batı'ya ödeten bir sömürücüler topluluğu olduğu kendiliğinden "kanıtlanmış" oluyor.

"Ensestin daha ziyade Doğu'da yaşandığı" iddiası da benzer bir itibarsızlaştırma argümanı olarak değerlendirilebilir. Önce seçici bir okumayla, Kürtler arasındaki ensest vakaları abartılı bir şekilde öne çıkarılıyor. Sonra bu abartılmış imajla önyargı ispatlanmış kabul ediliyor. Böylelikle, evrensel bir yasağı tanımayan düşkün bir toplum imajı öne çıkartılıyor. Elbette ima edilen şey, ahlaki ilkelerden yoksun bu toplumun siyasi talepler ileri sürmeden önce, halletmesi gereken bazı temel meseleleri olduğu. Aynı temelsiz ithamlarla Aleviler, Sabetayistler veya farklı muhalif gruplar da suçlanmıştır yeri geldiğinde. Yani bu suçlamalar Türkiye'de rutin bir iktidar pratiği, egemen grupların sık başvurduğu bir propaganda tekniğidir. Kısacası bu önyargılar bir çoğunluk tutumu veya azınlıkların tabi tutulmasını meşrulaştıran türden "egemenlik fantezileridir." Bu iddialarda, bilimsel açıdan ilginç olan tek yan da budur.

Telegram: @cinciva

Ensestin yaşanma biçiminde, ifşa edilmesinde ya da üstünün örtülmesinde vs. bölgelere göre farklılıklar görülüyor mu? Sözgelimi kentlerde sivil toplum kuruluşlarına, yargıya güven artıyor mu?

Elimizde güvenilir istatistikler yok. Dolayısıyla mevcut bilgilerden yola çıkarak kıyaslama yapmak doğru sonuçlar vermeyecektir. Ancak yapılan kısıtlı araştırmalarda bile sorunun bölgeselleştirilemeyecek kadar yaygın olduğu görülüyor. Öte yandan gelir ve eğitim düzeyi arttıkça, ensest vakalarının üzerinin örtülmesi daha kolay oluyor. Bilgiye erişim, hukuki destek alma gibi konularda kent hayatı daha çok imkân sunduğu için, bu alanlarda ensestin görünmez kılınması daha rahat oluyor. Oysa kırsal kesimlerde, ensest vakalarının ifşaatı büyük bir toplumsal çözülme endişesi yaratan bir "skandal" biçiminde patlak veriyor. Böyle bir skandal etkisi, kırsal alanları ensestin mekânı olarak zihin haritalarımızda sabitliyor. Kanımca kent ve kır farkı tartışıldığında kentli insanların meseleyi örtbas etmede daha "hünerli" oldukları gerçeği mutlaka dikkate alınmalıdır.

Meselenin hukuki boyutunda da iç açıcı bir tabloyla karşılaşmıyoruz. Ensestle ilgili vakalar, genel olarak cinsel şiddet ve saldırı suçları kapsamında ele alınıyor. Bir de tabii, "genel ahlaka aykırı" ve "toplumda infial uyandıracak davranış" gibi ölçütler üzerinden değerlendirme yapılıyor. Aslında mahiyeti itibarıyla farklı olan bu meselenin kendine özel düzenlemelerle ele alınması ve net tanımlarla belirlenmesi gerekirdi. Bu belirsizlik, ensestin yargılanmasında belirgin bir sorun yaratıyor kanaatindeyim. Şöyle açıklayayım: Ceza hukukunda kıyas yasağı vardır. Hâkimler yorum yoluyla suç veya ceza yaratamaz denir. Bu esas olarak doğrudur. Lâkin somut durumun hangi hukuk kuralı kapsamında değerlendirileceği yasalarda belirlenemez. O yüzden vakayı yasayla ilişkilendirirken yorum yapılması kaçınılmazdır. Ensest vakalarıyla ilgili açık hukuki düzenlemelerin olmamasının en önemli sakıncası burada karşımıza çıkar. Hâkim için, bu anlamda, geniş bir yorum imkânı açılır. Ben yargıçların da toplumdaki "muhafazakâr konsensüs" dışında durduğunu sanmıyorum. Bu konuda çok da iyi mahkeme kararlarına rastlayamıyor olmamızı bununla açıklıyorum.

Telegram: @cinciva

Açıkçası sivil toplum faaliyetlerini daha çok önemsiyorum. Sivil toplum, aileyle devlet arasında kalan gönüllü faaliyetler alanı olarak tanımlanabilir. Bu alanda faaliyet yürüten genel hak örgütleri, özellikle cinsiyet ayrımcılığına ve cinsel yönelim ayrımcılığına karşı mücadele eden örgütlerin bu konuda çok duyarlı oldukları bir gerçek. Mekânı aile olan ve devletin de merceğinde görünmeyen bir sorunun terk edildiği orta alanda yer alıyor yani. Ne var ki, sorunla ilgili çözüm çabaları açısından bakıldığında, sivil toplum faaliyeti de, esas çözüm mercinin devlet olduğu düşüncesine odaklanmış durumda. Geliştirilen öneriler, cezaların ağırlaştırılması, okullaşmanın artırılması veya eğitim faaliyetinin ötesine pek geçemiyor.

Bunlar gereksizdir demiyorum, aksine çok gereklidir. Ancak yetersizdir ve STK'ların gerçekten daha "sivil" çözümlere ağırlık vermesi gerekir diye düşünüyorum. Sivil derken, bu işten zarar gören veya görme olasılığı olan kişileri, kendi yaşam alanlarında güçlendirme stratejisini kastediyorum. STK'ların doğrudan toplumsal hayatın kılcal damarları içerisinde, o insanlarla beraber var olmaları gerekir. Oysa esas STK aktivizmi, daha çok "mağdurlar" adına devlet yetkilileriyle konuşmak biçiminde yürüyor. Mesele, mağdurun yanında durmak, onu konuşturacak bir siyaset inşa etmekle ilgili. Bu da eğitim ve lobicilik faaliyetlerinin ötesine geçmeyi gerektiriyor. Daha geniş sosyal ve ekonomik dayanışma ağları inşa etmek ve önceliği bunlara tanımak gerektiği inancındayım. Ancak toplumsal hayatın derinlerine indiğinizde bu kadar derin bir meselenin sırrına vâkıf olabilirsiniz. Bunun yolu devletten değil, gerçekten "sivil" olmaktan geçiyor. İşte STK'lara güven bunun ardından gelebilir.

Ensestin belli bir aile yapışma atfedilmesi mümkün mü sizce?

Hayır, böyle olduğunu düşünmüyorum. Şu veya bu aile yapısının değil, aile ve akrabalık sistemlerinin tümünün ensest yasağının belli durumlarda ihlal edilmesinden mustarip olduğu bir gerçek.

Ensestte ekonomik, sınıfsal yapı, kişisel, ailevi veya toplumsal travmaların etkisi var mıdır?

Telegram: @cinciva

Ensestin kişisel, ailevi veya toplumsal travmaların eseri olduğunu düşünmek, ensest meselesini anlamaya değil, anlamamaya hizmet ediyor. Zaten "zedelenmiş" veya "hastalıklı" kişiliklerin bir faaliyeti olarak ele alındığında, ensesti asıl hastalığı maskeleyen bir belirti, yanıltmaca olarak ele almaya başlarsınız. Önceki yanıtlarımda da belirttiğim gibi ensest evrensel bir arzu. Bu arzunun şiddet, zorlama, hatta tecavüzle iç içe geçtiği durumlar yaygın olarak gözleniyor günümüz toplumlarında. Ancak ensest ne sadece modern toplumun sorunu, ne de ensest meselesi psikolojik sapkınlık türlerine indirgenebilir.

Meselenin sınıfsal karakterini de bu vesileyle yanıtlamak isterim. Toplumların ahlaki düzenlemeleri, getirdikleri yasaklar tüm sınıflar için eşit biçimde uygulanmaz. Yönetilenler için yasak olan şeyler, yöneticiler için serbest olabilir. Hatta zorunlu hale bile getirilebilir. Abarttığımı düşünebilirsiniz, ama inanın bu böyle. Mesela kraliyet aileleri ensest yasağından muaf tutulabilmiştir. Birçok hanedan yönetim ayrıcalıklarını, yönettiği topluluklardan daha farklı, üstün bir ırktan gelme iddiasıyla meşrulaştırıyordu. Bu iddianın mantıksal sonucu, ensest veya dilerseniz "iç evlilik" olmuştur. Çünkü kanın saflığının korunması için doğacak veliahtların akraba evliliği yoluyla yapılması gerekli görülüyor. Eski Mısır'da ensest yasağının firavunlar için geçerli olmadığını kesin olarak biliyoruz. Kleopatra, Sezar'la evlenmeden önce iki erkek kardeşiyle sırasıyla evlenmişti. Sonra İspanyol Habsburg Hanedanı veya Tudor Hanedanı için de ensest ilişkilerin sıradan bir uğraş olduğu biliniyor.

Ensestin daha ziyade baba veya erkek kardeş-abi tarafından yapılması bize erkekliğe ve aileye dair ne anlatıyor?

Enseste zorlayan tarafın daha çok erkek tarafı olduğu doğrudur. Bu durumu modern toplumun ve aile yapısının ataerkil niteliğinden bağımsız düşünemeyiz. Modern dünyada özgürlük adına elde edilen bazı kazanımların sınırını burada görüyoruz. Modern ailenin odağında her zaman erkek bulunur. Çünkü erkek egemen toplum yapısı başka türlüsüne olanak tanımaz. O yüzden, aile kaynaklarının dağılımında ve kararların alınmasında erkekler belirleyicidir. Gücü elinde bulunduran erkeğin, ensest

Telegram: @cinciva

vakalarında karşımıza temel bir figür olarak çıkmasına şaşırmamak gerekir. Dışarıya karşı olduğu gibi, içeriye karşı da namusun taşıyıcısı ve bedel ödeyen kişisi kadın oluyor hep. Bunu ensest skandalları patlak verince, aile namusu adına intihara zorlanmış kadınların öykülerinden biliyoruz. Bu durum tümüyle "namus" kodları üzerine kurulmuş bir erkeklik ideolojisinin kendi içinde nasıl çelişkili olduğunu da gösteriyor. Ensest, erkeklerin yine erkeklerce belirlenen namus kodlarını boşa çıkarması olarak değerlendirilebilir. Erkekliğin bağrındaki boşluğu işaret eder.

Kız çocukları kadar erkek çocuklarının da cinsel saldırıya maruz kaldığı bir gerçek. Fakat erkek çocuklara ilişkin gerçekler pek ortaya çıkmıyor veya tartışılmıyor. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Erkekler arası ensest ilişkiler meselesi, Türkiye'de ensest yasağının tartışılmasında en az ele alınan boyutu oluşturuyor. Aslında bunun evrensel bir arzu olarak ensest meselesinin tartışılmasında yol gösterici olan teoriler açısından da pek farklı olmadığını söyleyebiliriz. Örneğin üreme veya Oedipus Kompleksi (yani anne üzerine baba ve oğul arasında çıktığı düşünülen cinsel çatışma) üzerinden açıklanan ensest düzenlemeleri, erkekler arası ensesti anlayamaz. Şimdi bu gibi teoriler, ensesti anlayamadığı ölçüde de onu yok sayar. Westermarck etkisi (yani küçük yaşlarda bir arada olan yakın akrabalar arasında enseste dönük bir isteksizlik olduğu görüşü) açısından belli bir uyarlanabilme olanağı bulunuyor. Lâkin teorinin bugünkü durumu, diğer iki teoriden farklı değil. Yani yok sayılıyor.

Elbette bu ihmal basit bir dikkatsizlikten ibaret değil. Ensesti düzenleyen tüm kuralların aslında heteroseksüel ilişkileri esas alan, heteronormatif (yani karşıt cinsler arası cinsel arzuyu kural kabul eden) içeriğinden ötürü durumun böyle olduğunu saptamak gerekiyor. Türkiye'de bu durumun açıkça tartışılamamasında, erkeklik kodlarının sert, ama eşit ölçüde de kırılgan bir yapıda olması rol oynamaktadır. Erkek çocukların maruz kaldığı tecavüzlerde, bir "talihsizlik" yaşamış erkeği, ömrü boyunca taşımak zorunda kalacağı bir yükten kurtarma endişesi mevcuttur. Ama burada ırzına geçilmiş, iradesi çiğnenmiş biri olmak genel olarak insan

Telegram: @cinciva

onuruna bir saldırı biçiminde anlaşılmaz. Erkeği, kendisine atfedilen tüm kudret özellikleri ve iktidardan soyunduracak bir tür kriz algısı daha belirgindir. Aslında "erkeğin namusu", aile şerefi açısından "kadının namusuna" nispetle daha ehemmiyetli olduğundan ötürü de bu durum böyle gerçekleşiyor olmalı.

Türkiye'deki ensest vakalarıyla ilgili oranların hem toplum hem de iktidar tarafından inkâr edilmesi, bu konuda açıklanan istatistiklere sert tepki gösterilmesi, devletin bu konuda ciddi bir çalışma, yapmaması veya yapılan çalışmaları desteklememesi ne anlama geliyor? Toplumun ve siyasetin neredeyse bir mutabakatla ensesti gizlediğini düşünüyor musunuz?

Aile, Türkiye'de siyasal topluluğun zembereğidir. Bireylerin toplumsallık duygusunun ve ortak davranış geliştirme anlayışının dayanağını oluşturur. Ailenin ideolojik bir metafor olarak değeri son derece yüksek, hatta kutsallık mertebesindedir. Aile birliğinde ortaya çıkan böylesi bir boşluğun ifşa edilmesine devletin seyirci kalması bundan ötürü düşünülmez. Devlet aklının bu tartışmayı, devletin milletiyle olan bütünlüğüne yönelik bir komplo biçiminde sunması da bu bakımdan kaçınılmaz. Bu bakış açısı, toplumdaki aile ve cinsiyet rejimiyle bir araya gelince, savunmacı ve yasakçı bir bakışla konunun tartışılmasının önüne geçiliyor. Adeta devlet-millet işbirliğiyle bir tür "organize yalan" veya "kendini aldatma" süreci uygulamaya konuyor.

Sizce ensest sorunuyla baş etmenin yolu nedir? Var mı böyle bir yol?

Ensest, son derece kapsamlı ve girift bir sorun alanı çıkarıyor önümüze. Burada asıl mesele toplumsal bağın doğası ve ortak hayatın kuruluş ilkeleriyle ilgili. Dolayısıyla böyle bir sorunlar yumağına deva olabilecek "tek" bir yol olduğunu sanmıyorum. Eğer varsa da, ben bilmiyorum. Öte yandan, bugün ortaya konduğu biçimiyle ensestin ortaya çıkardığı sorulara verilen yanıtlar etkili bir çözümün anahtarı olamaz gibi geliyor bana. Soruların doğru sorulmadığı yerde, yanıtların doğru olmasının bir değeri

Telegram: @cinciva

yoktur. Bu bağlamda ensest meselesini anlamaya çakşırken gözetmemiz gereken hususlar konusunda birkaç mütevazı önerim olabilir sanıyorum.

İlk olarak, ensest sorununu doğru formüle etmek gerekir. Eğer ensest yakın akrabalar arası cinsel ilişkiye dairse, bu konuda cinsel şiddet veya istismarı içeren ensest tipini, içermeyen diğer tipten, "saf ensest" dediğim sorundan ayırt etmek gerekir. Aile içinde veya yakın akrabalar arasındaki bağımlılık ilişkileri ve hiyerarşik yapılanma, ensest ilişkiyi çoğu zaman aile içi tecavüz, saldırganlık veya cinsel istismar biçiminde düşünmemize yol açıyor. Ama unutmayalım ki, bu gibi cinsel şiddet veya istismar sadece aile içinde görülmüyor. Örneğin kreşlerde, okullarda veya yurtlarda da buna benzer durumlar görebiliyoruz. Elbette aile içinde gerçekleşen bir istismarı, bunlardan ayırt etmemiz gerekir. Benim söylemek istediğim, ensest ilişkide ayırıcı olan yanı, yani "yakın akrabaya duyulan cinsel isteği" bu şiddet biçimlerine indirgemenin yanlış olduğudur.

İkinci olarak, enseste dair bilimsel veya politik tartışmalarda, sorun hep karşıt cinsler arası etkileşimde ortaya çıkan bir mesele gibi ele alınıyor. Bu heteronormatif tartışma çerçevesi, hemcinsler arası ensest ilişkinin görünmez olmasıyla sonuçlanıyor. Halbuki ensest deneyimlerinin önemli bir kısmı bu çerçeve dışında. Burada ensestin toplumda hâkim olan cinsiyet politikaları ve cinsellik tertibatıyla olan bağı ortaya çıkıyor. Ensestin vurgulanması veya ihmal edilmesi, bireylerin cinsiyet konumlarını hem belirliyor hem de onlardan etkileniyor.

Son olarak, ensestin cinsellikle olan ilgisinin ötesinde bir anlamı olduğunu görmemiz gerek. Ailelerin oluşumu ve yapısı ensest yasağıyla doğrudan ilgili olduğundan, toplumun genel ideolojik ve politik meseleleriyle bu sorun iç içe girmiştir. Ensestin azınlıklara yönelik bir suçlama olarak kullanılmasında da görüldüğü üzere, ulusal veya etnik kimlik algısı kadar, insanların onur duygusu da ensest karşısındaki tutum tarafından belirlenir. Ensest yasağını, toplum kurucu bir ilke olarak kabul ettiğimizde, yasağın ihlali olarak ensest ilişki doğrudan toplumsal bağın kendisine yönelik bir itiraz biçimini alır. Ensest, her toplumsal düzenleniş içinde var olan boşluğu veya krizi işaret eder. Bence ensestte tartışmamız gereken asıl meseleyle burada yüzleşiyoruz.

Telegram: @cinciva

“Neden erkek doğmadım?”

“Sonuçta kardeşiz,
çağırdığında neden gitmeyeyim ki?”

Mağdur Çocuk

Yaşanan bu felaket, kişinin bakışlarını, hayatı anlamlandırma çabasını, insan ilişkilerini ve kendine bakışını bile değiştiriyor. Tahmin bile edemeyeceğimiz çok şeyi başkalaştırıyor. Daha küçücükken bu felakete maruz kalan ve bu yükü taşıyamayacağını; bu benliğiyle ve bu bedeniyle yaşayamayacağını düşünerek, 20’li yaşlarının çok başında hayatta olmama kararı alıp bir veda mektubu yazan güzel bir kadın… Ama hâlâ hayatta. Bir şekilde ondan haberim oldu ve iletişime geçtik. Çeşitli sebeplerden dolayı yüz yüze gelme ihtimalimiz çok azdı. İnternet yoluyla röportajımızı gerçekleştirdik. Ama çok şey eksik kaldı. Aradan biraz zaman geçti ve biz bir araya geldik. Onunla yüz yüze konuşmak hiç kolay olmadı. Onun için, geçmişte yaşadıklarını anlatmak çok zordu. Neredeyse bir saat havadan sudan konuştuk. Sonra konuya girdi, anlatınca kötü oldu ama “Anlatayım ki anneler çocuklarına dikkat etsin, başkalarının da canı yanmasın” diyordu.

Korkusuz, ümitli ve artık tuttuğunu koparacak cesarete sahip bir kadındı artık…

Veda mektubunu okudunuz kitabın başında. İşte o mektubu yazan ama umutları galip gelen o kadının anlattıkları…

Buyurunuz…

* * *

Kendinden biraz bahseder misin? Kaç yaşındasın, kaç kardeşin var?

1994 Diyarbakır doğumluyum. 10 kardeşiz. Yedi kız, üç erkek. Babam emekli, annem ev hanımı.

Telegram: @cinciva

Eğitimin nedir?

Üniversitede okuyordum, mezun olamadım. Şu an okumuyorum ama yakın zamanda okula kaydımı yaptırıp eğitimime başka bir mesleği tercih ederek devam edeceğim.

Nasıl bir çocukluk yaşadın?

Ben sondan ikinci çocuğum. İçime kapanıktım, hiç konuşmuyordum geçtiğimiz yıla kadar. Ama şimdi yavaş yavaş dışa açılmaya başladım. Geçim sıkıntısı çeken bir aile değildik. En büyük kardeşim 40 yaşlarındaydı. Kız kardeşlerden sadece üçü bekâr, diğerleri evliydi. Bir kardeşim engelli. Erkeklerden de bir abim evliydi, küçüktüm. Oysa ablam hep beni ve kardeşimi uyarırdı.

Ne diye uyarırdı?

"Babana güvenme. O, kötü bir insan" derdi. Çocuk aklı işte, ne kadar açık bir şekilde konuşabilir ki zaten.

Sen kaç yaşındaydın ablan bunları söylediğinde? Neden diye sormamış mıydın?

Elbette soruyorsun. Diğer ablam da bizi kenara çeker "Önce annene güvenme, sonra babana güvenme. Önce güvenmeyeceğin kişi baban olmalı ama annene de hiç güvenme. Kardeşine sahip çık, babanla aynı yerde yalnız bırakma. Sen de kendini korumayı bil. Senden büyüğüm ama şu an hâkimiyet sende. Ben her zaman evde olamıyorum." Kaç yaşıma geldiğimi bilmiyorum ama yaşım biraz büyüdüğünde ablam, ben ve kardeşimle biraz daha açık konuşmaya başladı.

Baban, ablalarının hepsini mi taciz etmiş?

Bildiğim kadarıyla ikisini. Ama beni uyaran, tacizi yaşamayan ablamdı.

O, yaşamadığı halde nereden biliyor babanın bu tacizlerini?

Ailede konuşuluyor bu. Ama, kimseye tuhaf ve değişik gelmiyor, kimse tepki vermiyordu.

Abin evlendikten sonra ne oldu?

Telegram: @cinciva

Yengem evden kaçtı. Küçüktüm. Aynı evde yaşıyorduk. Kadının evden niçin kaçtığını hatırlamıyorum. Sonra abim eşini tekrar getirdi ve elleriyle öldürdü. Belli bir süre cezaevinde yattı.

Nasıl öldürdü?

Önce bütün evi boşalttı, herkes evden gitti. Sonra, kadını çırılçıplak soyup ölene kadar vurmuş. Tek hatırladığım, kadının gelinliğinin içinde odanın kenarında yerde yattığı. Ben içeriye girince o görüntüyle karşılaşmıştım. O sırada komadaymış.

Abin çıktı mı cezaevinden?

Evet. Şu an akli dengesi yerinde değil zaten ve raporu da var.

"Çünkü o erkekti ve önemliydi"

Peki senin başına gelenler… Nasıl başladı?

Ablam hep, "Baba öyle olunca, oğul da onu görüp öyle oldu" diyordu. Gündüzdü. Evimiz iki katlıydı. Bana bunu yapan kişi beni yukarı çağırdı, üst kata çıktık birlikte. Evde annem babam yoktu. Sonra da o sözü söyledi…

İstismarı kimden yaşadın?

Bana bunu yapan, benden dört yaş büyük olan abimdi. Ben o zaman 10 yaşındaydım. Abim, anne baba tarafından evde çok sevilen biriydi. Ona verilen kıymet başka kimseye verilmiyordu. Çünkü o erkekti ve önemliydi.

Hatırladığın kadarıyla o günü anlatabilir misin?

Evde kimin olup olmadığını gerçekten hatırlamıyorum. Ben ve o vardık. Gündüz saatleriydi, belki öğlen. Ama havanın kararmış olmadığını kesin hatırlıyorum. Beni aldı, yukarıya götürdü ilk önce.

Zorla mı?

Hayır, çağırdı, ben de çıktım. Normal şekilde. Sonuçta kardeşiz, çağırdığında neden gitmeyim ki? Zaten üst katta hiçbir şey yok. Sadece anahtar, bir de yanında kesici aletlerden bir tanesi vardı.

Telegram: @cinciva

Ona sormadın mı buraya neden çıktık, beni buraya neden çağırdın diye?

Sormadım. Çağırdıktan sonra yukarı çıktım ve çıktıktan sonra da orada bazı şeyler oldu.

Ne dedi sana?

Tek dediği şey "üstünü çıkar" oldu. Çıkardım ben de. Korktum, çünkü yanında bıçak vardı. Ve bıçağı da gösterip bana o cümleyi sordu. Çıkardım ben de ve devamı geldi.

Zannediyorum sadece tişörtünü çıkardın. Daha fazlasını mı istedi?

Evet. Ondan sonra hiçbir şekilde karşı koyamıyorsun. Çünkü yanında kesici alet var, anlam veremiyorsun. Ama kötü bir şey olduğunun farkındasın. Anlatabildim mi? Ve aradan böyle iki üç gün geçtikten sonra ben yanına gittim.

Peki o üst katta ne kadar kaldınız? Bağırdın mı, susturmaya çalıştı mı seni?

Çok uzun bir süre kalmadık. Belki de kaldık bilmiyorum. Susturmak zorundaydı ya da ben susmalıydım zaten. Çünkü yanında bıçak vardı ve ölmekten korkmuştum. Küçüktüm.

Sana ilk soyun dediğinde anladın mı neler olacağını?

Tabii. Sonuçta evde babadan kaynaklı bir durum var. Bir korku ve sindirilmişlik var. Ayrıca tüm bunlar yaşanmadan ablamın dikkatli ol uyanları da vardı.

Ablanın yaşadığı babanın taciziydi değil mi?

Evet, iki ablamın yaşadığı da baba istismarı.

Seni nasıl istismar etti peki abin?

Anal yoldan yaptı yapacağını. Canım çok yanmıştı. Çok ağladım. Ben ağladıkça o, "Ağlama, yoksa batırırım bu bıçağı" dedi ve devam etti…

O an aklından ne geçti? "Bu kişi benim abim, bu nasıl olabilir?" diye düşündün mü?

Telegram: @cinciva

Aslında hiçbir şey düşünemiyorsun. Hiçbir şey. Karşı koyamıyorsun ve ağlamaktan başka hiçbir çıkışın olduğunu düşünemiyorsun. Sonuçta çocuksun.

Evden giderken bir şey dedi mi?

Dedi. “Bu olayı annene söylersen ya da diğerlerine söylersen öldürürüm seni” dedi. Tabii yanında bıçak olduğu için hiçbir şey de diyemedim ve kafamdan atmaya çalıştım. Aradan iki gün geçtikten sonra, o an ne oldu bilmiyorum “Seni söyleyeceğim” dedim. Ben bunu söyleyince evin yakınlarında bir ara vardı, beni direkt o araya çekti, burnuma çok şiddetli şekilde vurdu, burnum zaten o yüzden yamuk şimdi. Burnum şiddetli kanıyordu, çok ağladım ama yine tehdit etti. “Burnun kanıyor. Biriyle kavga ettim diyeceksin” dedi. Eve gittiğimde annem sordu, ben de düştüğümü söyledim.

Bu taciz, istismar ne kadar devam etti?

12 yaşıma kadar sürdü.

Annene neden anlatmadın? Baba taraftarı diye mi, yoksa sana inanmaz diye mi?

Yıllar sonra dilim açıldı. Dedim ya, yeğenim olduktan sonra ben konuşmaya başladım. Bu olayda da ablamın kızını istismar ediyor. Porno izletiyormuş dokuz yaşındaki çocuğa. Zamanında bana yaptığı tehditleri yeğenime de yapıyormuş.

“Doğruluk mu, cesaret mi?”

Yeğenini istismar ettiğini nasıl öğrendin?

Ben, yeğenim ve kız kardeşim “doğruluk mu, cesaret mi” oynuyorduk. Sıra ona geldi ve “Hayatında sakladığın bir sır var mı?” deyince o an gözleri doldu. Ne olduğunu sorduk ve o ağlayarak anlatmaya başladı, biz de aynı şekilde.

Ne anlattı?

Telegram: @cinciva

Teyze, dayım bana çok kötü şeyler yapıyor dedi. Biz tabii böyle şeyler beklemiyoruz. Şok olduk o anlatmaya başlayınca. “Beni alıp banyoya götürüyor ve orada farklı farklı şeyler yapıyor. Üzerimde bir şeyler oluyor ve hadi kalk git yıka bunu diyor” deyince anladık biz neler olduğunu.

Siz bunu öğrenince ne yaptınız?

İlk söylediği kişileriz. Onu karşıma aldım ve “Bak, senin anlattıklarını ben de yaşadım. Bu kadar niye sustuk? Konuşalım” dedim. Diğer ablam da o an evdeydi. Yanına gittik. Yeğenim de dayısının yaptıklarını anlatmaya başladı. Ablam ağlamaya başladı, annem de oradaydı, o da ağlamaya başladı. Ablam anneme bağırıyordu; “Her şey senin yüzünden oldu. Doğru düzgün yetiştirseydin böyle olmazdı” diye. Çocuğun annesi de öğrendi sonra ve kontrole götürdüler. Ablamın, yani yeğenimin annesinin söylediği şey şuydu: “Eğer içinizden biri de içeri girerse, bakıcımız vardı, bizi banyoya aldı. O sıra bir şeyler gelişti ve böyle oldu deyin.” Çünkü orada daha farklı şeyler söylesen aileye dava açılacak. Sonuçta 18 yaşından küçük.

Peki seninle ilgilenen olmadı mı? Sen de 18 yaşından küçüktün o sırada ve kimse senin de böyle bir şey yaşayacağını düşünmedi mi? Yeğenin teyzesine, yani senin ablana anlatınca “Teyzem de aynı şeyi yaşamış” demesine rağmen…

Hiçbir şekilde bana soru sorulmadı. Dedim ya, hiç kimse beni karşısına alıp da soru sormadı. Benim büyük abim, “Kızlar bu kadar açık giyinmeseydi, tahrik etmemiş olsaydı bu şekilde yapar mıydı?” diyen bir kişi, düşünsenize. Çocuk yaşta biri kimi nasıl tahrik etsin, ne anlasın, ben ne anlatayım bunlara? Oturup ağladım. Bana bir gün “Git çıkar o şortu, uzun bir şey giy” diye de bağırmıştı. Hatta bir gün o abimin dolabından bir şey alacaktım ve prezervatif gördüm ama ne olduğunu bilmiyordum. İçeri gidip ne olduğunu sormuştum. Vurdu bana. Sonra ablamı arayıp ona beni şikâyet etti, o an ablam telefona beni istemişti ve söylediği şey şuydu: “Sizi yapacağıma, elâlemin kızlarını yapsın!”

Peki annenle bu yaşadıklarınla ilgili herhangi bir şey konuşmadın mı? Sormadı mı sana hiçbir zaman?

Telegram: @cinciva

Annem aslında bunu gözüyle gören bir kadın.

Neyi görmüştü?

O gün evde kimse yoktu. Beni banyoya soktu zorla. Tacizi, tecavüzü üst katta yapıyordu ama bu kez oturduğumuz yerde yaptı bunu. Banyo ve tuvalet aynı yerdeydi. O esnada o kişi bana tecavüz ederken annem geldi ve her şeyi en açık şekliyle, yani ikimizi de çırılçıplak gördü. Beni banyodan çıkardığı gibi öyle dövmeye başladı ki, bayılmışım. Ama ona hiçbir şey yapmadı. Yani annem her zaman her şeyi biliyordu. Ve her zaman hep beni suçladı. Küçücüktüm daha.

İki yıl boyunca aralıksız bu istismarlara maruz kaldın. Okula giden bir çocuktun ve belki o süreçte kendini arkadaşlarınla da kıyasladın, neden benim başıma geldi diye.

Genelde gece saat ikiye kadar dışarıda kalırdım. Eve erken gitmek istemiyordum, çünkü onunla evde yalnız kalmaktan korkuyordum. Evdekilere yalnız kalmak istemediğimi söylüyordum. Ablama "Beni de işe götür, seninle geleyim" demişliğim vardır çok fazla.

Bu yaşadığın olayı ilk olarak öğretmenine anlattın. O adli mercilere şikâyette bulunmadı mı?

Kendisi tarih öğretmenimdi ve hiçbir yere şikâyet etmedi. Gerçi ona anlatırken de çok korkmuştum. Ya ailem duyar da bir şey yaparsa bana diye…

Peki hayatının şu anki kısmı nasıl başladı? Bu süreci biraz anlatabilir misin?

Kendime zarar vermiştim. Tüm bunları yıllardır taşımaya dayanamamış ve ölmek istemiştim. O süreçte bir psikologla tanıştıktan sonra hayatımda bazı şeyler değişmeye başladı. Bu arada, yönelimimden dolayı abilerim sık sık tehdit etmeye başlamıştı son zamanlarda. Ablam da yönelimimi öğrenince bana yapmadığını bırakmamıştı. Başıma tüm bunlar geldiğinde ağzını açmamıştı oysa. Bana yapılanı evdeki herkes biliyordu ama kimse sesini bile çıkarmadı.

Yönelimini ne zaman ve nasıl anladın?

Telegram: @cinciva

Üniversiteye başladığım dönemlerde, bir kadından hoşlanınca anladım.

Bu konularda kendine avukat bulmak bazen zor olabiliyor. Nasıl buldun?

Zaten sürekli tehdit ediliyordum. Dava açmayı kafama koydum, bu sefer de konuyu söylediğimde avukat bulamıyordum. Konuya girmek bile istemiyorlardı.

Kaç yaşındaydın buralardan gidip kendine yeni bir hayat kurduğunda?

22 yaşındaydım. Ölümle tehdit ediliyordum ve can güvenliğim yoktu. Zorlu bir süreç olacağını biliyordum zaten.

Zor oldu mu gitmen?

Sadece bir hafta kadar bekledim. Sonrasında her şey çok kolay oldu. Ama çok çabaladım.

Şimdi hukuki sürecin neresindesin?

Oraya gittikten sonra avukatım benden psikolojik bir rapor istedi. Tabii o rapordan sonra dava kısa sürer ve biter, o da cezasını çeker diye düşünüyorduk. Ama çok uzun zaman sonra suç duyurusunda bulunuldu. Bu da tabii zaman kaybına neden oldu, şimdi beklemedeyiz. Gidip ifade vermemek için de direniyor o kişi. Şimdi de avukatım tehdit ediliyor.

Gittiğin yerdeki hayatın nasıl, alıştın mı?

Çok alıştım. Beş ay önce gerçekten tamamen düşe kalka yürürken, nasıl tutunacağımı, ne yapacağımı, nasıl ilerleyeceğimi bilmezken, şimdi iyiyim.

ilk zamanlar, pişman olup yaşadığın yere geri dönmek istedin mi?

Kesinlikle dönmek istedim. Acaba yanlış mı yaptım, yapmasa mıydım, neden geldim buraya gibi şeyler söylüyordum kendime.

Ne iş yapıyorsun?

Bir barda temizlikçiyim. Öyle geçiniyorum, arkadaşlar da sağ olsunlar, yardım ettiler bu ilk zamanlarımda.

Çocukluğuna baktığında ne görüyorsun?

Telegram: @cinciva

Göremiyorum. Büyük bir değişime uğradım. İnsanlarla konuşamıyor, yüzlerine bakamıyordum, çekingendim de. Ama şimdi en azından göz teması kurabiliyorum. Biri nasılsın dediğinde cevap verebiliyorum. Önceki hayatım ve şimdi çok farklı.

Uzun zaman sonra büyüdüğün yere geldin. Ne hissettin, ne gördün kendinde? Değişmiş misin?

Yıkılmadım ayaktayım, dedim kendi kendime.

Ne okumak istiyorsun?

Şu an kafamda mimarlık var, onun üzerine yoğunlaşacağım.

Hiç "keşke" diyor musun geçmişinle ilgili olarak?

Hiçbir şey için geç olmadığını düşünüyorum. Keşkem yok.

Peki, buradan bunu yaşamış kişilere vermek istediğin bir mesaj var mı?

Korkmasınlar. Tam uçurumun dibine gelmişsin, adımını ya geri çekeceksin ya çekmeyeceksin. Olay bu. Sakın korkmasınlar ve ne olursa olsun şikâyetlerini yapsınlar.

Bir veda mektubun var. Uzun zaman önce yazdığın. Niçin o mektubu yazdın?

O mektuptan sonra gördüğün gibi hayattayım. Neden? Çünkü düşündüm ve ölmesi gereken kişi ben değilim dedim. Hayat uzun ve görmem gereken çok şeyim var. Daha kaç yaşındayım dedim. Evet başıma böyle bir şey geldi ama bunu yaşayan herkes pes mi edecek, herkes ölecek mi? Pes edersem açtığım davanın ne anlamı olacak?

Aradan yıllar geçti ve deyim yerindeyse sen artık küllerinden doğmuş bir kadınsın. Nasıl özetlersin kendini, nasıl tarif edersin?

Evet artık 23 oldum ve çok şey geride kaldı. En yakınlarından gördüklerinden sonra insanlığa güvenin kalmadan yaşıyorsun. Selam veremiyorsun, yanına gelen insandan korkuyorsun. Artık pek çok şeyi aştım, geride bıraktım. Fakat ani sesler duyduğumda yüksek noktada tepkiler verebiliyorum. Zamanla her şey daha iyi olacak.

Telegram: @cinciva

Hayata karşı motivasyonunu nasıl sağladın?

Hayata beni engelli ablam bağladı. Hep onunla konuşurdum. O zaman liseye gidiyordum. Aklıma ne gelirse anlatıyordum. Hiçbir şeye tepki veremiyor, sadece dinliyordu.

Sen buralardan gittikten sonra ailen seninle iletişime geçip neredesin diye sordu mu?

Onlardan beklediğim tek şey "Nasılsın?" demeleriydi. Ama onlar hep "Neredesin?" diye sormuştu. Tabii ailemin benimle irtibata geçtikleri dönemde, ablamlar da beni tehdit etmişti. "Davadan çekil, çekilmezsen engelli kardeşini düşün. Kendi geleceğini de düşünmüyorsun. Bari üniversiteyi bitirip dava açsaydın" dediler hep. Ama ben yolumdan caymadım.

Çocuğu istismar edilmiş ablan bile seni korumuyordu.

Korumuyordu. Üstelik kızının siciline geçecek diye kızını istismar eden kardeşinden bile şikâyetçi olmadı.

Size bunu yapan kişi, yani öz abin dışarıda elini kolunu sallayarak dolaşıyor yani…

Tabii.

Davanın nasıl sonuçlanacağını düşünüyorsun ve adalete güveniyor musun?

Hiç umudumu kaybetmedim. Güvenmiyorum ama kötü de hissetmiyorum. Bu konuda vicdanım rahat. Gittim, şikâyetimi yaptım.

Şu anda psikolojik destek alıyor musun?

Almıyorum.

En sevdiğin ve sığındığın hayalin ne?

Ablamı tekrar görüp ona sarılmak, öpmek, konuşmak…

Son sözün ne olur…

Kimse gölgesine bile güvenmesin…

Telegram: @cinciva

“Bir utan kızına âşık olur mu adam?”

> “Kardeşler arası ilişki çok önemli. Birbirlerine kardeş olamazlarsa dayanabilecek bir şeyleri kalmıyor.”

Ayşe Kayhan
Klinik Psikolog

Uzun yıllar bu konuda çalışmalar yapmış klinik psikolog Ayşe Kayhan’a kulak vermesek, eksik kalırdı bu kitap. Ayşe Kayhan’ın yıllar boyunca karşılaştığı, her bölgede her eğitim seviyesinden insan sayısı ve meslek hayatının tecrübeleri o kadar çok ki… Ensestle ilgili neler düşündüğünü sorduğumda işte söyledikleri…

* * *

Konuşması, düşüncesi bile vicdan sahibi bir insan için en zor konu… Ensest, cinsel istismar…

Toplumsal alanda birçok kişi için kendisinden en uzak gibi görünen bu konu ne yazık ki bu toprakların en acı gerçeği…

Hangi dürtüyle reddedersek edelim, ne kadar üstünü örtersek örtelim, “yok saymak”tan öteye gitmez bu çabalar…

Ensest, tanımı gereği aile içinde babanın, abinin, amcanın, dayının, dedenin kız/erkek çocuğun ruh ve beden bütünlüğüne en büyük zararı verecek olan cinsel istismarı (taciz-tecavüz) yaşatmasıdır.

Bir çocuğun ruh ve beden olarak hazır olmadığı, muhakeme edemeyeceği, rıza gösteremeyeceği davranışlara ve cinsel eylemlere katılması çocuk istismarıdır.

Cinsel istismar da; çocuk ile kendinden yaşça büyük bir yetişkin veya güven duyduğu, sorumluluk hissettiği, güçlülük farkı bulunan başka bir çocuk arasında yaşanan, diğer tarafın cinsel ihtiyaçlarını giderdiği eylemlerdir.

Telegram: @cinciva

Ensest de tüm bunları içerirken, bir de ebeveyn yakınlığında otoriteye sahip yetişkinlerle çocuk ve ergen arasında yaşanan cinsel ilişkidir.

Burada bir şeyi daha net koymak gereği vardır; tekrar tekrar vurgulayarak. Çocuk-ergen cinsel istismarında (taciz-tecavüzün de), özellikle aile içinde, gizli tutulma esası vardır. Gizlilik korku, tehdit vb. otoritenin getirdiği tüm negatif davranış biçimleriyle çocuk/ergen üzerinde baskı uygulayarak gerçekleşir.

Asıl olan kan bağı değil, geniş aile içerisinde çocuğun bağ kurduğu her kişinin güç, baskı ve otoriteye dayalı erki kullanarak cinsel istismarı gerçekleştirebilir olmasıdır.

Burada çocuk açısından bunu saklı tutmaya zorlanması cinsel istismar (taciz-tecavüz) kadar sarsıcıdır.

Ailede önceliğin çocukta olması gerekirken (eğitim, sağlık ve güvenlik) istismar söz konusu olduğunda aile bütünlüğünü korumak önceliklidir. Bu noktada çocuğun (bireyin) beden bütünlüğünün korunması ve mahremiyet hakkı elinden alınır. Cinsel haklar göz ardı edilir ve cinsel istismar çocukluktan ergenliğe kadar devam eder. Ruhsal, sosyal ve cinsel sorunlarla birlikte erişkin yaşlara kadar uzayan bir süreç izlenir.

Ensestin pedofiliden en büyük farkı çocukla bir şekilde bir bağın olmasıdır. Bunun üstüne basarak tekrar tekrar belirtmemin nedeni, bir “hak bulma, hak görme” halinin aile içi düzende devam etmesidir.

Toplumsal tepkisizlik, bu hak görmeyi güçlendirerek daha küstah yaşamlar olarak karşımıza çıkarmakta…

Olayların yazılı ve görsel medyadaki sunuş hali ise bir pornografiye dönüşmekte…

Halihazırda cinsel istismara (taciz-tecavüz) uğrayan veya geçmişte uğramış çocuk ve bireylerin üstünde acı dolu bir baskı daha yaratılmaktadır. Bu konu toplumsal sağlık, birey sağlığı, insan haklan ve bedensel haklar açısından, cinsiyetçi bir yaklaşımla, dine dayalı açıklamalarla veya üçüncü sayfa haber anlayışıyla ele alınmayacak kadar önemlidir.

Bu topraklarda inkâr edilemez şekilde çocuk cinsel istismarı yaşanmakta ve bizler de farkında bile olmayarak bu akışta yerimizi

Telegram: @cinciva

almaktayız. Karşı çıkanlar olacaktır ama bir durup düşünelim yıllar boyu söylediğimiz türküleri;

“14 yaşında Nazife de hanım”

ya da

“Düz dolan düz otur ay kişi / Yaş diyesen yetmişi / Bir utan kızına âşık olur mu adam”

ya da nicelerini nesillerce dilden dile bugüne taşıdık.

Artık ikiyüzlülüğü bırakıp bu gerçek yüzleşme zamanı gelmedi mi?

Yaşanmış bir olay

Avukat

14 yaşındaki erkek vaka, annesinin başvurusu üzerine görüşmeye alındı. Anne, okulda derslere ilgi göstermediğini, sık sık okuldan kaçtığını, yetişkinlerle ve yaşıtlarıyla ciddiyetsiz ve küfür içerikli iletişim kurduğunu, genel bir mutsuzluk yaşadığını söyledi. Karşı cinsle duygusal olarak zorlandığını ve kız arkadaşlarıyla genellikle dalga geçtiğini belirtti. Vaka ilk görüşmelerde iletişim kurmakta zorlandı. Görüşmelerde, dışarıdaki tavrının aksine oldukça sakin ve çekingendi. Güven duyduktan sonra hangi konuda ona yardımcı olmamı istediğini sorduğumda, öfke ve korkusunu yenmek istediğini söyledi. Altıncı görüşmede kendisinden dört yaş büyük erkek kuzeni tarafından tacize uğradığını ve tekrar yaşanacak diye çok korktuğunu anlattı. Kimseyle paylaşılmaması ve ailesinin öğrenmemesi için ısrar etti. İkna sürecinin ardından gerekli işlemler başlatıldı ve görüşmeler sürdürüldü.

Telegram: @cinciva

“Yaşamaya utanmadıkları bu olayları anlatmaya utanıyorlar”

“Babam benimle böyle oynuyor.”

Kenan Arslanboğan
İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı

Son yıllarda çocuklara yönelik cinsel istismarlarda artış var mı sizce?

Buna ilişkin geçmişte yapılmış bir istatistik olduğunu bilmiyorum, duymadım da. Geçmişe dair böyle bir istatistik veri olmadığı için kıyaslama yapma şansım yok. Ancak, popülasyona baktığınızda bundan on yıl önce nüfus 50 milyon iken şu an 80 milyon. İnsan sayısı arttığında suç işleme oranları ve sayısı da artıyor. Fakat ensest vakaları geçmişte bu kadar çok önümüze gelmiyordu. Ama bu olaylar yoktu, yaşanmıyordu diyemeyiz. Muhtemelen yine yaşanıyordu ama aile içinde kalıyordu.

Son yıllarda daha gözle görülür oluşunu neye bağlıyorsunuz? Mesela kamu görevlileri de bilip, duyup söylemezlerse cezası var. Bu da olayların ortaya çıkışında etkili mi sizce? Ayrıca çocuk, genellikle hangi kurumun şikâyet ya da bildirimiyle geliyor?

Birincisi, çocuklar ve gençler eskisi gibi değil. Gördüğüm kadarıyla kendilerini daha rahat ifade edebiliyorlar. Geçmişte rehber öğretmen diye bir kurum yoktu, dolayısıyla öğrencilere sorunları nedeniyle yaklaşan öğretmenleri yoktu. Öğretmen, derse girip matematiği anlatır, onun dışında kendi özverisi varsa öğrenciye yaklaşırdı. Ama şu an bununla görevli öğretmenler var ve aldıkları eğitim açısından profesyoneller. Çocukların hal ve davranışlarından bir şey yakalayabiliyor rehber öğretmen ve üzerine gittiğinde sonuç da alabiliyor. Ayrıca, kamu görevlilerinin suçu bildirmeme suçundan dolayı daha fazla mı yansıyor diye düşündüğümde, hayır, suçu bildirmemek suçu her zaman vardı. 2005 yılından önce 765 sayılı TCK’da da vardı. Ama kuramlarda şunlar oluyor: Mesela öğretmenden öğrencisine

Telegram: @cinciva

bir istismar söz konusuysa ve ortaya çıktıysa, “Okulumuzda böyle bir şey çıktığında, okulun ve öğretmenimizin adı çıkar” diye, bunu kapatma, yok sayına yoluna gidilebiliyor.

Size hiç böyle bir vaka geldi mi? Müdürü sorguladığınız oldu mu ve savunmasını nasıl yaptı?

Geldi, savunmasını yapması da kolay. “Bunun olabileceğine inanmadık.”

İnanıp inanmamak o kişilere mi kalmış, yoksa sadece bildirmekle yükümlü olduklarını bilmiyorlar mı?

Kamu çalışanları sadece bildirmekle yükümlü. O kadar. Sonrası adli mercilerin işi. Ama okul yönetimi, o çevrenin okula bakışı değişmesin diye bunu kapatma yoluna gidebiliyor. Aslında olanın üstünü kapatmayıp “Evet bu yaşandı ama biz önlemimizi aldık ve daha ince, daha duyarlı yaklaşacağız çocuklara” denmiş olsa imajı daha farklı olacaktır.

Bilip söylememenin, üstünü kapatmanın sivil, kamu ve sağlık çalışanları için TCK’daki yaptırımı nedir?

Sivil vatandaş, mesela, “halihazırda işlenmekte olan tacizi, istismarı, yani suçu gördüğü halde” ihbar etmemiş olması halinde, 1 aydan 1 yıla kadar hapis cezası alabiliyor. İstismara uğrayan kişi 15 yaşını bitirmemiş bir çocuk ise, bu ceza yarı oranında artırılıyor. Diğer yandan beden veya ruh sağlığı yönünden engelli olan ya da hamile olanlara yönelik işlenen suçun bildirilmemesi halinde de, yine bu söylediğimiz ceza yarı oranında artırılıyor. (TCK 278. madde)

Kamu görevlilerinde ise suçüstü haline gerek yok. Yıllar öncesinin olayı olmuş bile olsa, bunu öğrendiği anda ihbar etmekle/gereğini yapmakla yükümlüdür. Aynı zamanda, öğrendiği suçun şikâyete bağlı olmayan suç olduğunu da belirtmemiz lazım. Mesela bir rehber öğretmen lise son sınıfta okuyan öğrencisiyle görüşme yaparken, öğrencisinin beş yıl önce uğradığı cinsel istismarı öğrenirse, bunu bildirmekle yükümlüdür. Aksi takdirde 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası vardır. Bildirim yapmayan adli kolluk görevlileri (polis, jandarma, sahil güvenlik) için ise bu ceza yarı oranında artırıyor. (TCK. 279. madde)

Telegram: @cinciva

Sağlık görevlileri de, görevini yaptığı sırada (mesela muayene esnasında) suçun işlendiği yönünde bir belirtiyle karşılaşır, yetkili makamlara bildirmez ya da geç bildirirse (delillerin yok edilmesi için geçerli süre kriter alınır) 1 aydan 1 yıla kadar hapis cezası verilir. (TCK. 280. madde)

Ensest, şikâyete mi bağlı?

Kesinlikle şikâyete bağlı değil. Cinsel saldırı suçlarını yasa koyucu kademe kademe belirlemiş. Mesela, yoldan geçerken bir kadına hoşa gitmeyecek bir laf söylemenin yaptırımı ayrı. Kısa süreli, sırnaşık hal almamış, kesintili temas ederek taciz etmek sarkıntılıktır. Eylemin uzaması, sırnaşık hal alması ise tasaddi olarak tanımlanır hukuk dilinde. Örnekle açıklamak gerekir ise elle kalçaya kısa süreli temas edip elini çekmek sarkıntılık, mağdurun kalçasını elleyip okşamak, bu eylemi uzatmak halini ise tasaddi olarak tanımlayabiliriz. Ayrıca vücuda organ ya da başka bir şey sokmak ki niteliklidir ve çocuklar için bu nitelikli cinsel istismar, yetişkinler için de cinsel saldırıdır. Tasaddi, yetişkinlerde mağdurun şikâyetine bağlıdır ama nitelikli cinsel istismar şikâyete bağlı değildir. Eşler arasındaki cinsel saldırı suçları da tasaddi suç değil, nitelikli cinsel saldırı suçu olarak kabul edilir. Ve şikâyete bağlıdır. Polise, savcılığa bildirebilir ayrıca, hemen şikâyet etmesi beklenir. Çünkü olayın üzerinden belli bir süre geçmişse adli birimler açısından soru işareti olabiliyor bu. Kişi, mağduriyet yaşadığı en kısa sürede şikâyette bulunmalı. Delillerin tespiti balonundan bu süre çok önemlidir.

Mesela küçüklüğünde istismarı yaşayan biri var ve şimdi olayın üzerinden 20 yıl geçmiş. Şikâyet ettiğinde sonuç alabilir mi? Nasıl delillendirebilir bunu?

Bu suçta zamanaşımı var. Mesela çocuk 12 yaşında ve nitelikli cinsel istismara uğramış, 22 yaşına gelmiş, bunu içinde taşıyamamış, 10 yıl sonra şikâyetçi olmuş. Bu durumda zamanaşımı henüz dolmamış. Kişinin şikâyeti adli birimlerce değerlendirilir ancak sizlerin de tahmin edeceği üzere delillendirmek ve ispat olayın üzerinden ne kadar geçerse o kadar zorlaşır.

Telegram: @cinciva

Zamanaşımı süresi dolarsa, hatta kişi “ben her türlü pisliği yaptım” demiş olsa, kamera kayıtları ortaya konulsa bile bu kişiye ceza veremezsiniz.

En merak edilen noktalardan bir tanesi de kimi olaylarda mağdurun beyanı tek başına yeterli sayılırken kimi olaylarda yeterli sayılmıyor. Neden?

Çünkü vicdani kanaatin oluşması hâkimlere göre göreceli olabiliyor. Hâkimlerin muhakeme yetenekleri ve yaşanmışlıktan buna etki edebiliyor. Buna vicdani kanaatin nispiliği diyoruz.

Kişi olayı sıcağı sıcağına anlatmazsa neler değişebiliyor ifadede?

Olayı kurgulayabilme yeteneği gelişebiliyor, olaya ekleyip çıkarma olabiliyor. İnsanlar bu tür şeyler yaşadığında unutmak istiyor. Bütün çabası, gayreti bu. Çünkü hayat bir taraftan akıyor ve o kişi de hayatına devam etmek istiyor her şeyi unutup. Unutabilirse kaldığı yerden yaşama devam edecek. Şimdi 10 yıldır unutmaya çalıştığı bir olayı, 10 yılın sonunda gelip anlatmakta zorlanabilir, inandırıcı olmayabilir, çelişkilere düşebilir. Velhasıl, zaman ne kadar açıldıysa inandırıcılığı da o kadar azalabiliyor.

Tabii ki bir sürü sebepten dolayı artırılıyor cezalar. Ama cinsel suçlarda en alt ve en üst sınır nedir?

Bu eylemlerde cezaların ağırlığına göre anlatırsam;

Bir kimseyi cinsel amaçlı taciz (laf atma) eden kişiye yönelik ceza yaptırımı, 3 aydan 2 yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır. Çocuğa yönelik olursa, 6 aydan 3 yıla kadar hapis. (TCK 105/1)

15 yaşını doldurmuş çocukla, rızasıyla cinsel ilişkiye girmenin cezası, şikâyet üzerine 2 yıldan 5 yıla kadar hapis. (TCK 104/1) Şikâyet süresi eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren 6 aydır.

15 yaşını doldurmuş çocukla evlenme yasağı bulunan (amca, dayı, dede, abi, kardeş, üvey baba) kişilerin mağdurun rızasıyla ilişkiye girmesi halinde 10 yıldan 15 yıla kadar hapis. (TCK 104/2) (şikâyete tabi değil)

Evlat edineceği çocuğun, evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından mağdurla rızasıyla ilişkiye girilirse 10 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası vardır. (TCK 104/3) (şikâyete tabi değil)

Telegram: @cinciva

Bu arada 15 yaşın altında ise, rızası olsa da suçtur zaten.

18 yaşım doldurmayanlar için:

Cinsel istismarın (uzun süreli dokunma, uzun süreli okşama, uzun süreli öpme) 8 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası var. 15 yaşını doldurmamış çocuklara yönelik tasaddi eylemi şikâyete bağlı olmaksızın suçtur. 15-18 yaş arasındaki çocuklar için ise rızaya dayalı olmamalıdır. 15-18 yaş arasındaki çocukların rızaya dayalı tasaddi eylemleri suç kabul edilmemiştir. (TCK 103/1 - l.cümle)

Çocuğa yönelik sarkıntılık eyleminin (tek ve kısa süreli temas) cezası 3 yıldan 8 yıla hapis cezası. (TCK 103/1 - 2. cümle)

Her iki eylemin mağduru çocuk 12 yaşından küçük ise:

Cinsel istismarda (uzun süreli dokunma, uzun süreli okşama, uzun süreli öpme) 10 yıldan, sarkıntılıkta da (tek ve kısa süreli temas) 5 yıldan az olamaz. (TCK 103/l-3.cümle)

Çocuğa karşı nitelikli cinsel istismar:

Cinsel istismarın vücuda organ veya sair cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, cezası 16 yıldan az olmamak üzere 20 yıla kadar hapis. (TCK. 103/2. fıkra)

Mağdur 12 yaşından küçük ise cezası 18 yıldan az olamaz.

Bu arada yukarıda belirtmiş olduğum 103. maddelerin fıkraları şikâyete tabi değildir. Yani çocuğun söylemesini, şikâyet etmesini beklemeden tanık olup duyduğunuz anda hemen ihbar ediniz.

Peki yukarıda söylediğiniz "15 yaşını doldurmuş ve rızasıyla birlikte olan" dediğiniz maddeler ve fıkraları var. Nasıl anlıyorsunuz çocuk yaşta olan bu mağdurun rızasının olup olmadığını?

Mağdurun vücudunda zorlamaya ilişkin maddi bulgular yok ise, tarafların beyanlarına bakıyoruz, beyanların özgür iradeyle verildiği ve samimi olduğuna kanaat getirilirse ve aksine de delil yok ise rıza olduğunu var sayıyoruz.

Ya tehdit edildiği için, tüm bunları kendi istemiş gibi görünüyorsa?

Burada normalde hayatın olağan akışına göre eylemin zorla olduğunu düşünürüz. Ancak, biraz önce de belirttiğim gibi baskı ve tehdit altında

Telegram: @cinciva

olmadan, samimi olduğuna inandığımız beyanlar var ise rızayı kabul etmek zorunda kalabiliriz.

Hiç, babasıyla, dayısıyla ya da abisiyle rızasıyla birlikte olan bir kız çocuğu gördünüz mü meslek hayatınızda?

Bu tür olaylarda zorla gerçekleşen vakaların bile, adliyelere nadiren yansıdığı göz önüne alındığında rızayla olanlar maalesef hiç yansımamakta. Bu nedenle de böyle bir vakayla karşılaşmadım.

Küçük çocuğa yönelik ensestin dışında yaşı daha büyük kişiler gördünüz mü ensest mağduru? Ve genellikle kim oluyorlar?

Akıl ve ruh sağlığı yerinde değilse, mesela 21 yaşında biri de olabiliyor. Akıl sağlığı yerinde değil ve bu tür vakaların çoğu da doğuma kadar gidiyor.

Şimdi çocuğa nitelikli cinsel istismar söz konusu ise 12-18 yaş arasında 16 yıldan başlıyor. Üst sınırı ise 20 yıl. 12 yaşından küçük ise bu ceza, 18 yıldan az olamaz. Yani, 18 yaşının altındaki çocuklara yönelik her türlü temasla oluşan eylemlerin ağır nitelikli cezaları var.

Adli Tıp ve psikologların istismara uğramış çocuk için verdiği "Psikolojisi bozulmuştur. Ruh sağlığı normal değildir" yönündeki raporlara rağmen neden beraat kararları verilebiliyor? Raporlara mı güvenmiyorsunuz?

Genital bölgede darp, cebir ve iz var ise bu, zorlamanın, cebrin en önemli delili. Bunu hâkimin yok sayması çok zor. Ben bir hâkim olarak diğer yan delilleri zayıf buluyor isem Adli Tıp uzmanım mahkemede dinlemek isterim. Yani duruşmaya çağırırım, tanık bilirkişi olur ve o şekilde dinleyip kanaatimi, oyumu o şekilde belirlemeye çalışırım.

Yani psikolojisinin bozulmamış olması istismarın oranını gösteren delil sayılabilir mi?

Başlı başına sayılmaz. Ama nedensellik bağı kuruyor isem sayılır.

Çocuğun cinselliğe yönelik cümleler kurması nasıl bir delil olur?

Bir vaka vardı. Altı yaşlarında bir çocuk. Olaydan beş ay önce cinsel içerikli oyunlar oynuyor. Bebekleriyle konuşurken neden benim pipim yok

Telegram: @cinciva

diyor. Ve buzdolabından çıkardığı salatalığı bebeklerin kıyafetlerini çıkardıktan sonra ön ve arka taraflarına sokmaya çalışıyor. Bunu küçük çocuk yapıyor. Bu çok önemli delildir.

Yapan kim?

Baba. Ve bu çocuk, salatalığı kendisine pipi yaparak bebeğinin ağzına tutuyor. Neden su gelmiyor şeklinde sorular soruyor ve anne hayretler içinde tüm bunlara tanık oluyor. Anne "Ne oluyor, bu nasıl oyun?" dediğinde de çocuk, "Babam benimle böyle oynuyor" diyor.

İfadesinde başka ne vardı bu çocuğun?

"Babamın pipisinin suyu boğazıma kaçtığı için ben de tükürdüm. Babam da su içirdi" diyor çocuk. Şimdi bu beyanlar var iken doktor da, çocuğun ruh sağlığı bozulmuş diyorsa burada nedensellik bağı yok demek imkânsız.

Cinsel istismarda bulunan kişi aldığı cezanın ne kadarını yatıyor?

Cinsel istismar suçlusu, cezasının dörtte üçünü yatıyor. Daha geç şartla tahliye ediliyor ve tahliyesinden sonra da kontrol altında tutuluyor. Şunu net söyleyebilirim: Cinsel saldırı suçunun cezai yaptırımı az değil, çok. Çıkarılan yasalarda af gelmiş değil, birçok suça af gelmesine rağmen cinsel saldırı suçlarında af gelmiyor. (5275 sayılı yasanın 108. maddesi)

Bu tür suçlarda neden iyi hal indirimi var?

Yargıtay ilk kurulduğundan beri yerleşmiş uygulamalarında hâkime bu indirimi neden uygulamadın deyip kararları bozmakta; hâkimler de "kararım bozulacağına uygularım" diyor ve uyguluyor! Hâkimin verilen cezada 1/6'ya kadar indirime takdir yetkisi var ve bu takdir yetkisinin içeriğini doldurmak zorunda değil. Ben böyle takdir ettim demesi yeterli. Bir de bunu zapta aktarmak, "Ben bu adamı gördüm, ahlaksızın teki" deyip gerekçelendirmek akla uygun değil. Hâkim bunu yazmadan, ben bu adamı gördüm, durumunu takdir ettim, bu adam 1/6 indirimi hak etmiyor dediği noktada Yargıtay'ın müdahale etmemesi gerekir. Uzun yıllar takdir indirimi uygulamamayı "niçin gerekçelendirmedin, sanığın duruşmalara yansıyan olumsuz davranışı da yok, niçin indirim yapmadın" deyip dosyaları bozdu.

Telegram: @cinciva

Dosyaları bozduğu gibi hâkimlere orta not verdi, orta not vermesi bir hâkimin terfi etmesinin önünü kapatmak demek.

Yani iyi hal indirimi vermek zorunda mı?

Tüm bunlara rağmen değil.

Neden veriyor?

Çünkü Yargıtay'ın bahsettiğim uygulaması vardı ve sanıklar da duruşmada kuzu gibi duruyor, buna taşkınlık yaptı diyemiyorsun. Bu nedenle hâkimler 1/6'yı otomatiğe bağladı, hak vermeyebilirsiniz elbette ama uygulayıcının mantığını anlatmaya çalışıyorum.

Bu suçu işleyenler zaten karşınıza geldiğinde süt dökmüş kedi gibi durmuyor mu? Dolayısıyla bu suçun cezası net ve indirimsiz olmalı değil mi?

Aslında iyi hal indirimi biraz önce anlattığım ceza hesabında, ceza 30 yıldan fazla olamayacağı için sonuca etkili değil ise de toplumda simgesel önemi bulunmakta.

Kamuoyunda Özgecan yasası denmiş ve çok konuşulmuştu biliyorsunuz. Sizce cinsel saldırı suçlarında iyi hal indirimi kaldırılmalı mı?

Şimdi 1/6 indirimi bıçak gibidir, doğru kullanırsak ekmek kesiyoruz bıçakla ama yanlış kullanırsak insan öldürüyoruz. Doğru kullanılırsa faydalı bir şey. Mesela cinsel saldırı suçları dışındaki başka suçlarda ortaya çıkan ceza fazla olabiliyor ve bu indirimle ceza ertelenebiliyor. Hayatında ilk kez hırsızlık yapan çocuğa verilen ceza bu indirimle erteleme sınırlarına çekilip çocuğun cezaevine girmesinin önüne geçilebiliyor.

Siz uyguladınız mı, uyguluyor musunuz?

Genel kuralım, uygulamıyorum.

Önceden sabıkalarının olmamış olması yeterli mi indirim için?

Bana göre değil ama uygulamada hâkim bu kişilere iyi hal indirimi uygulayabiliyor.

Kaç yıl iniyor?

Telegram: @cinciva

Sonuç ceza ne kadar ise 1/6'sı indiriliyor. 12 yıl 10 yıla, 24 yıl 20 yıla, 5 yıl 4 yıl 2 aya, 10 yıl 8 yıl 4 aya iniyor.

Sizce cinsel suçlarda uygulanmalı mı, özellikle çocuğa yönelik istismarlarda?

Çocuğa yönelik istismarlarda iyi yetişmiş bir hâkimin, konuyu bilen bir hâkimin uygulamaması gerekiyor.

Artık bazen uygulanmadığına da şahit oluyoruz. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Evet artık bir şeyler değişti. Bu, sizler, yani kamuoyu sayesinde ve sosyal medya sayesinde değişti, değişiyor. Çünkü yıllardır aynı yanlışı yapan uygulayıcıda farkındalık sağlıyor.

Basında yeteri kadar yer bulduğunu düşünüyor musunuz?

Basında yer buluyor ama teknik olarak doğru yer bulmadığını söylemeliyim.

Nasıl olmalı?

Mesela, 14 yaşında bir kız çocuğu, 15 yaşındaki bir çocukla aile rızasıyla birlikte olmuş ve çocukları olmuş. Çocukları olduğu için olay adli makamlara yansımış. Bunun cezası diyelim ki 10 yıl, diğer yandan 13 yaşındaki çocuğa zorla eylem yapılmış, bunun cezası da 10 yıl. Şimdi burada ilk verdiğim örneği toplumun şartlarını da göz önüne aldığımızda iki aile anlaşmış, çocuklar da anlaşmış, berdel bilmem ne yok. Yaşı küçük çocuğun evlenmesine karşı mıyım, karşıyım, o ayrı. Ama evlenmişler ve çocukları olmuş. Yaş farkı da yok, 1 yaş var. Bu çocuklara 1/6'yı neden uygulamayalım? Zorla bu eylemi yapanla neden aynı tutalım?

Peki, gerçekten ailelerin rızası olduğunu düşünüyor musunuz?

Olduğunu kabul ediyoruz veya aileler anlaşmış, diyelim ki sosyokültürel seviyesi çok yüksek iki ailenin çocukları birbirlerini sevdi ve birlikte oldular. Ortada töre evliliği, berdel ya da başka bir şey yok. Bu çocuğa neden uygulamayalım? Şimdi biraz önce verdiğim örnekte kastım buydu, indirimi tümden yasaklamak yanlış. Biraz önce verdiğim örnekte o çocuk da diğer tecavüzcüler yüzünden zarar görecek, onun için bu yasa

Telegram: @cinciva

maddelerini doğru yetişmiş, doğru eğitilmiş ve bu maddeleri doğru uygulayan hâkimlerin eline verirsek çok daha sağlıklı olur. Bu nedenle sosyal medyadaki bu konudaki toptancı girişimin bu açıdan yanlış olduğunu düşünüyorum.

Ensesti kabul eden baba, amca, abi gördünüz mü? Geldi mi karşınıza hiç?

Kabul eden yok. Ensest olmasa bile, ilişkiyi tamamen inkâr ediyor. Ama ilişkiyi inkâr edemeyeceği deliller var ise bu durumda da "Evet oldu ama rızasıyla oldu" savunması geliyor. Meslektaşlardan geçmiş yıllarda duyduğum olaylardan biri de şu: "Bu çocuk bendendir, onun tadına, meyvesine ilk ben bakarım" diye savunma getiren var. Yaşamaya utanmadıkları bu olayları anlatmaya utanıyor ve inkâr ediyorlar.

Peki bunu yapan kişi kendini ihbar etse, mesela "kızıma, kardeşime böyle bir şey yaptım" dediğinde indirime gidiliyor mu cezada?

Hayır indirim olmuyor. Ama başka suçlarda, mesela hırsızlık ve kasten yaralama suçundan bazen hâkimler "vicdanen beni rahatlattın, bu işi kolaylaştırdın" deyip 1/6'yı uygulayabiliyor. Ama cinsel istismar, cinsel saldırı suçlarında ikrar etti diye böyle bir indirimi ben uygulamadım.

En çok konuşulan konulardan biri de çocukların pek çok kere ifade vermeye gitmeleri ve sonucunda psikolojik olarak tekrar aynı travmaları yaşamaları. Çocukların ifadeleri ÇİM'de alınıyor ama hangi noktada yetersiz görüyorsunuz ve çocuğu karşınıza çağırabiliyorsunuz?

Bizde böyle bir olay oldu. Ensest değil ama olayın mağdurları çocuktu. Bu olayda çocuklara yer gösterme, yani olayın nerede gerçekleştiğini göstermeleri işlemi yaptırılmamıştı. Ki, olay kadar yer gösterimi de bizim için çok önemliydi. Çocuklar kasabada yaşıyor ve hayatlarında il merkezine gelmemişler. Ve çocuklar, adamın kendilerini il merkezindeki evine götürüp taciz ettiğini iddia ediyordu. Bu çok önemli bir delil bana göre. Bunun için çocukları kasabadan getirttik. Keşif yaptık, bunu delillendirmeseydik kafada soru işaretleri kalacaktı ama olay bununla aydınlandı ve o kişi de ceza aldı.

Telegram: @cinciva

Baba ya da abi 10 yaşındaki mağdura bir ayda üç kez nitelikli cinsel istismarda bulundu. Cezası ne olabilir?

Sanık mağdura karşı nitelikli cinsel eylemde bulunduğu için;

Mağdurun yaşı göz önüne alınarak takdiren ve teşditen 19 YIL HAPİS CEZASI,

Babası olması nedeniyle TCK. 103/3-c fıkrası uyarınca ceza yasa gereği yarı oranında artırıldığında sanığa 28 YIL 6 AY HAPİS CEZASI,

Sanık baba bu eylemini zorla gerçekleştirmiş olması nedeniyle verilen ceza TCK. 103/4 fıkrası uyarınca yarı oranında artırılır ve 42 YIL 9 AY HAPİS,

Sanık eylemini birden fazla gerçekleştirdiği için TCK. 43 uyarınca ceza 1/3 oranında artırılır ve 56 YIL 12 AY HAPİS CEZASI alır.

Takdiri indirim uygulamam.

TCK. 61/7 fıkrası uyarınca ceza 30 yıldan fazla olamayacağı için ceza 30 YIL HAPİS olur.

Aile içinde olunca ne ceza verildiyse yarı oranında da artırılır.

Çocuk mahkemeye geldiğinde, kendini istismar eden kişiyle karşılaşma ihtimali de var. Ki küçücük bir kız çocuğunun bu yüzden kalp krizinden hayatını kaybettiğini günlerce konuşmuştuk. Ne düşünüyorsunuz?

Evet maalesef… CMK 236. madde, “Çocuğu bir daha duruşmaya getirmeyin, dinlemeyin ve kameraya alın” diyor. Bana göre istismara uğramış çocuklar ve yetişkinlerin bunu kendilerine yapan kişilerle yüzleştirilmemesi gerekiyor. Uluslararası sözleşmelere göre yüzleştirilmemeleri, hatta adliye binasına sokulmamaları gerekiyor.

Bir diğer sıkıntı da mahkeme heyetlerinde bazı savcı ve hâkimlerin istismara uğramış çocuklarla olan diyalogları. Çocuklara öyle şeyler söyleniyor ki “Neden bağırmadın, oraya neden gittin?” gibi. Bu iletişim için eğitim almıyor musunuz ya da eğitim verilmesi için talepte bulundunuz mu?

Bugüne kadar böyle bir farkındalık yoktu. Yani o soruların doğru olmadığı, o üslubun doğru olmadığı konusunda bir farkındalıktan söz

Telegram: @cinciva

ediyorum. En son, bir mahkeme heyeti çocukları dinlerken cüppelerini çıkardı diye alkışlandı, ama aslında o çocuklar oraya hiç gelmemeliydi. Çocukları adliye ortamına sokmasaydılar, bu hareket gerçekten ayakta alkışlanacak bir hareketti. Mahkemelerdeki veya bizdeki tarz öyle üstümüze sinmiş ki biz bunu normal sanıyoruz. Çocuğa sorduğumuz soruları, dışarıdan bir gözle bakıldığında veya kamera kaydına alınan ifade duruşmada izlendiğinde savcı ve hâkimin iyi niyetli sorduğunu görebiliyoruz ama bunlara rağmen yine de hoyratça durabiliyor. Bu da mesleğin verdiği dezenformasyon.

Mesela istismara uğrayan çocuğu çok örseleyecek bir soru değil midir "Niye oraya gittin?" sorusu.

Cinsel saldırı suçlarının mağdurları bu olaydan sonra hatayı, suçu zaten hep kendinde arar. "Acaba oraya gitmeseydim başıma bu gelir miydi? Acaba gitmeseydim bana bu olur muydu?" gibi şeyler düşünürler. Üstüne bunlar da söylenince iyice tamir edilemeyecek bir noktaya gelebiliyor ve bu üslup elbette doğru değil.

Bir diğer taraftan da, aynı olay için heyetler farklı kararlar verebiliyor. Nasıl oluyor bu?

Hukukta ağır ceza mahkemeleri, Yargıtay heyet halinde çalışıyor. Hukukta tek doğru olsaydı, ağır cezada da tek hâkim olurdu, Yargıtay'da da. Esprili bir söz vardır, üç hukukçu tartışır, dört görüş çıkar diye. Cinsel suçlara gelince yasa koyucu tüm dünyada böyledir. Üç yıldan sekiz yıla ceza verebilirsin diyor. Gecenin korkutuculuğu, sanık açısından suçu işleme açısından kolaylaştırıcılığı var. Ancak cinsel saldırı suçu gece işlendiyse yasada artının nedeni değil. Hırsızlık ve yağma suçlarında artırımın nedenidir. Fakat uygulamamızda "sanık gecenin kendisine sağladığı imkândan faydalandığı ve gece meydana gelen eylemin mağdur üzerindeki travmanın fazla olması nedenleriyle TCK. 61. maddesine göre cezayı belirlemede kriter olan suçun işlendiği zaman ve meydana gelen zararın ağırlığı kriterleri göz önüne alınarak sanık hakkında hükmedilen cezada artırıma gidilmiştir" diyoruz.

İlk ifadeden sonra verilen ifadelere ne kadar önem veriyorsunuz?

Telegram: @cinciva

Yargıtay'ın klişe bir içtihadı var, olayın hemen akabinde her türlü baskı ve tepkiden uzak, sıcağı sıcağına alınan beyanlar karşısında, sonradan kişiyi suç ve cezadan kurtarmaya yönelik beyanlara itibar edilmemesi gerekirken "itibar edilip, beraat kararı verilmesi" deyip bozuyor. Olayda sıcağı sıcağına alınan ifadeler çoğu olayda doğru olabilir ise de her zaman doğru olmayabiliyor. O nedenle her somut olayda bu durum ayrı ayrı irdelenmeli.

Bu vakalarda genelde ilk ifade psikoloji ve duygu durumu açısından doğru olmuyor mu?

Evet genelde öyle ama yine de her zaman olmuyor. İnsanlar öfkeliyken, kızgınken karşı tarafın ceza almasını istiyor ve doğruları abartarak ya da çarpıtarak da söyleyebiliyor. Onun için bu tür beyanlara mesafeli yaklaşıyoruz. Ama dediğiniz gibi, genel anlamda ilk verilen ifadelerin yüzde doksanı tanık ve mağdurlar için doğru çıkıyor.

Meslek hayatınızda pek çok ensest vakasıyla karşılaşmışsınız. Gördüğünüz cinsel suçlu profillerine baktığınızda hangi ortak özellikleri var?

Gördüklerimin çoğu vasıfsız, işsiz sınıfındaydı. Çok nitelikli veya sosyoekonomik durumu yüksek insanlardan değildi. Ancak, yüksek olanların da çok olduğunu biliyoruz. Duruşmalarda ezilmiş durumdalar, o iddialar onları çok eziyor, sinmiş durundalar. Ağlamalar oluyor ki, onun ağlaması benim için bir şey ifade etmiyor. Birinin samimi olup olmadığını mimiklerinden anlarsınız. Telefon görüşmesinde bunu anlamayabilirsiniz veya size yazdığı mektupta, yazıda. Hâkim beden dilini kesinlikle bilmeli. Bugüne kadar karşıma gelen tarafların beden dillerini okumaya çalıştım. Ve bunu, ağır cezada birden fazla kişi olduğunuz için kontrol de edebiliyorsunuz. Çünkü üç hâkim aynı şeyi diyor, üçümüz konuşarak bu sonuca varıyoruz.

Hâkim cezayı verirken nasıl olmalı?

Terzi gibi olmalı. Üzerinize bir kıyafet diktirirsiniz ve bol da gelmiş olsa, dar da gelmiş olsa orada iyi bir ustalık olmadığını görürsünüz. Hâkimin sanığa verdiği ceza da ne üzerine bol olacak, ne de dar gelecek. Verilen ceza, yaptığı eyleme ve olaya uygun olacak. Ayrıca hâkim baktığı

Telegram: @cinciva

davada kamuoyundan gelen baskıya da boyun eğip cezayı artırma yoluna gitmeyecek. Çünkü o, linçe girer. Hâkim, adil yargılamayı sağlamakla yükümlü.

Unutamadığınız vakalardan bir tanesini paylaşabilir misiniz?

Akıl ve ruh sağlığı yerinde olmayan 21 yaşında bir mağdur vardı. Doğum yapmıştı. Kimin yaptığını söylemedi ama savcı çok başarılıydı. "Söylemediğine göre yakın çevresi olabilir" dedi. Yakın çevreden kan alındı ve DNA testinde bu kişi en yakını, yani abisi çıktı. Abisi savcılıktaki ifadesinde: "Ben kesinlikle bu çocuğun babası değilim. Böyle bir suç işlemedim. Ben isem kendimi öldürürüm" diyordu. Bu kadar kendinden emin ifade verdiği için bir kez daha DNA testi yaptırdım. Ve bir kez daha dayı, baba çıktı. Yani abi, yeğeninin hem dayısı hem de babasıydı…

Başka bir olayda ise göçle gelen bir aile vardı. Baba, eve kuma getirmek istediğinde tartışmalar, kavgalar olmuş ve asıl olay ortaya çıkmıştı. İstismarcı baba beş kızını da sırayla, dokunmak ve tecavüz arasında kalan bir boyutta taciz etmiş, hem de uzun yıllar. Ve bir kızına tecavüz ettikten sonra da 100 küsür yıl ceza almıştı…

Bu tür davalarda verilen kararlar halk tarafından eleştirildiğinde ne düşünüyorsunuz?

Yargı konusunda bilen de, bilmeyen de konuşuyor. Ama yine de buna itirazım yok, yargıçlar verdiği kararda anayasa gereği Türk milleti adına karar veriyor. Ben Türk milleti adına karar veriyor isem, benim verdiğim kararı da Türk milleti konuşmalı. İyi mi, doğru mu, yanlış mı diye.

Bir hâkimin taraflara ve bu millete en büyük sorumluluğu adil yargılamayı gerçekleştirmesi. Vereceği karardan taraflar memnun olur olmaz, o ayrı mesele…

TÜRKİYE'DE ÖNCELİKLE MEDENİ KANUN'UN 129. MADDESİNDE ARALARINDA EVLENME YASAĞI OLAN KİŞİLER SAYILMIŞTIR. BUNA GÖRE AŞAĞIDA

Telegram: @cinciva

BELİRTİLEN KİMSELERİN BİRBİRLERİYLE EVLENMESİ YASAKTIR.

Türk Medeni Kanunu Madde 129.

Aşağıdaki kimseler arasında evlenme yasaktır:

1. Üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında,

2. Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında,

3. Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biriyle diğerinin altsoyu ve eşi arasında.

Türk Ceza Kanunu'nda doğrudan ensestle ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak TCK'nın 103. maddesinde Çocukların Cinsel İstismarı Suçu altında bir ağırlaştırıcı hal olarak düzenlenmiştir. Yine TCK'nın 102. maddesinde düzenlenen Cinsel Saldırı Suçunda da ağırlaştırıcı hal olarak düzenlenmiştir. Ensest fiilleri zorla gerçekleşmiş ise her halde şikâyete tabi olmaksızın suçtur. Ayrıca cezada artırım nedenidir. Mağdur 18 yaşından küçük ise rızasıyla evlenme yasağı olan biriyle ilişkiye girerse bu eylem de şikâyete tabi olmaksızın TCK. 104/2 fıkrası uyarınca 10 yıldan 15 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Ancak reşitler arasında rızaya dayalı ensest ya da tasaddi (ilişkiye girmeksizin sevişmek) suç olarak düzenlenmemiştir. Dolayısıyla bu iki maddeyi birlikte ele aldığımızda şunu çok rahat söyleyebiliriz: Bir ensest vakasında iki taraf da reşit ise ve rıza var ise hiçbir cezai yaptırımı yoktur. Örneğin; mevcut kanunlarımıza göre reşit iki kardeş birbirleriyle evlenemez ancak rıza dahilinde ensest ilişki yaşayabilirler.

Yaşanmış bir olay

Öğretmen

Telegram: @cinciva

6,5 yaşındaki erkek çocuk, 1. sınıfa başlamasından itibaren çok sessiz ve çekingen idi. Öğretmeni iletişim kurmaktan kaçındığını, zaman zaman altına tuvaletini yaptığını, soru sorulduğunda yanıt vermediğini iletti. Oldukça sakin ve içine kapanık olan çocukla görüşmelere başlandı. Çizdiği resimlerde kendisini hiçbir zaman çizmediği ve bir bağlam oluşturamadığı gözlendi. Annesi görüşmeye çağırıldı. Annenin, görüşmede garip davranması ve bilgi vermekten kaçınması üzerine çocukla görüşmeler sürdürüldü. Çocuk babasının (sonradan öğrendiğimize göre üvey babasıymış ancak çocuk babası olarak biliyor) canını yaktığını söyledi. Görüşme detaylarında çocuğun tecavüze uğradığı anlaşıldı. Aile çağırılarak işlem başlatıldığı bilgisi verildi. Ancak aileye ve çocuğa o günden sonra ulaşılamadı, şehir değiştirdikleri öğrenildi.

Telegram: @cinciva

Üç yıl sonra

“Aynaya baktığımda kendimden nefret ediyor
ve bu işin suçlusu benmişim gibi hissediyordum.”

Canan Güllü
Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı/2018

Kitabın girişinde Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı Canan Güllü’yle yaptığım, “Türkiye’de Ensest Gerçeği” başlıklı röportaja yer vermiştim. O röportajı yaptıktan, kitap son halini alana kadarki sürede “Bu konuda Türkiye’de neler değişti ve neler yapılmalı?” sorularını, sevgili Canan Güllü’ye bir kez daha sordum.

* * *

Sizinle 2015 yılında bir röportaj yapmıştık “Türkiye’de Ensest Gerçeği” başlıklı. Ve o röportaj 2015 yılının en çok okunan 11. haberi olmuştu. Bunu neye bağlıyorsunuz diye soracağım ama öncesinde Türkiye’de enseste bakış şeklini öğrenmek istiyorum.

Enseste bakış konusunda geçtiğimiz yıl eylül ayında aslında çok iyi anlamamıza yardımcı olacak bir olay yaşadık ve anladık ki aslında hâlâ bir “öcü“. Hatırlayalım, bir köşe yazarı yazısında bizim yüzde 40 diye dile getirdiğimiz ensest oranını vererek kendi değerlendirmelerini paylaşmıştı. Bunun üzerine on gün boyunca bu oran temel alınarak “atmasyon, üfürmece” gibi banal deyimlerle başlayan, esas konudan uzak bir tartışma başlamıştı. Vakaları konuşmak şöyle dursun, bunu dile getirenleri ajanlığa varan kelimelerle itham eden, uluslararası düşmanlık faaliyeti olarak nitelendiren komik ama üzücü tanımlamalarla konu sulandırılmış, ancak bazı yazarlar ve psikologlar tarafından da ensest konusu tartışılmıştı.

Aslında bizim ceza hukukumuzda ensest diye bir tanımlama yok. Bu tür suçlar tamamen cinsel istismar başlığı altında görülmekte. Bu nedenle bir

Telegram: @cinciva

tanım karmaşası var. Ceza hukukumuzda ensest, cinsel istismar içinde bir mağduriyetten ibaret.

Ensest neyin sonucu olabilir? Elbette gerçek rakam hiçbir zaman gün yüzüne çıkmayacaktır ama Türkiye'de istismara uğrayan çocukların yüzde kaçı ensest mağduru?

Bizim çalışmamızda gördüklerimizden sonra direkt olarak önerebileceğimiz bir çözüm yolu yok. Şundan dolayı meydana gelir diyebilmek de çok güç, çünkü çeşitli sebepler fark ettik. Eğitimsizlik argümanı geçerli değil mesela. Her kesimden insanın yapabildiğini olaylarla gördük. Sosyoekonomik durum da önemli değil, daha çok alt gelir seviyesinde olur demek de çok yanlış, onu öğrendik. Etnik ve mezhepsel grubun üzerine ihale edilemez, onu öğrendik. Tabii bizim bu çalışmamız çok büyük bir araştırma değil. Bilinmeli ki ensest her şeyden önce, kapı kapı gezip sizde ensest var mı diye anket sorularıyla yanıtı ve oranı bulunacak bir durum değil. Ülkemizde de bakanlık tarafından yapılmış bir araştırma henüz açıklanmadı. Hele halının altına süpürülmesi alışkanlık olmuş bir düzende çok zor. Vakaya daha çok bir sivil toplum kuruluşu olarak; aile hekimleri, rehber öğretmenler, psikologlar ve adli makamlara yansıyan veriler kanalıyla ulaşabildiğimiz için, gerçek bir rakam yerine, güvenli bir çalışmayla ulaştığımız sınırlı verilerde 2015 yılı itibariyle istismara uğrayan her 10 çocuktan 4'ünün ensest mağduru olduğunu söyleyebiliriz. Yani anne baba, kardeş tarafından aile içinde yaşanan bir durumun varlığını net söyleyebiliriz. Yani yüzde 40… Tabii ki yaptığımız araştırma boyutunda.

Kuzen evlilikleri kimi için ensest, kimi için değil. Siz kuzen evliliklerini ensest olarak görüyor musunuz? Yasada kuzen evlilikleriyle ilgili bir madde yok ama olmaması bunun ensest olmadığı anlamına geliyor mu sizce?

Bu konu üzerinde hiç çalışmadık, tamamen 0-18 yaş aralığı üzerine vakaları inceledik. Bu konuda karşımıza 5 ilde 18 yaş üstü vakalar çıktı ancak o konu, iki yetişkin arasındaki ilişkiyle çok karıştırıldığı için mevzuya hiç girmedik.

Telegram: @cinciva

İnsanlar niçin ensestin daha çok kapalı toplumlarda, muhafazakâr kesimlerde var olduğunu düşünüyorlar? Bunu neye bağlarsınız? Bastırılmış cinsellik bu söylediklerimi açıklar mı?

Daha çok bilinmezliğe olan merak ve ötekileştirmek olarak düşünüyorum. Hiç kimse ensestin varlığını kabul etmiyor, tu kaka diye hep öteliyor. Oysa kabullensek ve mücadele etsek, yargı yolu mücadelesinin çabuk sonlanmasını sağlayıp konuşabilsek, rehabilite etsek, yani görünür kılsak, yanlış olduğunu dillendirsek… Türkiye, toprak parçası olarak çok büyük ve dağınık bir yerleşime sahip. Birileri hep bu konu için, bilileri adına -mış'lı konuşmalar yapmış. Zaten bizi bu yolda çalışmaya iten düşünce de buydu. "Falan şehirde çok fazla var." Peki, o ilde daha fazla olduğunu gösteren diğer il çalışmaları ve sayısal bir çalışma var mı? Yok. Muhafazakâr kesimde daha çok var; neden diye sorduğunuzda ise yanıt yok. Buna neden sadece kendini bilmez bazı kişilerin, baba-kız ilişkilerine dair fetvaları ve kurdukları cümleler.

Ayrıca, cinsellik konusu da ülkemizde tabu. Dolayısıyla bu konuda özellikle teknolojik gelişim sayesinde cinsel içerikli görsellere ulaşım kolaylığı, eğitimsiz olmamız nedeniyle kontrolümüz dışına taşıyor. Bu nedenle de ortaya çok sayıda çocuk istismarı vakası çıkıyor. Bizim kendi adımıza yaptığımız çalışma bu konuda söylediğimiz sonuçları gösterdi bize.

Eğitimli eğitimsiz her kesimi kapsayan bir çalışmaydı sizinki. Eğitimle alakası var diyebilir misiniz?

İlk röportajda da söylemiştik; eğitimli olup olmamak fark etmiyor. İşin bu bölümü çok sıkıntılı. Ama eğitimle şöyle bir alakası var; eğitim hem bireyin mağdur olmasını önleyici, hem istismarcının beyninde bu algının yanlışlığının giderilmesinde büyük etken. Ama bu konu bizim eğitim sistemimizde bireylerin omuzlarına bırakılmış. Yani eğer gayretli bir rehber öğretmen konuyu fark ederse bir üst mercie bildiriyor. Ancak okul idaresi "okulumuzun adı çıkmasın" diye susuyor ya da oradan da geçip bir üst seviyeye gelmişse üstü kapatılıyor.

En çok görülen ensest türü babanın kızına yaptığı İstismar. Şöyle bir soru oluyor: Adam evli ve karısı var, niçin çocuğuna böyle bir şey

Telegram: @cinciva

yapıyor?

Aslında bu, aile olma fikriyle ilgili diye düşünüyorum. Çünkü daha çok, erken yaş evliliklerinde görülüyor bu tür vakalar. Baba ve anne olma fikrinin anlaşılamadığı durumların sonucunda gelişiyor. Tatmin olmama durumundan ziyade, kendinde hak görme durumu.

Karşılaştığımız birçok vakada çocuklar anne baba ve aile olma evresine, ebeveynlerinin zoruyla erken yaşta evlendirilerek geçmiş. Ve aile büyükleri istiyor diye çocuk sahibi olma fikri edinmişler.

Yani alt beyinde yeşerip büyütülen bir düşünce yok. Dışarıdan bir müdahaleyle oluşturulan eylem tablosunda ise hazır olmadığınız için kimlik karmaşası yaşarsınız.

Siz uzun yıllardır alanda çalışıyorsunuz ve mağdurlarla birebir iletişim kuran kişisiniz. Türkiye'nin ensest atlasını çıkardınız, uzun süren çalışmalarla ve belki de tek tek kapıları çalarak. Nedir durum?

Evet, biz tek tek kapıları çaldık. Ama bize ulaşan vakaların kapısını çaldık. Birebir hukuki ve psikolojik destek adına iletişim kurduk. Asıl amacımız 81 ildeki durumu ortaya koyan bir çalışma olmasıydı. Son süreçte bazı sebeplerden dolayı defteri kapattık. O vakte kadar edinilen bilgiler ışığında sosyoekonomik yapının hiç fark etmediği, eğitimsizlik kriterinin geçerli olmadığı, babanın daha çok fail olduğu ama anne oranlarının da azımsanmaması gerektiğini gördük. Sadece bir il ya da bölge değil, genele yayılmış bir sorun olduğunu, bu konuda bakanlıkların, özellikle Aile ve Sosyal Politikalar, Sağlık ve Milli Eğitim bakanlıkları işbirliğiyle daha detaylı ve bütçeli bir çalışma yapılması gereğini fark ettik ve dillendiriyoruz.

Muhafazakâr toplum yapısı bir sebep diyeceğim ama hemen arkasından bunun dinle ilgisi olmadığını vurgulayacağım, içe kapanıklıktan kaynaklanan bir muhafazakârlık bu. Toplumsal arenadan uzak yaşayan ve çocukluğunda kendisi de istismara uğramış aile bireylerinin uygulayıcı olarak karşımıza çıktığını fark ediyoruz. Zaten onlar da bunun farkında. Biz kadına şiddet vakalarında kadınlara şöyle deriz: "Eğer ortamda şiddet varsa ve siz çocuklarım adına katlanıyorum derseniz, bilin ki onlara kötülük

Telegram: @cinciva

yapıyorsunuz.” Bulundukları ortam sağlıksız ortamlar ve ilerideki yaşamlarında kendileri bu kez aktif ve pasif rollere ya da uygulayıcı ve uygulanan rollere bürünüyorlar şiddet açısından. Bu nedenle geçmiş tablonun değişmesi için, bu olayların yanlış olduğu konusunda beyinleri eğitimle beslememiz, aydınlatmamız lazım.

Sizinle 2015 yılında yaptığımız röportajdan sonra birçok şey değişti ya da değiştirilmek için oylamalar yapıldı. Hepimiz biliyoruz ama ben sizin pencerenizden bakmak, dinlemek istiyorum. En belirgin olarak neler geriledi? Atılmasını beklediğiniz hangi adımlar olmadı, tersine, eksilen noktalar neler? Ve hükümet, özellikle de Aile Bakanlığı, neler yapmalı?

Ensest, daha konuşulur hale geldi o günden bugüne. Malum ceza yasası, çocuk istismarı tanımı yapar ama biz, bu tanım içinde yer almakla beraber ayrı bir tanımlama olarak yasaya girmesini istiyoruz. Bu konuda Adalet Bakanlığı’nda bir çalışma başladığını duydum. Umarım doğru ilerler ve yarım kalmayıp sonuca ulaşır. Bunu sizinle paylaşabilirim; gerçekten sizinle röportajımız ilklerdendi, daha sonra yazılı medyada da daha çok habere dayalı yazılar çıkmaya başladı, o kadar. Özellikle medyada ünlü olan yetişkinler arasında yaşanan o ilişkinin magazin haberiyle toplumun nasıl hemen gardını alarak “bizde yoktur” refleksi gösterdiğine tanıklık edince “çalışmalara devam, pes etmek yok” dedik.

Sadece Aile Bakanlığı değil, yukarıda bahsettiğim bakanlıklara da araştırma talebimizi yineliyorum. Önce neşteri vurup tedaviye geçebilmek için hastalığın hangi aşamada ve neden kaynaklandığına dair sorulara cevap bulmak için ülke genelinde yargıya intikal etmiş tüm dosyalar incelenmeli, aile hekimlerinin beyan ve takip zorunluluğu, rehber öğretmenlerin izlemci olarak donanmaları gerekir.

Mesela müftülere nikâh yetkisinin Meclis’te görüşüldüğü günlerde, siz neyin tartışılmasını beklerdiniz? Ya da bundan sonraki gün ya da yıllarda Meclis’te ensestle ilgili neyin tartışılması ya da araştırılmasını istersiniz?

Telegram: @cinciva

Suni gündemlerin tartışıldığı hafta, acil yardım hattımıza gelen istismar ve şiddet olayları bizi isyan ettiriyordu. Ben daha uzun yıllar Meclis'te ensestin önlenmesi için tasarı görüşüleceğini sanmıyorum. Bunu beklemek, kabullenmek olacaktır. Oysa biliyorsunuz, ne diyordu yetkililer, "yüzde 90'ı Müslüman olan ülkelerde ensest olmaz." Sözün bittiği yer.

2015 yılında yaptığımız röportaj, çok detaylı ve acı gerçeklerin anlatıldığı bir röportaj olmuştu. Ve ben de çok geri dönüş almış ve pek çok ensest mağdurunun bana gönderdikleri hikâyeleri okumuştum. Erkekler de kadınlar kadar çoktu. Niçin o röportaj yaklaşık 500 bin kişi tarafından okundu? Üstelik bu tür haberleri hiç okumadığını, içinin kaldırmadığını söyleyen pek çok insan olduğunu düşünürsek…

Ensest kelimesini internette tıkladığınızda karşınıza fantezi siteleri çıkıyor. Dolayısıyla akıcı deneyimle edinilmiş bilgilerin, insanın içini acıtan hikâyelerle mücadele edenlerin de var olduğunu görmek bence o röportajı okutan.

2015 yılında sizinle yaptığımız röportajın çok tıklanma nedeni aslında bu kadar geniş olarak ilk defa ulusal medyada konuşuluyor olmasıydı. Çünkü internet dünyasını taradığınızda sadece fantezi olarak yer alan, gerçeklerden uzak tanımlamaların yapıldığı ve başka da bir çalışmanın olmadığı bir alandı. Biz, dobra dobra sahada 8 yıl boyunca yaptığımız çalışmalardan akılda kalanları paylaşmıştık, sizin kaleminizle de okunur bir hal almıştı.

Ensest bitirilebilir bir şey midir, yoksa azaltılabilir bir şey mi? Olmaması için ne yapılması gerekir?

Bu konuda çalışmak üzere yola çıktığımızda dış dünyayı da incelemiştik. Bizim bir prensibimiz var. Biz öncelikle kendimize bakarız; çalışmalarımızı yaparken hem coğrafi hem demografik geleneksel yapımız üzerinden gideriz. Yani başka ülkelerde var diye bizde olması gerekmez, bunun altını çizmem gerek. Çünkü bizim yuvarlak masa toplantımızın kitapçığında bu konulara değinilmez, bu nedenle de "falanca ülkede de var" diye savunma tezi üretildi hep. Biz, bizde olmasının önüne nasıl geçeriz konusunu çalıştık. Bitirilebilir olması mümkündür tabii ama bu çok iyi bir

Telegram: @cinciva

mücadele ve devlet politikasıyla yıllara yayılan, sürdürülebilir bir siyaset üstü politikayla mümkün. Ama dediğim gibi ciddi olarak uzun yıllar gerekir. Mesela önlemleri incelediğimiz örnek ülkelerden Finlandiya, yirmi yıl sonunda kurulan merkezde yapılan yüz yüze çalışmalarla mağdurun yaşadıklarından utanmamasını, konuşabilmesini ve ulusal medyada bunu herkese anlatabilmesini sağlama noktasına gelmiş durumda. Bu da toplum bilincinde önleme yoluna geçişin ilk adımı olmuş. Dolayısıyla acının, yaşananların insan ruhunda yarattıklarına tanıklık edenlerin, bu eylemi yapmaktan kaçınacağı süreç düşünülmüş.

Biz ensestin, yasalarımızda cinsel istismardan ayrı konumlanmasını istiyoruz. Yani ensest, baba anne kardeş üçgeni içinde dar anlamda tanımlanıp cezalandırılsın.

Biliyoruz ki yasa yapımı kolay değildir. Yılların birikimi. Ve imbikten iyice süzüldükten sonra ortaya çıkacak, hak ihlalleri yapmayacak, birine ceza verirken diğerinin yaşamına kısıtlama getirmeyecek ve bunun gibi birçok noktayı dikkate alacak. Bunlar ciddi ve uzun soluklu çalışmalar gerektirir. İşte bu sürecin başlamasıyla ilgili bir adımı önermiştik biz.

Türkiye ensest olayını niçin şimdiye kadar görmezden geldi de bir magazin olayıyla konuşmayı tercih etti?

Mahalle baskısı diye net bir cevap verebilirim. Ceza yasamızda yetişkinler için böyle bir ceza yok. Bireysel tercih konumunda olduğu için. Ancak amca ve yeğen ilişkisinde aradaki yaş farkı, etik olarak herkese ters geldi. Ancak bu çok önemli konunun, çocuk istismarında görmezden gelinip magazin figürü üzerinden gündeme gelmesi gerçekten çok acı. Sonra oran üzerinde tartışılırken, 1 kişinin, yani milyonda birlik bir oranın varlığının bile taşıdığı sonuçlara yüreğini kapatanların varlığı çok acı.

Siz Türkiye'de Aile Bakanı olsaydınız, bu konuda hangi çalışmayı yapardınız? Hangi ülkenin bu konudaki çalışmaları örnek alınabilir?

Teşekkür ederim beni o makamda görme dileğiniz için. Ben ya da başkası, fark etmez; çözüm tek ve iradeyi ortaya koymayı gerektiren bir durum. Biz kadın örgütleri, şiddet konusunda da hep sitemkârızdır. Ufak tefek eksikliklerine rağmen var olan yasaların ve uluslararası sözleşmelerin

Telegram: @cinciva

uygulamada içselleşmemesi çok önemli bir sorun. Yani yasa var ama kitaplıkları süslüyor ve dışarıda bir alev sürekli büyüyerek içine mağdurları çekiyor. işte burada da irade ortaya konmadığı için uygulama yapılmıyor. Aynı konu ensest için de geçerli. Diyanet İşleri'nin bu konuda önce imamları eğitmesi gerek. Bu, talep edilmeli. Çünkü son yıllarda yargıya intikal eden birçok dosyadaki failler imamlar.

Sonra imamlar üzerinden camiye gelen cemaat, MEB üzerinden kamu spotları ve eğitim sistemindeki detaylarla küçük dimağlar ve vatandaş bilinçlendirilmeli.

Ben yetki sahibi olsam Finlandiya ve Norveç'i örnek alırdım. Yanlış hatırlamıyorsam Norveç 1996 yılından beri 186 vakası olan bir ülke ve mücadele merkezi var. Sorunu ufacıkken görüp çözme gayretleri, büyümesini engeller.

Cezalarımız yeterince iyi bence. Cezayı artırmak sorunu önlemez ama uygulanabilirliği önleyicidir. işte biz uygulanma aşamasında yaşanan sıkıntıların tanıklarıyız. Önce karakola gidiş anında yaşananlar vardı, sonra mahkeme aşamasında defalarca anlatım oluyordu. Şimdi AGO denilen adli görüşme odaları devreye giriyor. Bu konu için yargılama süreci çok uzun. Belki altı ayda bitirilecek ihtisas mahkemeleri hayata geçirilmeli. Yine tutukluluk döneminde içeriden tehditler devam ediyor, bu konuda önlem alınmalı. En önemlisi de mağdur odaklı iyileştirme. Olay olduktan sonra mağdur tek başına kendi yangınında içten içe yanıyor…

Bazı mahkemeler çocukların rızası olduğu yönünde kanaat getiriyor. Bunu neye dayandırıyorlar sizce? Çocuk babasına karşı nasıl bir rıza gösterebilir?

Ceza sistemimiz 15 yaş üstünde rıza konusunu çok kullanıyor. Özellikle babalık öğesinin ağırlığına daha çok güveniyor bu kararları alırken. En son Konya'da babasının tacizini görüntüye almıştı çocuk ve buna rağmen baba şu an tutuksuz yargılanmak üzere serbest. Üstelik baba kız aynı evde yaşıyordu. Hukuk fakültelerindeki toplumsal cinsiyet dersinin eksikliği, mantık sınırlarını zorlayan kararlar almalarına sebep oluyor. Yani ataerkil bakış açısının devam ederek geldiği ailelerde birey sağlıklı karar alamaz.

Telegram: @cinciva

Birleşmiş Milletler 0-18 yaş aralığına “çocuk” der ve sadece babasına değil, istismarın geldiği her çevreye göre çocuk olması hasebiyle rıza söz konusu olamaz.

Alanda gördüğünüz ensest mağdurlarıyla ilgili hatırladığınız örnekleri paylaşabilir misiniz?

15 ve 16 yaşında iki kız, babalarından doğum yapmışlardı. Hastanelere doğum için gittiğinizde yaşınızın küçüklüğü, doktorun vakayı karakola bildirmesini gerektirir. Bu nedenle adli vaka olarak incelendiğinde ortaya baba istismarı çıkmıştı.

Kızların hem annesi hem kardeşi olduğu bebekler, annelerinden alındı ve anneler de yetiştirme yurduna verilmek üzere ailelerinden alındı, babalar tutuklandı. Şimdi trajedinin boyutlarına bakın!

Doğan çocuklar ailesiz devlet bakımında.

15-16 yaşlarında çocukların ilk cinselliklerini babalarıyla yaşadıkları ve kadınlığa geçerek doğum sonrası bakım evine girdikleri bir süreç ve yaşantı. Zamanı geri döndüremeyiz. O çocuklar artık bir kadın ve çok iyi bir iyileştirme merkezinde durumları gereği tedavi ve bakım görmeleri gerekirken klasik bir yurtta, sadece bakımın yapıldığı bir yerde yaşıyorlar.

Yine 26 yaşında genç bir delikanlı sürekli istismar edilme halinin, 12 yaşında önce babası tarafından nasıl başladığını anlatmıştı. Annesi olayı fark edememiş, sonra çocuk anlattığında da inanmadığını söylemişti. İnanmayan anne, çocuğunu hocaya okutmaya götürmüş ve orada kalması gerektiği söylendiğinde orada bırakılmış. Çocuk, bırakıldığı yerde de istismara uğramış ve sonra eve döndüğünde savunmasız kalan çocuk, komşusunun da istismarı sonucu evden kaçmış. İstanbul deryasında tedirginliğinden kurtulmak adına tek başına mücadele ederken bizimle yolu kesişti, yardım edin talebini duyduk ve hâlâ rehabilite ediliyor.

Abisinin istismarına uğradığında bunu önce korkuyla yaptığını ama sonra ikili bir anlaşma gibi devam ettiğini, abisinin de babası tarafından istismar edildiğini söyleyen mağdurumuz ise bir hekimdi. Sadece anlatmak adına bizi aramıştı ancak bizden pozitif enerji alınca detaya inerek

Telegram: @cinciva

rehabilitasyonda anlaştığımız vakalardan biriydi. Bu tür vakaları görmezden gelebiliriz ama onlar aramızda yaşıyor ve ruh sağlıkları yerinde değil.

Önce devlet, sonra STK ve olaylara duyarlı bireyler olarak elbirliğiyle bunu asgari bir seviyeye indirebiliriz.

Yazılıbasında bu tür haberleri görüyoruz ama televizyonlarda niçin tartışma konusu olmuyor sizce?

Ben henüz tartışılmasın derim. Ülke bunu anlayacak eğitim düzeyini haiz değil bana göre. Yazılı medyada yer aldığı zaman bazı gazeteler, bu konuda çalışma yapmamız için Avrupa ülkelerinden çok yüklü para aldığımızı ve ülkemize çamur attığımızı yazacak kadar olayın vahim boyutlarından bihaber çünkü. Ve ciddi olarak hedef gösteren bir dil kullandılar.

Son olarak, medyada bu tür haberler verildikçe, insanlar bunu normalleştiriyor mu sizce, yoksa bu tür haberler ne olursa olsun verilmeli mi?

Medyanın haberi verme dili çok önemli. Röportajın başında bahsettiğim olay üzerine 50 köşede haber olmuştu ensest. Ama sorunun çözümü adına tek bir öneri yok. “Olmaz, atıyorlar” ya da “hangi akademik çevre” diye olayın etrafında dolanarak güreşe hazırlanan pehlivanlar gibi rakibin üzerine atlamadılar. Yani bu niye böyle, neden olur, nerede kusurumuz var soruları sorulmadığı müddetçe sadece yazmış olmak için yazılan, 5N1K’sız haberin faydası olmadığına inanıyorum.

Telegram: @cinciva

Türkiye genelinde ensest anket çalışması

Kitabın en önemli ayaklarından biri de Türkiye genelinde bulunan öğrencilerin bu konudaki nabzını ölçmekti. Çok uzun zamanımı aldı bunu gerçekleştirmek. Ve çok engeller vardı. Öncelikle bu konuyu konuşmak, bu konuda çalışma yapmak için izin almak kolay değildi. Doktorasında "ensest" çalışmak isteyip üniversitenin buna izin vermediği örnekler biliyordum. Önce İstanbul Üniversitesi'ne başvurdum etik onayı almak için ama beni kabul edeceklerini söylemelerine rağmen, kurulun toplanmasına iki gün kala benim çalışmamı etik kuruluna almayı reddettiler. Fakat Akdeniz Üniversitesi bu konuda bana kapılarını sonuna kadar açtı ve kitap konumu, yani "ensest"i etik kurullarında görüşüp onay verdi. Kitapta da belirtmiştim, "şu bölgeye git, orada ensest çok oluyor" gibi önyargılarla çok karşılaştım. Burada yapmaya çalıştığım şey, her bölgeden insanın olduğu yer olan üniversitelerdeki kişilere ulaşmaktı. Bakalım gerçekten dedikleri doğru muydu? Elbette gerçek rakam hiçbir zaman bilinebilecek bir şey değil ama en azından ulaşabildiğim rakam dahilinde nerede, ne kadar oluyor konusunda belki biraz fikir verir bize. Okuyacağınız satırlar "bilimsel bir çalışma"nın sonuçları…

Bu konuya ışık tutmak ve biraz daha detaylı görebilmek için buyurunuz çalışmanın detaylarına.

Türkiye'deki ensest sorununa açıklık getirebilmek için 7 bölgedeki 21 farklı üniversitede bu konuda çalışma yapılmıştır. Bu üniversitelerin tıp, hukuk, iletişim, eğitim ve güzel sanatlar fakültelerinde okuyan öğrenciler bu çalışmanın evrenini oluşturmuştur. Çalışmaya 2023 öğrenci katılmıştır. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin seçilmesinin nedeni "ensest" sorununa bakış açılarını öğrenmek, bu konudaki farkındalıklarını değerlendirmek ve çözümü konusunda önerilerini almaktır. Ayrıca, ensest vakasıyla karşılaştıklarında ne yapacaklarını bilip bilmediklerini anlamak ve bu konudaki eksiklerini saptamaktır.

Telegram: @cinciva

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 21,53 ± 2,84'tür. Öğrencilerin 1249'u kadın, 940'ı erkektir . Öğrencilerin yüzde 90'ı (1470) çekirdek aile yapısındadır. Öğrencilerin ailelerinin gelir durumları değerlendirildiğinde yüzde 53,6'sının geliri giderine eşittir. Anne eğitim düzeyleri lise ve üzeri olan yüzde 49,4, baba eğitim düzeylerinin de yüzde 63,2'si lise ve üzeridir, (bkz. Tablo-1)

Ankete yanıt veren öğrencilerin 607'si ensest olayıyla ilgili olarak ya kendisi, ya akrabası ya da bir arkadaşının mağdur olduğunu belirtmiştir. Toplam ensest mağdurlarının, yani 607 kişinin 400'ü kadın, 204'ü erkektir. 3 katılımcı cinsiyetini belirtmemiştir. Kısacası Türkiye'de ensest mağduru olan daha çok kadınlardır ancak erkekler de azımsanmayacak kadar çoktur, (bkz. Tab-lo-2) Tablodan da anlaşıldığı gibi, öğrenciler kendi mağduriyetlerini daha zor dile getiriyorken arkadaşlarının mağduriyetlerini daha rahat ifade edebilmektedir.

Türkiye'nin 7 bölgesinde, farklı üniversitelerdeki fakültelerde yapılan bu çalışma sonucunda "ensest mağduruyum" ya da "enseste uğradım" diyen öğrenci sayısı 122'dir (yüzde 5,5). Anket çalışmasına katılan öğrencilerin 124'ü akrabasının, 358'i arkadaşının ensest mağduru olduğunu belirtmiştir.

Anketi dolduranların 163'ü (yüzde 7,4) kuzeni, 108'i (yüzde 4,9) amca-dayı, 69'u (yüzde 3,1) ise babası tarafından istismar edilmiştir.

Enseste maruz kalmış biriyle karşılaştıklarında nereye başvuracaklarını bildiklerini söyleyen öğrenci sayısı 820'dir. Bildiklerini söylemelerine karşın bunların 206'sı (yüzde 25,1) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na başvuracaklarını belirtmiştir. Öyle ki, öncelikli başvurulması gereken yer olan karakol, jandarma ve adliye birimlerini tercih eden öğrenci sayısı, 206 rakamının çok gerisinde kalmıştır. Hatta aile hekimine ve psikologa başvurabileceklerini ifade edenler de olmuştur. Kısacası öğrenciler nereye başvuracaklarını bilmemektedir. Her ne kadar nereye başvuracaklarını bilmeseler de en azından mağdur için bir yerlere başvurma duyarlılığını gösterebilecekleri ortaya çıkmıştır.

Öğrenciler, bu konunun medyada yeterince yer bulmadığını çok açık bir dille ifade etmişlerdir. Öyle ki ankete katılan 2023 öğrenciden sadece 97'si "medyada yeterince yer buluyor" demiştir.

Telegram: @cinciva

Öğrenciler, ensestin ruhsal sorun (991), cinsel sorun (915) ve aile yapısıyla (688) ilgili olduğunu belirtmişlerdir. O kadar ki, ensestin bir hastalık olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 67,7'dir.

Ankete katılan öğrencilerde, medyada yer alan ensestle ilgili haberlerin kendilerinde yarattığı duygu durumunu öfke olarak belirten öğrenci oranı yüzde 60,7'dir. Mağdur için üzüldüğünü belirtenlerin oranı da yüzde 45,9'dur.

Demografik özellikler

(Ankete kayılan sayısı: 2023)

CİNSİYET
1249 Kadın / Yüzde 57,1
940 Erkek / Yüzde 42,9
AİLE YAPISI
Çekirdek Aile: 1470 / Yüzde 90
Büyük Aile: 126 / Yüzde 7,7
Uzak Akrabalarla Büyük Aile: 38 / Yüzde 2,3
AİLENİN GELİR GİDER DURUMU
Geliri giderinden fazla: 644 / yüzde 29,5
Gelir gidere eşit: 1171 / yüzde 53,6
Gelir giderden az: 368 / yüzde 1 6,9
ANNENİN EĞİTİM DURUMU
Okuma yazma bilmiyor: 155 / yüzde 7,1
Okuma yazma biliyor: 90 / yüzde 4,1
İlkokul mezunu: 623 / yüzde 28,5
Ortaokul mezunu: 238 / yüzde 10,9
Lise mezunu: 461 / yüzde 21,1
Üniversite ve üzeri: 618 / yüzde 28,1
BABANIN EĞİTİM DURUMU
Okuma yazma bilmiyor: 43 / yüzde 2,0
Okuma yazma biliyor: 69 / yüzde 3,2

Telegram: @cinciva

İlkokul mezunu: 469 / yüzde 21,5
Ortaokul mezunu: 243 / yüzde 11,1
Lise mezunu: 511 / yüzde 23,4
Üniversite ve üzeri: 848 / yüzde 27,6
MAĞDUR KİM
Kendisi: 122 / yüzde 5,5
Kuzeni, akrabası: 124 / yüzde 5,6
Arkadaşı, tanıdığı: 361 / 16,4
Toplamda: 607 kişi /yüzde 27,6
DAHA ÖNCE ENSESTE MARUZ KALMIŞ BİRİNİ TANIDIM
Evet: 582 / yüzde 26,7
Hayır: 1594 / yüzde 73,3
ENSESTE MARUZ KALMIŞ KİŞİYLE YAKINLIK DERECESİ
Kendisi: 122 / yüzde 5,5
Akrabası: 124 / yüzde 5,6
Arkadaşı: 361 / yüzde 16,4
KİM TARAFINDAN MARUZ BIRAKILDI
Kuzen: 163 / yüzde 7,4
Amca-dayı: 108 / yüzde 4,8
Baba: 69 / yüzde 3,1
ENSESTE MARUZ KALMIŞ KİŞİYLE BİRİYLE KARŞILAŞTIĞIMDA NEREYE BAŞVURACAĞIMI BİLİYORUM
Evet: 820 / yüzde 41,7
Hayır: 1146 / yüzde 58,3
ENSESTE MARUZ KALMIŞ BİRİ İÇİN GEREKLİ YERLERE BAŞVURMAYI DÜŞÜNÜRÜM
Evet: 1203 / yüzde 89,2
Hayır: 146 / yüzde 10,8
BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: 307 / yüzde 13,9
Karakol: 232 / yüzde 10,5
Adliye: 199 / yüzde 9,0
KONU MEDYADA YETERİNCE YER BULUYOR MU?

Telegram: @cinciva

Evet: 97 / yüzde 6,8
Hayır: 1325 / yüzde 93,2
ENSEST SİZCE NEYLE İLGİLİDİR?
Aile Yapısı: 688 / yüzde 31,2
Ruhsal Sorun: 991 / yüzde 45
Cinsel Yapısı: 915 / yüzde 41,5
Din: 363 / yüzde 32,3
ENSEST BİR HASTALIKTIR
Evet: 1103 / yüzde 67,7
Hayır: 526 / yüzde 32,3
GAZETEDE VE MEDYADA ENSESTLE İLGİLİ HABERLERİ OKUYORUM
Evet: 1641 / yüzde 77,4
Hayır: 480 / yüzde 22,6
ENSESTLE İLGİLİ HABERLERİN BANA HİSSETTİRDİKLERİ
Üzüntü: 461 / yüzde 20,9
Öfke: 238 / yüzde 10,8
Korku: 200 / yüzde 9,1

Enseste Çözüm geliştirilmesine engel durumlar:

• Türkiye'de yeterince gündeme (dikkate) alınmaması ensestin artmasına sebep oluyor. (4,07±1,48)

• Aile bütünlüğü bozulmasın diye aile içinde gizli kalıyor. (4,20 ± 1,36)

• Son zamanlardaki muhafazakârlaşma sorunun gündeme gelmesini, ortaya çıkmasını zorlaştırdığı için çözüm zorlaşıyor. (3.68± 1,83)

• Mağdur çok küçük yaştan itibaren istismara uğradığı için bunun normal olduğunu düşünüyor. (3,57±1,68)

Öğrencilerin sunduğu çözüm önerileri?

Telegram: @cinciva

• Ensest konusunda ailelerin bilinçlendirilmesi önemlidir. (4.59±1,07)

• Beden dokunulmazlığının çok küçük yaşlarda çocuklara öğretilmesi çözüme katkı sağlar. (4,44±1,22)

• Çözüm için yüksek eğitimli olmak yetmez. Bu konuya özel eğitim alınmalıdır. (4,32±1,28)

• İlköğretim müfredatına, çocuk istismarı ve çocuk haklarıyla ilgili konular eklenmeli. (4,26±1,37)

Tüm bu sonuçlar tartışmaya açıktır ve umarım tartışılır, konuşulur. Umarım belli sonuçlar çıkarıp çözümden ziyade, ki elbette çözüm hep cepte olmalı, sorunu kökünden kurutacak vuruşlar yapmaya uğraşılır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin sosyodemografik özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı	Yüzde
Cinsiyet N:2186		
Kadın	1249	57.1
Erkek	940	42.9
Aile yapısı N:1634		
Çekirdek Aile	1470	90
Büyük Aile	126	7.7
Uzak Akrabalarla Büyük Aile	38	2.3
Annenin eğitim durumu N: 2185		
Okuma yazma bilmiyor	155	7.1
Okuma yazma biliyor	90	4.1
İlkokul mezunu	623	28.5
Ortaokul mezunu	238	10.9
Lise mezunu	461	21.1
Üniversite ve üzeri	618	28.1
Babanın eğitim durumu N: 2183		

Telegram: @cinciva

Okuma yazma bilmiyor	43	2.0
Okuma yazma biliyor	69	3.2
İlkokul mezunu	469	21.5
Ortaokul mezunu	243	11.1
Lise mezunu	511	23.4
Üniversite ve üzeri	848	38.8

N: Sorulara yanıt veren öğrenci sayısı

Tablo 1'de araştırma kapsamındaki öğrencilerin sosyodemografik özellikleri görülmektedir. Buna göre öğrencilerin 1249'u kadın, 940'ı erkektir. Öğrencilerin yüzde 90'ı (1470) çekirdek aile yapısındadır. Öğrencilerin ailelerinin algılanan gelir durumları değerlendirildiğinde yüzde 53,6'sının geliri giderine eşittir. Anne eğitim düzeyleri lise ve üzeri olan yüzde 49,2 iken baba eğitim düzeylerinin yüzde 62,2'si lise ve üzeridir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 21,54 ± 2,84'tür (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların yaş ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri

	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
Yaş	21.54	±2,84	17.0	47.0

Tablo 3. Katılımcıların daha önce enseste maruz kalmış birini tanıma, mağdurla yakınlık derecesi ve mağdura ensest uygulayan kişiyle ilgili bilgi durumları

	Sayı	Yüzde
Daha önce enseste maruz kalmış birini tanıdım N: 2203		
Evet	607	27.6
Hayır	1596	72.4
Enseste maruz kalmış kişiyle yakınlık derecesi N: 1214		
Kendisi	122	5.5
Kuzeni/Akrabası	124	5.6

Telegram: @cinciva

Arkadaşı/Tanıdığı	361	16.4
Toplam	607	27.6
Kim tarafından enseste maruz bırakıldığı (belirtilen ilk üç birey) N:340		
Kuzen	163	7.4
Amca/dayı	108	4.8
Baba	69	3.1

Katılımcıların 607'si ensest olayıyla kendisinin, akrabasının ya dağı bir arkadaşının mağdur olduğunu belirtmiştir. Türkiye'nin 7 bölgesinde, farklı üniversitelerdeki fakültelerde yapılan bu çalışma sonucunda "ensest mağduruyum" ya da "enseste uğradım" diyen öğrenci sayısı 122'dir (yüzde 5.5). Anket çalışmasına katılan öğrencilerin 124'ü akrabasının, 361'i arkadaşının ensest mağduru olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 163'ü (yüzde 7.4) kuzeni, 108'i (yüzde 4.9) amca-dayı, 69'u (yüzde 3.1) ise babası tarafından istismar edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 4. Katılımcıların daha önce enseste maruz kalmış birini tanıma, mağdurla yakınlık derecesi ve mağdura ensest uygulayan kişiyle ilgili bilgi durumları

	Sayı	Yüzde
Enseste maruz kalmış kişi için gerekli yerlere başvurmayı düşünürüm N: 1349		
Evet	1203	89.2
Hayır	146	10.8
Enseste maruz kalmış biriyle karşılaştığımda nereye başvuracağımı biliyorum N: 1966		
Evet	820	41.7
Hayır	1146	58.3
Başvurulabilecek kurumlar N:738		
Aile ve sosyal politikalar bakanlığı	307	13.9
Karakol	232	10.5
Adliye	199	9.0

Telegram: @cinciva

Enseste maruz kalmış kişi için gerekli yerlere başvurmayı düşünenlerin oranı yüzde 89'dur (1203 kişi). Enseste maruz kalmış biriyle karşılaştığımda nereye başvuracağını bilenlerin oranı ise yüzde 41,7'dir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı enseste maruz kalmış biriyle karşılaştığında katılımcıların başvuracağı en sık kurumdur (yüzde 13,9) (Tablo 4).

Tablo 5. Katılımcıların ensestle ilgili düşünceleri

	Sayı	Yüzde
Ensest bir hastalık mıdır? N: 1629		
Evet	1103	67.7
Hayır	526	32.3
Ensest sizce ne ile ilişkilidir? N: 2203*		
Aile yapısı	688	31.2
Ruhsal sorun	991	45.0
Cinsel sorun	915	41.5
Din	363	16.5

*: En fazla işaretlenmiş ilk dört yanıt sırayla tabloda verilmiştir.

Katılımcıların yüzde 67,7'si ensestin bir hastalık olduğunu düşünürken; katılımcıların yüzde 45'i ensestin ruhsal sorunlardan kaynaklandığını, yüzde 41,5'i ise cinsel sorunlardan kaynaklandığını düşünmektedir (Tablo 5).

Tablo 6. Katılımcıların medyada ensest konusuna yer verilmesiyle ilgili duygu ve düşünceleri

	Sayı	Yüzde
Gazete ve medyada ensestle ilgili haberleri okuyorum N: 2121		
Evet	1641	77.4
Hayır	480	22.6
Ensestle ilgili haberlerin bana hissettirdikleri N: 889		
Üzüntü	461	51.3

Telegram: @cinciva

Öfke	238	26.5
Korku	200	22.2
Ensest konusu medyada yer buluyor N: 1422		
Evet	97	6.8
Hayır	1325	93.2

Katılımcıların yüzde 77,4'ü gazete ve medyada ensestle ilgili haberleri okuduğunu belirtirken, yüzde 21'i ensestle ilgili haberler karşısında üzüntü hissettiğini ifade etmiştir. Katılımcıların yüzde 93'ü ensest konusunun medyada yeterince yer bulmadığını düşünmektedir (Tablo 6).

Tablo 7. Katılımcılara göre enseste çözüm geliştirilmesine engel olan durumlar

	Ortalama	Standart Sapma
Ensest sorununun, Türkiye'de yeterince gündeme (dikkate) alınmamasına ensestin artmasına sebep olmaktadır.	4.07	±1,48
Ensest, aile bütünlüğü bozulmasın diye aile içinde gizli kalmaktadır.	4.20	±1,36
Son zamanlardaki muhafazakârlaşma sorunun gündeme gelmesini ve ortaya çıkmasını zorlaştırdığı için çözüm zorlaşmaktadır.	3.68	±1,83
Mağdur çok küçük yaştan itibaren istismara uğradığı için bunun normal olduğunu düşünmektedir.	3.57	±1,68

Tablo 7'de katılımcıların enseste çözüm geliştirilmesine engel olan durumlarla ilgili düşünceleri yer almaktadır. Buna göre katılımcılar en fazla ensestin, aile bütünlüğü bozulmasın diye aile içinde gizli kalmasını ve ensest sorununun, Türkiye'de yeterince gündeme (dikkate) alınmamasını çözüm geliştirilmesinin önünde engel olarak görmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların ensest sorununa sundukları çözüm önerileri

	Ortalama	Standart

Telegram: @cinciva

		Sapma
Ensest konusunda ailelerin bilinçlendirilmesi önemlidir.	4.59	±1,07
Beden dokunulmazlığının çok küçük yaşlarda çocuklara öğretilmesi çözüme katkı sağlar.	4.44	±1,22
Çözüm için yüksek eğitimli olmak yetmez, bu konuya özel eğitim alınmalıdır.	4.32	±1,28
İlköğretim müfredatına, çocuk istimarı ve çocuk haklarıyla ilgili konular eklenmelidir..	4.26	±1,68

Tablo 8'de ise katılımcıların ensest sorununa sundukları çözüm önerileri görülmektedir ve katılımcılar ensest konusunda ailelerin bilinçlendirilmesini en önemli çözüm olarak görmektedir.

Mağdurların en fazla bulundukları şehirler	Sayı
İstanbul	16
Ankara	13
Antalya	8

Tablo 9'da ensest mağduru olduğunu belirten katılımcıların en fazla bulundukları ilk üç şehre göre dağılımları görülmektedir. Kendisinin ensest mağduru olduğunu belirten katılımcıların en fazla bulundukları şehirler sırasıyla İstanbul, Ankara ve Antalya'dır.

Telegram: @cinciva

1. Bu röportaj Nisan 2015'te CNNTurk.com'da yayınlanmıştır.

2. Cinsel sapkınlık, (ed.n)

3. Bu olay dünya kamuoyunu çok sarsmıştı. Kitap çalışmasında bu olayı daha yakından incelemek istedim, Elizabeth F'nin avukatıyla yazıştım fakat röportaj yapmayı kabul etmedi.

4. Ruhb. Bir davranışın art arda gelen daha sonraki evreleri üzerinde yapılan her türlü inceleme, (ed.n.)

Telegram: @cinciva